

Strateška studija utjecaja na okoliš Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem

Zagreb, srpanj 2016.

NOSITELJ ZAHVATA: Ministarstvo zaštite okoliša i prirode,
IZRAĐIVAČ STUDIJE: Ires ekologija d.o.o. za zaštitu prirode i okoliša, Prilaz baruna Filipovića
21, 10000 Zagreb

VODITELJ STUDIJE: Mirko Mesarić, dipl. ing. biol.

KOORDINATORICA: Dunja Delić, mag. oecol.

Stručni tim:

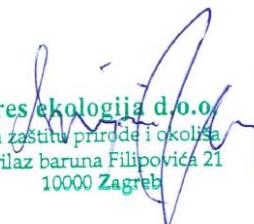
AUTOR/ICA:	SASTAVNICA
<i>Ires ekologija d.o.o.</i>	
Mirko Mesarić, dipl. ing. biologije 	Suradnja na svim poglavljima
Dunja Delić, mag. oecol. 	Metodologija rada Uvod Okolišne značajke područja na koja provedba Programa može utjecati Zaključak Koordinacija ostalih poglavja
Mario Mesarić, mag. ing. agr. 	Tlo Kvaliteta zraka i klimatološke značajke
Boris Božić, mag. oecol. et prot. nat. 	Odnos Programa s drugim nacionalnim planovima i programima Izrada karatografskih prikaza
Petra Peleš, mag. oecol. et prot. nat. mag. ing. agr. 	Gospodarske aktivnosti Materijalna imovina Zdravlje i kvaliteta života ljudi
Igor Ivanek, prof. biol. 	
Edin Lugić, dipl. ing. biol. 	Priroda Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma
Dr. sc. Maja Kljenak 	Kulturna baština i krajobraz
Ivana Gudac, mag. ing. geol. 	Prijelazne i priobalne vode Izrada karatografskih prikaza

AUTOR/ICA:	SASTAVNICA
Danijel Stanić, mag. ing. geol. 	Postojeći okolišni problemi koji su važni za Strategiju

ODGOVORNA OSOBA IZRAĐIVAČA:

Ires ekologija d.o.o.

Mr. sc. Marijan Gredelj

ires ekologija d.o.o.
za zaštitu prirode i okoliša
Prilaz baruna Filipovića 21
10000 Zagreb

Zagreb, srpanj 2016.

Sadržaj

1	Uvod.....	1
1.1	Strateška procjena utjecaja na okoliš	1
1.2	Svrha i ciljevi izrade Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem	2
2	Odnos Programa s drugim nacionalnim planovima, programima i strategijama	15
3	Podaci o postojećem stanju okoliša i mogući razvoj okoliša bez provedbe Strategije	19
3.1	Priroda	19
3.2	Prijelazne i priobalne vode.....	36
3.3	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke.....	40
3.4	Tlo.....	41
3.5	Gospodarske aktivnosti	44
3.6	Materijalna imovina.....	53
3.7	Zdravље i kvaliteta života ljudi	54
3.8	Kulturna baština i krajobrazne značajke	54
3.9	Mogući razvoj okoliša bez provedbe Programa	56
4	Okolišne značajke područja na koja provedba Programa može utjecati	57
5	Postojeći okolišni problemi koji su važni za Program.....	58
6	Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na Strategiju.....	62
7	Utjecaji Programa na okoliš	65
7.1	Metodologija procjene utjecaja	65
7.2	Procjena utjecaja na okoliš	66
8	Mjere zaštite okoliša.....	79
9	Zaključak.....	80
10	Varijantna rješenja	81
11	Praćenje stanja okoliša	82
12	Izvori podataka.....	83
12.1	Znanstveni i stručni radovi, publikacije	83
12.2	Internetske baze podataka.....	83
12.3	Zakoni, pravilnici, direktive.....	83
12.4	Konvencije, protokoli, sporazumi	84
12.5	Planovi, programi, strategije	84
12.6	Izvješća.....	85
13	Sažetak	86
13.1	Uvod	86
13.2	Okolišne značajke područja na koja provedba Programa može utjecati.....	86
13.3	Utjecaji programa na okoliš.....	87
13.4	Mjere zaštite okoliša	101
13.5	Zaključak.....	102
14	Prilozi	103
14.1	Suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša.....	103
14.2	Suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite prirode	107
14.3	Odluka o provođenju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš	116
14.4	Rješenje o prihvativosti Programa za ekološku mrežu.....	119
14.5	Odluka o sadržaju Strateške studije	122

Popis kratica

AZU	Agencija za ugljikovodike
CLC	CORINE Land Cover (baza podataka o stanju i promjenama zemljишnog pokrova i namjeni korištenja zemljišta)
CORINE	Coordination of Information on the Environment (koordinacija informacija o okolišu i prirodnim resursima)
CR	Critically Endangered (kritično ugrožene vrste - kategorija ugroženosti vrsta prema Crvenoj listi)
DD	Data Deficient (nedovoljno poznate vrste - kategorija ugroženosti vrsta prema Crvenoj listi)
DORH	Državno odvjetništvo Republike Hrvatske
DSO	Dobro stanje okoliša
DZZP	Državni zavod za zaštitu prirode
EK	Europska komisija
EM	Ekološka mreža
EN	Endangered (ugrožene vrste - kategorija ugroženosti vrsta prema Crvenoj listi)
EU	Europska Unija
EX	Extinct (izumrle vrste - kategorija ugroženosti vrsta prema Crvenoj listi)
EZ	Europska zajednica
FAO	Food and Agriculture Organization (Organizacija za prehranu i poljoprivrednu)
GEF	Global Environment Facility (Svjetski fond za okoliš)
HAB	Harmful algal bloom – opasno cvjetanje algi
HAOP	Hrvatska agencija za okoliš i prirodu
IUOP	Integrirano upravljanje obalnim područjem
LC	Least Concern (najmanje zabrinjavajuće vrste - kategorija ugroženosti vrsta prema Crvenoj listi)
MAP	Mediteranski akcijski plan
MINGO	Ministarstvo gospodarstva
MMA	Marine managed areas
MZOIP	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
NKS	Nacionalna klasifikacija staništa
NT	Near Threatened (gotovo ugrožene vrste - kategorija ugroženosti vrsta prema Crvenoj listi)
ODMS	Okvirna direktiva o morskoj strategiji
ODV	Okvirna direktiva o vodama
POP	Područja očuvanja važna za ptice
POVS	Područja očuvanja važna za vrste i staništa
PUVP	Plan upravljanja vodnim područjima
RE	Regionaly Extinct (regionalno izumrle vrste - kategorija ugroženosti vrsta prema Crvenoj listi)
RH	Republika Hrvatska
SDF	Standard Data Form (Natura 2000)
SEA	Strategic Environmental Assessment (strateška procjena utjecaja na okoliš)
SPUO	Strateška procjena utjecaja na okoliš
UNEP	United Nations Environment Programme
VU	Vulnerable (osjetljive vrste - kategorija ugroženosti vrsta prema Crvenoj listi)
ZPDML	Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama
ZPU	Zakon o prostornom uređenju

Popis slika

Slika 3.1 Prostorni obuhvat Programa mjera (Izvor: Strategija upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem – nacrt)	19
Slika 3.2 Morska staništa (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)	21
Slika 3.3 Staništa morske obale (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)	22
Slika 3.4 Bentoske stepenice u Jadranskom moru (Izvor: Morska staništa, Bakran-Petricioli, 2007.)	22
Slika 3.5 Naselja posidonije u Jadranu (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)	24
Slika 3.6 Kopnena staništa obalnog područja (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)	26
Slika 3.7 Ekološka mreža mora i obale (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)	32
Slika 3.8 Zaštićena područja mora i obale (izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)	33
Slika 3.9 Prijelazne vode jadranskog vodnog područja s odgovarajućim oznakama tipa (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)	36
Slika 3.10 Priobalne vode jadranskog vodnog područja s odgovarajućim oznakama tipa (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)	38
Slika 3.11 Ukupno stanje vodnih tijela prijelaznih voda (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)	39
Slika 3.12 Ukupno stanje vodnih tijela prijelaznih voda s oznakama vodnih tijela čije ukupno stanje nije dobro (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)	39
Slika 3.13 Prikaz emisija stakleničkih plinova po glavi stanovnika s obzirom na Hrvatski prosjek (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)	41
Slika 3.14 Prikaz zemljinišnih klasa u obalnom pojusu (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)	42
Slika 3.15 Pregled stvarnog rizika od erozije (Izvor: Bogunović i Bensa, 2006)	43
Slika 3.16 Broj uzgajališta u pojedinoj županiji (Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva, 2015.)	47
Slika 3.17 Uzgoj morske ribe i školjkaša u 2014. godini (Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva, 2015.)	48
Slika 3.18 Kapacitet ribarske flote u gigatonama (GT) kroz godine (Izvor: http://baltazar.izor.hr/)	48
Slika 3.19 Ukupni ulov ribolovne flote kroz godine (Izvor: http://baltazar.izor.hr/)	49
Slika 3.20 Ukupan godišnji ulov plave i bijele ribe kroz godine (Izvor: http://baltazar.izor.hr/)	49
Slika 3.21 Ribolovne zone u Jadranu (Izvor: Pravilnik o granicama u ribolovnom moru Republike Hrvatske NN 5/11)	50
Slika 3.22 Značajnije luke i glavni plovidbeni putovi na Jadranu (Komadina i sur., 2013)	51
Slika 3.23 Gustoća prometa na Jadranu (Izvor: www.mppi.hr)	52

Popis tablica

Tablica 1.1 Koraci u provedbi strateške procjene utjecaja Programa na okoliš	1
Tablica 1.2 Nove mjere definirane Programom	6
Tablica 2.1 Pregled strateško-planske dokumentacije	15
Tablica 3.1 Morska i obalna staništa (Izvor: Nacionalna klasifikacija staništa).....	20
Tablica 3.2 Karakteristične vrste biocenoze fotofilnih algi u infralitoralu (Izvor: www.dzzp.hr).....	23
Tablica 3.3 Kopnena staništa (Izvor: Karta staništa RH).....	24
Tablica 3.4 Popis visoko ugrožene flore (EN i CR) na području Republike Hrvatske, 1000 m od obale (Izvor: Bioportal) ..	27
Tablica 3.5 Invazivne vrste prisutne u Jadranskom moru	28
Tablica 3.6 Obalna i morska područja ekološke mreže u RH	29
Tablica 3.7 Obalna i morska zaštićena područja u zoni mogućeg utjecaja Programa	33
Tablica 3.8 Tipovi prijelaznih voda (Izvor: Plan upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2013.-2015.)	36
Tablica 3.9 Tipovi priobalnih voda (Izvor: Plan upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2013.-2015.)	37
Tablica 3.10 Kategorizacija kvalitete zraka po onečišćujućim tvarima u zonama i aglomeracijama za 2014. godinu (AZO, 2015.)	40
Tablica 3.11 Proizvodnja u marikulturi RH (u tonama) za razdoblje 2005. – 2014. (Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva)	47
Tablica 4.1 Pregled komponenti okoliša na koje je moguć utjecaj Programa.....	57
Tablica 6.1 Pregled ciljeva međunarodnih ugovora i sporazuma	62
Tablica 7.1 Procjena utjecaja programa na okoliš.....	66
Tablica 7.2 Mjere sa potencijalno negativnim utjecajima	78
Tablica 13.1 Pregled komponenti okoliša na koje je moguć utjecaj Programa.....	86
Tablica 13.2 Procjena utjecaja programa na okoliš	89
Tablica 13.3 Mjere sa potencijalno negativnim utjecajima	101

1 Uvod

1.1 Strateška procjena utjecaja na okoliš

Strateška procjena utjecaja na okoliš je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa. Strateškom procjenom stvara se osnova za promicanje održivog razvijanja kroz objedinjavanje uvjeta za zaštitu okoliša u strategije, planove i programe pojedinog područja. Time se omogućava da se mjerodavne odluke o prihvaćanju strategija, plana i programa donose uz poznavanje mogućih značajnih utjecaja koje bi strategija, plan i program svojom provedbom mogao imati na okoliš, a nositeljima zahvata pružaju se okviri djelovanja i daje se mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenju odluka (Zakon o zaštiti okoliša, NN 80/13, 78/15).

Postupkom procjene utjecaja Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (dalje u tekstu: Program) na okoliš procjenjuju se, u najranijoj fazi izrade nacrta Programa, vjerojatno značajni utjecaji na okoliš i zdravljе ljudi koji mogu nastati provedbom Programa. Postupak se temelji na odredbama Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/13, 78/15), Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13), Pravilnika o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu (NN 146/14) te Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08).

Postupak strateške procjene utjecaja na okoliš sastoji se od koraka navedenih u tablici (Tablica 1.1).

Tablica 1.1 Koraci u provedbi strateške procjene utjecaja Programa na okoliš

Korak	Svrha
Analitički pregled	Odrediti je li strateška procjena obvezna prema odredbama Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/13, 78/15).
Mišljenje tijela nadležnog za zaštitu prirodu	Povođenje prethodne ocjene prihvatljivosti Programa za ekološku mrežu
Mišljenje tijela	Ishođenje mišljenja nadležnog tijela za zaštitu okoliša o strateškoj procjeni.
Određivanje sadržaja Studije	Definiranje opsega i razine detalja koji će se obraditi u procjeni.
Izrada Studije i ocjena njezine cjelovitosti i stručne utemeljenosti	Procjena vjerojatno značajnih utjecaja na okoliš kao rezultata provedbe Programa
Javna rasprava	Rasprava o nacrtu Programa i Studije.
Ocjena dobivenih primjedbi o Nacrtu Programa i Studiji	Razmatranje pristiglih primjedbi, alternativnih rješenja, razloga za odabir neke varijante
Izvješće o provedenoj strateškoj procjeni utjecaja na okoliš	Prikaz načina na koji su u konačni prijedlog Programa integrirane sljedeće stavke: uvjeti zaštite okoliša utvrđeni strateškom procjenom, način praćenja stanja okoliša vezano za provedbu Programa te način provjere provedbe mjera zaštite okoliša koje su postale sadržajem Programa.

Studija je stručna podloga koja se prilaže uz Program te obuhvaća sve potrebne podatke, obrazloženja i opise u tekstualnom i grafičkom obliku. Studijom se određuju, opisuju i procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš i zdravljе koji mogu nastati provedbom Strategije. Namjera je osigurati da posljedice po okoliš i zdravljе budu ocijenjene za vrijeme pripreme Strategije, prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak njezina donošenja.

Postupak provedbe strateške procjene utjecaja na okoliš također pruža priliku dionicima da sudjeluju u postupku, a osigurava se i informiranje i sudjelovanje javnosti za vrijeme postupka donošenja odluka. Nositeljima zahvata pružaju se okviri djelovanja i daje se mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenje odluka.

Direktiva 2001/42/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (SEA direktiva) je na snazi od 2001. godine. U Republici Hrvatskoj zakonski okvir za izradu strateških studija usklađen sa SEA direktivom čini sljedeća legislativa: Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 78/15), Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08) i Pravilnik o povjerenstvu za stratešku procjenu (NN 70/08). Navedeni propisi su u skladu i s Konvencijom o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (Espoo, 1991), koja obvezuje države da obavještavaju i konzultiraju se u svim velikim projektima koji bi mogli imati utjecaj na okoliš preko državnih granica te s Protokolom o strateškoj procjeni okoliša (Kijev, 2003). Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica usvojena je Odlukom o proglašenju Zakona o potvrđivanju Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (NN 06/96), a Protokol o strateškoj procjeni okoliša usvojen je Odlukom o proglašenju Zakona o potvrđivanju Protokola o strateškoj procjeni okoliša uz Konvenciju o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (NN 07/09).

1.1.1 Utvrđivanje sadržaja Studije

MZOIP je postupkom prethodne ocjene prihvatljivosti Programa za ekološku mrežu 25. svibnja 2015. godine donijelo Rješenje (KLASA: 612-07/15-71/101, URBROJ: 517-07-2-1-1-15-4), da je Program mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem prihvatljiv za ekološku mrežu te da nije potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti Programa za ekološku mrežu (Prilog 13.4).

MZOIP je proveo postupak određivanja sadržaja Studije, sukladno članku 7. Uredbe, na način da je pribavilo mišljenja tijela određenih posebnim propisima o sadržaju Studije i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u Studiji, vezano na područje iz djelokruga toga tijela.

U svrhu informiranja javnosti, informacija o provedbi postupka određivanja sadržaja Studije objavljena je na internetskoj stranici MZOIP-a.

Odluka o sadržaju strateške studije utjecaja Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem na okoliš donesena je 30. studenog 2015. godine (KLASA: 351-02/15-39/01, URBROJ: 517-06-1-2-2-15-94).

S obzirom na karakter Programa, njegovom provedbom se zapravo očekuje poboljšanje stanja sastavnica okoliša, poglavito biološke raznolikosti mora. Nakon inicijalne analize („scoping“) mjera iz Programa evidentirano je da definirane mjere mogu imati potencijalno negativan utjecaj na gospodarstvo, dok na ostale sastavnice okoliša ovaj Program djeluje pozitivno. Cilj Programa je definiranje mjera koje će poboljšati stanje morskog okoliša i obalnog pojasa, pa su u ovoj Studiji generalno opisane pojedine sastavnice okoliša na koje se ovaj Program može odnositi u bilo kojem pogledu (da li sa aspekta generiranja negativnih utjecaja, ili rješavanja okolišnih problema).

Tijekom izrade Studije provedene su konzultacije s izrađivačima Programa te s predstvincima MZOIP-a.

1.2 Svrha i ciljevi izrade Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem

U lipnju 2008. godine EU je donijela Direktivu 2008/56/EZ kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o morskoj strategiji). Navedenom Direktivom države članice moraju poduzeti potrebne mjere za postizanje ili održavanje dobrog ekološkog stanja u morskom okolišu najkasnije do 2020. godine. U tu svrhu razvijaju se i primjenjuju morske strategije u okviru kojih se primjenjuje pristup upravljanja ljudskim djelatnostima utemeljen na ekosustavima. Direktiva također predstavlja 'okolišni stup' u svim politikama EU orientiranim k upravljanju i iskoristavanju prirodnih resursa morskog okoliša.

Osnovna svrha Direktive prenesena je postizanje i održavanje dobrog stanja morskog okoliša do 2020. godine putem ostvarivanja općih ciljeva zaštite morskog okoliša koji uključuju:

- zaštitu, očuvanje, omogućavanje oporavka i obnavljanje morskih i obalnih ekosustava te održivo korištenje ekosustavnih usluga
- očuvanje zaštićenih područja u moru i ekološki značajnih područja EU Natura 2000
- smanjenje onečišćenja u morskom i obalnom okolišu u cilju očuvanja zdravlja ljudi, ekosustava i omogućavanja korištenja mora i obale
- uspostavljanje i/ili održavanje ravnoteže između ljudskih aktivnosti i prirodnih resursa primjenom ekosustavnog pristupa.

Neki od pripremних dokumenata bit će kratko opisani u sljedećem poglavlju.

1.2.1 Pripremni dokumenti i akcijski programi

1.2.1.1 Početna procjena stanja okoliša morskih voda

U okviru izrade Strategije zaštite morskog okoliša i provedbe Okvirne direktive o morskoj strategiji (ODMS (2008/56/EZ) dokument *Početna procjena stanja i opterećenja na morski okoliš hrvatskog dijela Jadrana* prvi je korak u pripremi programa

mjera za postizanje i održavanje dobrog stanja morskog okoliša. Odnosi se na morske vode u područjima pod suverenitetom Republike Hrvatske, odnosno u kojima Republika Hrvatska ostvaruje suverena prava i jurisdikciju a obuhvaća:

- analizu osnovnih svojstava i značajki postojećeg stanja morskog okoliša, odnosno obuhvaća fizikalna i kemijska svojstva, stanišne tipove, biološka svojstva i hidromorfologiju
- analizu glavnih opterećenja i utjecaja na stanje okoliša morskih voda, uključujući ljudske djelatnosti.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, izradu dokumenta Početna procjena stanja i opterećenja na morski okoliš hrvatskog dijela Jadrana povjerilo je Institutu za oceanografiju i ribarstvo iz Splita.

1.2.1.2 Početna procjena stanja obalnog područja

Početna procjena ukupnog stanja pripremni je postupak i/ili dokument za izradu Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem kojim se analiziraju svojstva i značajke morskog okoliša i obalnog područja kao i opterećenja i utjecaji na njih te analizira sustav upravljanja obalnim područjem i povezuje zaštitu okoliša i integralno upravljanje obalnim područjem. Početna procjena ukupnog stanja uključuje početnu procjenu stanja okoliša i procjenu stanja sustava upravljanja obalnim područjem:

- analizu stanja i glavnih opterećenja i utjecaja na stanje okoliša obalnog područja, temeljeno na važećim izvješćima o stanju okoliša, prirode i prostora
- gospodarsko-socijalnu analizu korištenja i troška propadanja morskog okoliša i obalnog područja
- analizu postojećih sustava upravljanja obalnim područjem.

Dimenzije početne procjene stanja obalnog područja:

Razvojna dimenzija: gospodarsko-socijalnu analizu korištenja i troška propadanja morskog okoliša i obalnog područja; ekonomsko-socijalna analiza.

Zaštitna dimenzija: analizu stanja i glavnih opterećenja i utjecaja na stanje okoliša obalnog područja, temeljeno na važećim izvješćima o stanju okoliša, prirode i prostora; analiza obalne bioraznolikosti s posebnim naglaskom na prioritizaciju obalnih ekosustava u smislu opterećenja i pritisaka.

Integrativna dimenzija: analiza prostornog razvoja.

Upravljačka dimenzija: kako od ciljeva doći do rezultata; analiza sustava upravljanja (governance).

1.2.1.3 Prostorni razvoj obalnog područja Hrvatske

Predmet ovog izvještaja je analiza prostornog razvoja koja je po definiciji primarni zadatak Strategije prostornog razvoja.

Navedeni izvještaj je strukturiran u dva poglavlja. U prvom poglavlju se analiziraju stanje i trendovi prostornog razvoja kao i procesi i dubinski pokretači koji su do njih doveli. Analitički okvir je koncept održivosti prostornog razvoja razmatran kroz tri strateške dimenzije. Prva je kvantitativna potrošnja prostora obalnog područja (cjeline ZOP-a, užeg obalnog pojasa i obalne crte) u kontekstu demografskih procesa kao važnog generatora potrošnje prostora. Druga dimenzija je odnos razvojnih i zaštitnih interesa analiziran kroz tipične konflikte urbanizacijskih procesa i ranjivih obalnih krajobraza. Treća dimenzija se odnosi na kvalitetu izgrađenog prostora. U nastavku istog poglavlja se naglasak stavlja na procese i faktore koji su pokretali prostorni razvoj i promjene u korištenju zemljišta. Posebni naglasak se stavlja na analizu dubljih uzroka problema i uzročno-posljedične veze među problemima i njihovim pokretačima. Na taj način se lakše identificiraju opcije za efikasna rješenja kao i svi akteri koji trebaju biti uključeni u rješavanje problema. U drugom poglavlju se ukratko i ciljano analiziraju važniji segmenti sustava prostornog uređenja. Obzirom da se analiza stanja i procesa u prostoru radi za potrebe strategije IUOP-a, posebna pažnja se želi posvetiti upravljačkim nedostacima i slabostima unutar sustava prostornog uređenja kao važnoj dimenziji u problematici prostornog razvoja. Kao osnovni izvori podataka korišteni su Izvješće o stanju u prostoru i tematske studije izrađene za potrebe nove Strategije prostornog razvoja RH. Pored toga su korišteni službeni statistički podaci DZSa i GIS baza obalnih županija koja je ažurirana (građevinska područja) primjereno potrebi GIS analiza kojima su računani odabrani indikatori održivosti prostornog razvoja.

1.2.1.4 Zaštita i korištenje ekosustava obalnog i morskog područja Hrvatske

Ova analiza daje uvid u zaštitu i korištenje ekosustava obalnog i morskog područja Republike Hrvatske. Širi obuhvat analize uključuje administrativne granice sedam obalnih županija, a uži „Obalno i morsko područje“ koje zauzima prostor hrvatskog teritorijalnog mora te otoke i obalu u administrativnim granicama svih priobalnih općina. „Obalno i morsko područje“ obuhvaća ukupno 140 općina/gradova i to:

- 134 obalne općine/grada koje uključuju općine/gradove na kopnu čija površina obuhvaća obalno područje tj. ulazi u zonu od 1 km od obale
- sve općine/gradovi na otocima
- dodatnih šest općina u Zadarskoj županiji: Galovac, Polača, Poličnik, Zemunik donji, Stankovci, Škabrnja.

Sve površine su izračunate iz koordinata u službenom koordinatnom sustavu RH HTRS96/TM te se ne moraju u potpunosti podudarati s površinama izračunatim iz drugih izvornih podataka i u drugim koordinatnim sustavima. Površine su izračunate iz GIS podatka (shp datoteka) koje su dobavljene iz sljedećih izvora:

- Zaštićena područja (postojeća, evidentirana i međunarodna): Državni zavod za zaštitu prirode
- Ekološka mreža: Državni zavod za zaštitu prirode
- Staništa: Državni zavod za zaštitu prirode
- Granice županija, općina i gradova: SRPJ registar DGU-a.

1.2.1.5 Početna procjena stanja morskog okoliša i obalnog područja

Početna procjena stanja morskog okoliša i obalnog područja (u dalnjem tekstu: Procjena) dio je procesa izrade Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske. Procjena je dokument u kojem se prezentira postojeće stanje obalnog područja i morskog okoliša s posebnim fokusom na upravljanju tim ekosustavima. Procjena, na određeni način, služi boljem razumijevanju konteksta razvoja u obalnom području Republike Hrvatske, pri čemu treba imati u vidu da se ona odnosi kako na kopneni dio obalnog područja tako i na ukupni morski prostor Republike Hrvatske. Uredbom o izradi Strategije naglašava se da je "početna procjena ukupnog stanja pripremni postupak i/ili dokument za izradu Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem kojim se analiziraju svojstva i značajke morskog okoliša i obalnog područja kao i opterećenja i utjecaji na njih te analizira sustav upravljanja obalnim područjem i povezuje zaštitu okoliša i integralno upravljanje obalnim područjem. Početna procjena ukupnog stanja uključuje početnu procjenu stanja okoliša i procjenu stanja sustava upravljanja obalnim područjem" (čl. 12).

1.2.1.6 Dobro stanje morskog okoliša i Skup ciljeva u zaštiti okoliša i s njima povezanih pokazatelja

Uzimajući u obzir izrađen i usvojen prvi dokument Strategije zaštite morskog okoliša *Početna procjena stanja i pritisaka na morski okoliš Hrvatskog dijela Jadrana* izrađen je dokument: *Skup značajki dobrog stanja okoliša za morske vode pod suverenitetom Republike Hrvatske i skup ciljeva u zaštiti morskog okoliša i s njima povezanih pokazatelja*.

U okviru definiranja ovog dokumenta bilo je potrebno razlučiti četiri cilja:

- Zaštititi, omogućiti oporavak (gdje je potrebno), strukturu i funkcije biološke raznolikosti i ekosustava u cjelini u svrhu postizanja i zadržavanja dobrog stanja okoliša.
- Uočiti onečišćenje morskog okoliša u svrhu procjene rizika za ljudsko zdravlje i zdravlja ekosustava u cjelini s obzirom na korištenje mora, a kako bi bili sigurni da onečišćenje ne predstavlja značajniji rizik za ljudsko zdravlje i zdravlje ekosustava s obzirom na njegovu namjenu.
- Zadržati korištenje morskih resursa i dobara, te drugih aktivnosti u morskim područjima, na razinama koje su održive i koje osiguravaju potencijal za korištenje i aktivnosti kako sadašnjih tako i budućih generacija.
- Primijeniti principe dobrog upravljanja, kroz EU i globalno.

Ovim dokumentom definirani su deskriptori dobrog stanja morskog okoliša, sukladno ODMS-u:

- Deskriptor 1 – Biološka raznolikost
- Deskriptor 2 – Strane vrste
- Deskriptor 3 – Komercijalno značajne ribe, rakovi i mekušci
- Deskriptor 4 – Hranidbene mreže
- Deskriptor 5 – Eutrofikacija
- Deskriptor 6 – Cjelovitost morskog dna
- Deskriptor 7 – Trajno mijenjanje hidrografskih i oceanografskih uvjeta
- Deskriptor 8 – Koncentracije onečišćujućih tvari
- Deskriptor 9 – Onečišćujuće tvari u morskim organizmima namijenjenima za prehranu ljudi
- Deskriptor 10 – Morski otpad
- Deskriptor 11 – Unos energije (podvodna buka).

1.2.1.7 Gospodarsko-socijalna analiza korištenja i troška propadanja morskog okoliša i obalnog područja

Gospodarsko-socijalna analiza korištenja i troška propadanja morskog okoliša i obalnog područja (Gospodarsko-socijalna analiza) dio je Početne procjene te se smatra pripremnim dokumentom Strategije.

Uz finansijsku i tehničku pomoć Mediteranskog akcijskog plana Programa za okoliš Ujedinjenih naroda (UNEP/MAP) i Svjetskog fonda za okoliš (GEF), 2013. godine, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode u suradnji s UNEP/MAP-ovim Regionalnim akcijskim centrom Program prioritetsnih aktivnosti, pokrenulo je izradu dokumenta „Gospodarsko-socijalne analize“ koja se odnosi ne samo na morski okoliš (kako je propisano Okvirnom direktivnom o morskoj strategiji) već i na obalno područje (sukladno Protokolu o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja).

Izrada dokumenta temelji se na analizi postojećih sektorskih dokumenata i statističkih podataka te stručnoj procjeni u skladu s postojećim EU smjernicama i Ekosustavnim pristupom UNEP/MAP-a.

Osnovni cilj dokumenta je analiza obalnog područja iz gospodarske i socijalne perspektive te navođenje preporuka za unaprjeđenje Strategije.

1.2.1.8 Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora

Akcijski program Morske strategije: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora (Sustav praćenja) prvi je akcijski program i kao takav sastavni dio Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem čija obveza izrade proizlazi iz Okvirne direktive o morskoj strategiji ODMS. Nadalje, uz ODMS Uredbom je u nacionalno zakonodavstvo transponirana i prateća Odluka Komisije 2010/477/EU o kriterijima i metodološkim standardima o dobrom stanju morskog okoliša. Transpozicijom ODMS u nacionalno zakonodavstvo Republika Hrvatska je preuzela obveze i rokove za donošenje dokumenata i uspostavu akcijskih programa Strategije.

1.2.2 Program mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem

Direktiva 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o morskoj strategiji, ODMS) nalaže izradu i provođenje pomorskih strategija država članica radi zaštite i očuvanja morskog okoliša te sprječavanja i smanjivanja unosa onečišćujućih tvari ili energije u morski okoliš u morski okoliš kako bi se postupno uklonilo onečišćenje i osiguralo da nema znatnih posljedica za morskiju bioraznolikost, morske ekosustave, ljudsko zdravlje ili zakonitu uporabu mora.

Sukladno Okvirnoj direktivi o morskoj strategiji države članice trebaju izraditi program mjera koje je potrebno poduzeti za postizanje ili održavanje dobrog stanja okoliša u njihovim morskim vodama.

Programi mjera uključuju mjere prostorne zaštite koje doprinose stvaranju koherentnih i reprezentativnih mreža zaštićenih morskih područja i primjereni obuhvaćaju raznolikost ekosustava koji ih čine, kao što su posebna područja očuvanja prema Direktivi o staništima, područja posebne zaštite prema Direktivi o pticama, kao i zaštićena morska područja.

Uredbom o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (Narodne novine, broj 112/2014) transponirana je Okvirna direktiva o morskoj strategiji te Odluka komisije 2010/477/EU o kriterijima i metodološkim standardima o dobrom stanju morskog okoliša. Uredba o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem uređuje polazne osnove i mjerila za izradu, razvoj i provedbu Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem te Plan djelovanja prema kojemu je najkasnije do 2015. predviđena izrada Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, odnosno najkasnije do 2016. predviđen je početak primjene Programa na obalnom prostoru i morskim vodama pod suverenitetom RH odnosno u kojima RH ostvaruje suverena prava i jurisdikciju.

Zakonom o potvrđivanju Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj 8/2012) preuzeta je obaveza iz Protokola Barcelonske konvencije o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja o izradi nacionalne Strategije integralnog upravljanja obalnim područjem što je preneseno kroz Uredbu o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem. U tom smislu dva strateška dokumenta (Strategija upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem i Strategija integralnog upravljanja obalnim područjem) objedinit će se u cjeloviti dokument, odnosno strategiju.

Sukladno odredbama Uredbe o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, Programom se određuju mjere koje je potrebno poduzeti radi postizanja i/ili održavanja dobrog stanja okoliša te mjere koje je potrebno poduzeti radi ostvarivanja ciljeva upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.

Program se utvrđuje na temelju izrađenih pripremnih dokumenata Strategije. Program uzima u obzir već definirane mjere donesene slijedom primjene posebnih propisa RH, a osobito one utvrđene na temelju propisa iz područja vodnoga gospodarstva (graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda, standardima kakvoće u okolišu u području vodne politike i u području politike zaštite i upravljanja morskim okolišem); na temelju propisa kojim se uređuje kakvoća mora za kupanje; propisa o staništima i pticama; prostorno-planskim dokumentima; ribarskoj politici; kao i mjere donesene na temelju međunarodnih sporazuma.

Program uključuje i mjere prostorne zaštite koje pridonose stvaranju usklađenih i reprezentativnih mreža očuvanih morskih područja i primjereno obuhvaćaju raznolikost ekoloških sustava koji ih čine. Pri tome, u obzir se uzimaju odredbe posebnih propisa iz područja zaštite prirode za utvrđivanje ekološki značajnih područja Europske unije Natura 2000 i proglašavanje zaštićenih područja u Republici Hrvatskoj. Države članice razmatraju implikacije svojih programa mjera na vode izvan svojih morskih voda kako bi svele na najmanju mjeru opasnost od štete za te vode i kako bi utjecaj na njih, ako je moguće, bio pozitivan (Okvirna direktiva o morskoj strategiji).

Dio mjera preuzet je iz postojeće strateško-planske dokumentacije. Dokumenti iz kojih su preuzete mjere prošli su postupak strateške procjene utjecaja na okoliš pa se te mjere koje su već propisane i odobrene neće analizirati u ovoj Studiji.

Nove mjere koje su definirane Program dio su procjene utjecaja na okoliš ove Studije.

Tablica 1.2 Nove mjere definirane Programom

R.b.	Naziv i opis mjere
Strateški prioritet 1: Unapređenje operativnog okvira za koordinirano upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem	
POSEBNI CILJ 1.1	
Uspostava sustava za koordinirano, participativno i transparentno dogovaranje i odlučivanje o korištenju obalnih i morskih resursa	
1.1.1	<p>Uspostaviti stalni koordinacijski mehanizam za učinkovito provođenje Strategije zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem:</p> <p>Izmijeniti i dopuniti Uredbu o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (NN 112/14; u dalnjem tekstu: Uredba) na način da se detaljno definira sastav, nadležnosti, zadaci i međusobni odnosi tijela koordinacijskog mehanizma za upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem (u dalnjem tekstu: koordinacijski mehanizam).</p> <p>Koordinacijski mehanizam sastoji se od slijedećih tijela:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stručni nacionalni odbor za upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem, uključujući pripadajuća stručna tematska radna tijela/radne grupe; - Povjerenstvo za koordinaciju na razini ministara i/ili državnih dužnosnika, - Stručni regionalni/županijski odbori za upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem. <p>Administrativnu i tehničku podršku u radu koordinacijskog mehanizma pružat će postojeća organizacijska jedinica Ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša koja u svom djelokrugu rada ima zaštitu mora i obalnog područja i integralno upravljanje obalnim područjem.</p>
1.1.2	<p>Ojačati koordinaciju u izradi normativnih, strateških i planskih dokumenata za upravljanje i zaštitu morskog okoliša i obalnog područja na nacionalnoj i županijskoj razini:</p> <p>Utvrđit će se neusklađenosti u procedurama izrade i samim strateškim i planskim dokumentima. Izradit će se preporuke za usklađenost dokumenata i njihovu učinkovitu provedbu.</p>
1.1.3	<p>Ojačati koordinacijsku ulogu sustava prostornog uređenja u postupku izrade prostornih planova te u postupku izrade sektorskih i razvojnih strateških planova/dokumenata:</p> <p>Unaprijediti će se funkcioniranje postojećih koordinacijskih mehanizama u okviru postupka izrade prostorno-planskih dokumenata na svim razinama, kao i sektorskih programa, planova i strategija, prije svega kada se oni usuglašavaju s mjerama važećih državnih i regionalnih prostornih planova. Ovom mjerom će se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osnažiti funkcija prostorno planskih dokumenata kao integrativnih instrumenata koji obavezuju na koordinaciju svih sektora i razina planiranja prostornog i ukupnog razvoja (uključujući i prostorno planiranje mora); - razraditi praktični mehanizmi i procedure pravovremene komunikacije i koordinacije u izradi sektorskih strategija (uključujući gospodarske i infrastrukturne) s nacionalnim Zavodom i županijskim zavodima nadležnim za prostorno planiranje i prostorni razvoj;

	<ul style="list-style-type: none"> - uspostaviti dodatna koordinacija sustava prostornog uređenja i regionalnog razvoja, posebno na županijskoj razini, kroz formuliranje zajedničkih strateških razvojnih tema, ciljeva i rješenja, koji proizlaze iz integralnog, multisektorskog sagledavanja.
1.1.4	<p>Osigurati kvalitetnije uključivanje i pravovremeno reagiranje zainteresirane javnosti u procesima zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem:</p> <p>Poboljšati organizaciju i dostupnost informacija za jednostavnije i učinkovitije sudjelovanje javnosti u procesu donošenja odluka, između ostalog, doradom mrežne aplikacija e-savjetovanja (https://savjetovanja.gov.hr/).</p>
1.1.5	<p>Formulirati prioritetne potrebe za prekograničnu i široku međunarodnu suradnju u zaštiti morskog okoliša i upravljanju obalnim područjem u okviru postojećih regionalnih koordinacijskih tijela te EU programa teritorijalne suradnje:</p> <p>Organizirati će se konzultativni proces unutar nacionalnog odbora i s drugim dionicima (lokalnim, županijskim te međunarodnim) radi definiranja prioritetnih područja i tema u integralnom upravljanju obalnim i morskim područjem koja zahtijevaju prekograničnu i međunarodnu aktivnost i koju je potrebno promovirati u različitim prekograničnim i međunarodnim programima i projektima. To se osobito odnosi na modele zajedničkog, prekograničnog planiranja zaštite i održivog razvoja obalnih područja, kao i različitih oblika procjena prekograničnog utjecaja na okoliš. Uz to, identificirat će se različite mogućnosti financiranja (npr. programi europske teritorijalne suradnje ili razne druge prekogranične i transnacionalne inicijative) za pojedine identificirane ključne teme. Izhod procesa bit će dokument s popisom prioritetnih potreba na temelju kojih se mogu pripremati pojedinačni projekti i programi prekogranične i transnacionalne suradnje koji će biti predstavljen široj javnosti, odnosno tijelima nadležnim za provedbu programa te potencijalnim predlagateljima projekata.</p>

POSEBNI CILJ 1.2

Unaprijeđenje regulatornog okvira i usklađivanje pojmove koji se tiču upravljanja i zaštite morskog okoliša i obalnog područja

1.2.1	<p>Integrirati principe integralnog upravljanja u normativni okvir o upravljanju pomorskim dobrrom:</p> <p>Novim ZPDML osuvremenit će se sustav upravljanja pomorskim dobrrom i lučkim sustavom, otkloniti zakonske barijere za učinkovito upravljanje, te osnažiti koncept integralnog upravljanja. Uz to će se uskladiti zakonska rješenja s drugim propisima, posebno sa Zakonom o koncesijama. U tom smislu Zakon treba posebno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Promijeniti postupak i nadležnost za utvrđivanje granica pomorskog dobra - Propisati jasne i detaljne kriterije za utvrđivanje granica pomorskog dobra - Definirati pojam „pomorskog dobra po samom zakonu“, te propisati obvezu upisa pomorskog dobra po službenoj dužnosti - Propisati obvezu izrade geodetskih elaborata po službenoj dužnosti od strane Državne geodetske uprave - Osnažiti ulogu davatelja koncesija u postupcima koji prethode postupku davanju koncesija - Olakšati i ubrzati postupke dodjele koncesija (smanjiti administrativne prepreke) - Izmijeniti sustav naknada za koncesije - Uvesti sustav olakšica za uredne koncesionare uz istovremeno olakšavanje postupka oduzimanja koncesija neurednim koncesionarima - Propisati jednostavan i transparentan postupak dodjele koncesijskih odobrenja/dozvola - Izmijeniti sustav upravljanja lukama radi jačanja ekonomske učinkovitosti - Propisati načela integralnog upravljanja pomorskim dobrrom kao dijela integralnog upravljanja obalnim područjem - Odrediti specifična pravila postupka za dodjelu koncesija na pomorskom dobru radi oticanja administrativnih barijera i osiguranja pravne sigurnosti i transparentnosti - Propisati osnivanje inspekcije pomorskog dobra i propisati postupke nadzora i ovlasti inspektora (vidi mjeru 3.2.3) - Propisati obvezu uspostave jedinstvene baze podataka o pomorskom dobru, uključujući e-katastar pomorskog dobra, te nadležnost i obvezu za njeno vođenje i ažuriranje (vidi mjeru 2.2.1)
1.2.2	<p>Razraditi dodatne normativne preduvjete za daljnji razvoj prostornog planiranja mora:</p> <p>Definiranje jasne namjene i režima korištenja mora osnova su za očuvanje morskog okoliša i smanjivanje konflikata među aktivnostima na moru. Stoga je osnovni zadatak ove mjeru daljnja razrada i unaprijeđenje prostornog planiranja mora, primarno u okviru postupaka izrade prostorno planskih dokumenata na regionalnoj i lokalnoj razini. Za provedbu ove mjeru nužno je definiranje jedinstvenog nazivlja i standarda zona u moru te njihova integracija u odgovarajuće podzakonske akte, prije svega prostornog planiranja, ali i zaštite prirode i pomorskog dobra. Provedba ove mjeru potaknuta je i donošenjem Okvirne direktive EU o prostornom planiranju mora.</p>
1.2.3	<p>Primijeniti institut prilagodbe (adaptacije) obalnog odmaka u skladu s odredbama Protokola o IUOP-u:</p> <p>Provedba obaveze iz Protokola o IUOP-u kao međunarodnog pravnog akta kojeg je RH ratificirala i koja se odnosi na obvezu minimalnog obalnog odmaka od 100m u kojem nije dozvoljena gradnja (članak 8.3). Ova obaveza nije bezuvjetna, ali korištenje mogućnosti prilagodbe (smanjenja odmaka), mora biti regulirano u skladu s uvjetima iz Protokola, tj. kroz nacionalni pravni instrument, te o tome mora biti obaviještena Organizacija iz članka 17. Protokola. Uklonit će se neusklađenost Protokola i odredbi važećeg ZPU-a nastala izostankom obaveze obalnog odmaka u neizgrađenim dijelovima građevinskog područja naselja.</p>

1.2.4	<p>Uskladiti postojeće i izraditi nove planske i provedbene podzakonske propise nužne za učinkovito upravljanje zaštićenim područjima:</p> <p>Zakonom o zaštiti prirode upravljanje zaštićenim područjima temelji se na nizu planskih (prostorni plan područja posebnih obilježja, plan upravljanja) i provedbenih podzakonskih akata (pravilnik o zaštiti i očuvanju, odluka o mjerama zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja zaštićenog područja, godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenog područja).</p> <p>Mjera predviđa definiranje prioriteta i rokova za izradu planskih i provedbenih podzakonskih akata zaštićenih područja koja se nalaze na području obalnih županija, kao i njihovu izradu.</p> <p>Kako se na području gotovo svih zaštićenih područja nalaze i područja ekološke mreže Natura 2000, izrada, a potom i donošenje ovih dokumenata iznimno je važno i za upravljanje ekološkom mrežom.</p>
-------	--

Strateški prioritet 2: Jačanje kapaciteta za provedbu upravljanja i zaštite morskog okoliša i obalnog područja

POSEBNI CILJ 2.1

Uspostava uskladenog sustava praćenja stanja obalnih i morskih ekosustava i procesa

2.1.1	<p>Uskladeno provoditi nacionalni program praćenja u skladu s Okvirnom direktivnom o morskoj strategiji s ostalim nacionalnim programima praćenja koja se provode u jadranskim vodama pod suverenitetom RH:</p> <p>Prijedlog Sustava praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora, izrađen je i prihvaćen 2014. godine u okviru provedbe Okvirne direktive o morskoj strategiji (ODMS) u RH te je sastavni dio ove strategije. U skladu s preporukama EK ovaj se monitoring pokušalo sagledati i sa subregionalnog aspekta, kako s obzirom na prostornu pokrivenost i vremensku učestalost uzorkovanja, tako i s obzirom na izbor parametara za procjenu stanja. U ovom je Programu praćenja razrađeno praćenje stanja komponenti za svih 11 deskriptora ODMS.</p> <p>Međutim zbog nedostatka finansijskih sredstava program se još uvijek ne provodi. Stoga, u cilju racionalizacije troškova, podatke prikupljene ovim programom potrebno objediniti s podacima prikupljenim kroz ostale nacionalne programe praćenja koji se provode u jadranskim vodama pod suverenitetom RH (<i>Sustavno ispitivanje kakvoće prijelaznih i priobalnih voda Jadran; 2. Praćenje stanja ribolovnih resursa; 3. Praćenje kakvoće mora i školjkaša na proizvodnim područjima i područjima za ponovno polaganje živih školjkaša. 4. Praćenje stanja očuvanosti stanišnih tipova i vrsta prema Direktivi o staništima te vrsta ptica u skladu s Direktivom o pticama</i>)</p>
2.1.2	<p>Uspostaviti transnacionalni (jadranski) program praćenja stanja morskog okoliša:</p> <p>Za učinkovitu provedbu praćenja stanja mora tzv. otvorenih voda Jadran potrebno je uspostaviti transnacionalni program praćenja. Zajednički program praćenja za D3 jednim je dijelom već uspostavljen u okviru Zajedničke ribarske politike EU kroz Nacionalni plan prikupljanja podataka, ali bilo bi značajno zajedničke programe praćenja uspostaviti i za ostale deskriptore, posebice za D1 (istraživanja morskih sisavaca praćenjem putem zračnih preleta), D2 (uskladena kontrola balastnih voda), D5 (neobičajene pojave cvatnji, meduze), D7 (promjene u hidrografskim svojstvima Jadran), kao i za D10 (raznošenje morskog otpada putem struja).</p>
2.1.3	<p>Sistematski pratiti, istraživati i ocjenjivati stanja i procese u prostoru obalnog područja:</p> <p>Mjera ima dva osnovna zadatka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Unaprijediti kontinuirano i sustavno praćenje i ocjenjivanje stanja u prostoru te posebno istraživanje (kako stanja i procesa u prostoru tako i funkcioniranja i mogućnosti unaprjeđenja cijelog sustava prostornog uređenja), kao i cijelog sustava prostornog uređenja, te njihovo unaprjeđenje uz uvažavanje vrijednosti, važnosti i specifičnosti obalnog područja. - Omogućiti direktno korištenje podataka i informacijskih sustava od strane zainteresiranih korisnika u javnom sektoru, posebno na regionalnoj razini (primarno zavodi za prostorno uređenje, akademske institucije) te od strane drugih korisnika u privatnom (prostorni planeri) i civilnom sektoru.

POSEBNI CILJ 2.2

Učinkovito upravljanje informacijama u funkciji integralnog upravljanja obalnim područjem i morskim okolišem

2.2.1	<p>Dopuniti sadržaje postojećih baza podataka i baza prostornih podataka u funkciji integralnog upravljanja obalnim područjem i morskim okolišem:</p> <p>Dopunit će se postojeće baze podataka i baze prostornih podataka kako bi se osigurale informacije za potrebe integralnog upravljanja obalnim područjem i morskim okolišem, prije svega unutar Informacijskog sustava zaštite okoliša i prirode, Informacijskog sustava prostornog uređenja i Nacionalne infrastrukture prostornih podataka.</p> <p>Razmotrit će se i mogućnost preuzimanja podataka iz otvorenih skupova podataka o obalnom i morskom području koje prikupljaju svjetske i europske institucije, ali i građani (npr. projekt Suhozid u kojem građani kartiraju i dokumentiraju suhozide).</p>
2.2.2	<p>Unaprijediti interoperabilnost različitih baza podataka:</p> <p>Osigurat će se integracija i razvijati interoperabilnost podataka potrebnih za upravljanje obalnim i morskim područjem koji se nalaze u bazama podataka pojedinih sektora. Stoga će se ovom mjerom ukloniti pravne i organizacijske barijere te osigurati tehnička i semantička interoperabilnost baza podataka.</p>

POSEBNI CILJ 2.3

Identificiranje i valoriziranje prioritetnih područja za očuvanje bioraznolikosti morskog okoliša i obalnog područja

2.3.1	Zaštititi morska staništa smanjenjem antropogeno uzrokovanje eutrofikacije, onečišćenja i drugih aktivnosti:
-------	--

	Zaštita staništa smanjenjem antropogeno uzrokovane eutrofikacije i onečišćenja (mjere za eutrofikaciju i onečišćenje su obrađene prema ODV i definirane u PUVP) te sprječavanjem nasipavanja i izgradnje u naseljima infralitoralnih alga i posidonije. Zajednice alga pod utjecajem stresa, prirodnih ili antropogenih promjena njihovih staništa, pokazuju snižavanje bioraznolikosti, tj. različitosti svojstava. U prvoj fazi smanjuje se brojnost nekih svojstava, a u drugoj fazi one potpuno nestaju, što uzrokuje i povlačenje epifitskih vrsta i životinjskih svojstava koje se njome hrane. Najdrastičniji primjer je ipak nasipavanje obale, prilikom čega se direktno i nepovratno uništavaju sve životne zajednice u priobalnom području. Posredno, zamuljivanjem okolnog mora, dolazi do degradacije zajednica fotofilnih alga zbog smanjenja osvjetljenosti.
2.3.2	Kartirati naselja posidonije, razraditi metode za praćenje rasprostranjenosti i provoditi nacionalni Program praćenja stanja očuvanosti naselja posidonije prema Direktivi o staništima: S obzirom da je rasprostranjenost posidonije u Jadranskom moru vrlo slabo istražena, što je potpuno u suprotnosti s njihovom velikom ekološkom važnosti, neophodno je provesti kartiranje naselja posidonije i provoditi praćenje stanja očuvanosti sukladno Direktivi o staništima. Budući da su zajednice morskih cvjetnica, u prvom redu vrste <i>Posidonia oceanica</i> , prioritetno stanište prema međunarodnim sporazumima o zaštiti prirode, biološki element kvalitete u primjeni ODV i važno stanište u određivanju dobrog ekološkog stanja prema ODMS-u, potrebno im je u narednom razdoblju posvetiti punu pažnju i angažirati veći broj stručnjaka kako bi se upotpunile spoznaje koje su potrebne za kvalitetnu primjenu navedenih propisa.
2.3.3	Zabraniti ribarenje (ribolov povlačnim mrežama koćama, dredžama, obalnim mrežama potegačama ili sličnim mrežama) i druge aktivnosti iznad područja koraligena i u njegovoj blizini: Kao što je navedeno Akcijskim planom za očuvanje koraligena i ostalih vapneničkih biokonkrecija u Sredozemnom moru, mjere za zaštitu koraligena i sličnih formacija moraju uključivati: <ul style="list-style-type: none">- zabranu koćarenja iznad koraligena i u njegovoj blizini s ciljem smanjenja fizičke štete i štete koja nastaje indirektno zamućivanjem vodenog stupca- bilo kakvu ljudsku aktivnost koja dovodi do povećanog turbiditeta uslijed pomicanja sedimenta (gradnja marina, lukobrana, nasipavanje plaža) u blizini koraligena- ronjenje na koraligenu mora biti takvo da osigurava njegov nesmetan razvoj i da ga ne oštećeuje- zabranu postavljanja podmorskih ispusta otpadnih voda iznad koraligena i u njegovoj blizini- Izradu Plana gospodarenja za iskorištavanje vrste <i>Corallium rubrum</i>.
2.3.4	Izraditi prostornu analizu i kartirati aktivnosti/pritiske na morski okoliš i obalno područje: Detaljna analiza pritisaka napraviti će se, osim za područja ekološke mreže, i za područja izvan ekološke mreže, osobito na moru. Analiza će biti prostorna, uzimati u obzir specifičnosti pojedinih područja te će biti adekvatno kartografski prikazana.
2.3.5	Identificirati prioritetna područja za zaštitu obnovljivih resursa mora (eng. Marine Managed Area MMA): Po završetku izrade karata staništa, potrebno je identificirati područja u moru na kojima će se propisati posebne mjere zaštite koje uključuju prostorna i vremenska ograničenja ribolova, a prema potrebi i potpunu zabranu ribolova za sve vrste ili samo za određene vrste. Zabранa se može odnositi i na načine ribolova, odnosno na ribolovne alate. Ovom bi mjerom trebalo uspostaviti i zaštićena ribolovna područja.
POSEBNI CILJ 2.4 Unaprijeđenje kvalitete prostornog i razvojnog planiranja i procjena utjecaja na okoliš i prirodu u funkciji integralnog upravljanja obalnim područjem i morskim okolišem	
2.4.1	Razviti metode i kriterija prostornog i zaštitnog planiranja s naglaskom na polidisciplinarne pristupe (integralno krajobrazno vrednovanje, analiza ranjivosti i pogodnosti, analiza nosivog kapaciteta obalnih i morskih ekosustava i prostora): Zadatak ove mjere je razviti standardne metode krajobraznog vrednovanja uključujući analize ranjivosti na regionalnoj razini kroz koje će se osigurati stručne podloge za regionalne i lokalne prostorno planske dokumente i njihove SPUO, posebno vezano za planiranje izdvojenih građevinskih područja izvan naselja, zahvate izvan građevinskih područja kao i zahvate u širem okruženju lokaliteta i područja vrijedne kulturne i prirodne baštine. Realno je očekivanje da će čvršća, jasnija metodologija omogućiti bolje argumentirane odluke i razumljivija planska rješenja što vraća vjerodostojnost planerskoj struci i prostornom planiranju. U odnosu na mjeru 4.2.4 Očuvanost identiteta prostora - Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza dodatni zadaci i očekivani ciljevi ove mjeru su: <ul style="list-style-type: none">- metodološka racionalizacija prostorno planskog procesa, posebno vezano za donošenje lokacijskih odluka za zahvate izvan građevinskih područja naselja- doprinos integralnom vrednovanju teritorijalnog kapitala regija (županija) vezano za sve slojeve baštine u obalnom području, između ostalog i kao najvažnija podloga za razvojno regionalno planiranje temeljeno na teritorijalnom pristupu (tzv. place-based and evidence-based pristupi u EU strateškim dokumentima, npr. u Territorial Agenda of the European Union 2020, Towards an Inclusive, Smart and Sustainable Europe of Diverse Regions)- ispitati potencijal unaprjeđenja (u smislu efikasnosti sustava i rezultata u prostoru) prostorno planskih instrumenata kao što je planiranje izdvojenih građevinskih područja izvan naselja kroz uvođenje planiranja

	"otvorenih područja u kojima je ograničen ili, gdje je nužno, zabranjen urbanistički razvoj i druge aktivnosti" (Protokol, članak 8.3.a) čime bi se afirmirala kombinacija regionalnog (zaštitnog) pristupa i fleksibilnijeg projektnog pristupa (master planovi, natječaji, integralna evaluacija uz sudjelovanje nacionalne, regionalne i lokalne razine).
2.4.2	<p>Unaprijediti rezultate postupaka strateških procjena utjecaja na okoliš za prostorno-planske dokumente i sektorske PPS s naglaskom na njihovo korištenje u upravljanju i zaštiti obalnog područja i morskog okoliša:</p> <p>Generalni zadatak ove mjere je unaprijediti praksu i jačati kapacitete za izradu strateških studija za prostorne planove te jačati kapacitete za provođenje postupka SPUO kroz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • testiranje primjene integralnih krajobraznih vrednovanja (ranjivost kao temeljna podloga za strateške studije prostorno planskih dokumenata) te primjene specifičnih pokazatelja održivosti prostornog razvoja u obalnom području, • ispitivanje mogudnosti ugradnje elemenata analitičkog dijela strateške studije u metodologiju izrade prostornih planova, posebno kroz dopune obaveznog sadržaja planskih dokumenata čime de se osigurati kvalitetniji ulazni podaci o postojedem stanju i značajkama svih sastavnica okoliša (uključujući i krajobraze izvan statusa zaštite) kao i njihovo integralno prostorno vrednovanje u obliku karte ranjivosti kao temeljne podloge za donošenje lokacijskih odluka na regionalnom nivou, • integraciju metodologije procjene utjecaja na svjetsku baštinu u stratešku studiju, posebno na regionalnoj razini (WHS HIA), • razradu praktičnih načina vrednovanja utjecaja sektorskih PPS na održivost prostornog razvoja (kao elementa strateške studije sektorskih PPS).
2.4.3	<p>Unaprijediti studije utjecaja na okoliš s naglaskom na njihovo korištenje u upravljanju i zaštiti morskog okoliša i obalnog područja:</p> <p>Poboljšat će se standardi za izradu studija procjene utjecaja na okoliš te osnažiti sustav koji nadgleda kvalitetu studija i provedbu propisanih mjera.</p>

POSEBNI CILJ 2.5

Podizanje učinkovitosti kapaciteta za upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem

2.5.1	<p>Jačati stručne kapacitete koordinacijskog mehanizma za participativno planiranje, međusektorsku suradnju i održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem:</p> <p>Organizirat će se i provesti program izobrazbe članova tijela koordinacijskog mehanizma, uključujući administrativnu jedinicu sa sljedećim ciljevima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - unaprjeđenje kvalitete rada koordinacijskog mehanizma, s naglaskom na primjeni metoda učinkovitije koordinacije zaštitnog, razvojnog i prostornog planiranja; - primjenu principa dobrog upravljanja, s naglaskom na praćenje stanja i ocjenjivanje ostvarenja rezultata i planskih ciljeva uz korištenje mjerljivih pokazatelja; - osmišljavanje procesa i primjena participativnih metoda za međusektorsku suradnju te sudjelovanja i uključivanja zainteresirane javnosti u donošenje odluka - praćenje i uključivanje u tijek provedbe Zajedničke proevdbene strategije ODMS zemalja članica EU (<i>Common Implementation Strategy – Marine Strategy Framework Directive</i>).
2.5.2	<p>Jačati stručne kapacitete za upravljanje pomorskim dobrrom:</p> <p>Mjera obuhvaća više aktivnosti usmjerenih ka jačanju administrativne sposobnosti za provedbu novog ZPDML-a i integralno upravljanje. Ona uključuje jačanje kapaciteta potrebnih službi, prije svega kroz obuku, uključujući obuku za korištenjem baze podataka o pomorskom dobru te razvoj mehanizama za integralno upravljanje. Sastavnice ove mjere su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrada više - modularnog programa izobrazbe za nadležne državne, županijske i lokalne službenike te suce koji provode postupak upisa pomorskog dobra i suce koji vode upravne sporove u području upravljanja i korištenja pomorskog dobra - Provedba izobrazbe u više ciklusa pri čemu je bitno da na svakom ciklusu budu zastupljeni službenici iz svih nadležnih struktura radi osiguranja harmoniziranog postupanja - Izrada informatičkog programa za vođenje jedinstvene baze podataka o pomorskom dobru koja će uključivati utvrđene granice pomorskog dobra, te sve oblike korištenja pomorskog dobra, te njeno „punjenje“ - Obuka za korištenje i ažuriranje baze podataka pomorskog dobra (kao poseban program ili kao modul gornjeg programa) (baza je opisana kroz mjeru 2.2.1.)
2.5.3	<p>Osnažiti kapacitete za nadzor pomorskog dobra kroz jačanje nadležnih inspekcijskih službi:</p> <p>Temeljem novog ZPDML-a osniva se inspekcija pomorskog dobra pri ministarstvu nadležnom za poslove pomorstva odnosno lučkim kapetanjama, zapošljavaju se djelatnici (ili se raspoređuju iz drugih službi) te se osiguravaju sredstva (materijalna i finansijska) za rad inspekcije. Inspekcija se osniva kao tijelo državne uprave /ili dio tijela državne uprave - lučke kapetanje</p>

Strateški prioritet 3: Poboljšanje provedbe instrumenata za postizanje dobrog stanja morskog okoliša i obalnog područja

POSEBNI CILJ 3.1	
Usavršavanje postojećih i uvođenje novih instrumenata provedbe prostrono-planskih dokumenata u obalnom području	
3.1.1	<p>Poboljšati kvalitetu buduće izgradnje i izgrađenog okoliša te stvarati distribucijsku pravednost kroz korištenje instrumenata upravljanja građevinskim zemljištem u naseljima:</p> <p>Ova mjera je potrebna radi osiguranja kvalitetnijeg izgrađenog okoliša u naseljima te radi pravednije raspodjele građevinskih prava (posebno onih profitabilnih) koja slijede iz prostorno planskih rješenja. Visoka kvaliteta izgrađenog prostora naselja je konačni cilj procesa planiranja i uređenja prostora i jedan od tri kriterija za ocjenjivanje održivosti prostornog razvoja.</p> <p>Urbana preparcelacija je najvažniji instrument upravljanja građevinskim zemljištem i provodi se radi preoblikovanja naslijedene parcelacije u području obuhvata preparcelacije u građevne čestice, u skladu sa urbanističkim planom te vodeći računa da se građevinska prava pravedno raspodjele.</p>
3.1.2	<p>Razraditi modele i realne instrumente urbane sanacije i urbane preobrazbe kojima se rješavaju dominantni infrastrukturni, ekološki, oblikovni i socioekonomski problemi obalnih naselja:</p> <p>Urbana sanacija je nesporno nužan korektivni instrument za poboljšanje stanja izgrađenog okoliša u brojnim obalnim naseljima. Međutim, njeno zakonsko definiranje i propisivanje njene obavezne primjene je apsolutno nedovoljno za njenu uspješnu provedbu u praksi.</p> <p>Uspješno provođenje urbane sanacije zahtjeva upravljanje procesom njenog uvođenja i primjene kao i praćenje i ocjenjivanje te eventualne korektivne mјere. Navedeno podrazumijeva direktnu uključenost predstavnika nadležnog ministarstva u funkciji voditelja projekta i stručnih savjetnika.</p>
POSEBNI CILJ 3.2	
Unaprijeđenje upravljanja pomorskim dobrrom	
3.2.1	<p>Utvrđiti granice pomorskog dobra na cijelom Jadranu i osigurati njihovo evidentiranje u zemljiišnim knjigama:</p> <p>Sukladno novom ZPDML tijelo/tijela nadležno/a za utvrđivanje granica pomorskog dobra sukladno Planu utvrđuje sustavno i kontinuirano granice pomorskog dobra s ciljem da se do kraja 2020. godine utvrde i upišu granice pomorskog na cijelom obalnom području. Pri tome, po utvrđivanju granica pomorskog dobra iz razloga ekonomičnosti i učinkovitosti geodetske elaborate treba izrađivati po službenoj dužnosti Geodetska uprava. Upis pomorskog dobra po prijedlogu DORH-a u žurnom postupku upisuju nadležni sudovi.</p>
3.2.2	<p>Unaprijediti sustav upravljanja i zaštite pomorskog dobra u općoj upotrebi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Određivanje kriterija za zaštitu pomorskog dobra u općoj upotrebi • Isključivanje posebno vrijednih područja iz mogućnosti koncesioniranja • Osnivanje fonda za financiranje projekata kojima se štiti i unapređuje pomorsko dobro u općoj upotrebi • Izrada kriterija za valorizaciju projekata kojima je cilj zaštita pomorskog dobra u općoj upotrebi • Temeljem donesenih razvojnih strategija kao i strateških opredjeljenja u prostornom razvoju- Identificirati strateške prioritete koji zahtijevaju dodjelu koncesija na pomorskom dobru • Za identificirane projekte provesti sve pripremne radnje radi raspisivanja javnog poziva za dodjelu koncesija • Provesti kampanju za podizanje svijesti o potrebi suradnje privatnog i javnog sektora: privatna investicija u javno dobro nije kočnica ved pokreću razvoja • Smanjenje broja lučkih uprava, izmjena upravljačke strukture i redefiniranje proračuna LU • Organizacija edukativnih radionica (vidi mjeru 2.5.2)
POSEBNI CILJ 3.3	
Unaprijeđenje sustava upravljanja morskim otpadom	
3.3.1	<p>Izraditi nacionalni plan upravljanja morskim otpadom:</p> <p>Obzirom na nedovoljne spoznaje o izvorima, mjestima akumulacije, daljnjoj sudsbi, odnosno o problematici morskog otpada općenito, uključujući mikroplastiku, potrebno je izraditi zajednički plan upravljanja morskim otpadom usklađen prvenstveno na nacionalnoj i subregionalnoj razini, a po mogućnosti i na regionalnoj razini. Plan upravljanja bi trebao uključivati određivanje izvora nastanka otpada, smanjivanje njegovog unosa u morski ekosustav, načine prikupljanja kao i eventualno recikliranje i ponovno korištenje, odnosno sigurno odlaganje ostatka koji se više ne može upotrijebiti.</p>
3.3.2	<p>Procijeniti razinu štetnih utjecaja otpada u moru:</p> <p>Obzirom na trenutačni nedostatak spoznaja o razini štetnih utjecaja otpada u moru, teško je postaviti razine utjecaja, uslijed čega mnoge države članice EU postavljaju trenutačne ciljeve. Ciljevi trebaju ići u smjeru procjene trenutačnog stanja morskog okoliša, prostornih i vremenskih trendova takvog stanja, određivanje izvora morskog otpada, praćenje učinkovitosti predloženih mјera, sve u vezi sa smjernicama i ciljevima DSO, kao i ciljevima definiranim za deskriptor morskog otpada.</p>
3.3.3	<p>Prikupljati otpad u moru putem ronilačkih akcija i putem koćarenja:</p> <p>Odbačeni ili izgubljeni ribolovni alati u moru jedan su od glavnih vrsta otpada koji utječe na bioraznolikost u moru, kako zbog otpornosti materijala od kojih su izrađeni, tako i zbog količina koje se svake godine izgube. Izgubljeni na morskom dnu ili slobodni u stupcu mora, oni i nadalje predstavljaju klopku u koju se nastavljaju zapliti razni morski organizmi ili fizički oštećuju staništa.</p>

	<p>Prikupljanje otpada koji se nađe u koćarskim lovinama (tzv. „Fishing for Litter“) je jednostavna inicijativa koja ima za cilj smanjivanje morskog otpada na dnu mora uključivanjem jednog od ključnih dionika, a to je ribarski sektor. Ova inicijativa ne uključuje samo izravno uklanjanje otpada iz mora, nego služi i podizanju svijesti o značaju problema među svim uključenim dionicima. Tijekom svojih redovitih ribarskih aktivnosti na moru, ribari trebaju prikupiti morski otpad koji se nađe u njihovim mrežama, pohraniti ga u za to pripremljene vreće i odložiti u prihvatne centre za morski otpad u ribarskim lukama i iskrcajnim mjestima za ribarske brodove na obali.</p> <p>Akcije uklanjanja svih navedenih vrsta otpada trebale bi se odvijati prema ODMS protokolu.</p>
--	---

POSEBNI CILJ 3.4**Smanjivanje utjecaja ribarstva na morski okoliš**

3.4.1	<p>Pratiti obnovu živih resursa Jadrana u kritičnim područjima:</p> <p>Imajući u vidu činjenicu kako se ribolov u Jadranskom moru temelji na izlovu mladih primjeraka (većinu ulova čine primjeri stari 1, 2 i 3 godine), od izuzetne je važnosti pratiti intenzitet novačenja koji ima presudnu važnost za ribolovu dostupnu količinu morskih organizama. Program praćenja bi se provodio tzv. kritičnim područjima (najvažnija repopulacijska područja) u Jadranskom moru, kako bi se zaštitom rastilišta i mrijestilišta osigurala dovoljna razina novačenja za uspostavu dugoročno održivog ribolova. Ovaj program praćenja bi uz već postojeće programe praćenja (praćenje stanja populacija gospodarski važnih vrsta se provodi u okviru Zajedničke ribarske politike, kroz Nacionalni plan prikupljanja podataka; te praćenje stanja koćarskih naselja), trebao predstavljati temelj za provedbu Okvirne direktive o morskoj strategiji u cilju zaštite bioraznolikosti, a sva tri programa bi se međusobno nadopunjivala u programskom, izvedbenom i finansijskom aspektu. Pored navedenih programa praćenja, potrebno je i ulaganje u znanstvena istraživanja, kako bi se osigurala čvrsta osnova za kreiranje politike ribarstva i donošenje odluka vezanih uz provedbu mera.</p>
-------	---

POSEBNI CILJ 3.5**Promicanje marikulture koja pruža visoku razinu zaštite morskog okoliša**

3.5.1	<p>Uspostaviti redovitu provedbu programa praćenja na područjima uzgajališta:</p> <p>Uspostaviti redoviti program praćenja utjecaja na okoliš uzgajališta tuna i uzgajališta bijele ribe, koji je u sklopu obveznog monitoringa SUO propisan Zakonom o zaštiti okoliša, ali se na mnogim uzgajalištima uopće ne provodi ili provodi neredovito.</p> <p>Uspostaviti redoviti program praćenja utjecaja na okoliš na područjima uzgajališta školjkaša, na kojima praćenje utjecaja uzgajališta na okoliš zakonom nije propisano. Kako se na ovim uzgajalištima redovito provodi program praćenja zdravstvene ispravnosti školjkarskih proizvoda, kao i kvalitete mora u kojem se školjke uzgajaju, u cilju zaštite okoliša, postojeći program praćenja zdravstvene ispravnosti proizvoda bi trebalo nadopuniti samo s nekoliko dodatnih parametara (s nižom učestalošću uzorkovanja), koji bi u kombinaciji s već postojećim parametrima mogli pružiti dobar uvid u stanje okoliša.</p>
3.5.2	<p>Promicati uzgoj „novih“ autohtonih vrsta:</p> <p>U cilju zaštite od unosa stranih, kao i invazivnih vrsta (bijeg iz kaveza), odnosno u cilju zaštite bioraznolikosti, od izuzetne je važnosti poticati istraživanja i uzgoj autohtonih jadranskih vrsta. Provedbu ove mjeru bi država trebala poticati putem direktnih finansijskih potpora ili putem raznih vrsta olakšica za uzgajivače.</p>
3.5.3	<p>Izraditi Pravilnik o reguliraju prijenosa vrsta u uzgoju, uzgojnih alata i uzgojnih kaveza iz jednog područja u drugo područje uzgoja (primjena mjeru se ne odnosi na prijenos između hrvatskih uzgajališta):</p> <p>Pored direktnog unosa stranih organizama u jadranske vode (organizmi za uzgoj), veoma često se preko njih unesu i razni drugi strani organizmi, poput parazita i patogena, ali također i razni razvojni stadiji mnogih drugih organizama. Još češći način unosa stranih organizama odvija se putem premještanja uzgojnih kaveza ili raznih alata iz jednog područja u drugo područje, budući da se zajedno s njima prenose i razni obraštajni organizmi. U cilju izbjegavanja negativnih posljedica, trebalo bi izraditi Pravilnik o reguliraju prijenosa organizama za uzgoj, uzgojnih alata i uzgojnih kaveza iz jednog područja u drugo uzgojno područje.</p>

POSEBNI CILJ 3.6.**Smanjivanje rizika unosa stranih/invazivnih vrsta putem pomorskog prometa (balastne vode i morski obraštaj)**

3.6.1	<p>Izraditi i provoditi subregionalni - jadranski protokol o primjeni Međunarodne konvencije o upravljanju i nadzoru brodskih balastnih voda i taloga na Jadranskom moru:</p> <p>U suradnji s jadranskim zemljama na razini subregije izraditi Protokol o primjeni Međunarodne konvencije o upravljanju i nadzoru brodskih balastnih voda i taloga na Jadranskom moru. Protokol bi obuhvaćao mjeru upravljanja koje predviđa Konvencija (izmjena i/ili obrada balastnih voda) prema standardima Konvencije, te dodatne mjeru kao što je izvješćivanje o balastnim vodama (BWR). Protokol bi posebno definirao učinkovite i provedive mjeru za unutar-jadranski pomorski promet.</p>
3.6.2	<p>Uspostaviti provedbu redovitog pregleda područja luka (<i>Port Control Survey</i>):</p> <p>Uspostaviti redovitu provedbu godišnjeg/sezonskog pregleda stanja (vrste i brojnost) u područjima luka, kako bi se mogle pratiti promjene u sastavu i abundanciji određenih vrsta organizama (bentoski organizmi sa čvrste podloge, bentoski organizmi s meke podloge, planktonski organizmi, ribe i glavonošci). Po mogućnosti obavljati razmjenu podataka o stanju u lukama na subregionalnoj i regionalnoj razini.</p>
3.6.3	<p>Uspostaviti sustav upozorenja, ranog otkrivanja i brzog uklanjanja unesenih invazivnih vrsta:</p>

	Posebnu bi pozornost trebalo posvetiti organiziranju sustava za pravovremeno uočavanje i brzo djelovanje zbog kontrole daljnog širenje novo unesenih vrsta i njihovog uklanjanja iz prirode (sesilni organizmi). Stranu invazivnu vrstu u moru je veoma teško ukloniti iz staništa u koje se proširila, jer je to uglavnom ekonomski neisplativo. Mogućnost uklanjanja postoji jedino u slučaju ako se radi o malom i strogo ograničenom području. Stoga je iznimno važno rano otkrivanje njene prisutnosti u ekosustavu, pri čemu su hitne mjere kontrole širenje i uklanjanja najčešće jedine učinkovite mjere. Mjera se temelji na rezultatima redovitog programa praćenja, ali kod ove je mjere izuzetno značajan doprinos tzv. „javne znanosti“ (građanin znanstvenik), jer se veliki broj stranih vrsta evidentira baš putem dojava građana.
--	--

POSEBNI CILJ 3.7.**Smanjivanje unosa energije u morski okoliš (podvodna buka)**

3.7.1	Uspostaviti i razviti registar kojim bi se evidentirala, procjenjivala i upravljala prostorna i vremenska raspodjela impulsnih antropogenih izvora buke u frekvencijskom području 10 Hz do 10 kHz: Uspostavljanje i razvoj registra kojim bi se evidentirala i procjenjivala prostorna i vremenska raspodjela impulsnih antropogenih izvora buke u frekvencijskom području 10 Hz do 10 kHz, a koji prekoračuju zvučne razine preporučene u dokumentu: „Monitoring Guidance for Underwater Noise in European Seas, Part II: Monitoring Guidance Specifications, JRC Scientific and Policy Report EUR 26555 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2014, doi: 10.2788/27158“.
3.7.2	Putem mjernih postaja, i/ili ako je to moguće, akustičkim modeliranjem, nadzirati trendove razina kontinuirane podvodne buke unutar tercnih pojasa 63 i 125 Hz (srednja frekvencija): Putem mjernih postaja, i/ili ako je to moguće, akustičkim modeliranjem, nadzirati trendove razina kontinuirane podvodne buke unutar tercnih pojasa 63 i 125 Hz (srednja frekvencija) na način kako je preporučeno u „Monitoring Guidance for Underwater Noise in European Seas, Part II: Monitoring Guidance Specifications, JRC Scientific and Policy Report EUR 26555 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2014, doi: 10.2788/27158“. Način i detalji nadzora (program praćenja) trendova razina kontinuirane podvodne buke navedeni su u dokumentu: <i>Odluka o donošenju akcijskog programa strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora; NN 153/14.</i>
3.7.3	Uspostaviti regionalnu suradnju na koordiniranom pristupu Deskriptoru 11 u Jadranskom moru te jačati znanje i osigurati dijeljenje iskustava o mogućem utjecaju buke na morske organizme u Jadranskom moru: Suradnja sa zemljama članicama s kojima dijelimo Jadransko more na provedbi Mjere 3.7.1 i Mjere 3.7.2. Na sve moguće načine poticanje i omogućavanje jačanja znanja o mogućem utjecaju buke na morske organizme u Jadranskom moru, dijeljenje iskustava drugih zemalja iz područja primjene Deskriptora 11, posebno aktivnosti koje su sadržane u Mjerama 3.7.1 i 3.7.2. Poticati i omogućiti sudjelovanje RH u međunarodnim stručnim i eksperternim skupinama i međunarodnim projektima.

POSEBNI CILJ 3.8.**Zaštita i očuvanje bioraznolikosti**

3.8.1	Analizirati rizike slučajnog ulova kornjača, morskih sisavaca i morskih ptica u različitim ribolovnim alatima: Praćenjem broja i načina slučajno ulovljenih jedinki kornjača, morskih sisavaca i morskih ptica utvrditi koji ribarski alati predstavljaju najveću opasnost za pojedine organizme, te izraditi analizu rizika za pojedine grupe organizama.
3.8.2	Izraditi plan za smanjenje slučajnog ulova zaštićenih vrsta kralježnjaka (morski sisavci, morske ptice, morske kornjače, morski psi, raže) ribolovnim alatima: Temeljem analize rizika izraditi plan za smanjenje slučajnog ulova zaštićenih velikih morskih kralježnjaka (morski sisavci, morske ptice, morske kornjače, morski psi i raže). Plan za smanjenje slučajnog ulova bi se najvećim dijelom trebao temeljiti na selektivnosti ribolovnih alata (stimuliranje korištenja ribarskih alata veće selektivnosti), modifikacijom pojedinih ribarskih alata, modifikacijom uobičajene ribarske prakse, razvojem mjera upravljanje u pojedinim područjima, te mogućim korištenjem (nakon utvrđivanja učinkovitosti!) različitih uređaja koji ove organizme odbijaju da se uopće približavaju ribarskim mrežama.
3.8.3	Donijeti ribolovne odredbe kojima bi se utjecalo na smanjenje slučajnog ulova: U skladu s rezultatima analize rizika slučajnog ulova zaštićenih kralježnjaka (morski sisavci, morske ptice, morske kornjače, morski psi i raže), kao i s rezultatima raznih istraživačkih projekata vezanih uz kvantitativni i kvalitativni sastav slučajnog ulova u jadranskim vodama (ribe koje su se uhvatile u mrežu, a nisu ciljane vrste ili su manje od minimalno propisanih veličina potrebnih za očuvanje ribljeg fonda), propisati nove odredbe koje bi se temeljile na većoj selektivnosti ribolovnih alata, na primjeni modifikacija ribolovnih alata i/ili uobičajene ribarske prakse, na primjeni metoda i tehnologija za smanjenje slučajnog ulova i slično.

POSEBNI CILJ 3.9.**Osmišljavanje i provođenje metoda i tehnologija prilagodbe na promjene u morskom i obalnom ekosustavu pod utjecajem klimatskih promjena**

3.9.1	Provoditi biološko-ribarstvena istraživanja vezana uz iskorištavanje nezavičajnih (alohtonih) gospodarski potencijalno važnih vrsta: Provredba istraživanja vezanih uz proučavanje životnih ciklusa novoprdošlih (alohtonih) gospodarski važnih vrsta organizama (razdoblje mriješćenja, vrijeme dostizanje spolne zrelosti, stanište itd.), kako bi se temeljem prikupljenih
-------	--

	podataka u skladu s održivim korištenjem živih resursa, iste moglo zaštititi od prekomjernog iskorištavanja (dozvoljeni ribolovni alati, vrijeme i područje ribolova, minimalna lovna veličina i sl.).
3.9.2	Provoditi prilagodbe vezane uz promjenu tehnologije ribolova radi izlova nezavičajnih (alohtonih) gospodarski potencijalno važnih vrsta: Budući da za lov pojedinih novopridošlih (alohtonih) vrsta tradicionalni ribarski alati nisu dovoljno učinkoviti, u nekim bi slučajevima bilo potrebno konstruirati nove ribolovne alete. Istraživanja bi se trebala provoditi kroz ispitivanja učinkovitosti novih ribolovnih alata.
3.9.3	Provoditi prilagodbe vezane uz uvođenje novih vrsta u marikulturu i povećanje proizvodnje (uzgoja) topoljubnih vrsta: Provedba istraživanja vezanih uz već postojeće, kao i moguće buduće promjene koje se sve češće javljaju u uzgojnem ciklusu većine vrsta u uzgoju, a koje se najčešće dijelom pripisuju utjecaju klimatskih promjena. Slijedom tih istraživanja, potrebno je s gospodarskog aspekta procijeniti eventualno povećanje proizvodnje topoljubnih vrsta koje su već i sada zastupljene u marikulturi RH (komarča, dagnja, tuna), kao i mogućnost uvođenja u marikulturu novih topoljubnih vrsta organizama.
3.9.4	Provoditi prilagodbe vezane uz promjenu tehnologije uzgoja: Nove će okolnosti iziskivati prilagodbu tehnologije uzgoja za hladnoljubne vrste, koje su do sada bile jako zastupljene u marikulturi RH (lubin, kamenica) te je i u Strategiji akvakulture RH predviđeno povećanje njihove proizvodnje. Tehnologiju uzgoja navedenih vrsta organizama, biti će potrebno prilagoditi novim okolnostima kako bi se ublažile ili sprječile negativne posljedice (prebacivanje uzgoja u dublja – hladnija područja, što će zasigurno povećati troškove uzgoja). Ova bi se mjera mogla privremeno koristiti i u slučaju pojave HAB-a (opasne cvatnje), kada bi se uzgojna postrojenja (ribe i školjke), trebala privremeno spuštati na veće dubine.
3.9.5	Jačati otpornosti obalnih naselja na pojavu ekstremnih vremenskih i klimatskih hazarda: Klimatski hazardi uključuju porast razine mora (obrađen kao mjera N 3.8.6.), bujične poplave, obalno poplavljivanje, suše, valovi vrucine i sl. U okviru postojećih prostornih i razvojnih planova treba uključiti sveukupni utjecaj ovih hazarda, te prilagoditi kapacitete za pravovremene intervencije i ublažavanje šteta, čime će se poboljšati otpornost ("resilience") obalnih naselja na učinke klimatskih promjena. Prije svega riječ je o prilagodbi planova intervencija i kapacitiranje interventnih jedinica (vatrogasci, hitna zdravstvena pomoć, ...) koji imaju zadatku djelovati kod pojave pojedinih situacija s visokom rizikom. Kroz razvojne planove treba predvidjeti rekonstrukciju obalne infrastrukture te sustava odvodnje oborinskih voda u urbaniziranim područjima ugroženim bujičnim poplavama i obalnim poplavljivanjem, na način da se prilagode na povećana opterećenja koje će morati podnijeti u budućnosti.
3.9.6	Razvijati prilagodbu obalnog područja na porast razine mora: Učestalost poplavljivanja zbog porasta razine mora bit će višestruko izraženija u budućnosti, pri čemu se prije svega misli na uključivanje predviđenog porasta razine mora kod izgradnje i adaptacije obalnih objekata dugog vijeka trajanja, kao što su rive, obale, lukobrani, luke, marine, kanalizacijski sustavi i slično. Jednako bitno je uključivanje porasta razine mora kod planiranja izgradnje obalnih naselja, infrastrukturnih objekata i turističkih kompleksa, koje je potrebno izmjestiti na dovoljnu udaljenost i visinu, odnosno na područje koje nije ranjivo na predviđeni porast razine mora. Nadalje, donošenje i implementacija mjera za zaštitu kulturnih dobara i lokaliteta koji se nalazi uz samu obalu i na maloj nadmorskoj visini (nužna je da bi se očuvalo povjesno naslijeđe koje ima i bitan utjecaj na turizam u području županije).

2 Odnos Programa s drugim nacionalnim planovima, programima i strategijama

U ovom poglavlju daje se pregled strateško-programsko-planske dokumentacije koja se odnosi na Program, odnosno na sastavnice koje se obrađuju u Studiji. Prikazani su osnovni ciljevi dokumenata te njihova direktna (izravno kroz mjere) ili posredna povezanost s Programom, odnosno Studijom. Dokumenti koji se prikazuju u tablici predstavljaju osnovne nacionalne dokumente koji definiraju gospodarski razvoj i prenose obaveze propisa Europske unije. Osim njih, u ranoj fazi izrade su i strateški dokumenti (Plan razvoja luka otvorenih za javni promet od županijskog i lokalnog značaja, Nacionalni plan razvoja luka od gospodarskog interesa od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku) koji će također biti povezani s Programom.

Tablica 2.1 Pregled strateško-planske dokumentacije

Strateški i planski dokumenti	Cilj i svrha dokumenta
Strategija Europske unije za Jadransko-jonsku regiju	<p>Jadransko-jonska strategija nadgradnja je Jadransko-jonske inicijative koja datira iz 2000. godine, a u skladu s Barcelonskom konvencijom, koja uređuje široku multilateralnu suradnju u upravljanju priobalnim područjem u Sredozemlju, potiče regionalnu suradnju u zaštiti jadranskog područja. To je prva makroregionalna strategija s velikim udjelom država izvan EU-a (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija) koje surađuju s državama članicama (Hrvatska, Grčka, Italija i Slovenija), a obuhvaća geografsko područje u okružju Jadranskog i Jonskog mora s više od 70 milijuna stanovnika. Strategijom se promiče gospodarski rast i razvoj regije povećanjem njezine atraktivnosti, kompetitivnosti i povezanosti, štiteći pritom morski i kopneni (obalni i zaobalni) okoliš i ekosustav.</p> <p>Program je povezan sa navedenom Strategijom kroz provedbu mjere 1.2.2 <i>Razrada dodatnih normativnih preduvjeta za daljnji razvoj prostornog planiranja mora</i>.</p>
Strategija industrijskog razvoja RH	<p>Svrha izrade Industrijske strategije Republike Hrvatske 2014. – 2020. je kroz analizu industrije dobiti pregled stanja industrijskih djelatnosti i poddjelatnosti kako bi se:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ utvrđile perspektive rasta i razvoja te jačanja konkurentnosti, ▪ utvrdili strateški ciljevi, ▪ usvojio smjer djelovanja i alokacije resursa potrebnih za ostvarenje tih ciljeva, odnosno provedbeni model, te ▪ pratila provedba strategije. <p>Resursi hrvatskog gospodarstva:</p> <p>U Hrvatskoj postoje potencijalne zalihe ugljikovodika koje treba istražiti. Hrvatska spada u skupinu zemalja koje dio svojih potreba za ugljikovodicima pokrivaju iz vlastite proizvodnje. Do prije nekoliko godina nafta i plin su se isplativo crpili samo u Panonskom bazenu, ali u novije vrijeme otkriven je velik potencijal Jadranskog podmorja.</p> <p>Osnovne djelatnosti koje se odvijaju u i na moru su ribolov, uzgoj morskih vrsta i pomorski promet. U Registrar ribarske flote upisano je 4.039 plovila. Najveći postotak flote (preko 80%) čine plovila do 12 metara duljine.</p>
Strategija prostornog razvoja RH	<p>RH je kao glavne razvojne prioritete hrvatske dunavske regije u sklopu Dunavske strategije prepoznala:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ povezivanje dunavske regije s jadranskim obalom jačanjem intermodalnog prometa, ▪ jačanje gospodarske konkurentnosti regije na osnovi prirodnih potencijala (modernizacija poljoprivrede, diversificirani oblici turizma) te razvoja poduzetništva, ▪ zaštitu okoliša, ponajprije prevencijom rizika i povećanjem udjela obnovljivih izvora energije, ▪ jačanje ljudskih potencijala. <p>Integralni pristup promišljanju prostornog razvoja obalnog područja podrazumijeva i održivo planiranje mora i otoka.</p> <p>Program je povezan sa Strategijom kroz provedbu mjera:</p> <p>1.1.4 <i>Jačanje koordinacijske uloge sustava prostornog uređenja u postupku izrade prostornih planova te u postupku izrade sektorskih i razvojnih strateških planova</i></p> <p>1.2.2 <i>Razrada dodatnih normativnih preduvjeta za daljnji razvoj prostornog planiranja mora</i></p>

Strateški i planski dokumenti	Cilj i svrha dokumenta
	3.1.1 <i>Poboljšanje kvalitete buduće izgradnje i izgrađenog okoliša te stvaranje distribucijske pravednosti kroz korištenje instrumenata upravljanja građevinskim zemljištem u naseljima.</i>
Nacionalni strateški plan razvoja akvakulture RH za razdoblje 2014-2020*	<p>Nacionalni strateški plan razvoja akvakulture RH kao dodatne prioritete za postizanje ciljeva predviđa zoniranje riječnih slivova i morskih područja za uzgoj vodenih organizama, osiguravanje odgovarajuće količine i kvalitete vode za uzgoj, utvrđivanje i provođenje protokola u cilju prevencije i kontrole bolesti i dobrobiti vodenih životinja u uzgoju, certifikaciju, brendiranje, ekološki uzgoj, razvoj domaćeg tržišta, marketinške strategije i promociju proizvoda akvakulture uključujući unaprjeđenje komunikacije sa potrošačima, diversifikaciju proizvodnje i uvođenje novih vrsta u uzgoj, primjenu ekološki prihvatljivih tehnologija, zaštitu i naknadu šteta od predatora, omogućavanje uzgoja drugih vodenih organizama, osim riba i školjkaša, osiguranje organizama u uzgoju, osnivanje organizacija proizvođača, kontinuiranu opću edukaciju i informiranje sudionika u akvakulturi uz jačanje uloge savjetodavnih usluga, unaprjeđenje sustava prikupljanja podataka, te unaprjeđenje sigurnosti na radu.</p> <p>Program doprinosi sektoru ribarstva kroz mjerne kojima se postiže dobro stanje morskog okoliša, očuvanju bioraznolikosti morskog okoliša te uspostavlja monitoringa stanja okoliša:</p> <p>2.1.1 <i>Provedba nacionalnog programa praćenja u skladu s ODMS i Barcelonskom konvencijom</i> 2.3.2 <i>Uspostavljanje transnacionalnog (jadranskog) programa praćenja stanja obalnog i morskog okoliša.</i></p>
Operativni program za pomorstvo i ribarstvo RH za programsko razdoblje 2014-2020*	<p>Specifični ciljevi programa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Smanjenje utjecaja ribarstva na morski okoliš, uključujući izbjegavanje i smanjenje u najvećoj mogućoj mjeri, neželjenog ulova, ▪ Zaštita i očuvanje akvatične bioraznolikosti i akvatičnih ekosustava, ▪ Osiguravanje ravnoteže između ribolovnih kapaciteta i raspoloživih ribolovnih mogućnosti, ▪ Jačanje konkurentnosti i održivosti poduzeća koja se bave ribarstvom, uključujući flote za mali priobalni ribolov i poboljšanje zaštite na radu ili radnih uvjeta, ▪ Zaštita i očuvanje akvatičke bioraznolikosti i poboljšanje ekosustava povezanih s akvakulturom i promicanjem resursno učinkovite akvakulture, ▪ Promicanje akvakulture koja pruža visoku razinu zaštite okoliša, promicanja zdravila i dobrobiti životinja te javnog zdravlja i sigurnosti.
Plan upravljanja pridnenim povlačnim mrežama – koćama	<p>Svrha Plana upravljanja je dovesti u srazmjer intenzitet eksploracije sa stanjem resursa te na taj način stvoriti preduvjete za uspostavu dugoročno održivog gospodarenja i zaštite obnovljivih resursa. Povećanje biomase pridnenih resursa u razdoblju od 3 - 5 godina do razine koja osigurava održivost veličine populacije ciljanih stokova (66 percentila za pojedine indikatore za gospodarski najvažnije vrste) što bi osiguralo smanjenje ili održivost ribolovne smrtnosti na referentnoj razini te bi se time osigurala održivost stabilnosti ulova i dugoročna održivost prinosa.</p>
Okvirni plan i program istraživanja i eksploracije ugljikovodika na Jadranu*	<p>Predmet Okvirnog plana i programa istraživanja i eksploracije ugljikovodika na Jadranu je 28 istražnih prostora površina od 892 do 1 907 km². Istražni prostori su podijeljeni u tri skupine (sjeverni Jadran, srednji Jadran i južni Jadran) po kriteriju dubine mora.</p> <p>Planiranje i izvođenje radova istraživanja i eksploracije ugljikovodika definirano je u skladu s ograničenjima kao i mjerama zaštite okoliša na području provedbe Okvirnog plana i programa istraživanja i eksploracije ugljikovodika na Jadranu, a koja su proizašla iz Strateške procjene utjecaja na okoliš Okvirnog plana i programa istraživanja i eksploracije ugljikovodika na Jadranu, kao i prilikom definiranja područja koja su bila predmetom prvog javnog nadmetanja za istraživanje i eksploraciju ugljikovodika na Jadranu te su navedena unutar Okvirnog plana i programa istraživanja i eksploracije ugljikovodika na Jadranu.</p>
Strategija energetskog razvoja RH	<p>Cilj Strategije je izgradnja sustava uravnoteženog razvoja odnosa između sigurnosti opskrbe energijom, konkurenčnosti i očuvanja okoliša, koji će hrvatskim građanima i hrvatskom gospodarstvu omogućiti kvalitetnu, sigurnu, dostupnu i dostatnu opskrbu energijom.</p> <p>Sudjelovanje Republike Hrvatske u planiranju i izgradnji Panoeuropskog naftovoda (PEOP): cilj je rasterećenje Jadrana i Sredozemlja od tankerskog prometa za nekoliko desetaka milijuna tona nafte godišnje.</p>
Strategija upravljanja vodama (NN 91/08)	<p>Svrha zaštite voda je očuvanje zdravila ljudi i okoliša, što podrazumijeva postizanje i očuvanje dobrog stanja voda, sprečavanje onečišćenja voda, sprečavanje promjena hidromorfoloških karakteristika voda koje su pod takvim rizicima i sanaciju stanja voda gdje je ono narušeno, te obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zaštitu površinskih i podzemnih voda kao rezerve vode za piće (postojeće i planirane);

Strateški i planski dokumenti	Cilj i svrha dokumenta
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zaštitu površinskih i podzemnih voda, priobalnih voda (mora), zaštićenih područja – područja posebne zaštite voda, radi očuvanja zdravila ljudi i očuvanja vodenih i o vodi ovisnih ekosustava, te očuvanja biološke raznolikosti u okviru integralnog upravljanja vodama; ▪ unapređenje ekoloških funkcija voda i priobalnih voda (mora) tamo gdje je narušena kakvoća voda, te postizanje propisane kakvoće voda za određene namjene tamo gdje ista ne zadovoljava, sudjelovanjem u planiranju i postupnom provođenju cijelovitih mjera zaštite, te sustavnim praćenjem učinka provedenih mjera na slivu i priobalnim vodama (moru); ▪ smanjenje količine opasnih tvari na izvoru onečišćenja provedbom mjera zaštite voda te kontrolu rada izgrađenih objekata i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda; ▪ doprinos održivom razvoju racionalnim korištenjem vodnih resursa.
Plan upravljanja vodnim područjem 2016 -2021*	<p>Tipizacija prijelaznih voda je glavni kriterij kod određivanja vodnih tijela. U prijelaznim vodama jadranskog vodnog područja određeno je 25 vodnih tijela. Uglavnom nije bila potrebna daljnja podjela tipova u manje cjeline, već svaki tip prijelazne vode predstavlja ujedno i jedno vodno tijelo, a jedine iznimke napravljene su u prijelaznim vodama Krke i Neretve, gdje su područja Šibenske i Pločanske luke izdvojena u posebna vodna tijela.</p> <p>Prijelazne vode Neretve, Cetine, Krke i Zrmanje imaju najveći broj vodnih tijela i najveću raznolikost tipova, a time i pripadajućih ekosustava.</p> <p>Tipologija priobalnih voda je glavni kriterij kod određivanja vodnih tijela. Temeljem tipologije određeno je 25 vodnih tijela priobalnih voda.</p>
Nacionalna strategija za provedbu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) i Kyotskog protokola u Republici Hrvatskoj s planom djelovanja	<p>Strategija se odnosi na mјere koje Hrvatska treba poduzeti radi smanjenja emisije stakleničkih plinova. Strategija se temelji na primjeni obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti i mјera u industrijskim procesima.</p> <p>Program svojim mjerama dijelom djeluje u smjeru prilagodbe klimatskim promjenama, odnosno realizacija određenih mјera doprinijela bi smanjenju gospodarskih šteta u ribarstvu izazvanih klimatskim promjenama.</p>
Strategija pomorskog razvijanja i integralne pomorske politike Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020. godine	<p>Siguran i ekološki održiv pomorski promet, pomorska infrastruktura i pomorski prostor Republike Hrvatske strateški je cilj koji je moguće postići usklađenim dostizanjem posebnih ciljeva iz područja Sigurnost plovidbe, sigurnost ljudskih života i imovine, te sigurnosne zaštite pomorskih brodova i luka, u odnosu na posebne ciljeve zaštite morskog okoliša pri čemu ciljevi sigurnosti pomorskog prometa i infrastrukture, sigurnosti plovnih objekata i opće sigurnosti u morskom prostoru Republike Hrvatske čine osnovicu i preduvjet za postizanje ciljeva zaštite morskog okoliša.</p> <p>Konkurentno pomorstvo danas, gospodarska je aktivnost koja se mora temeljiti na načelu održivosti i učinkovitosti kao ekonomski kategorije, ali svakako i održivosti u pogledu negativnih utjecaja na kvalitetu življenja i njen okoliš. Temeljni preduvjet takve održivosti čine sigurnost i tehnička ispravnost pomorskog objekta, sigurnost uređenog plovnog puta i luke kao osnovne pomorske prometne infrastrukture.</p> <p>Navedena Strategija povezana je s Programom kroz provedbu sljedećih mјera:</p> <p>2.1.1 Provedba nacionalnog programa praćenja u skladu s ODMS i Barcelonskom konvencijom</p> <p>2.2.1 Dopuna sadržaja postojećih baza i geobaza podataka u funkciji integralnog upravljanja obalnim i morskim područjem</p> <p>2.2.2 Integracija podataka iz različitih (geo)baza podataka i unaprijeđenje njihove interoperabilnosti</p> <p>2.3.2 Kartiranje naselja posidonije i razrada metoda za praćenje rasprostranjenosti i zahvaćene površine u sklopu Direktive o staništima</p> <p>3.1.1 Poboljšanje kvalitete buduće izgradnje i izgrađenog okoliša te stvaranje distribucijske pravednosti kroz korištenje instrumenata upravljanja građevinskim zemljištem u naseljima</p> <p>3.2.1 Utvrđivanje granice pomorskog dobra na cijelom Jadranu i njihovo evidentiranje u zemljišnim knjigama.</p>
Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine	<p>Izražene ekonomski i političke nestabilnosti na globalnoj razini i u Europskoj uniji, novi uvjeti hrvatskog makrookruženja kao i dinamične promjene zahtjeva potrošača na globalnom turističkom tržištu upućuju na nužnost preispitivanja dosadašnjeg modela razvoja turizma u Hrvatskoj sa svrhom postavljanja razvojnih smjernica i operativnih strategija za nastupajuće razdoblje. Sukladno tome, Strategija razvoja turizma RH do 2020. daje odgovor na pitanje kakav turizam Hrvatska želi i treba razvijati te utvrđuje ključne aktivnosti turističke politike usmjerene na osiguravanje proizvodnih, institucionalnih,</p>

Strateški i planski dokumenti	Cilj i svrha dokumenta
	<p>organizacijskih i ljudskih pretpostavki za poboljšavanje konkurentske sposobnosti hrvatskog turizma i korištenje resursne osnove na načelima odgovornog i održivog razvoja.</p> <p>Program doprinosi održivom razvoju turizma kroz mjere koje se odnose na poboljšanje stanja i uspostavljanje monitoringa okoliša u svrhu očuvanja ili postizanja dobrog stanja morskog okoliša:</p> <p>2.1.1 <i>Provedba nacionalnog programa praćenja u skladu s ODMS i Barcelonskom konvencijom</i> 2.3.2 <i>Uspostavljanje transnacionalnog (jadranskog) programa praćenja stanja obalnog i morskog okoliša.</i></p>

* za dokument je izrađena strateška studija utjecaja na okoliš

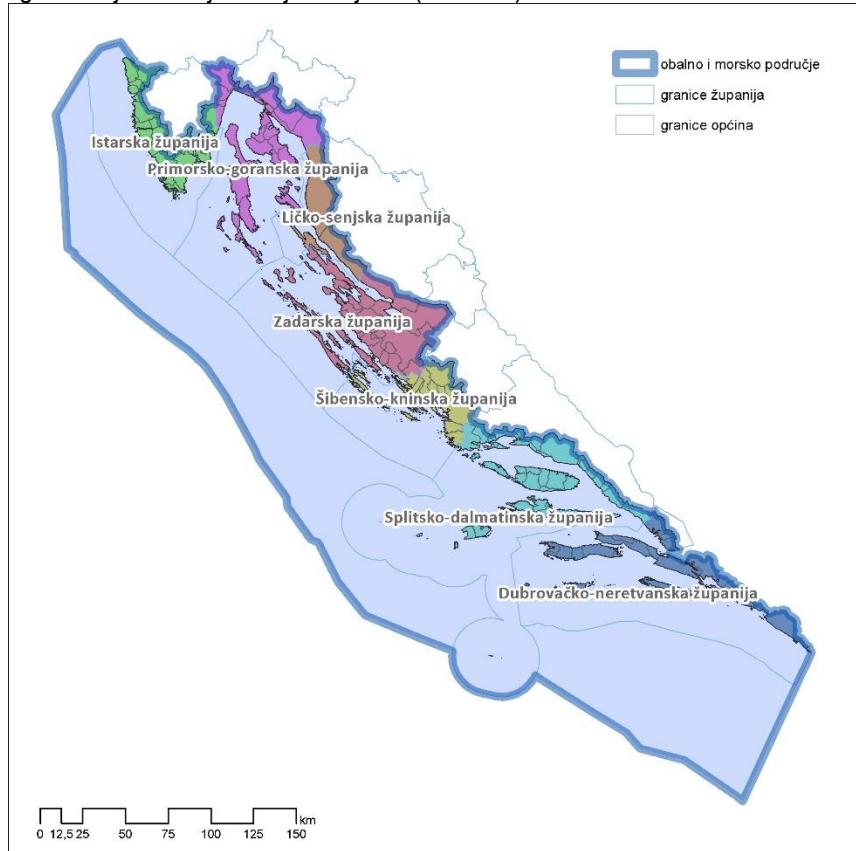
Program u svoj sadržaj preuzima mjere koje su već definirane unutar određenih strategija/programa/planova te ih po potrebi nadopunjuje.

3 Podaci o postojećem stanju okoliša i mogući razvoj okoliša bez provedbe Strategije

Morski okoliš je životni prostor organizama i njihovih zajednica koji je određen karakterističnim fizičkim, kemijskim i biološkim značajkama, a obuhvaća: područja otvorenog mora, riječna ušća (estuarije) te morska obalna područja uključujući unutarnje morske vode, teritorijalno more, morsko dno, morsko podzemlje, odnosno morske vode pod suverenitetom Republike Hrvatske, te u kojima Republika Hrvatska ostvaruje suverena prava i jurisdikciju.

Obalno područje mora je geomorfološko područje s obje strane obalne crte (crta plimnog vala), uključujući uži obalni pojas akvatorija, zaobalje i otoke, u kojem se međusobno djelovanje između morskih i kopnenih dijelova odvija u obliku složenih ekoloških sustava koji čine biotske i abiootske komponente, životni prostor za ljudske zajednice i njihove društvenogospodarske aktivnosti. Zemljopisni obuhvat obalnog područja uključuje područje određeno vanjskom granicom teritorijalnog mora Republike Hrvatske dok granicu obalnog područja u smjeru kopna čini granica obalnih jedinica lokalne samouprave i jedinica lokalne samouprave čiji dio teritorija zahvaća kopneni dio zaštićenog obalnog područja od 1000 m.

Prostorni obuhvat Programa mjera dan je na slijedećoj slici (Slika 3.1).

Slika 3.1 Prostorni obuhvat Programa mjera (Izvor: PAP/RAC)

3.1 Priroda

3.1.1 Morska i obalna staništa

Morska i obalna staništa obuhvaćaju skup staništa pod različitim utjecajem mora, od zaslanjenih suhih obala do gornje granice plime. Grupirana su kao muljevite, pjeskovite, šljunkovite i stjenovite obale. Područja pjeskovitih i šljunkovitih plaža na hrvatskoj obali vrlo su rijetka, zastupljena na svega 5,4 % hrvatske obale. Muljeva ima na zaštićenoj i položenoj obali, obično u estuarijima i ušćima rijeka te u najzaštićenijim dijelovima dubokih uvala. Pjeskovite i šljunkovite plaže su izrazito

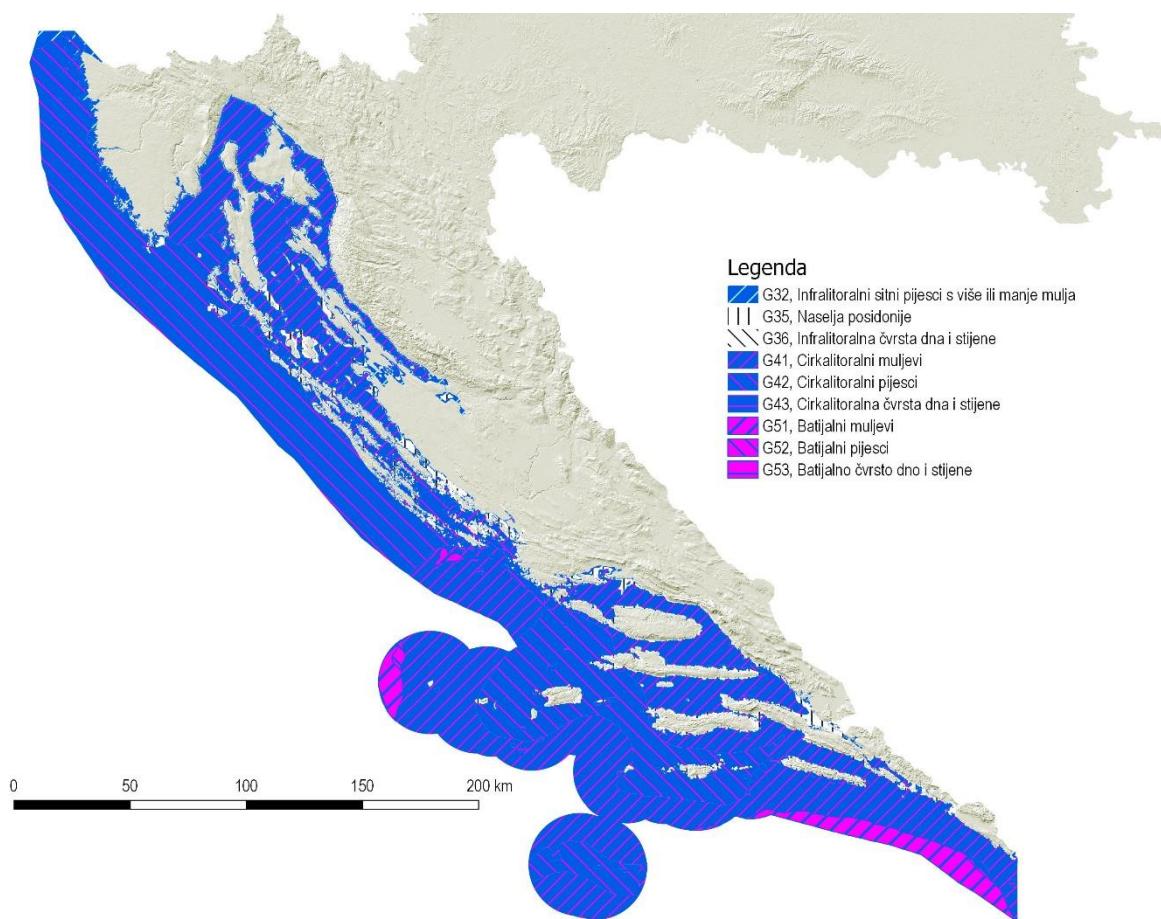
ugrožena staništa pod pritiskom turizma, gradnje i nekontroliranog odlaganja otpada. More kao stanište obuhvaća oceanske i neritičke dijelove Jadranskog mora koji uključuju pelagijske i bentoske zajednice.

U narednoj tablici prikazana su morska i obalna staništa u RH (Tablica 3.1).

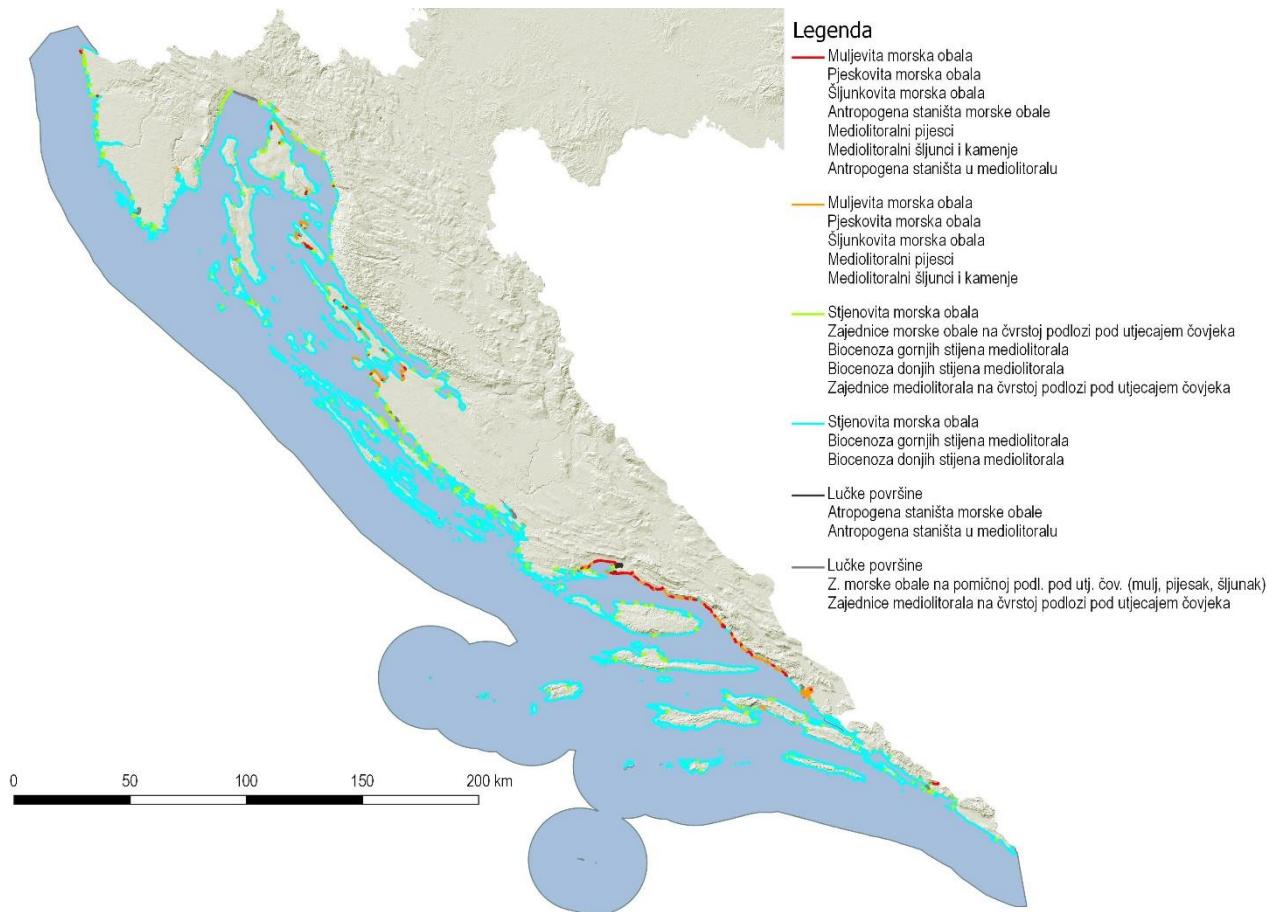
Tablica 3.1 Morska i obalna staništa (Izvor: Nacionalna klasifikacija staništa)

Stanišni tip	NKS kod
Površine slanih, plitkih, muljevitih močvara pod halofitima	F.1.1.
Supralitoralni muljevi	F.1.2.
Površine pješčanih plaža pod halofitima	F.2.1.
Supralitoralni pijesci	F.2.2.
Površine šljunčanih žalova pod halofitima	F.3.1.
Supralitoralni šljunci i kamenje	F.3.2.
Površine stjenovitih obala pod halofitima	F.4.1.
Supralitoralne stijene	F.4.2.
Antropogena staništa morske obale	F.5.1.
Pelagijske zajednice neritičke provincije	G.1.1.
Pelagijske zajednice oceanske provincije	G.1.2.
Neuston	G.1.3.
Mediolitoralni muljeviti pijesci i muljevi	G.2.1.
Mediolitoralni pijesci	G.2.2.
Mediolitoralni šljunci i kamenje	G.2.3.
Mediolitoralno čvrsto dno i stijene	G.2.4.
Antropogena staništa u mediolitoralu	G.2.5.
Infralitoralni pjeskoviti muljevi, pijesci, šljunci i stijene u eurihalinom i euritermnom okolišu	G.3.1.
Infralitoralni sitni pijesci s više ili manje mulja	G.3.2.
Infralitoralni krupni pijesci s više ili manje mulja	G.3.3.
Infralitoralno kamenje i šljunci	G.3.4.
Naselja posidonije	G.3.5.
Infralitoralna čvrsta dna i stijene	G.3.6.
Infralitoral kraških morskih jezera	G.3.7.
Antropogena staništa u infralitoralu	G.3.8.
Cirkalitoralni muljevi	G.4.1.
Cirkalitoralni pijesci	G.4.2.
Cirkalitoralna čvrsta dna i stijene	G.4.3.
Cirkalitoral kraških morskih jezera	G.4.4.
Antropogena staništa u cirkalitoralu	G.4.5.
Batijalni muljevi	G.5.1.
Batijalni pijesci	G.5.2.
Batijalno čvrsto dno i stijene	G.5.3.

Morska staništa i staništa morske obale prikazana su na narednim slikama (Slika 3.2, Slika 3.3).

Slika 3.2 Morska staništa (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)

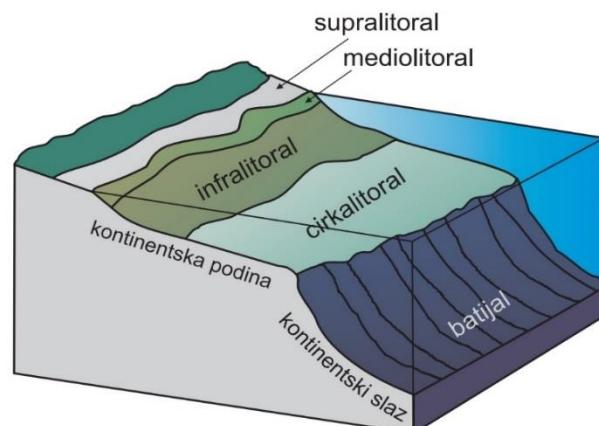

Slika 3.3 Staništa morske obale (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)

Na temelju profila (reljefa) morsko dno dijeli se na obalnu liniju (litoral, žal), kontinentalnu podinu (šelf), kontinentalni slaz, abisalnu ravnicu (do 6.000 – 7.000 m dubine) te kotline i jarke. Morsko dno podijeljeno je i na stepenice tj. vertikalne prostore bentoskog područja (Slika 3.4) u kojem su ekološki uvjeti uglavnom konstantni ili redovito variraju između dvije kritične vrijednosti koje označavaju granice stepenice.

Podjela na stepenice ili etaže :

- **Litoralni ili obalni sustav ili fital**
- Supralitoralna stepenica – zona prskanja mora
- Mediolitoralna stepenica – zona plime i oseke
- Infralitoralna stepenica
- Cirkalitoralna stepenica
- **Dubinski ili profundalni sustav ili afital**
- Batijalna stepenica
- Abisalna stepenica
- Hadalna stepenica

Slika 3.4 Bentoske stepenice u Jadranskom moru (Izvor: Morska staništa, Bakran-Petricioli, 2007.)

Najveći dio dna Jadranskog mora obuhvaća **litoralnu zonu**, a samo u dubljim dijelovima srednjeg i južnog Jadrana nalazimo **batijalnu zonu** (i to samo njezin gornji dio).

Litoralno područje Jadrana dijeli se na četiri bentoske stepenice: **supralitoral** (pojas prskanja valova), **mediolitoral** (pojas plime i oseke), **infralitoral** (pojas fotofilnih alga - na kamenitom dnu - i morskih cvjetnica – na sedimentnu dnu) te **cirkalitoral** (pojas koji obuhvaća dno od donje granice rasprostiranja fotofilnih alga i morskih cvjetnica pa do donje granice rasprostiranja

scijafilnih alga tj. alga koje žive na zasjenjenim staništima s manjom količinom svjetlosti nego u fotofilnom pojasu). Dublje, ispod cca 200 metara dubine, na cirkalitoral se nastavlja batijalna stepenica, koja pripada dubokom moru. Na toj stepenici više nema alga, organizmi ovise o organskoj tvari koja potone iz gornjeg eufotskog sloja mora.

Supralitoral je prva stepenica litorala od kopna prema moru. Ovo područje je stalno izvan vode, a more ga vlaži samo povremenim prskanjem valova. Supralitoralni pojasi obilježavaju ekstremni ekološki uvjeti (nedostatak vlage, stalna kolebanja temperature, udaranje valova). U njemu živi vrlo mali broj organizama prilagođen na život u takvima uvjetima. Karakteristične životinjske vrste ovog pojasa su modrozelene alge, puž *Melarhaphe neritoides*, vitičar *Euraphia depressa* te izopodni rak *Ligia italica* koji se uglavnom hrani detritusom. Prisutne su litofitske cijanoficeje, jedostanične zelene alge te lišaj *Verrucaria adriatica*. Fauna račića izopoda i amfipoda javlja se kao karakteristična vrsta biocenoze morskih oseklina naglog sušenja i biocenoze morskih oseklina polaganog sušenja.

Mediolitoral tj. pojasi utjecaja plime i oseke, obuhvaća staništa izložena znatnom kolebanju ekoloških čimbenika, premda u nešto manje ekstremnom rasponu nego u supralitoralu. Ovaj pojasi je u Jadranskom moru visok od nekoliko desetaka centimetara pa do najviše jednog metra u sjevernom Jadranu. U mediolitoralu su prisutne cijanobakterije, zelene, crvene i smeđe alge, a od životinjskih vrsta crvena moruzgva (*Actinia equina*), priljepak (*Patella lusitanica*), rak vitičar (*Chthamalus stellatus*), smeđa vlasulja (*Anemonia viridis*), puž ogrc (*Osilinus turbinatus*), dagnja (*Mytilus galloprovincialis*) i drugi. Na granici mediolitorala i infralitorala na čvrstoj podlozi u Jadranu raste endemska smeđa alga jadranski bračić (*Fucus virsoides*). Na stijenama izloženim udaranju valova javlja se crvena alga *Nemalion elminthoides*. Karakteristične vrste biocenoze mediolitoralnih pijesaka su mnogočetinaši *Ophelia radiata* i *Nerine cirratulus*, izopodni račić *Eurydice affinis* te predstavnici račića rašljonožaca (porodica *Mysidaceae*). U onečišćenim područjima, blizu ispusta komunalnih otpadnih voda, razvija se vegetacija bentoskih alga u kojoj prevladavaju svoje iz rodova *Ulva* i *Enteromorpha*.

Infralitoral je pojasi fotofilne morske vegetacije. Jadran je oligotrofno more velike prozirnosti, stoga se ovaj pojasi na nekim dijelovima prostire do 45 m dubine (južni Jadran). Ova stepenica obuhvaća područje od donje granice mediolitorala pa do donje granice rasprostiranja fotofilnih algi i morskih cvjetnica. Zajednica fotofilnih algi uglavnom se sastoji od svojih rodova *Cystoseira*, *Padina*, *Dictyota*, *Dictyopteris*, *Corallina*, *Ulva*, *Codium*, *Stypocaulon*, *Acetabularia* i *Amphiroa*. Naselja roda *Cystoseira* u čistim područjima su dobro razvijena (tvore homogena naselja), dok u područjima pod umjerenim opterećenjem i antropogenim utjecajem prelaze u zajednice u kojima dominiraju tolerantne i oportunističke vrste (npr. vapnena alga *Ellisolandia elongata* i rod *Ulva*). Niže u tablici navedene su neke od karakterističnih životinjskih vrsta biocenoze fotofilnih alga (Tablica 3.2).

Tablica 3.2 Karakteristične vrste biocenoze fotofilnih algi u infralitoralu (Izvor: www.dzzp.hr)

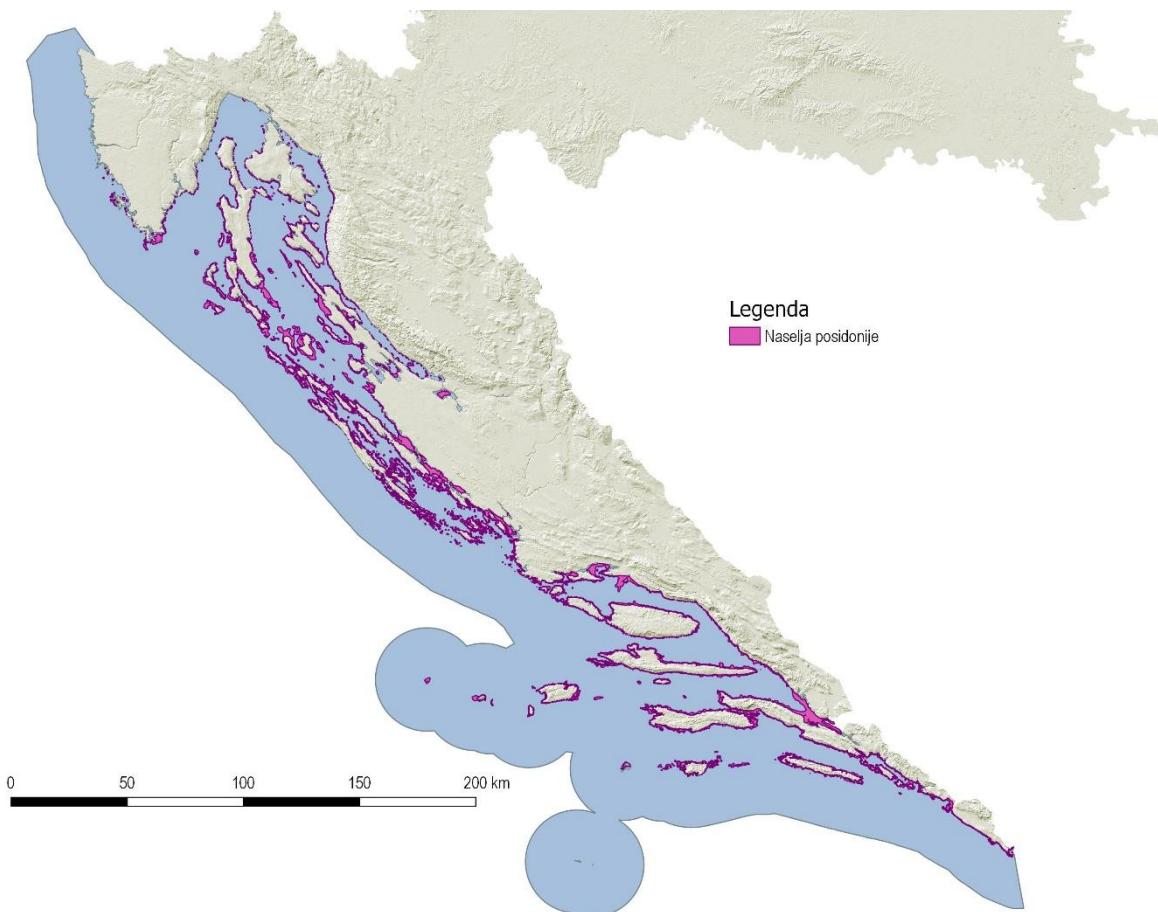
Skupine	Vrste
Rakovi	<i>Acanthonyx lunulatus</i> , <i>Eriphia verrucosa</i> i <i>Maja crispata</i>
Mekušci	<i>Cardita calyculata</i> , <i>Columbella rustica</i> , <i>Bittium reticulatum</i> , <i>Haliotis tuberculata</i> (petrovo uho), <i>Arca noae</i> (kunjka), <i>Cerithium rupestre</i> , <i>Rissoa variabilis</i> i druge <i>Rissoidae</i>
Bodljikaši	<i>Paracentrotus lividus</i> i <i>Echinaster sepositus</i>
Spužve	<i>Chondrilla nucula</i> i <i>Aplysina aerophoba</i> (žuta sumporača)
Ribe	porodica <i>Labridae</i> , <i>Gobiidae</i> (npr. endem <i>Gobius buchichii</i>) i <i>Blenniidae</i> (npr. endem <i>Blennius zvonimir</i>), crneći (<i>Chromis chromis</i>), bukve (<i>Boops boops</i>), ušate (<i>Oblada melanura</i>), zubatci (<i>Dentex dentex</i>), <i>Hippocampus hippocampus</i> (konjić kratkokljunić) i <i>Hippocampus guttulatus</i> (konjić dugokljunić)

Strogo zaštićene zavičajne svoje ribe koje nastanjuju biocenoze infralitoralnih alga su *Hippocampus hippocampus* (konjić kratkokljunić) i *Hippocampus guttulatus* (konjić dugokljunić). Biocenoza livada morskih cvjetnica obuhvaća tri roda cvjetnica koje dolaze u Jadranskom moru: *Posidonia*, *Cymodocea* i *Zostera*. U biocenozi cvjetnica obitava najveći jadranski školjkaš, plamenita periska (*Pinna nobilis*), ugrožena i zaštićena vrsta.

3.1.1.1 Naselja posidonije

Naselja posidonije široko su rasprostranjena u Sredozemnom i Jadranskom moru. Osnova naselja je morska cvjetnica *Posidonia oceanica* (Slika 3.5). Morske cvjetnice su biljke koje su se prilagodile životu u moru, a pripadaju velikoj skupini kritosjemenjača (Angiospermae). U Hrvatskoj su naselja posidonije najčešće razvijena na dubinama od 5 do 25 m, a mogu biti razvijena i od same površine pa sve do 35 m dubine. Naselja se razvijaju na sedimentnim i čvrstim dnima koja zbog nakupljanja sedimenta imaju niski sedimentni pokrov. *Posidonia oceanica* raste iznimno sporo, njeno stabalce prosječno

raste brzinom od 1 cm na godinu. Pojedine biljke mogu imati starost od više stotina godina. Većina naselja oblikovano je prije više stotina ili tisuća godina. Naselja posidonije smatraju se najproduktivnijim područjima i područjima najveće biološke raznolikosti u Jadranskom moru, a njena naselja imaju višestruku ulogu kao što je proizvodnja kisika i organske tvari, zaklon od grabežljivaca, stanište za mnoge vrste u cijelom ili dijelu životnog ciklusa. Sprječava eroziju obale te smanjuje snagu valova zbog svojih isprepletenih listova i rizoma. Njezini listovi služe kao zamka za suspendirani sediment u stupcu vode pa ga ona taloženjem tih čestica pročišćava. Vrsta *Posidonia oceanica* (kao i naselja posidonije) zbog svoje široke rasprostranjenosti u Sredozemnom moru te specifičnom odgovoru na antropogene pritiske, pokazala se kao dobar biološki pokazatelj. Zbog sporog rasta, oporavak oštećenih naselja posidonije je dugotrajan proces. Ugrožena je zbog sidrenja, ribolova koćom i dinamitom, onečišćenja, izgradnje u obalnom području te zbog postavljanja kaveza za uzgoj ribe iznad livada cvjetnica. Preostale tri vrste cvjetnica koje obitavaju u Jadranskom moru (*Cymodocea nodosa*, *Zostera marina* i *Zostera noltii*) imaju znatno manje listove, nastanjuju plića područja i tvore rjeđe livade.

Slika 3.5 Naselja posidonije u Jadranu (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)

3.1.2 Kopnena staništa

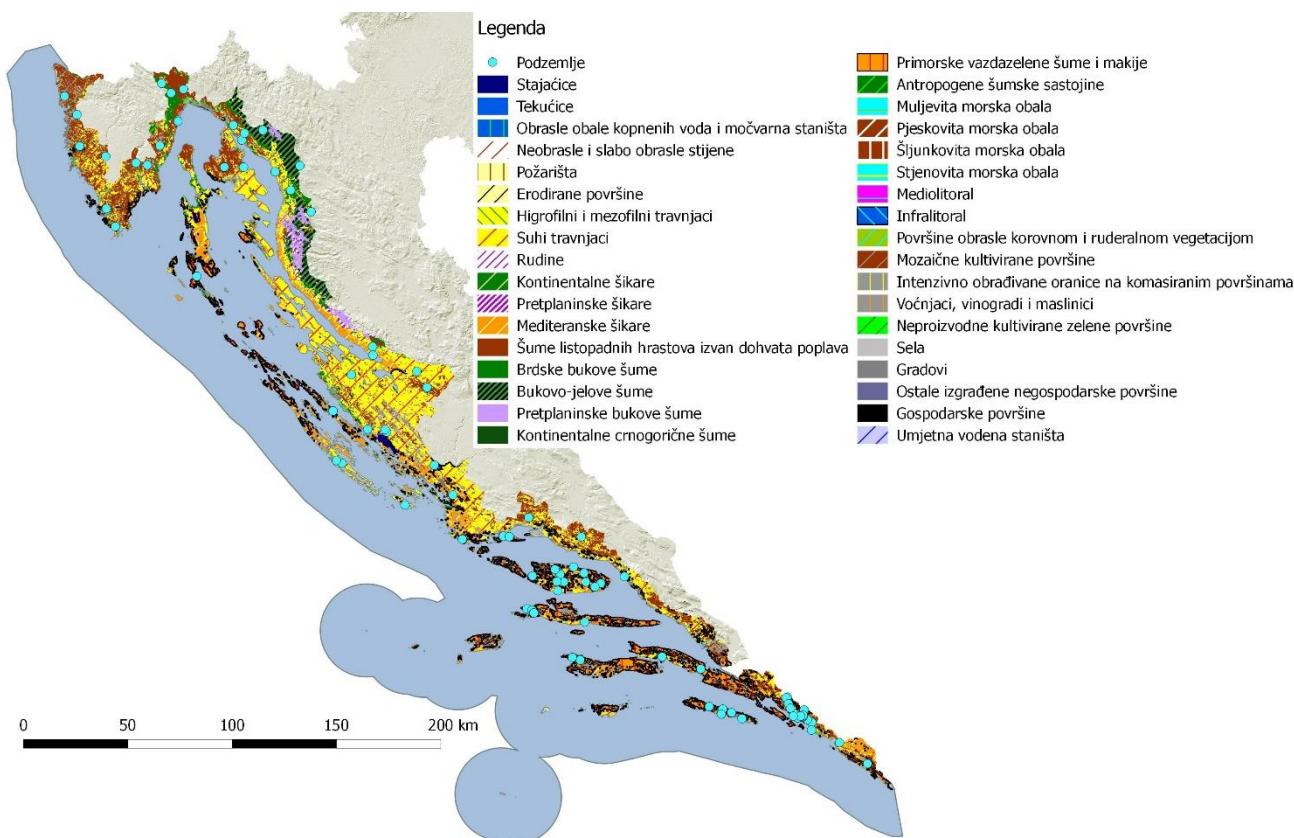
U narednoj tablici (Tablica 3.3) te na slici (Slika 3.6) prikazana su kopnena staništa obalnog područja.

Tablica 3.3 Kopnena staništa (Izvor: Karta staništa RH)

Stanišni tip	NKS kod
Aktivna seoska područja	J.1.1.
Aktivna seoska područja / Urbanizirana seoska područja	J.1.1./J.1.3.
Alpsko-karpatsko-balkanske vapnenačke stijene	B.1.3.
Bušici	D.3.4.
Bušici / Maslinici	D.3.4./I.5.2.
Bušici / Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci	D.3.4./C.3.5.

Stanišni tip	NKS kod
Dračici	D.3.1.
Dračici / Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci	D.3.1./C.3.5.
Gradske jezgre	J.2.1.
Gradske jezgre	J.2.1.
Gradske stambene površine	J.2.2.
Groblja	J.3.2.
Industrijska i obrtnička područja	J.4.1.
Infralitoralni pjeskoviti muljevi, pijesci, šljunci i stijene u eurihalinom i euritermnom okolišu	G.3.1.
Infrastrukturne površine	J.4.4.
Intenzivno obrađivane oranice na komasiranim površinama	I.3.1.
Javne neproizvodne kultivirane zelene površine	I.8.1.
Javne neproizvodne kultivirane zelene površine / Kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eu- i stenomediterana	I.8.1./C.3.6.
Jugoistočnoalpsko-ilirske, termofilne bukove šume	E.4.6.
Kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eu- i stenomediterana	C.3.6.
Kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eu- i stenomediterana / Bušici	C.3.6./D.3.4.
Maslinici	I.5.2.
Mediolitoral, infralitoral i cirkalitoral kraških morskih jezera	G.2.4./G.3.7./G.4.4.
Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva	D.1.2.
Mješovite, rjeđe čiste vazdazelene šume i makija crnike ili oštike	E.8.1.
Mozaici kultiviranih površina	I.2.1.
Mozaici kultiviranih površina / Aktivna seoska područja / Javne neproizvodne kultivirane zelene površine	I.2.1./J.1.1./I.8.1.
Mozaici kultiviranih površina / Bušici	I.2.1./D.3.4.
Mozaici kultiviranih površina / Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci	I.2.1./C.3.5.
Mozaici kultiviranih površina / Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci / Bušici	I.2.1./C.3.5./D.3.4.
Nasadi četinjača	E.9.2.
Neobrasle i slabo obrasle obale tekućica	A.2.7.
Ostale urbane površine	J.2.3.
Površine obrasle korovnom i ruderalnom vegetacijom	I.1.
Površine slanih, plitkih, muljevitih močvara pod halofitima	F.1.1.
Površine stjenovitih obala pod halofitima / Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci	F.4.1./C.3.5.
Površine šljunčanih žalova pod halofitima	F.3.1.
Površinski kopovi	J.4.3.
Požarišta	B.3.1.
Pretplaninske bukove šume	E.6.1.
Primorske, termofilne šume i šikare medunca	E.3.5.
Primorske, termofilne šume i šikare medunca / Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci	E.3.5./C.3.5.
Srednjoeuropske acidofilne šume hrasta kitnjaka, te obične breze	E.3.2.
Stalne stajačice	A.1.1.
Stenomediteranske čiste vazdazelene šume i makija crnike	E.8.2.
Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci	C.3.5.
Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci / Bušici	C.3.5./D.3.4.
Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci / Primorske, termofilne šume i šikare medunca	C.3.5./E.3.5.
Šume običnog i crnog bora na dolomitima	E.7.4.

Stanišni tip	NKS kod
Šume običnog i crnog bora na dolomitima / Primorske, termofilne šume i šikare medunca	E.7.4./E.3.5.
Tirensko-jadranske vapnenačke stijene	B.1.4.
Tirensko-jadranske vapnenačke stijene / Ilirsko-jadranska, primorska točila	B.1.4./B.2.2.
Trščaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi	A.4.1.
Urbanizirana seoska područja	J.1.3.
Uzgajališta životinja	J.4.5.
Vinogradi	I.5.3.
Voćnjaci	I.5.1.
Voćnjaci / Maslinici	I.5.1./I.5.2.
Podzemlje	H

Slika 3.6 Kopnena staništa obalnog područja (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)

3.1.2.1 Kopnena flora

Mediterranska regija zauzima 40 % površine, uključujući 17 šumskih zajednica. Obuhvaća termofilne zimzelene i listopadne šume jadranskog područja. Mediteransku regiju dijelimo na mediteransko-litoralni (obalni pojas) te mediteransko-montani (brdski) pojasci.

Meditersko-litoralnom pojusu pripada šumska vegetacija razvijena u okomitom rasponu od morske razine do otprilike 250 m nadmorske visine na sjeveru, do 600 m nadmorske visine na jugu. Obuhvaća veći dio otoka, uski priobalni pojas, te srednju i južnu Dalmaciju. Za to područje karakteristične su vazdazelene šume hrasta crnike (*Quercus ilex*) i šume alepskog bora i crnog dalmatinskog bora (*Pinus halepensis* i *Pinus nigra* subsp. *dalmatica*) koje su razvijene u stenomediteranskoj i eumediterskoj zoni. U sklopu stenomediteranske zone (na otocima Hvaru, Visu, Biševu i Svecu) razvijena je zapadnomediterska vegetacija gariga sveze *Rosmarino-Ericion multiflorae*. U submediteranskoj zoni, koja je pod jakim utjecajem bure i kratkotrajnih mrazova, razvijaju se šume hrasta medunca (*Quercus pubescens*). Regresivnom sukcesijom i djelovanjem čovjeka šumska vegetacija prelazi u razne degradacijske tipove vegetacije (makiju, garige, kamenjare). Stoga

su u mediteransko-litoralnom pojasu česte makije (guste i niske šume panjače), garizi (prorijeđene svijetle šikare), kamenjari i kamenjarski pašnjaci te male rascjepkane obradive površine. Duž Hrvatskoga primorja u opsegu toga pojasa mogu se razlikovati tri vodoravne vegetacijske zone. Na višim nadmorskim visinama u Hrvatskom primorju razvija se posebna šumska vegetacija u sastavu koje značajno mjesto ima crni grab (*Ostrya carpinifolia*), tvoreći poseban **mediteransko-montani vegetacijski pojas**. Taj pojas može se proširiti na čitavo Hrvatsko primorje, tj. i na njegov listopadni i na njegov vazdazeleni dio. Upravo zbog toga mogu se u opsegu toga pojasa razlikovati dvije vegetacijske zone, jedna s vazdazelenom šumskom vegetacijom, a druga s listopadnom vegetacijom.

Prema raznolikosti vaskularne flore, a s obzirom na njezinu površinu, Hrvatska se smatra jednom od najbogatijih zemalja u Europi. Od ukupnog broja poznatih biljnih svojti, čak 6,7 % ih je endemično. Velebit i Mala Kapela nalazišta su najpoznatije endemske vrste velebitske degenije (*Degenia velebitica*). U tablici niže (Tablica 3.4) navedene su visoko ugrožene vrste (EN i CR).

Tablica 3.4 Popis visoko ugrožene flore (EN i CR) na području Republike Hrvatske, 1000 m od obale (Izvor: Bioportal)

Latinski naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Kategorija ugroženosti (IUCN)
<i>Adonis aestivalis</i> L.	ljetni gorocvijet	EN
<i>Adonis annua</i> L. emend. Huds.	jesenski gorocvijet	EN
<i>Aeluropus littoralis</i> (Gouan) Parl.	primorska obalnica	CR
<i>Anthemis tomentosa</i> L.	pustenasti jarmen	CR
<i>Baldellia ranunculoides</i> (L.) Parl.	žabnjačka kornjačnica	CR
<i>Blackstonia perfoliata</i> (L.) Huds. ssp. <i>serotina</i> (Koch ex Rchb.) Vollm	trožilna žuška	EN
<i>Bupleurum lancifolium</i> Hornem.	kopljastolisni zvinčac	CR
<i>Calystegia soldanella</i> (L.) R. Br.	pješčarski ladolež	CR
<i>Carex divisa</i> Huds.	razdijeljeni šaš	EN
<i>Carex extensa</i> Gooden.	veliki obalni šaš	EN
<i>Carex flava</i> L.	žuti šaš	EN
<i>Consolida ajacis</i> (L.) Schur	vrtni kokotić	CR
<i>Convolvulus lineatus</i> L.	uskolisni slak	CR
<i>Corynephorus divaricatus</i> (Pourr.) Breistr.	razmaknuta gladica	CR
<i>Cynanchum acutum</i> L.	šiljasti lastavičnjak	EN
<i>Cyperus capitatus</i> Vand.	glavičasti šilj	CR
<i>Daphne cneorum</i> L.	crveni uskolisni likovac	EN
<i>Degenia velebitica</i> (Degen) Hayek	velebitska degenija	EN
<i>Delphinium halteratum</i> Sm. in Sibth. et Sm.	dlakavi veliki kokotić	CR
<i>Delphinium peregrinum</i> L.	strani veliki kokotić	EN
<i>Delphinium staphisagria</i> L.	sredozemni veliki kokotić	EN
<i>Dorycnium rectum</i> (L.) Ser.		CR
<i>Echinophora spinosa</i> L.	trnovita ježika	CR
<i>Eleocharis carniolica</i> Koch	kranjska jezernica	EN
<i>Elymus farctus</i> (Viv.) Runemark ex Melderis	bodljikava pirika	CR
<i>Eriophorum latifolium</i> Hoppe	širokolisna suhoperka	EN
<i>Gentiana pneumonanthe</i> L.	plućni srčanik	EN
<i>Glaucium flavum</i> Crantz	primorska makovica	EN
<i>Heliotropium supinum</i> L.		CR
<i>Hibiscus trionum</i> L.	vršača sljezolika	EN
<i>Hippuris vulgaris</i> L.	obični borak	EN
<i>Hordeum secalinum</i> Schreb.	klasulja	EN
<i>Imperata cylindrica</i> (L.) Raeusch.	valjkasta zupčica	CR
<i>Lathyrus ochrus</i> (L.) DC.	žučkastobjela kukavičica	CR
<i>Lemna gibba</i> L.	grbasti vodena leća	EN
<i>Lythrum tribracteatum</i> Salzm. ex Spreng.		CR
<i>Malva parviflora</i> L.	sitnocijetni sljez	EN
<i>Mandragora officinarum</i> L.	mandragora	CR

Latinski naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Kategorija ugroženosti (IUCN)
<i>Myosurus minimus</i> L.	sitna mišorepka	CR
<i>Ophioglossum lusitanicum</i> L.	zimski jednolist	CR
<i>Ophrys apifera</i> Huds.	pčelina kokica	EN
<i>Ophrys lutea</i> (Gouan) Cav.	žuta kokica	EN
<i>Orchis italica</i> Poir.	talijanski kačun	EN
<i>Orchis spitzelii</i> Saut. ex Koch	kratkostrugasti kačun	EN
<i>Orlaya kochii</i> Heywood	moračina širolistna	EN
<i>Pancratium maritimum</i> L.	primorski žilj	CR
<i>Periploca graeca</i> L.	grčka luštrika	EN
<i>Plantago indica</i> L.	pješčarski trputac	CR
<i>Ranunculus lingua</i> L.	veliki žabnjak	EN
<i>Ranunculus ophioglossifolius</i> Vill.	jednolistni žabnjak	EN
<i>Saccharum ravennae</i> (L.) Murray	ravenski sladorovac	CR
<i>Salvia nemorosa</i> L.	podlesna kadulja	EN
<i>Triglochin bulbosa</i> L. ssp. <i>barrelieri</i> (Loisel.) Rouy		CR
<i>Triglochin maritimum</i> L.	obmorska trirogla	CR
<i>Urtica membranacea</i> Poiret in Lam.	opnasta kopriva	EN
<i>Urtica pilulifera</i> L.	loptasta kopriva	EN
<i>Vaccaria hispanica</i> (Miller) Rauschert	sapunka crljena	CR

3.1.3 Strane vrste

Kada su brodovi u pitanju, tri su izvora prijenosa organizama - balastne vode, obrasline trupa i sam teret. Voden balast jedan je od najznačajnijih vektora prijenosa različitih vrsta organizama, naime njime se prenese najveći broj stranih organizama. Prijenos invazivnih vrsta morskih organizama i patogena u nove ekosustave, uzrokuje trajnu devastaciju morskog okoliša, čija je sanacija u gotovo svim slučajevima nemoguća. Većina stranih vrsta dospjela je u Jadran uslijed klimatskih promjena i zatopljenja Jadranskog mora, putem Sueskog kanala ili slučajnim unosom.

Tablica 3.5 Invazivne vrste prisutne u Jadranskom moru

Skupine	Vrste
Fitoplankton	<i>Alexandrium minutum</i> (Halim), <i>Alexandrium tamarensense</i> (Lebour) <i>Balech</i> , <i>Cochlodinium polykrikoides</i> (Margalef), <i>Prorocentrum minimum</i> (Pavillard) Schiller
Zooplankton	<i>Muggiaea atlantica</i> , <i>Thalia orientalis</i> , <i>Acartia tonsa</i>
Alge	<i>Caulerpa racemosa</i> var. <i>cylindracea</i> , <i>Caulerpa taxifolia</i> , <i>Codium fragile</i> ssp. <i>fragile</i> , <i>Womersleyella setacea</i> , <i>Asparagopsis taxiformis</i> (gametofit), <i>Asparagopsis armata</i> (stadij falkenbergije), <i>Acrothamnion preissii</i> , <i>Lophocladia lallemandii</i> , <i>Colpomenia peregrin</i> , <i>Hypnea spinella</i>
Mekušci	<i>Brachidontes pharaonis</i> , <i>Crassostrea gigas</i> , <i>Pinctada imbricata radiata</i> , <i>Ficopomatus enigmaticus</i> , <i>Anadara kagoshimensis</i> , <i>Anadara transversa</i> , <i>Arcuatula senhousia</i> , <i>Siphonaria pectinata</i> , <i>Aplysia dactylomela</i>
Rakovi	<i>Callinectes sapidus</i> , <i>Percnon gibbesi</i> , <i>Callinectes sapidus</i>
Mnogočetinaši	<i>Ficopomatus enigmaticus</i>
Ribe	<i>Fistularia commersonii</i> , <i>Siganus luridus</i> , <i>Siganus rivulatus</i> , <i>Sphyraena chrysotaenia</i> , <i>Lagocephalus sceleratus</i> , <i>Caranx crysos</i> , <i>Enchelycore anatina</i> , <i>Fistularia commersonii</i> , <i>Elates ransonnetti</i> , <i>Epinephelus aeneus</i> , <i>Epinephelus coioides</i> , <i>Mycteroperca rubra</i> , <i>Lobotes surinamensis</i> , <i>Siganus luridus</i> , <i>Siganus rivulatus</i>
Spužve	<i>Paraleucilla magna</i>
Koralji	<i>Oculina patagonica</i>

Bioraznolikost jadranske ihtiofaune nalazi se pod utjecajem brzih i značajnih promjena. Zbog povećane brojnosti termofilnih vrsta, Jadran i čitavo Sredozemlje nalaze se pod utjecajem procesa „tropikalizacije“. Na popisu riba novih za Jadran jest 46

vrsta (za razdoblje od 2002. do danas) (Dulčić i Dragičević, 2011.). U zadnjih par godina ulovljene su invazivne vrste *Lagocephalus sceleratus* (srebrenopruga napuhača), *Caranx cryos* (plavi trkač), *Fistularia commersonii* (plavotočasta trumpetacija), *Elates ransonnetii* (patuljasti patkoglavac), *Lobotes surinamensis* (trorepan), *Siganus luridus* (tamna mramornica) i *Siganus rivulatus* (bodljikava mramornica), za koje se smatra da su uspostavile svoju populaciju i u Jadranskom moru (Dulčić i sur., 2012.).

Caulerpa racemosa je lesepsijski migrant, a dospjela je u Sredozemno more (uključujući Jadran), vjerojatno balastnim vodama, kroz Sueski kanal. Ova alga, iako nije toksična za čovjeka, posebno je opasna jer stvara "tepih" na morskom dnu te na taj način guši postojeći živi svijet i ubrzano negativno utječe na postojeću bioraznolikost. Širenje vrsta *C. taxifolia* i *C. racemosa* predstavlja jedan od najvećih problema invazivnih vrsta zabilježenih u Jadranskom moru s obzirom na njihovo brzo širenje i negativan utjecaj na morske ekosustave i bioraznolikost područja.

3.1.4 Ekološka mreža

Ekološku mrežu RH prema Uredbi o ekološkoj mreži (NN 124/2013, 105/15) čine područja očuvanja značajna za ptice - POP i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - POVS.

Program svojim mjerama planira poboljšanje uvjeta unutar područja ekološke mreže na moru te obalnog pojasa 1000 m od mora, stoga su u narednoj tablici (Tablica 3.6) te slici (Slika 3.7) prikazana obalna i morska područja ekološke mreže u RH.

Tablica 3.6 Obalna i morska područja ekološke mreže u RH

Obalna i morska područja Republike Hrvatske	
HR3000431	Akvatorij J od uvale Pržina i S od uvale Bilin žal uz poluotok Ražnjić
HR3000170	Akvatorij uz Konavoske stijene
HR1000032	Akvatorij zapadne Istre
HR5000032	Akvatorij zapadne Istre
HR3000101	Arkandel
HR3000473	Babuljaši i okolni grebeni
HR4000007	Badija i otoci oko Korčule
HR3000340	Batista jama (Bijaka)
HR2001097	Biševo kopno
HR3000098	Biševo more
HR3000092	Blitvenica
HR2001047	Bobara, Mrkan i Supetar
HR3000065	Bonaster - o. Molat
HR3000127	Brač - podmorje
HR3000475	Brač - podmorje od Rta Gališnjak do Druge vale
HR3000064	Brguljski zaljev - o. Molat
HR4000009	Brusnik
HR3000099	Brusnik i Svetac
HR2001388	Budava
HR3000161	Cres - Lošinj
HR3000004	Cres - rt Grota - Merag
HR3000005	Cres - rt Pernat - uvala Tiha
HR3000007	Cres - rt Suha - rt Meli
HR3000133	Crni rat - o. Brač
HR3000466	Čiovo od uvale Orlice do rta Čiova
HR1000031	Delta Neretve
HR5000031	Delta Neretve
HR3000026	Dolfin i otoci
HR2000616	Donji Kamenjak
HR4000028	Elafiti
HR3000108	Fumija I - podmorje
HR3000110	Fumija II - podmorje
HR2001474	Golubinka kod Handrake
HR3000105	Hrid Muljica more
HR2001426	Hvar - Kabal
HR2001428	Hvar - od Maslinice do Grebišća
HR2001423	Hvar - od Plane do Veprinove glavice

HR2001425	Hvar - od Prapratna do Karnjakuše
HR2001429	Hvar - od Prvog boka do Lučišća
HR3000456	Hvar - od uvale Vitarna do uvale Maslinica
HR3000451	Hvar - otok Zečevo
HR2001427	Hvar - šume kod Starigrada
HR2001422	Hvar Golubiničin rat - Rat Velog Strvna
HR2001421	Hvar od Pokrvenika do uvale Bristova
HR2001367	I dio Korčule
HR3000028	I. strana V. i M. Orjula
HR3000014	Ilovik i Sv. Petar
HR2001248	Izvor Duboka Ljuta
HR2001249	Izvor kod mlina u Zatonu malom
HR3000077	J dio o. Iža i o. Mrtovnjak
HR3000073	J rt o. Zverinac
HR3000419	J. Molat-Dugi-Kornat-Murter-Pašman-Ugljan-Rivanj-Sestrunj-Molat
HR3000423	Jabučka kotlina
HR4000008	Jabuka
HR3000331	Jama Bač II
HR3000319	Jama Gradina
HR3000376	Jama Stračinica
HR3000257	Jama Vrtare Male
HR3000381	Jama Zaglavica
HR3000066	Jl dio o. Molata
HR2001364	Jl dio Pelješca
HR3000096	Jl strana o. Visa
HR3000457	Južna obala Hvara - od rta Nedjelja do uvale Česminica
HR4000024	Južna obala Šolte
HR3000093	JZ strana Šolte - I
HR3000094	JZ strana Šolte - II
HR3000116	Kabal - podmorje
HR3000442	Kakanski kanal
HR3000441	Kaprije
HR2001316	Karišnica i Bijela
HR2000911	Kolansko blato - Blato Rogoza
HR4000016	Konavoske stijene
HR3000102	Kosmač M. i V.
HR3000438	Kosmerka - Prokladnica - Vrtlac - Babuljak - podmorje
HR3000042	Košljunski zaljev

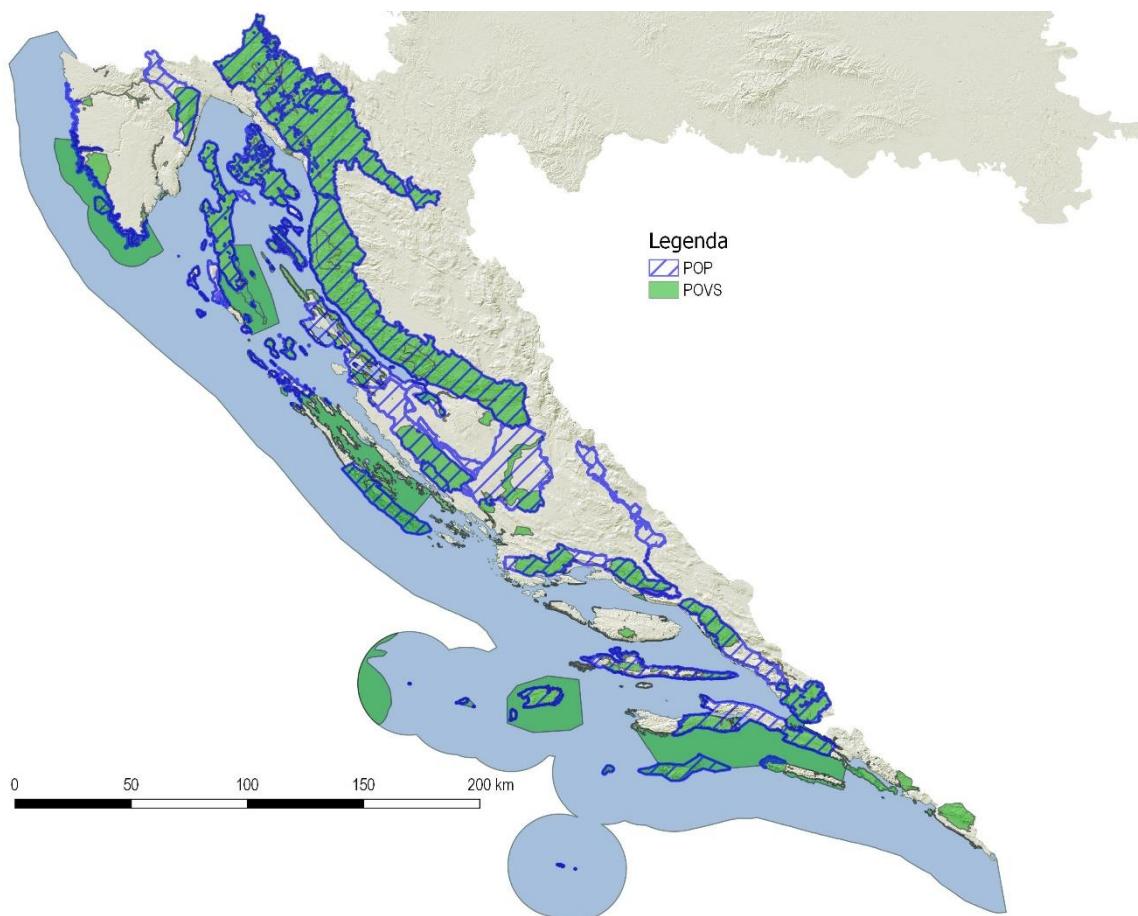
HR3000454	Krk - od Crikvenog rta do rta Sv. Nikole
HR3000452	Krk - od rta Negrit do uvale Zaglav
HR3000453	Krk - od uvale Zaglav do Crikvenog rta
HR3000109	Krnjaši
HR3000444	Kukuljari
HR1000033	Kvamerski otoci
HR4000027	Laguna kod Povljane - Sega
HR3000426	Lastovski i Mljetski kanal
HR1000038	Lastovsko otoče
HR3000001	Limski kanal - more
HR2000629	Limski zaljev - kopno
HR4000017	Lokrum
HR3000011	Lošinj - uvala Balvanida
HR3000010	Lošinj - uvala Krivica
HR3000012	Lošinj - uvala Pijeska
HR3000009	Lošinj - uvala Sunfarni
HR3000008	Lošinj - Vela i Mala draga
HR2000522	Luka Budava - Istra
HR3000067	Luka Solišćica; Dugi Otok
HR2001021	Lun
HR3000179	Lun - podmorje
HR3000046	Ljubačka vrata
HR3000175	Ljubački zaljev
HR2001475	Ljubičica kod Handrake
HR3000030	M. Draga - Žrnovica
HR3000020	Mala i Vela luka na poluotoku Sokol, Krk
HR4000015	Malostonski zaljev
HR3000447	Markova jama
HR3000173	Medulinski zaljev
HR2001476	Medvjedina špilja
HR3000198	Medvjeda pećina kod uvale Lučica (Lošinj)
HR3000446	Medvjeda špilja (morska)
HR3000103	Merara
HR3000056	More oko otoka Grujica
HR3000060	More oko otoka Škarda
HR3000460	Morinjski zaljev
HR3000112	Mrduja
HR3000104	Muljica V. more
HR2001050	Murter
HR3000445	Murterski kanal
HR3000106	Murvica
HR2000604	Nacionalni park Brijuni
HR4000001	Nacionalni park Kornati
HR5000037	Nacionalni park Mljet
HR2001477	Nevjestina špilja
HR3000176	Ninski zaljev
HR4000030	Novigradsko i Karinsko more
HR1000035	NP Kornati i PP Telašćica
HR3000029	Obala između rta Šilo i Vodotoc
HR3000172	Obalna linija od luke Gonoturska do rta Vratnički
HR2001280	Olib
HR3000052	Olib - podmorje
HR2000525	Orebić - Osirac
HR3000125	Osejava
HR2000526	Oštrica - Šibenik
HR2001420	Otoci Badija, Planjak, Kamenjak, Bisače, Gojak, M. Sestrica, Majsan, M. i V. Stupa, Lučnjak te hrid Baretica
HR3000114	Otoci Lukavci
HR3000107	Otoci Orud i Mačaknar
HR3000462	Otoci rovinjskog područja - podmorje
HR3000059	Otoci Škrda i Maun
HR3000474	Otočić Drvenik

HR3000122	Otočić Galijula
HR2001055	Otočić Kosor kod Korčule
HR2001036	Otočić V. Osir
HR2001056	Otočić Veli Pržnjak kod Korčule
HR2001035	Otočić Zabodarski
HR2001358	Otok Cres
HR2001419	Otok Dolin - J
HR3000135	Otok Hvar - od Uvale Dubovica do rta Nedjelja
HR3000100	Otok Jabuka - podmorje
HR3000075	Otok Jidula do rt Ovčjak; prolaz V. Ždrelac
HR3000079	Otok Karantunić
HR3000153	Otok Korčula - od uvale Poplat do Vrhovnjaka
HR2001357	Otok Krk
HR2001098	Otok Pag II
HR3000152	Otok Proizd i Privala na Korčuli
HR2001359	Otok Rab
HR2000888	Otok Susak
HR3000119	Otok Šcedro
HR3000078	Otok Tukošćak i o. Mrtonjak
HR2000942	Otok Vis
HR3000097	Otok Vis - podmorje
HR3000085	Otok Vrgada SI strana s o. Kozina
HR4000031	Otok Zeča
HR2001362	Otok Žut
HR3000040	Pag - od uvale Luka V. do rta Krištofor
HR3000095	Pakleni otoci
HR2000943	Palagruža
HR3000121	Palagruža - podmorje I
HR2001010	Paleoombla - Ombla
HR3000430	Pantan
HR3000459	Pantan - Divulje
HR5000038	Park prirode Lastovsko otoče
HR4000002	Park prirode Telašćica
HR5000022	Park prirode Velebit
HR3000041	Paška vrata
HR4000019	Paške stijene Velebitskog Kanala (Rt Deda - Rt Krištofer)
HR4000018	Paške stijene Velebitskog Kanala (Rt Sv. Nikola – Rt Fortica – Rt Mrta)
HR3000156	Pavja luka
HR3000115	Pelegrin - podmorje
HR3000150	Pelješac - od uvale Rasoka do rta Osičac
HR3000058	Planik i Planičić
HR3000061	Pličine oko Maslinjaka; Vodenjaka, Kamenjaka
HR3000062	Pličine oko Tramerke
HR3000002	Plomin - Moščenička draga
HR3000465	Podmorje istočne obale otoka Krka
HR3000470	Podmorje kod Rabca
HR3000467	Podmorje Kostrene
HR3000472	Podmorje oko rta Čuf na Krku
HR3000113	Podmorje otočića Mrduja
HR3000022	Podmorje otoka Grgur i Goli
HR3000021	Podmorje otoka Prvić
HR3000017	Podmorje otoka Suska
HR3000018	Podmorje otoka Unije
HR3000016	Podmorje Plavnika i Kormata
HR3000468	Podmorje poluotoka Lopar - Rab
HR3000027	Podmorje Trstenika
HR2001337	Područje oko Rafove (Zatonske) špilje
HR3000464	Područje oko rta Tatinja - Hvar
HR2001343	Područje oko špilje Duboška pazuha

HR2001338	Područje oko špilje u uvali Pišćena, Hvar
HR2001260	Poluotok Molunat
HR2001334	Poluotok Ubaš
HR3000174	Pomerski zaljev
HR2001278	Premuda
HR3000054	Premuda - vanjska strana
HR4000005	Privlaka - Ninski zaljev - Ljubački zaljev
HR3000063	Prolaz između Zapuntela i Ista
HR1000039	Pučinski otoci
HR3000076	Punta Parda
HR3000154	Pupnatska luka
HR3000051	Ražanac M. i V.
HR3000111	Recetinovac
HR3000074	Rivanjski kanal sa Sestricama
HR3000081	Rončić
HR3000455	Rt Gomilica - Brač
HR3000162	Rt Rukavac - Rt Marčuleti
HR1000034	S dio zadarskog arhipelaga
HR4000010	Saplunara
HR3000437	Sedlo - podmorje
HR2001279	Silba
HR3000053	Silba - podmorje
HR4000025	Silbanski grebeni
HR3000166	Sjeverna obala od rta Pusta u uvali Sobra do rta Stoba kod uvale Okuklje s otocima i akvatorijem
HR2001384	Solana Dinjiška
HR3000421	Solana Nin
HR3000450	Solana Pag
HR3000167	Solana Ston
HR1000036	Srednjedalmatinski otoci i Pelješac
HR3000043	Stara Povljana
HR3000163	Stonski kanal
HR3000024	Supetarska draga na Rabu
HR3000031	Sv. Juraj - otočić Lisac
HR2000941	Svetac
HR3000164	Sveti Andrija - podmorje
HR3000124	Sveti Petar
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag
HR1000037	SZ dio NP Mljet
HR2000529	Šaknja rat
HR2001360	Šire rovinjsko područje
HR3000458	Šolta od uvale Šipkova do Grčkog rata
HR3000208	Špilja kod iškog Mrtovnjaka
HR3000349	Špilja Matijaševica
HR2001478	Špilja pod Neharom
HR3000247	Špilja podno Kostrija (Vrbnička špilja)
HR2001479	Špilje od Konjavca
HR2001480	Špiljica u luci Trstena
HR2001481	Špiljice kod mola od Orašča
HR2000898	Šuma crnike na Grguru
HR2000703	Tarska uvala - Istra
HR3000443	Tetovišnjak - podmorje
HR3000128	U. Ramova; u. Kravica
HR3000126	Ušće Cetine
HR3000171	Ušće Krke
HR3000433	Ušće Mirne
HR3000432	Ušće Raše
HR3000071	Uvala Brbišćica
HR3000137	Uvala Bristova - Hvar
HR3000039	Uvala Caska - od Metajne do rta Hanzina
HR3000045	Uvala Dinjiška
HR3000476	Uvala Divna - Pelješac
HR3000351	Uvala Drašnica - vrvulja

HR3000068	Uvala Golubinka - rt Lopata
HR3000088	Uvala Grebaštica
HR3000032	Uvala Ivanča
HR3000037	Uvala Jurišnica
HR3000129	Uvala Klokun
HR3000035	Uvala Krivača
HR3000134	Uvala Lovrečina
HR3000140	Uvala M. Moševčica - Hvar
HR3000139	Uvala M. Pogorila - Hvar
HR3000086	Uvala Makirina
HR2000788	Uvala Makirina 1
HR3000033	Uvala Malin; uvala Duboka
HR3000461	Uvala Modrić
HR3000155	Uvala Orlanduša
HR4000006	Uvala Plemiči
HR3000463	Uvala Remac
HR3000080	Uvala Sabuša
HR3000069	Uvala Sakarun
HR3000165	Uvala Slano
HR3000019	Uvala Soline
HR3000180	Uvala Stara Novalja
HR3000090	Uvala Stivancića
HR3000084	Uvala Sv. Ante
HR3000471	Uvala Škvaranska - Uvala Sv. Marina
HR3000091	Uvala Tijašnica
HR3000130	Uvala V. Duba
HR3000141	Uvala V. Moševčica - Hvar
HR3000138	Uvala V. Pogorila - Hvar
HR3000044	Uvala Vlašići
HR2001259	Uvala Vlašići - kopno
HR3000136	Uvala Vlaška - Hvar
HR3000123	Uvala Vrulja kod Brela
HR3000036	Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu
HR3000072	Uvala Zagračina
HR3000034	Uvala Zavrtnica
HR3000142	Uvale Divlja mala i Divlja vela - Hvar
HR3000415	Uvale Jaz; Soline i Sulinj na Krku
HR3000143	Uvale Kruševa; Pokrvenik i Zarače - Hvar
HR3000089	Uvale oko rta Ploča
HR3000149	Uvale Prapratna i Makarac - Hvar
HR3000038	Uvale Svetojan V. i M.; uvala Lusk
HR3000439	Uvale Tratinska i Balun
HR3000131	Uvale Vira donja i Vira gornja
HR3000082	V. i M. Skala
HR3000015	V. i M. Srakane
HR2001380	Vele i Male Srakane - kopno
HR1000022	Velebit
HR4000004	Velo i Malo Blato
HR3000050	Vinjerac - Masleničko ždrilo
HR3000469	Viški akvatorij
HR1000025	Vransko jezero i Jasen
HR5000025	Vransko jezero i Jasen
HR2001275	Vrbnik
HR3000003	Vrsarski otoci
HR3000279	Vrulja Plantaža
HR3000280	Vrulja Zečica
HR3000070	Z. obala Dugog otoka
HR3000025	Zaljev Kampor na Rabu
HR4000029	Zaljev Soline - otok Krk
HR3000417	Zaljev Sv. Eufemije na Rabu
HR3000120	Zlatni rat na Braču - podmorje
HR3000177	Zmajevo oko
HR3000414	Zmajevo uho
HR2000641	Zrmanja

HR3000440	Žirje - Kabel
-----------	---------------

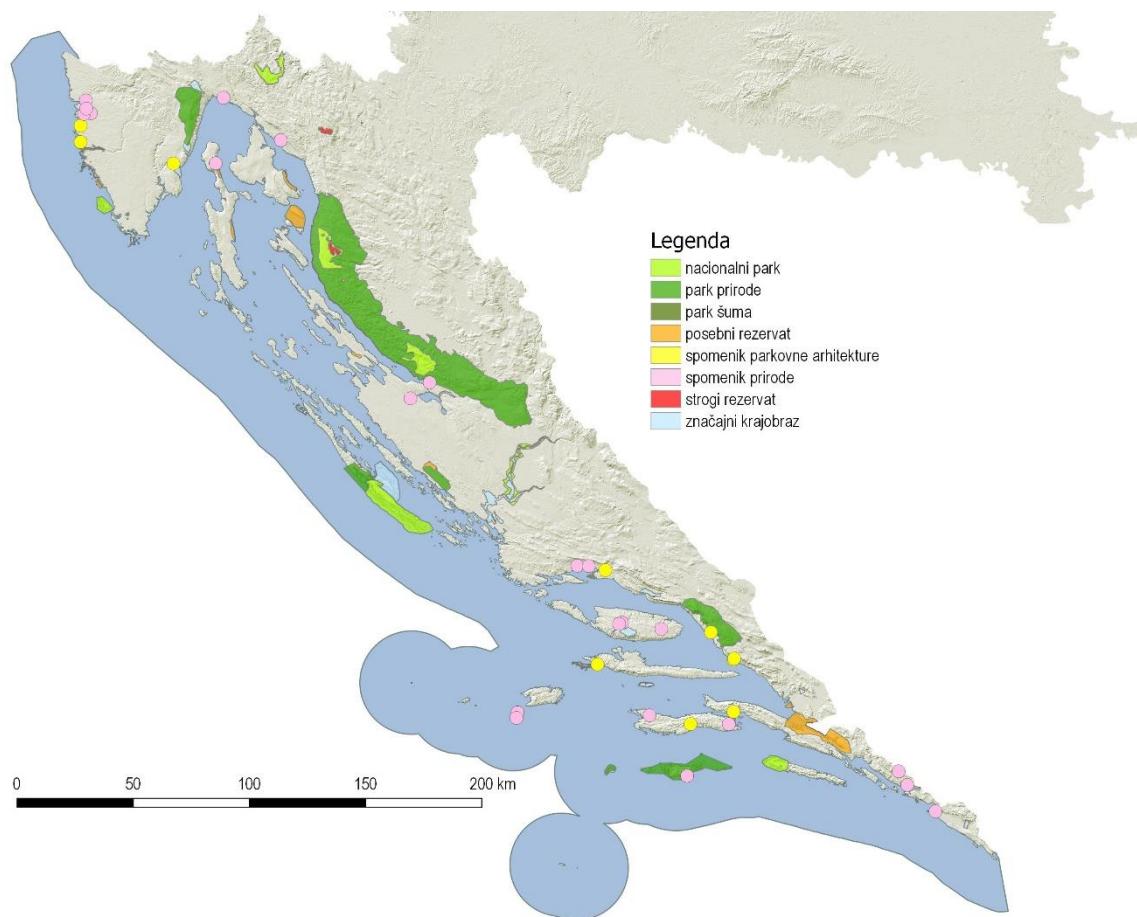
Slika 3.7 Ekološka mreža mora i obale (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)

3.1.5 Zaštićena područja

Zakon o zaštiti prirode Republike Hrvatske (NN 80/13) definira zaštićeno područje kao "geografski jasno određen prostor koji je namijenjen zaštiti prirode i kojim se upravlja radi dugoročnog očuvanja prirode i pratećih usluga ekološkog sustava". Unutar devet kategorija zaštićenih dijelova prirode analizirana su ona zaštićena područja na koja aktivnosti Programa mogu imati utjecaj.

Prema hrvatskoj legislativi, osim u kategoriji strogi rezervat gdje je zabranjeno obavljanje gospodarskih djelatnosti, u zaštićenim područjima ostalih kategorija moguće su djelatnosti koje ne narušavaju obilježja zbog kojih je područje proglašeno zaštićenim.

Popis područja dobiven je geoprostornom analizom koja je uključila priobalni i morski teritorij RH. Rezultati analize predočeni su na slici i u tablici u nastavku (Slika 3.8, Tablica 3.7).

Slika 3.8 Zaštićena područja mora i obale (izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)

3.1.5.1 Kategorije zaštićenih područja na obali i moru

Tablica 3.7 Obalna i morska zaštićena područja u zoni mogućeg utjecaja Programa

Kategorija	Potkategorija	Naziv područja	Javna ustanova koja upravlja područjem
nacionalni park	Brijuni	Javna ustanova Nacionalni park Brijuni	
	Kornati	Javna ustanova Nacionalni park Kornati	
	Mljet	Javna ustanova Nacionalni park Mljet	
posebni rezervat	šumske vegetacije	Čempresada "Pod Gospu"	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije
	paleontološki	Datule Barbariga	Javna ustanova Natura Histrica
	ihtiološko-ornitološki	Delta Neretve - jugoistočni dio	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije
	šumske vegetacije	Dubrava Hanzine - rezervat	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije Natura Jadera
	šumske vegetacije	Dundo	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Priroda
	ornitološki	Fojiška - Podpredošćica	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Priroda
	ornitološki	Glavine - Mala luka	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Priroda
	šumske vegetacije	Glavotok	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Priroda
	šumske vegetacije	Košljun	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Priroda
	u moru	Limski zaljev	Javna ustanova Natura Histrica

Kategorija	Potkategorija	Naziv područja	Javna ustanova koja upravlja područjem
	šumske vegetacije	Lokrum	Javna ustanova Rezervat Lokrum
	ornitološki	Mali bok - Koromačna	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Priroda
	u moru	Malostonski zaljev	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije
	ornitološki	Mrkan, Bobara i Supetar	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije
	ornitološki	Palud	Javna ustanova Natura Histrica
	ihtiološko-ornitološki	Pantan	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko dalmatinske županije
	botaničko-zoološki	Prvić i Grgurov kanal	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Priroda
	botanički	Saljsko polje	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije Natura Jadera
park prirode	Lastovsko otoče	Lastovsko otoče	Javna ustanova Park prirode Lastovsko otoče
	Telašćica	Telašćica	Javna ustanova Park prirode Telašćica
	Velebit	Velebit	Javna ustanova Park prirode Velebit
	Vransko jezero	Vransko jezero	Javna ustanova Park prirode Vransko jezero
spomenik prirode	geološki	Brusnik	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije
	geološki	Jabuka	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije
	geomorfološki	Ruskamen	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije
	geomorfološki	Modra špilja	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije
	geomorfološki	Medvidina pećina	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije
	geomorfološki	Šipun špilja	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije
	geomorfološki	Vela špilja	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije
	geomorfološki	Modrič pećina	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije Natura Jadera
	geomorfološki	Rača	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije
značajni krajobraz	Špilja na otoku Ravniku	Špilja na otoku Ravniku	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije
	Badija	Badija	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije
	Brela	Brela	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-Dalmatinske županije
	Dolina Blaca	Dolina Blaca	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije
	Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag	Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag	Javna ustanova Kamenjak
	Dubrava Hanzina	Dubrava Hanzina	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije Natura Jadera
	Gornji Kamenjak	Gornji Kamenjak	Javna ustanova Kamenjak
	Kanal - Luka	Kanal - Luka	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Šibensko – kninske županije
	Kanjon Zrmanje	Kanjon Zrmanje	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije Natura Jadera
	Krka - donji tok	Krka - donji tok	Javna ustanova Zaštićene prirodne vrijednosti Šibensko-kninske županije

Kategorija	Potkategorija	Naziv područja	Javna ustanova koja upravlja područjem
park šuma	Labin, Rabac i uvala Prklog	Javna ustanova Natura Histrica	
	Limski zaljev	Javna ustanova Natura Histrica	
	Lopar	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Priroda	
	Ošjak (Preko)	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije Natura Jadera	
	Pakleni otoci	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije	
	Ravnik	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije	
	Rijeka Dubrovačka	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije	
	Rovinjski otoci i priobalno područje	Javna ustanova Natura Histrica	
	Saplunara	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije	
	Sitsko-žutska otočna skupina	Javna ustanova Zaštićene prirodne vrijednosti Šibensko-kninske županije	
	Sjeverozapadni dio Dugog otoka	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije Natura Jadera	
	Šćedro	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije	
	Uvala Prapratno	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije	
	Uvala Stiniva	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije	
	Uvala Vučina	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije	
	Zavratnica	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Ličko-senjske županije	
	Zečevo	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije	
	Zlatni rat	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije	
	Zrće	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Ličko-senjske županije	
arboretum	Brdo Soline	Javna ustanova Natura Histrica	
	Čikat	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Priroda	
	Donje čelo	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije	
	Gornje čelo	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije	
	Kašteja	Javna ustanova Natura Histrica	
	Komrčar	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Priroda	
	Marjan	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije	
	Ošjak (Vela Luka)	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije	
	Velika i Mala petka	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Dubrovačko-neretvanske županije	
	Zlatni rt - Škaraba	Javna ustanova Natura Histrica	
	arboretum	Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti	

Kategorija	Potkategorija	Naziv područja	Javna ustanova koja upravlja područjem
spomenik parkovne arhitekture	park	Kaštel Stari - park uz hotel	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije

3.2 Prijelazne i priobalne vode

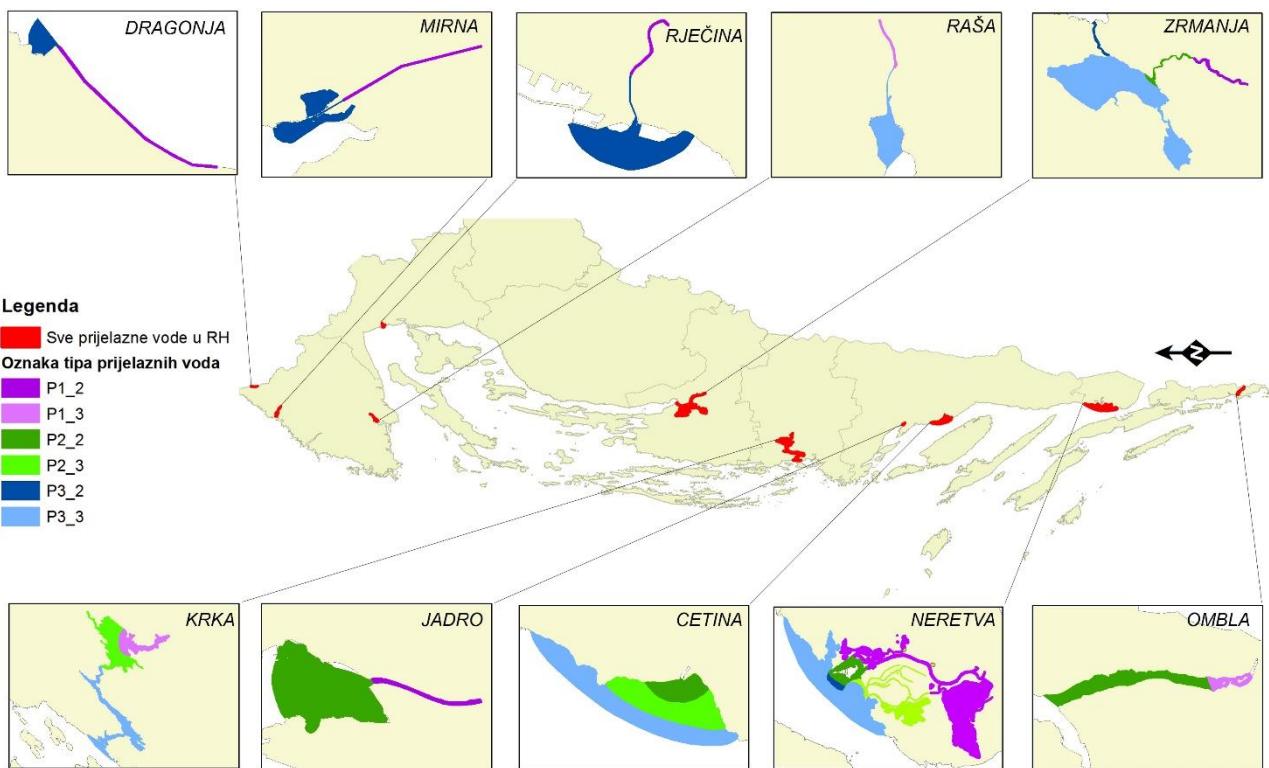
3.2.1 Prijelazne vode

Prijelazne vode su tijela površinskih voda u blizini ušća rijeka, koja su po svojoj naravi boćata uslijed blizine priobalnih voda, ali su pod znatnim utjecajem slatkovodnih dotoka. Na jadranskom vodnom području, temeljem ekoregija, saliniteta, raspona plime i oseke te sastava sustrata, tipizirano je 77 km^2 prijelaznih voda izdvojenih u šest tipova (Tablica 3.8).

Tablica 3.8 Tipovi prijelaznih voda (Izvor: Plan upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2013.-2015.)

Naziv tipa	Oznaka tipa	Salinitet (PSU)	Supstrat
Oligohalini estuarij krupnozrnatog sedimenta	P1_2	$0,5 < s < 5$	Krupnozrnati sediment
Oligohalini estuarij sitnozrnatog sedimenta	P1_3	$0,5 < s < 5$	Sitnozrnati sediment
Mezohalini estuarij krupnozrnatog sedimenta	P2_2	$5 < s < 20$	Krupnozrnati sediment
Mezohalini estuarij sitnozrnatog sedimenta	P2_3	$5 < s < 20$	Sitnozrnati sediment
Polihalini estuarij krupnozrnatog sedimenta	P3_2	$s > 20$	Krupnozrnati sediment
Polihalini estuarij sitnozrnatog sedimenta	P3_3	$s > 20$	Sitnozrnati sediment

U prijelaznim vodama jadranskog vodnog područja određeno je 29 vodnih tijela i to na ušćima rijeke Dragonje, Mirne, Raše, Rječine, Zrmanje, Krke, Jadro, Cetine, Neretve i Omble (Slika 3.9).

Slika 3.9 Prijelazne vode jadranskog vodnog područja s odgovarajućim oznakama tipa (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)

Od navedenih 29 vodnih tijela, 7 je zbog intenziteta hidromorfoloških opterećenja (izgradnja obale i regulacija toka) određeno kao kandidat za znatno promijenjena vodna tijela, od kojih se po jedno vodno tijelo nalazi u prijelaznim vodama rijeke Mirne, rijeke Raše, rijeke Rječine, a četiri ostala u prijelaznim vodama rijeke Neretve.

3.2.2 Priobalne vode

Priobalne vode su površinske vode s one strane crte koja gleda prema kopnu a čija je svaka točka na udaljenosti od jedne nautičke milje na strani okrenutoj prema pučini od najbliže točke osnovne crte od koje se mjeri širina teritorijalnih voda, te se gdje je to moguće proteže do vanjske granice prijelaznih voda. Na temelju ekoregije, saliniteta, dubine te sastava supstrata izdvojeno je pet tipova priobalnih voda (Tablica 3.9).

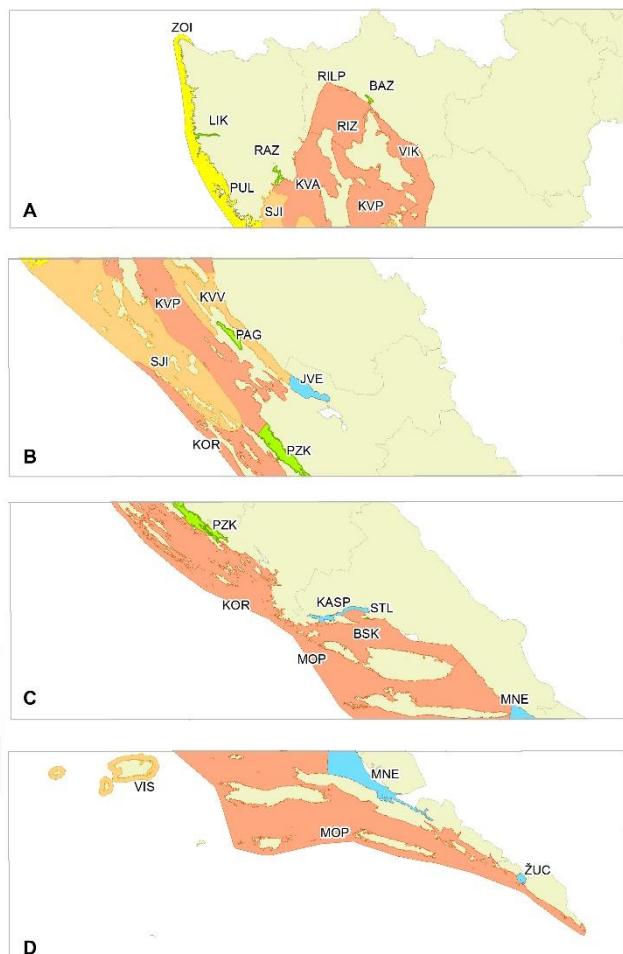
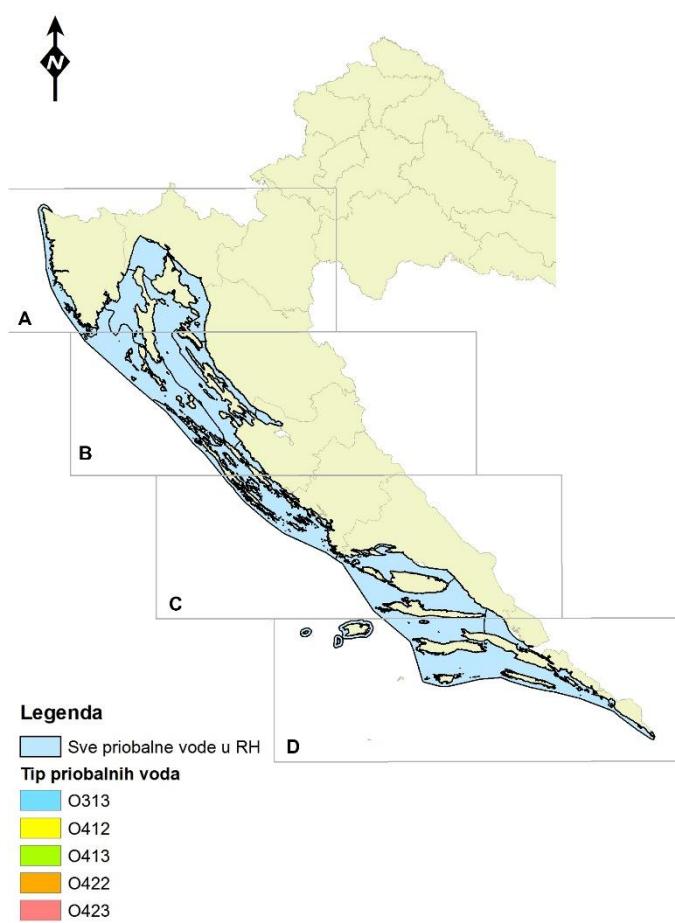
Tablica 3.9 Tipovi priobalnih voda (Izvor: Plan upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2013.-2015.)

Naziv tipa	Oznaka tipa	Salinitet (PSU)	Dubina (m)	Supstrat	Površina (km ²)
Euhalino plitko priobalno more krupnozrnatog sedimenta	O412	s > 35	z < 40	Krupnozrnati sediment	486
Euhalino plitko priobalno more sitnozrnatog sedimenta	O413	s > 35	z < 40	Sitnozrnati sediment	324
Euhalino priobalno more krupnozrnatog sedimenta	O422	s > 35	z > 40	Krupnozrnati sediment	2463
Euhalino priobalno more sitnozrnatog sedimenta	O423	s > 35	z > 40	Sitnozrnati sediment	9849
Polihalino plitko priobalno more sitnozrnatog sedimenta	O313	s < 35	z < 40	Sitnozrnati sediment	528

Na jadranskom vodnom području određena su 23 vodna tijela priobalnih voda (Slika 3.10) i to:

- Zapadna obala istarskog poluotoka (ZOI)
- Luka Pula (PUL)**
- Limski kanal (LIK)
- Unutrašnji dio Raše (RAZ)
- Bakarski zaljev (BAZ)
- Uvala naselja Pag (PAG)
- Pašmanski i Zadarski kanal (PZK)
- Luka Split (STL)**
- Kornati i šibensko priobalje (KOR)
- Južni dio Velebitskog kanala (JVE)
- Župski zaljev - Cavtat (ŽUC)
- Od Prevlake do rta Ploče do Splitskog kanala, uključujući područja Mljetskog, Lastovskog, Korčulanskog, Hvarskog i Viškog kanala (MOP)
- Sj. Jadran od južnog dijela istare do Dugog otoka (SJI)
- Dio Kvarnerića i dio Velebitskog kanala (KVV)
- Otoci Vis i Biševo (VIS)
- Kvarner (KVA)
- Riječki zaljev (RIZ)
- Luka Rijeka (RILP)**
- Vinodolski kanal (VIK)
- Od kvarnerića do Paškog kanala (KVP)
- Brački i Splitiski kanal (BSK)
- Sjeverni rub Kaštelanskog zaljeva, Trogirski zaljev, Marinski zaljev (KASP)**
- Cijeli Malostonski zaljev i veći dio Neretvanskog kanala (MNE)

**Kandidat za znatno promjenjivo vodno tijelo

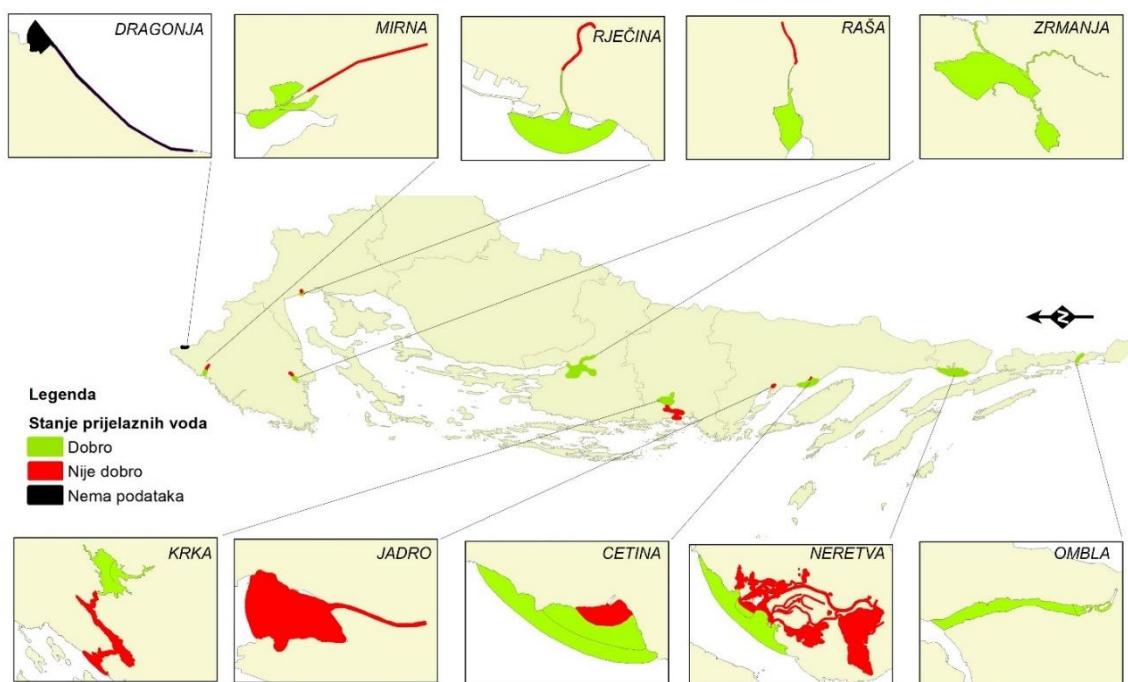
Slika 3.10 Priobalne vode jadranskog vodnog područja s odgovarajućim oznakama tipa (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)

3.2.3 Ocjena stanja vodnih tijela prijelaznih i priobalnih voda

Prema Planu upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2013.-2015. ukupnu ocjenu stanja vodnog tijela određuje ocjena njegovog ekološkog stanja te ocjena kemijskog stanja. Ekološko stanje može biti ocijenjeno kao vrlo dobro, dobro, umjeren dobro, loše te kao vrlo loše ovisno o njegovom biološkom, hidromorfološkom i fizikalno-kemijskom stanju. Kemijsko stanje može biti ocijenjeno kao dobro ili nije postignuto dobro stanje. Ukupno stanje vodnih tijela proizlazi iz lošije ocjene ekološkog ili kemijskog stanja. Stanja vodnih tijela prijelaznih i priobalnih voda dobivena su od strane Hrvatskih voda te su ona prikazana na grafičkim prikazima u podpoglavlјima 3.2.3.1 i 3.2.3.2.

3.2.3.1 Prijelazne vode

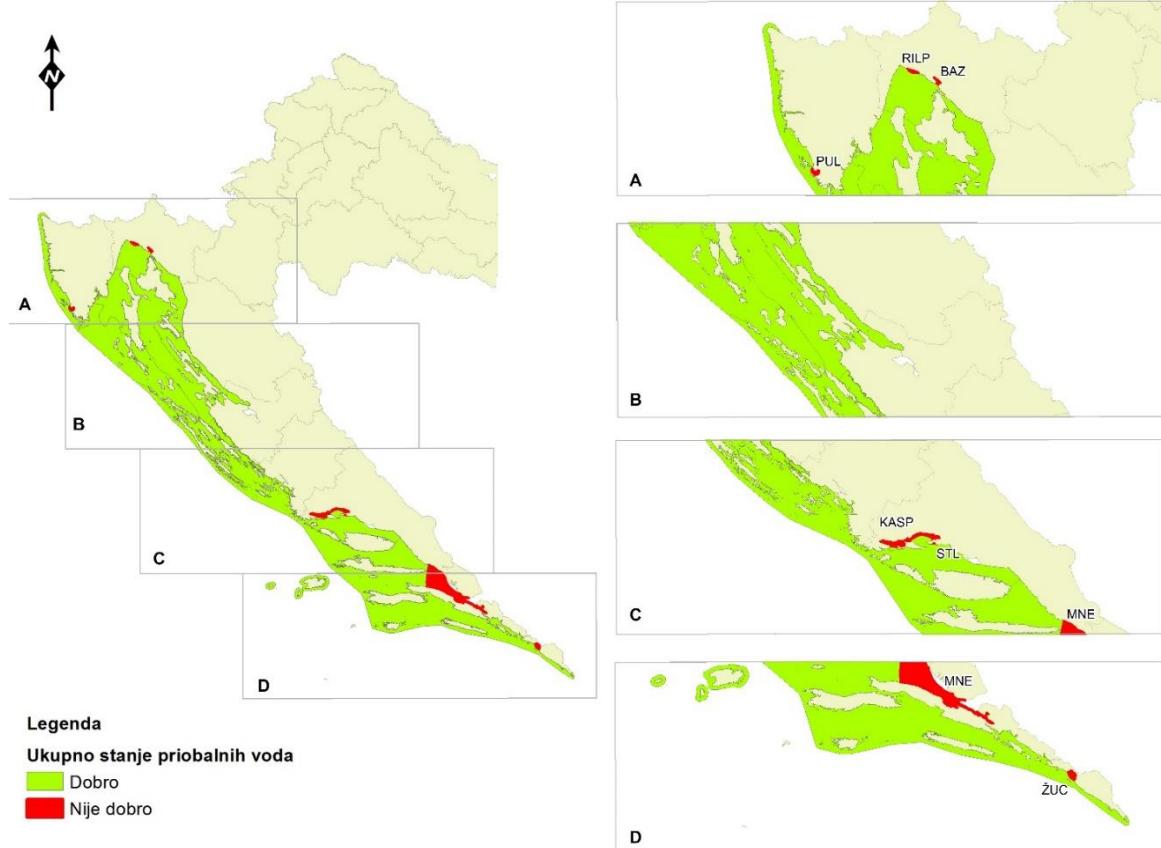
Za 12 od ukupno 29 vodnih tijela prijelaznih voda procijenjeno je da nisu u dobrom stanju, što je većinom rezultat umjerenog dobrog ekološkog stanja, dok je samo kemijsko stanje dobro. Umjerenog dobra ekološko stanje proizlazi iz umjerenog dobrog hidromorfološkog stanja koje označava sve značajne hidromorfološke promjene, budući da sustav klasifikacije za hidromorfološke elemente kakvoće još nije razvijen. Za dva vodna tijela nema podataka o stanju, a za preostalih 15 vodnih tijela ukupno stanje je procijenjeno kao dobro (Slika 3.11).

Slika 3.11 Ukupno stanje vodnih tijela prijelaznih voda (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)

3.2.3.2 Priobalne vode

Za 7 od 23 vodnih tijela priobalnih voda procijenjeno je da nisu u dobrom stanju, od kojih pet nisu u dobrom stanju zbog umjerenog dobrog ili lošeg ekološkog stanja, a dva zbog ne postignutog dobrog kemijskog stanja. Za preostalih 16 vodnih tijela priobalnih voda ukupno stanje je procijenjeno kao dobro (Slika 3.12).

Slika 3.12 Ukupno stanje vodnih tijela prijelaznih voda s oznakama vodnih tijela čije ukupno stanje nije dobro (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)

3.3 Kvaliteta zraka i klimatološke značajke

3.3.1 Kvaliteta zraka

Onečišćujuće tvari u zraku postoje u dva osnovna fizikalna stanja: plinovito i kruto (čestice) te mogu biti produkt ljudskih aktivnosti ili prirodnih procesa. Najčešće se mijere i uspoređuju koncentracije sljedećih onečišćujućih tvari: lebdeće čestice, ozon (O_3), dušikovi oksidi (NO_x), sumporov dioksid (SO_2), ugljikov monoksid (CO) i benzen (C_6H_6) dok na kvalitetu življenja mogu negativno utjecati plinovi neugodnog mirisa poput sumporovodika (H_2S) i amonijaka (NH_3). Ocjena kvalitetu zraka provodi se temeljem mjerjenja (i/ili modeliranja), a područje se klasificira kao područje I kategorije kvalitete zraka ukoliko zadovoljava uvjete propisane Uredbom o razinama onečišćujućih tvari u zraku (NN 117/12), odnosno II kategorije, ukoliko ne zadovoljava propisane uvjete, i to s obzirom na svaki parametar onečišćenja definiran Uredbom.

Tablica 3.10 Kategorizacija kvalitete zraka po onečišćujućim tvarima u zonama i aglomeracijama za 2014. godinu (AZO, 2015.)

Zona	Mjerna mreža	SO_2	NO_2	PM_{10}	$PM_{2,5}$	O_3	CO	H_2S	NH_3	C_6H_6
HR3	Državna mreža			I.		II.				
	Grad Cres	I.								
	Grad Delnice	I.								
HR4	Grad Pula	I.	I.							
	Grad Umag	I.								
	Općina Raša	I.	I.	I.		II.	I.			
	TE Plomin	I.	I.	I.		I./II.*				
	Rockwoll Adriatic	I.		I.			I.	I.		
HR5	Grad Šibenik	I.	I.							
	Državna mreža					I./II.**				
HR RI	Grad Rijeka	I.	I.	I.		I.	I.		I.	
	INA-refinerija nafte	I.	I.	I.	I.	II.	I.	I./II.***		I.
	Brodgradilište Viktor Lenac			I.						
	Deponij Viševac			I.			I.	I.		
	ŽCGO Marišćina	I.	I.	I.		I.	I.	I.	I.	
	Grad Kostrena	I.							I.	
	Grad Bakar	I.							I.	
	Grad Kraljevica	I.							I.	
HR ST	Grad Opatija	I.	I.			II.				
	Mjerna mreža Cemexa	I.	I.	I.	I.					
Lokalna mreža grada Split		I.	I.							

* na mjerenoj postaji Sv. Katarina kvaliteta zraka je s obzirom na ozon bila I. kategorije, dok je na mjerenoj postaji Ripenda bila II. kategorije, ** na mjerenoj postaji Žarkovica kvaliteta zraka je s obzirom na ozon bila I. kategorije, dok je na mjerenoj postaji Hum(Vis) bila II. kategorije, *** na mjerenoj postaji Urinj kvaliteta zraka je s obzirom na sumporovodik bila II. kategorije, dok je na mjerim postajama Vrh Martinšćice, Paveki, Krasica-Urinj bila I. kategorije

Iz tablice (Tablica 3.10) je vidljivo da se sva prekoračenja graničnih i/ili ciljnih vrijednosti obzirom na zaštitu zdravlja ljudi odnose na dvije onečišćujuće tvari: ozon (O_3) i sumporovodik (H_2S). II. kategorija kvalitete zraka s obzirom na ozon je bila unutar mjernih mreža INA-rafinerija nafte i Grad Opatija, i uvjetno unutar mjernih mreža TE Plomin (mjerna postaja Ripenda) i Državne mreže zone HR5 (mjerna postaja Hum (Vis)). S obzirom na sumporovodik kategorija kvalitete zraka je bila uvjetno II. kategorije unutar mjerne mreže INA-rafinerija nafte (mjerna postaja Urinj). Unutar ostalih mjernih mreža za sve ispitivane onečišćivače kategorija kvalitete zraka je bila I. kategorije.

3.3.2 Klimatološke značajke

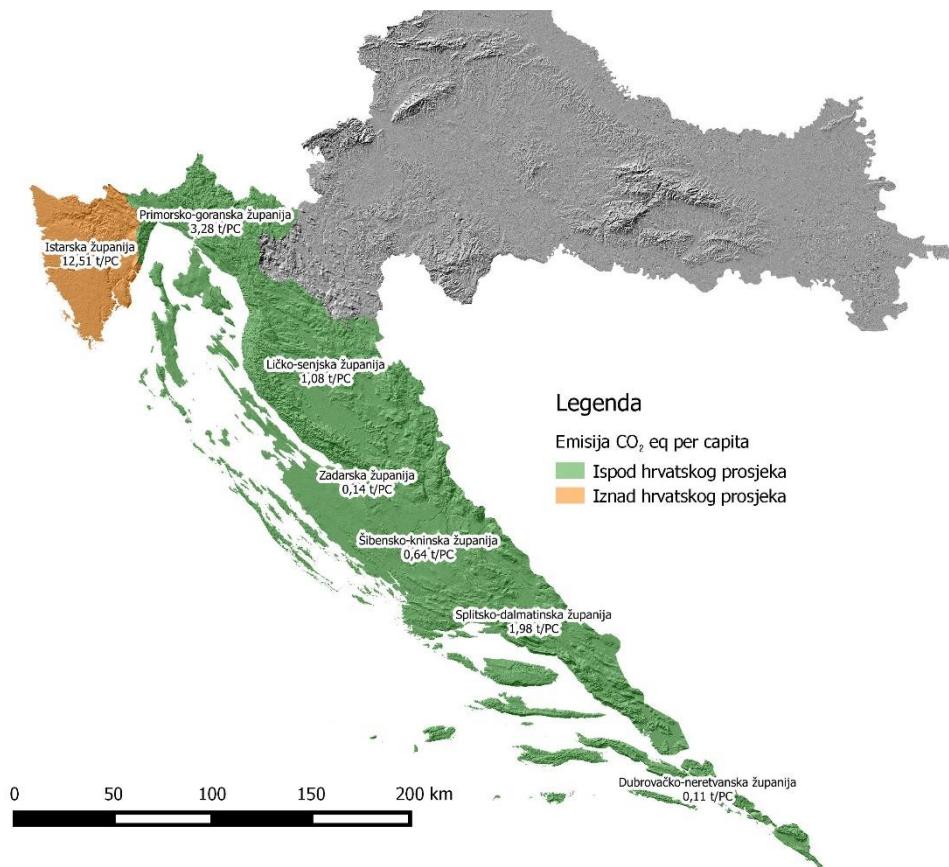
Primorska Hrvatska nalazi se veći dio godine u cirkulacijskom području umjerenih širina, s čestim i intenzivnim promjenama vremena. Ljeti pod utjecajem azorske anticiklone koja sprječava prodore hladnog zraka na Jadran to područje dolazi pod utjecaj suptropskog pojasa. Jedan od najvažnijih modifikatora klime tog područja jest more, pa se ona može nazvati primorskom. Uz neposredan utjecaj ciklogenetičkog djelovanja sjevernog Jadrana, klimu tog područja izrazito modificira tako razvijena orografija dinarskog planinskog lanca.

Na sjevernom i srednjem Jadranu prevladava humidna klima, pri čemu su unutrašnjost Istre, Kvarner i dalmatinsko zaleđe vlažniji nego istarska obala i Srednji Jadran. U Kvarnerskom zaljevu, uz ciklogenetičko djelovanje, poseban utjecaj na velike

količine oborine ima planinsko zaleđe s orografskim efektom intenzifikacije oborine, što se posebno očituje u široj riječkoj regiji. Stoga se riječka klima prema vrijednostima Thornthwaiteova indeksa svrstava u perhumidnu klimu kakva prevladava u gorskom dijelu Hrvatske. U dijelovima srednjeg i na južnom Jadranu prevladavaju subhumidni uvjeti, ali najjužniji dijelovi oko Dubrovnika zbog više oborine imaju humidnu klimu. (Zaninović, K., Gajic-Čapka, M., Perčec Tadić, M. i sur., 2008., Penzar, I., Penzar, B., Orlić, M., 2001., Zaninović, K., Gajic-Čapka, M., 2005.).

3.3.2.1 Količina emisije stakleničkih plinova

Prema registru onečišćivača okoliša (AZO, 2015) u sedam županija je u 2014. godini u zrak emitirano ukupno 4641,042 Kt CO₂ eq. Po glavi stanovnika to iznosi 3,28 t CO₂ eq, što je ispod hrvatskog prosjeka koji je u 2010. godini bio 6,5 t CO₂ eq /per capita (EEA). Iznimka je Istarska Županija gdje je u 2014. godini prosječna emisija bila 12,51 t CO₂ eq /per capita. Najmanje emisija je bilo u Dubrovačko-neretvanskoj županiji (0,11 t CO₂ eq /per capita) (Slika 3.13).

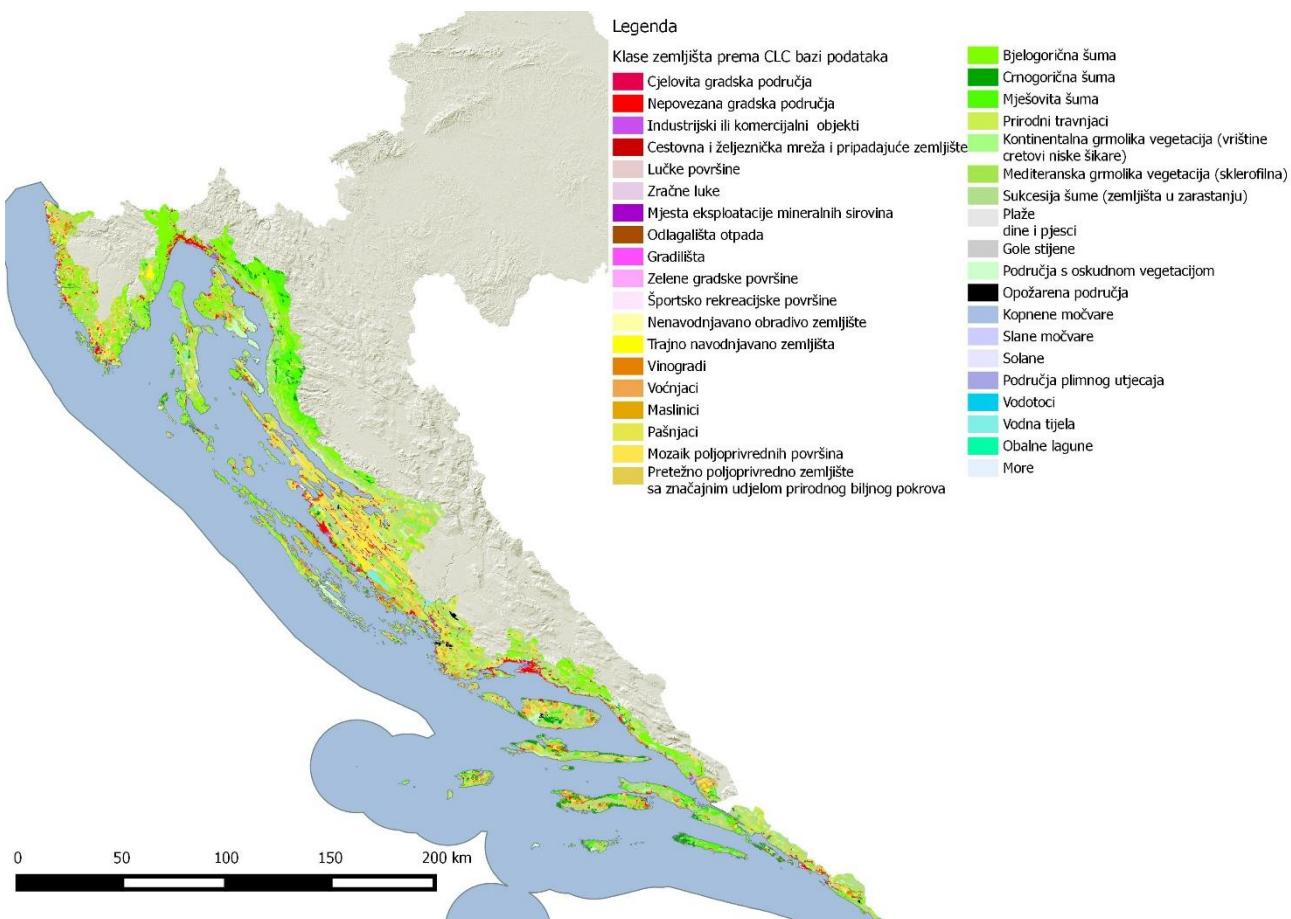

Slika 3.13 Prikaz emisija stakleničkih plinova po glavi stanovnika s obzirom na Hrvatski prosjek (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)

3.4 Tlo

Na slici (Slika 3.14) daje se pregled klasa zemljišta u obalnom pojasu. Zastupljenost klasa zemljišta predočena je putem podataka iz baze podataka CORINE Land Cover (dalje u tekstu: CLC). CLC predstavlja digitalnu bazu podataka o stanju i promjenama zemljишnog pokrova i namjeni korištenja zemljišta RH te je konzistentna i homogenizirana s podacima pokrova zemljišta cijele Europske unije. Izrađena je prema programu za koordinaciju informacija o okolišu i prirodnim resursima pod nazivom CORINE (COordination of INformation on the Environment), prihvaćenom od strane Europske unije i na razini Europske unije ocijenjena je kao temeljni referentni set podataka za prostorne i teritorijalne analize. Baza se ažurira svakih šest godina, a trenutno najnoviji podaci su iz 2012. godine.

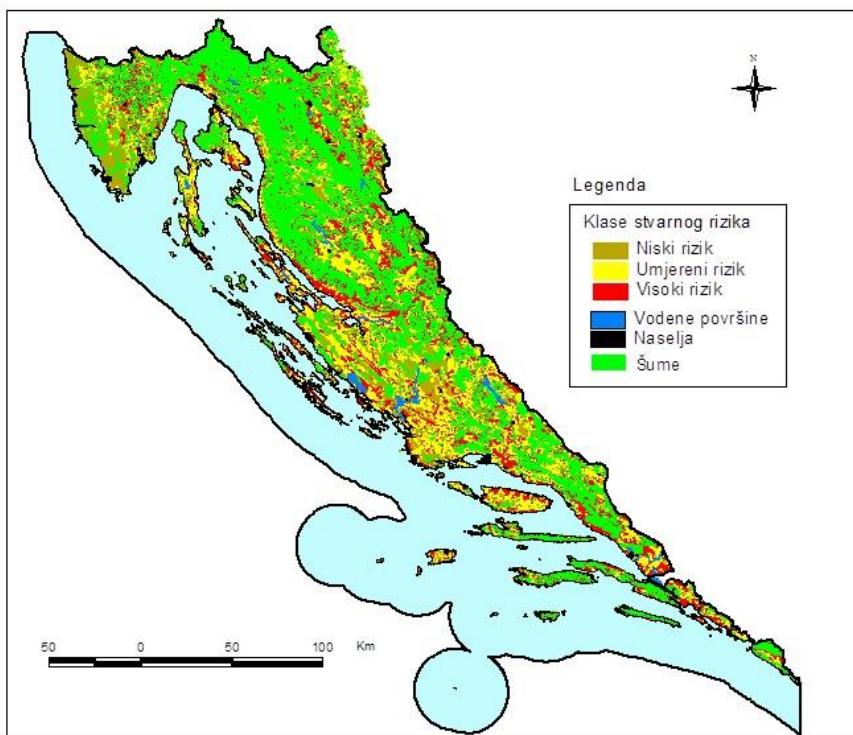
Na sljedećoj slici daje se prikaz klasa zemljišta koje su zastupljene u obalnom pojasu.

Slika 3.14 Prikaz zemljinih klasa u obalnom pojasu (Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o.)

3.4.1 Erozija zemljista

Erozija tla trajan je proces koji je izraženiji što je energija reljefa veća pa su u područjima većeg nagiba tla plitka, a erozijski akumulati se stalno prenose u niže predjeli i krška polja (ili eventualno kroz ponore stvorena sitnica odlazi u more). Erozija tla ovisi prvenstveno o nagibu, količini i intenzitetu padalina, osobinama tla (teksturi, dubini, skeletnosti i kamenitosti), pojavi i intenzitetu pokrovnosti i sl. U krškoj Hrvatskoj najveći udio poljoprivrednih površina obilježava umjereni rizik od erozije tla, potom slijede površine niskog, a najmanje je površina visokog rizika od erozije tla (Slika 3.15). U krškom priobalju na eroziju tla i stanje vegetacije utječu pojava i učestalost šumskih požara koji smanjenjem vegetacijskog pokrova doprinose eroziji tla (Bogunović i Bensa, 2006).

Slika 3.15 Pregled stvarnog rizika od erozije (Izvor: Bogunović i Bensa, 2006)

3.5 Gospodarske aktivnosti

3.5.1 Turizam

Turizam je u Hrvatskoj značajna grana nacionalne gospodarske ekonomije i sudjeluje s oko 15 % u ukupnom BDP-u (projektni zemalja EU – 27 iznosi 5 %). Ipak, većina se turističkog prometa odvija u primorskim županijama (čak 96 % od ukupnog turističkog prometa), i to u najvećoj mjeri tijekom ljetne turističke sezone, što predstavlja opterećenje na sve sastavnice okoliša u kratkome vremenskome razdoblju s obzirom na kontinuiran trend rasta noćenja turista u svih sedam primorskih županija (Istarska, Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska županija).

Dominantni proizvodi

Sunce i more – usprkos brojnim razvojnim inicijativama i isticanju prioriteta smanjenja sezonalnosti i razvoja drugih proizvoda, udio sunca i mora u ukupnom hrvatskom turističkom proizvodu već godinama ne pada ispod 85 % fizičkog volumena s nešto manjim udjelom u prihodima (75 do 80 %), s obzirom na njegovu prosječno nižu rentu uzrokovano velikim kapacitetima obiteljskog smještaja u kućanstvima. Pored zaostajanja u razvoju infrastrukture za ostale proizvode i drugih internih faktora, na ovo je svakako utjecala i dalje stabilna potražnja na globalnom tržištu te stanje u konkurentskom krugu mediteranskih zemalja (Španjolska, Francuska, Italija, Grčka i Turska). U takvim okolnostima Hrvatska u proteklih desetak godina bilježi sve bolje poslovne rezultate.

Nautički turizam (yachting/cruising) – proizvod iznimne globalne atraktivnosti koji u svijetu bilježi kontinuirano visoke, čak dvoznamenkaste stope rasta. Zbog svog geoprometnog položaja i s jednom od najrazvedenijih obala na svijetu, ugodne klime i pogodnih vjetrova, Hrvatska je već danas jedna od poželjnijih nautičkih destinacija na svijetu. Na to upućuju stalno rastući rezultati poslovanja u nautičkom turizmu (ponajviše produljenje sezone), ali i kontinuirano popunjavanje dijela pratećeg lanca vrijednosti. Neovisno o tome, yachting turizam u Hrvatskoj nekoliko posljednjih godina obilježava stagnacija u razvoju ponude novih vezova u marinama, iako uz optimalan razvojni koncept potražnja za njima nije upitna. Glavni uzrok tome treba tražiti u nepovoljnem investicijskom okruženju. Cruising turizam u posljednjih desetak godina obilježava povećan broj dolazaka megakruzera, ali i rastuća potražnja za krstarenjem na malim domaćim kruzerima.

Poslovni turizam – usprkos tome što je ovaj vid turizma vrlo osjetljiv na domaće, ali i globalne ekonomske trendove, individualni i grupni poslovni gosti čine relativno stabilan izvor potražnje koja, ovisno o trendovima, mijenja samo svoja kvalitativna obilježja. Istraživanja među hotelijerima pokazuju da poslovni gosti čine stabilnih 10 % do 15 % udjela svih hotelskih gostiju. Glavna barijera rastu proizvoda je nedostatak kongresne infrastrukture (kongresni centri) i još uvijek nekonkurentan sustav upravljanja i komercijalizacije proizvoda.

Kulturni turizam – neupitno je da je na državnoj razini, kao i u nizu destinacija, u posljednjih 10 godina mnogo učinjeno na razvoju ove grupe proizvoda, ponajviše zahvaljujući donošenju državne strategije razvoja kulturnog turizma, ali i sustavnom radu na kreiranju regionalno i globalno prepoznatih događanja i pojačanom otvaranju kulturnom turizmu od strane sve većeg broja pojedinačnih destinacija. Ključne barijere daljnjem rastu treba tražiti u sustavu komercijalizacije (prije svega u integriranju u svjetske sustave), a potom i u sustavu destinacijskog upravljanja kojim bi se kulturni sadržaji na pravi način integrirali u pozicioniranje i isporuku ukupnog doživljaja na razini pojedinih destinacija. Posebno relevantni proizvodi kulturnog turizma za Hrvatsku uključuju: (i) gradski turizam, (ii) turizam baštine, (iii) turizam događanja, (iv) kreativni turizam te (v) vjerski turizam.

Proizvodi s izraženom perspektivom razvoja

Zdravstveni turizam – riječ je o proizvodu koji na globalnoj razini raste po stopi između 15 % i 20 % godišnje. Zbog blizine velikim tržištima, prirodne ljepote i povoljne klime, sigurnosti zemlje, duge tradicije, konkurentnih cijena i općenito dobre reputacije zdravstvenih usluga, Hrvatska ima komparativne prednosti za razvoj zdravstvenog turizma. Proizvodi zdravstvenog turizma danas posebno relevantni za Hrvatsku uključuju: (i) wellness turizam, (ii) lječilišni turizam i (iii) medicinski turizam.

Cikloturizam – u europskim okvirima procjenjuje se da će udio putovanja tijekom kojih je bicikliranje glavna aktivnost ili je bicikl glavno prijevozno sredstvo porasti u idućih 10 godina više od 10 postotnih bodova. Još je značajniji tržišni segment onih kojima je tijekom odmora vožnja biciklom važna dodatna aktivnost. Iako je Hrvatska relativno dobro preprežena lokalnim i županijskim biciklističkim stazama, od kojih su neke dio međunarodnih biciklističkih ruta, proizvod još uvijek nije adekvatno valoriziran ni komercijaliziran.

Gastronomija i enologija – složeni proizvod koji konzumiraju gotovo svi turisti, iako relativno malen broj međunarodnih turista putuje isključivo zbog gastro-enoloških iskustava, pa rast potražnje generira uglavnom domaću populaciju. Raspoloživa istraživanja pokazuju da oko 160 tisuća građana Hrvatske posjećuje vinske ceste, pri čemu ih 61 % kupuje lokalna vina, a 63 % lokalne prehrambene proizvode. Nadalje, 53 % posjetitelja naručuje lokalna vina u restoranima. Iako su se gastronomija i enologija kao turistički proizvod najviše razvili na području Istre, a potom u Dalmaciji i Slavoniji, sustavan pristup razvoju gastro-enološke turističke ponude još je nedovoljno valoriziran iako je već dugi niz godina sastavni dio turističke promocije zemlje.

Ruralni i planinski turizam – procjenjuje se da ruralni turizam, uključujući i planinska područja, sudjeluje u ukupnim međunarodnim putovanjima s udjelom od oko 3 %, uz godišnji rast od oko 6 %. Suočena s nerazvijenom domaćom potražnjom i nepoticanjim okruženjem, hrvatska se ponuda ruralnog turizma razvija izuzetno sporo. Iznimka je samo Istra, a donekle i Osječko-baranjska županija. Što se planinskog turizma tiče, postojeći planinski centri poput Bjelolasice, Platka i Begova Razdolja nisu do sada napravili veće iskorake prema cjelogodišnjem poslovanju.

Golf turizam – Hrvatska trenutačno raspolaže sa samo četiri igrališta za golf s 18 polja, dva igrališta s devet polja i nekoliko vježbališta. Zbog toga Hrvatska trenutačno ne postoji na karti turističke golf ponude usprkos tome što je to danas, a i ubuduće, jedan od najznačajnijih tržišnih segmenata mediteranske turističke potražnje, poglavito u razdobljima izvan glavne turističke sezone.

Pustolovni i sportski turizam – radi se o opsegom sve značajnijoj i brzo rastućoj grupi proizvoda za koju neki operatori prijavljuju rast do 30 % godišnje, koja uključuje, primjerice, ronjenje, kajaking i kanuing, rafting, adrenalinske sportove, lov, ribolov i zimske sportove te sportske pripreme. Iako se, posebice u brdovitom i obalnom dijelu Hrvatske, ubrzano razvija široka ponuda različitih, uključivo nišnih (npr. špiljarenje, paragliding), pustolovno/sportskih programa, Hrvatska još uvijek nedovoljno koristi svoje komparativne prednosti za razvoj ove skupine proizvoda.

Ekoturizam - procjenjuje se da je oko 3 % međunarodnih odmorišnih putovanja motivirano ekoturizmom, a podržan rastućom ekološkom svijesti kupaca, proizvod pokazuje snažan rast, između 10 %-20 % godišnje. Usprkos raspoloživosti, atraktivnosti i očuvanosti prirodnih resursa, ekoturizam u Hrvatskoj još je uvijek izrazito slabo razvijen. Posebno brine činjenica da je ekoturizam zapostavljen čak i u većini zaštićenih prirodnih lokaliteta.

Turizam je najunosnija privredna grana u Hrvatskoj i osnova hrvatskog gospodarstva. Iz godine u godinu Hrvatska bilježi sve veći broj turističkih noćenja, što se odražava na direktnu dobit od turizma.

Najveća prednost Hrvatske pred ostalim zemljama Sredozemlja za razvoj nautičkog turizma je u tzv. općim i socijalnim čimbenicima nautičke ponude: čistoći mora, ljepoti krajolika, ekološkoj očuvanosti obale te osjećaju sigurnosti u zemlji. Osim izravnog ekonomskog učinka, turizam ima i značajne indirektne i inducirane učinke na gospodarstvo država.

3.5.1.1 Nautički turizam

Unatoč dosadašnjim razvojnim dostignućima, nautički turizam kvalitetom u mnogim elementima ponude nije dosegnuo razinu vrijednosti prirodnog i povjesnog nasljeđa, kao ni prostorne mogućnosti razvoja, odnosno hrvatski nautički turizam još nije iskoristio sve svoje razvojne potencijale. Osnovno načelo upravljanja razvojem nautičkog turizma je načelo održivog razvoja koje podrazumijeva nužnost pronalaženja kompromisa između potrebe za očuvanjem prirodnog prostora i potrebe za gospodarskim razvojem, a provodi se, prije svega, utvrđivanjem nosivog kapaciteta prostora i određivanjem granice rasta novih prihvatnih kapaciteta za određeno razdoblje.

Nautički turizam posebna je vrsta turizma koja, pored plovidbe u vlastitoj organizaciji - krstarenje vlastitim ili unajmljenim plovnim objektima s boravkom i/ili noćenjem turista na njima, obuhvaća i kružna putovanja u organizaciji vlasnika plovnih objekata i putničkih agencija s boravkom i/ili noćenjem turista na plovnim objektima te plovidbu turista na plovnim objektima radi drugih oblika odmora i rekreacije (ribarenje, ronjenje). Bitna razlika između nautičkog turizma i ostalih oblika turizma je

plovidba, odnosno velika pokretljivost turista-nautičara, koja podrazumijeva čestu, a nerijetko i svakodnevnu promjenu mesta boravka. Nautičarima su najprivlačnija područja pod različitim kategorijama zaštite kao istaknute prirodne vrijednosti zbog posebne krajobrazne i biološke raznolikosti: strogi rezervati, nacionalni parkovi, posebni rezervati, parkovi prirode, regionalni parkovi, spomenici prirode, značajni krajobrazi, park-šume, spomenici parkovne arhitekture. Posebno privlačni su nacionalni parkovi Brijuni, Kornati, Krka i Mljet te parkovi prirode Telašćica i Lastovsko otoče, a najveću posjetu nautičara ima nacionalni park Kornati.

Najveća prijetnja dugoročnom razvoju nautičkog turizma je nekontrolirano korištenje prirodno oblikovanog prostora i prirodnih dobara. Stoga je odgovorno gospodarenje prirodnim prostorom i dobrima, odnosno zaštita prirode i okoliša u svrhu njihova očuvanja, sadržano u načelu održivog razvoja, imperativ za kreatore gospodarskog razvoja i planiranja korištenja prostora na svim razinama.

Problematika okoliša i okolišna odgovornost među najaktualnijim su globalnim izazovima budućnosti u razvoju turizma. Kao djelatnost koja istovremeno počiva na kvaliteti okoliša i koja na njega intenzivno djeluje, turizam će se bitno intenzivnije priklanjati primjeni okolišno odgovornih, „zelenih“ koncepta na razini pojedinih pružatelja usluga i cijelih destinacija. Integralno upravljanje obalnim područjem, u kojem je turizam važan gospodarski sektor, predstavlja okvir za uravnoteženi razvoj obalnog područja te poticaj razvoju održivog turizma koji teži očuvanju obalnih ekosustava i krajobraza te prirodnih i kulturnih resursa.

Jedna od Strategijom razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine, identificiranih tržišnih prilika za Hrvatsku je zauzimanje okolišno odgovorne pozicije. Ovo podrazumijeva proaktivni odnos prema očuvanju prostora, bioraznolikosti te prirodnih i društvenih resursa. Implementacija „zelenih“ koncepta na svim organizacijskim i razinama poslovanja otvara mogućnosti istinskog održivog razvoja turizma te sukladnog tržišnog pozicioniranja.

Očekivano kretanje trenda do 2020. godine je da će daljnji globalni rast *yachtinga* u značajnoj mjeri biti rezultat razvoja novih tržišta Bliskog istoka i BRIC (Brazil, Rusija, Indija, Kina) zemalja te ekonomskog oporavka tradicionalno glavnih emitivnih tržišta zapadne Europe i Sjeverne Amerike. Predviđa se da će glavni korisnici biti segment kupaca dobne skupine 55+, čiji aktivni životni stil, zdravlje i raspoloživ prihod omogućuju bavljenje *yachtingom*. Inovativna ponuda „stay&sail“ aranžmana i učenje *yachting* vještina ciljat će upravo taj stariji segment. Rast potražnje za većim plovilima rezultirat će proširenjem marina i njihovim osposobljavanjem za prihvat većih (12+ m) i mega (20+ m) jahti, uključivo i na Mediteranu. Značajan novi aspekt u razvoju *yachtinga* su inicijative usmjerene prema okolišno odgovornom poslovanju. Prognoze upućuju i na daljnji snažan rast *cruisinga* podržan percepcijom visoke vrijednosti za novac ovoga proizvoda i još uvijek niskom penetracijom tržišta. *Cruising* kompanije će i dalje značajno ulagati u privlačenje novih tržišnih segmenata, posebice mlađih, obitelji s djecom, ali i MICE krstarenja uvodeći nove rute, tematska putovanja te nove sadržaje i usluge na brodovima. Ekološka odgovornost i „zelena“ praksa postat će sve važnije teme za *cruising* industriju.

3.5.2 Marikultura i ribolov

3.5.2.1 Proizvodnja u marikulturi

U RH marikultura uključuje uzgoj bijele ribe, plave ribe (tuna) i školjkaša. Najznačajnije vrste riba u uzgoju su lubin (*Dicentrarchus labrax*), komarča (*Sparus aurata*) i atlantska plavoperajna tuna (*Tunnus thynnus*), a školjkaša dagnja (*Mytilus galloprovincialis*) i kamenica (*Ostrea edulis*). U 2015. godini u registru uzgajivača Ministarstva poljoprivrede ukupno je upisano 145 uzgajivača, od čega 116 uzgajivača školjkaša, 26 uzgajivača bijele ribe i 4 uzgajivača tuna. Najviše uzgajališta registrirano je u Dubrovačko-neretvanskoj županiji (68 uzgajališta) dok ih je najmanje u Primorsko-goranskoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji (5 uzgajališta) (Slika 3.16).

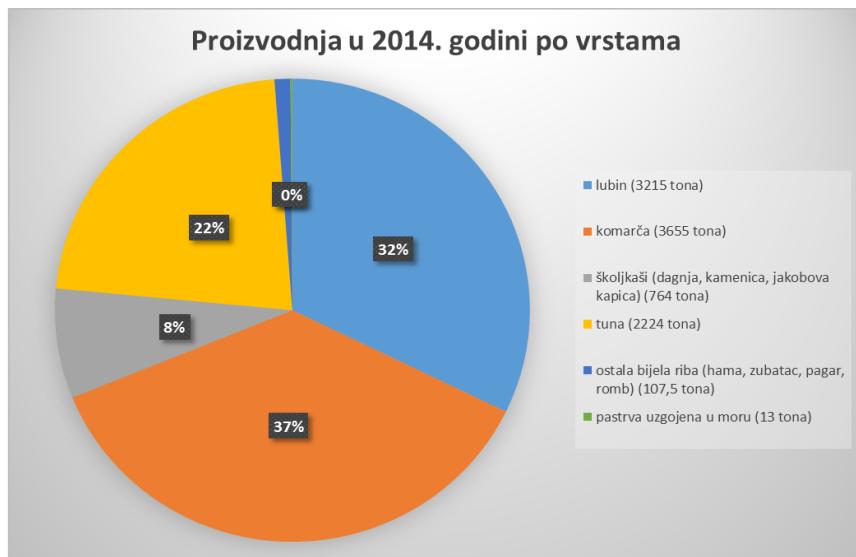

Slika 3.16 Broj uzgajališta u pojedinoj županiji (Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva, 2015.)

Ukupna proizvodnja u marikulturi u 2014. godini iznosila je 9960,544 tona (Tablica 3.11). U odnosu na 2013. godinu zabilježen je pad proizvodnje za oko 500 tona, tj. 5 %. Najznačajniji pad zabilježen je u sektoru uzgoja školjkaša gdje je proizvodnja umanjena za 1254 tone u odnosu na 2013. godinu. Tijekom 2014. godine značajno je povećana količina bijele ribe (lubin, komarča i sl.) uzgojene u kaveznim sustavima (u odnosu na 2013. godinu za 1186 tona ili 17 %). U 2014. godini prvi put je proizvodnja uzgajane komarče veća od proizvodnje lubina (Slika 3.17). Kroz 2014. godinu uzgoj bijele ribe zastupljen je s preko 70 % u ukupnoj proizvodnji marikulture RH. Proizvodne količine uzgajanih tuna na četiri hrvatska uzgajališta u najvećoj mjeri ovise o situaciji na japanskom tržištu, te regulatornim mjerama zaštite plavoperajne tune koje određuje Međunarodna komisija za zaštitu ove vrste (ICCAT). Kroz 2014. godinu uzgojene su i u Japan izvezene 2224 tone tuna, ili cca 16 % manje u odnosu na 2013. godinu. Međutim, očekuje se rast proizvodnje u idućim godinama zbog liberalizacije regulatornih mjera zaštite. Naime, ICCAT je predložio povećanje izlovnih kvota od cca 20 % godišnje, što će se reflektirati na povećanje proizvodnje u idućim godinama.

Tablica 3.11 Proizvodnja u marikulturi RH (u tonama) za razdoblje 2005. – 2014. (Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva)

Vrsta	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Lubin	2000	2400	2800	2500	2800	2800	2775	2453	2826	3215
Komarča	1000	1050	1150	2000	2200	2400	1719	2173	2978	3655
Dagnja	2500	3500	3000	3000	2000	2000	3000	3000	1950	714
Kamenica	50	50	50	50	50	55	150	150	50	32
Jakobova kapica	/	/	/	/	/	/	/	/	/	0,04
Tuna	3425	6700	4180	3711	4200	3592	3223	1907	2616	2224
Hama	/	/	/	/	/	2	39	24	44	60
Pic	/	/	/	/	/	0,65	/	/	/	
Zubatac	/	/	/	/	/	/	/	0,037	6	7
Pagar	/	/	/	/	/	/	/	/	/	40
Romb	/	/	/	/	/	/	/	/	/	0,504
Pastrva	/	/	/	/	/	/	/	/	4	13
Ukupno	8975	13 700	11 180	11 261	11 250	10 849,7	10 906	9707,04	10 474	9960,54

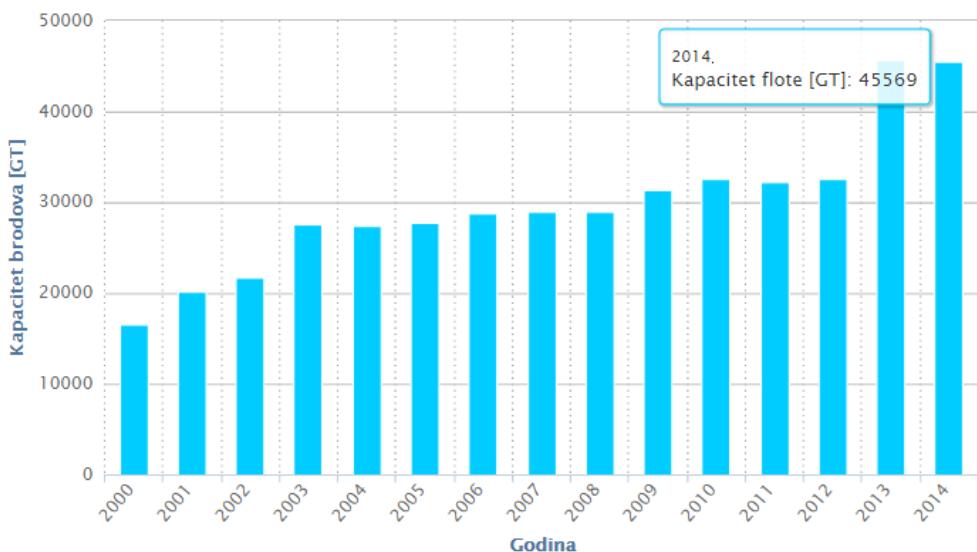

Slika 3.17 Uzgoj morske ribe i školjkaša u 2014. godini (Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva, 2015.)

3.5.2.2 Ribolov

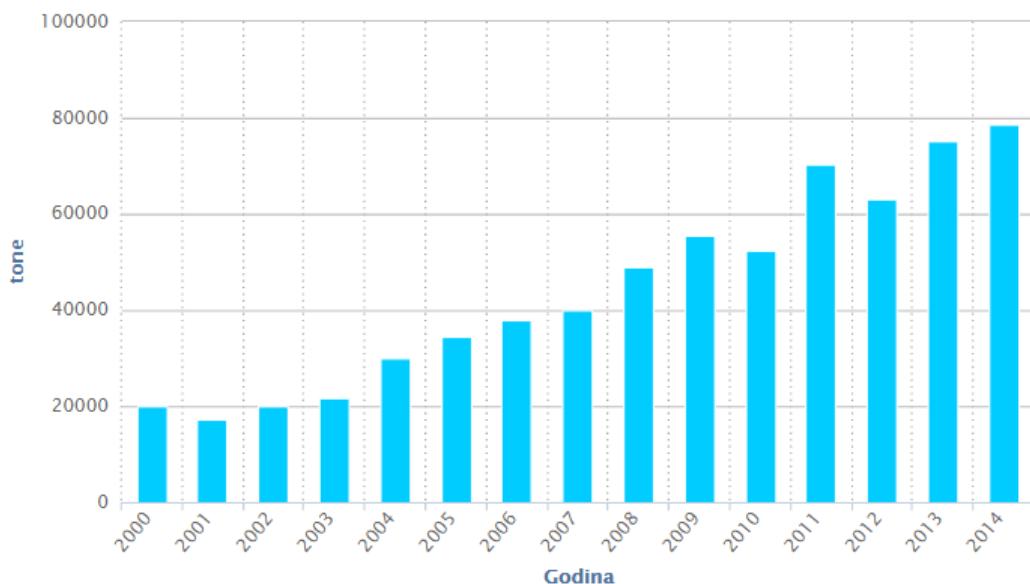
3.5.2.2.1 Kapacitet ribarske flote

Kroz 2014. godinu započeo je trend smanjenja ribolovne flote RH zahvaljujući programu otkupa ribolovnih plovila i povlastica „scraping“. U odnosu na 2013. godinu broj plovila u ribarskoj floti RH smanjen je za 37 broda. Ukupni kapacitet flote izražen u GT smanjen je s 53 425 tone na 53 380 tona, što čini umanjenje od 75 tona (Slika 3.18). Također je zabilježen i pad ukupne snage flote s 426 064 na 424 818 kW. Razlika u odnosu na 2013. godinu je 1242 kW. Trend smanjenja broja, kapaciteta i snage ribolovne flote je očekivan s obzirom na početak otkupa brodova (i povlastica) koji više neće sudjelovati u ribolovu.

Slika 3.18 Kapacitet ribarske flote u gigatonama (GT) kroz godine (Izvor: <http://baltazar.izor.hr/>)

Ipak, ukupni ulov ribolovne flote (Slika 3.19) ne odražava trend smanjenja broja brodova. Ukupni je ulov povećan za 3515 tone u odnosu na 2013. godinu. Zabilježeno povećanje uglavnom se odnosi na ulov sitne plave ribe.

Slika 3.19 Ukupni ulov ribolovne flote kroz godine (Izvor: <http://baltazar.izor.hr/>)

3.5.2.2.2 Statistika ulova

Povećanje ukupnog ulova prvenstveno je posljedica rasta ulova plave ribe (ulov je iznosio 71 740 tona od čega je srdela činila 55 783), dok ulov bijele ribe pokazuje blagi pad u zadnjim godinama (ulov 4055 tona) (Slika 3.20). Ulov glavonožaca je nastavio rasti (ulov 1624 tona), kao i ulov hrskavičnjača (239 tona) te rakova (ulov 764 tona). Lagan pad ulova zabilježen je i kod inćuna (sa 8904 tone na 8594 tone). Ulov osliča (907 tona) smanjio se u odnosu na prethodnu godinu, a ulov trlje blatarice (1194 tone) se povećao.

Slika 3.20 Ukupan godišnji ulov plave i bijele ribe kroz godine (Izvor: <http://baltazar.izor.hr/>)

3.5.2.2.3 Ribolovne zone

Prema Pravilniku o granicama u ribolovnom moru Republike Hrvatske (NN 5/11) ribolovno je more podijeljeno na 11 ribolovnih zona sa 37 ribolovnih podzona. Od 11 ribolovnih zona u unutarnjem ribolovnom moru RH nalazi se dio zone A te zone E, F i G, a u vanjskom ribolovnom moru RH nalazi se dio zone A te zone B, C, D, H, I, J i K (Slika 3.21).

Administrativna podjela ribolovnog mora uspostavljena je u svrhu upravljanja i prikupljanja podataka. Ribolovno more je prostor mora u kojem RH obnaša svoju vlast i određena suverena prava i jurisdikciju koji se odnose na ribolov, a prostorno obuhvaća teritorijalno more RH i područje ZERP-a (područje nad kojim RH obnaša određena suverena prava i jurisdikciju).

Slika 3.21 Ribolovne zone u Jadranu (Izvor: Pravilnik o granicama u ribolovnom moru Republike Hrvatske NN 5/11)

3.5.3 Pomorski promet i plovidbeni putovi

Jadransko more je malo, poluzatvoreno, prirodno zaštićeno more koje povezuje 6 država. Unutrašnje morske vode Republike Hrvatske zajedno s teritorijalnim morem protežu se na površini od 31 479 km², od čega na unutrašnje morske vode otpada skoro 40 % te površine (12 498 km²).

S prometnog gledišta, Jadran predstavlja najkraći put od zemalja Dalekog istoka do zemalja srednje i istočne te središnje Europe. Plovidbeni put pa tako i promet na Jadranu uvjetovan je položajem luka, ali i navigacijskim i hidrometeorološkim obilježjima područja. Plovni put jest morski pojas dovoljno dubok i širok za sigurnu plovidbu plovног objekta. Republika Hrvatska ima 409 luka otvorenih za javni promet od čega ih je 95 s najmanje jednom brodskom linijom.

Od važnijih luka mogu se izdvojiti: Rijeka, Pula, Raša, Zadar, Šibenik, Split, Ploče i Dubrovnik. 70 luka je otvoreno za međunarodni promet brodova pa državni lučki sustav danas u bitnome zadovoljava potrebe međunarodnog pomorskog prometa. Prema podacima iz 2015. godine, u hrvatskim lukama se pretovari oko 22 milijuna tona tereta godišnje i preveze se 16 milijuna putnika. Luke s najvećim prometom robe smještene su na krajnjemu sjeverozapadnom dijelu Jadrana, a kako te luke najveći dio prometa ostvaruju s lukama izvan Jadrana, to će i glavni plovidbeni putovi na Jadranu biti upravo između tih i izvanjadranskih luka, to jest duž glavne longitudinalne osi Jadranskog mora. Tu se posebno izdvaja središnji plovidbeni put otvorenim morem, koji je najkraća veza sjeverozapadnog jadranskog dijela s Otrantskim vratima. Na njemu je uspostavljen sustav usmjerivanja plovidbe - na njegovim sjevernim i srednjim dijelovima.

Hrvatsku flotu u 2016. godini čini 1543 broda od čega 119 brodova plovi u međunarodnoj plovidbi, a prema hrvatskim upisnicama pomorskih objekata i očevidnika jahti i brodica, 2016. godine evidentirana su 143 plutajuća objekta, 40 nepomična odobalna objekta, 2577 jahti, 113 313 brodica. U 2014. godini evidentirano je 2340 jahti te 17 606 brodica, a u 2015. godini 2577 jahti te 18 861 brodica.

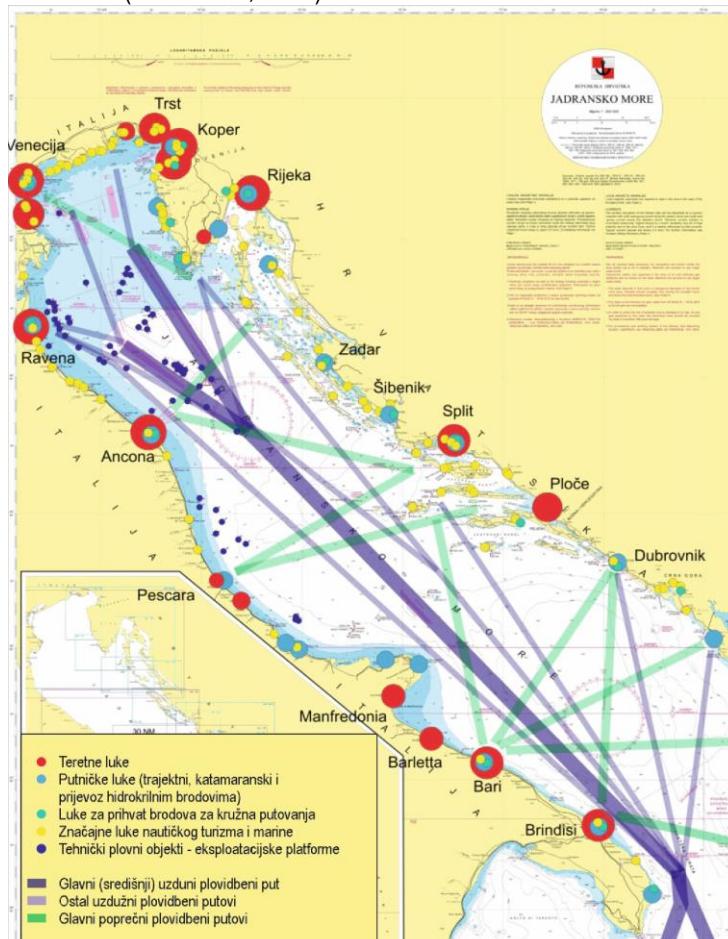
Glavni uzdužni plovidbeni putovi

Glavni uzdužni plovidbeni smjer na Jadranu povezuje njegov sjeverni dio s Otrantskim vratima (Slika 3.22). Na tom plovidbenom smjeru može se formirati više uzdužnih plovidbenih putova, oni koji se protežu bliže središnjem dijelu Jadrana i oni koji su bliže obali. Glavni uzdužni plovidbeni put, definiran kriterijem najkraće udaljenosti, proteže se sredinom Jadrana u smjeru sjeverozapad - jugoistok. Na sjevernom Jadranu, od spojnica Ancona - otok Susak, uspostavljen je sustav usmjerivanja plovidbe sa sustavima odijeljenog prometa te se može reći da je glavni uzdužni plovidbeni put onaj koji spaja Otrantska vrata sa sustavima odijeljenog prometa u sjevernom Jadranu. Središnji dio ovog plovidbenog puta prolazi između otoka Palagruže i Pianosa, tj. područjem četverokuta koji čine otoci Jabuka, Sušac i Pianosa te rt Gargano (s otokom Palagružom u sredini).

Osim glavnog, postoje još plovidbeni putovi uzduž zapadne obale, uzduž istočne obale i izvan vanjskog niza otoka te plovidbeni putovi uzduž istočne obale i unutarnjim rubom vanjskog niza otoka. Plovidbeni putovi neposredno uz zapadnu obalu imaju karakteristike uzdužobalnih plovidbenih putova, a plovidbeni putovi uzduž istočne obale i izvan vanjskog niza otoka mogu biti nastavak uzdužobalnih plovidbenih putova južnog Jadrana, ali i nastavak plovidbenih putova otvorenim morima od Otrantskih vrata do najisturenijih otoka u srednjem Jadranu.

Glavni poprečni plovidbeni putovi

Glavni poprečni plovidbeni putovi na Jadranu nalaze se između većih luka na istočnoj obali i luka zapadne obale Jadrana (Slika 3.22). Poprečni plovidbeni putovi na Jadranu u načelu se formiraju po kriteriju najkraće udaljenosti, ako hidrometeorološki uvjeti to dopuštaju (vjetar i valovi). Ti se plovidbeni putovi ne udaljavaju više od 50 NM od obale. Promet na ovim putovima daleko je manji od prometa na uzdužnim plovidbenim putovima i uglavnom se sastoji od putničkih linija između većih istočnih i zapadnih luka (Lušić i Kos, 2006).

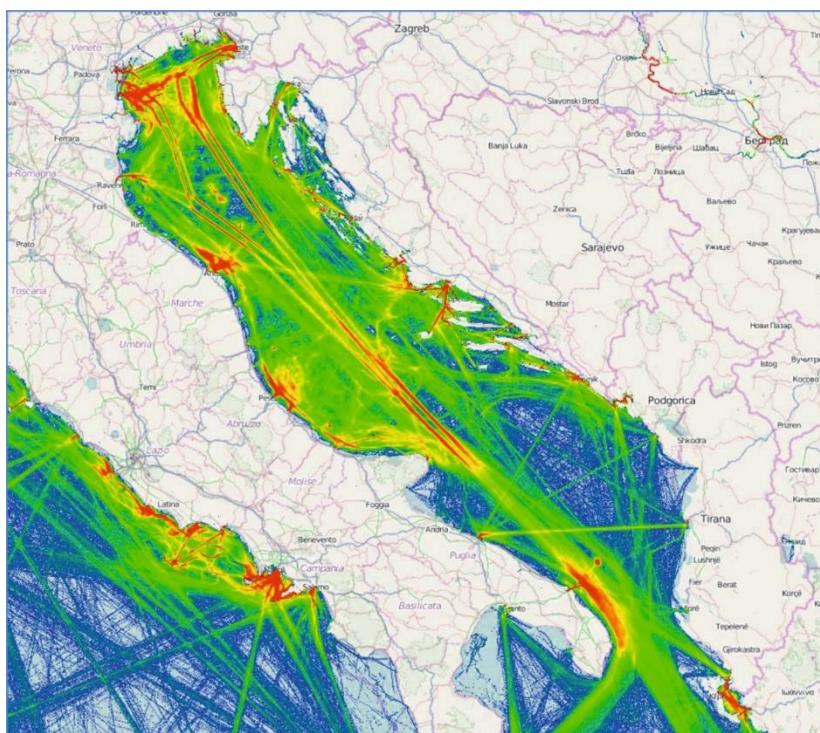
Slika 3.22 Značajnije luke i glavni plovidbeni putovi na Jadranu (Komadina i sur., 2013)

Uzdužobalni plovidbeni putovi

Uzduž istočne i zapadne obale Jadranskoga mora formirani su uzdužobalni plovidbeni putovi. Oni su u neposrednoj blizini obale i prate liniju njezina protezanja. Uzdužobalni plovidbeni putovi zapadne obale relativno su jednostavni zbog slabo razvedene obale. Obzirom na pravac kretanja struja, ovi plovidbeni putovi su povoljni brodovima što plove iz sjevernoga i sjeverozapadnog dijela Jadrana prema Otrantskim vratima. Uzdužobalni plovidbeni putovi na dijelu istočne jadranske obale uglavnom su pozicionirani uz otoke i većim se dijelom protežu unutarnjim rubom izvanjskoga otočnog niza. Obzirom na morske struje i mogućnost zaklona pred velikim valovima, ovi putovi su povoljni brodovima koji plove prema sjeveru Jadrana.

U okviru uzdužobalnih plovidbenih putova, kao posebna skupina, mogu se izdvojiti plovidbeni putovi nautičkoga turizma. Oni povezuju nautičke centre s najatraktivnijim turističkim odredištima na Jadranu (Lušić i Kos, 2006).

Najveća gustoća pomorskog prometa Jadrana evidentirana je na glavnom uzdužnom plovidbenom putu, gdje se radi o dva nasuprotna tijeka plovidbe sa sustavima odijeljenog prometa, a kritična čvorišta istočne obale Jadrana su prilazi lukama Rijeka, Zadar, Split i Ploče (Slika 3.23).

Slika 3.23 Gustoća prometa na Jadranu (Izvor: www.mppi.hr)

Važan faktor u pomorskoj plovidbi je javni prijevoz u obalnom linijskom pomorskom prometu. Njime se osigurava trajno i redovito povezivanje otoka međusobno i s kopnjom, a obuhvaća 73 otočne luke i 22 kopnene luke s 56 javnih linija od državnog značaja na kojima je 2012. godine prevezeno oko 11,1 milijuna putnika i 2,76 milijuna vozila.

Pomorski promet jedno je od glavnih opterećenja na kakvoću mora i njegovu bioraznolikost. Danas prisutan značajan pritisak na morski okoliš nije samo posljedica klasičnog brodarstva, već i intenzivnijeg razvoja nautičkog turizma. Negativni utjecaji se najviše očituju kroz količine otpada i otpadnih voda s plovila. Međutim, osim ovih onečišćenja, balastnim vodama se prenose i invazivne vrste organizama koje ozbiljno mogu narušiti morski okoliš. Prema dostupnim podacima, na svjetskoj razini, godišnje se preveze između 10 i 12 milijardi tona balastne vode koja sa sobom nosi oko 7500 različitih vrsta organizama (Jelovčić, 2008). Stoga je u Jadranu zabranjena izmjena balastnih voda prema Pravilniku o upravljanju i nadzoru vodenog balasta (NN 128/12).

Potencijalan snažan utjecaj na morski okoliš i obalna područja moguć je i zbog značajnog rizika od nesreća obzirom na intenzivan promet i geomorfološke značajke Jadranskog mora kao poluzatvorenom morskog bazena. Kako bi se što spremnije reagiralo na ovaku vrstu onečišćenja, osim međunarodnog, donesen je i nacionalni Plan intervencija kod

iznenadnih onečišćenja mora (NN 92/08). Prema Izješću o stanju okoliša u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2009. do 2012. godine, broj slučajeva onečišćenja pomorskog dobra se smanjuje, što je povezano sa smanjenim brojem uplovljavanja plovila te padom gospodarskih aktivnosti u priobalju, ali i pojačanim nadzorom inspekcije sigurnosti plovidbe.

3.5.4 Istraživanje i eksploracija ugljikovodika

Istraživanje i eksploracija ugljikovodika na kopnu traje preko 60 godina te se danas u kopnenom dijelu Hrvatske intenzivno proizvode i plin i nafta, dok na području Jadranskog mora povijest istraživanja i eksploracije ugljikovodika traje preko 40 godina te se od 1999. godine na Hrvatskom dijelu Jadranskog mora proizvodi plin. Hrvatska trenutno ima 60 eksploracijskih polja ugljikovodika (57 na kopnu i 3 na moru).

3.5.4.1 Jadran

Na 11 proizvodnih plinskih polja, na području sjevernog Jadrana ukupno je instalirano 20 proizvodnih i 1 kompresorska platforma s 54 proizvodne bušotina te je položeno oko 500 kilometara podmorskog cjevovoda različitog promjera. U istraživanju podmorja Jadrana snimljeno oko 70 tisuća kilometara 2D i oko 9 tisuća četvornih kilometara 3D seismike te izrađeno blizu 140 bušotina. Istražnom buštinom Jadran-6, otkriveno je prvo, i ujedno najveće plinsko polje Ivana (1973.). Nakon Ivane, otkriveno je još 16 plinskih polja i to: Ika, Ida, Annamaria, Andreina, Irina, Ksenija, Koraljka, Irma, Marica, Katarina, Ana, Vesna, Božica, Irena i Izabela, Ika JZ.

Na području srednjeg Jadrana izrađeno je 27 istražnih bušotina, a na području južnog Jadrana 6 bušotina. Četiri istražne bušotine utvrđile su pojave nafte (Jadran 9 i 13 te Vlasta 12 i Melita 1). Najdublje istražne bušotine su Susak more (6.725 metara) i Jadran 10 (6.014 metara). Među doprinose hrvatskih naftnih kompanija treba ubrojiti i buštinu Amanda 1 BIS duboku 7 305 metara, koju je u međunarodnim vodama, u Tršćanskom zaljevu, 1979., za samo osam mjeseci izradila posada Panona. Bila je to tada najdublja morska bušotina u ovom dijelu Europe.

Na području Dinarida snimljeno je oko 800 kilometara 2D seismike i izrađeno 26 istražnih bušotina.

3.6 Materijalna imovina

U ovom poglavlju obrađena je materijalna imovina na koju bi moglo biti utjecaja za vrijeme provedbe Programa mjera. Ipak, s obzirom da za pojedine dijelove nije bilo dostupnih prikazi samo za obalni dio, u Studiji se opisuje sva kopnena infrastruktura prema važećim dokumentima. S obzirom da Program mjera mora biti usklađen sa svim dokumentima prostornog planiranja u RH, ne očekuju se negativni utjecaji na materijalnu imovinu.

3.6.1 Plinovodi

Ukupna duljina cjevovoda plinskog transportnog sustava u RH je 2 694 km, od kojih je 952 km plinovoda maksimalnog radnog tlaka 75 bara, a 1 742 km maksimalnog radnog tlaka 50 bara (Plinacro d.o.o.).

3.6.2 Elektroenergetski sustav

Hrvatski prijenosni sustav na teritoriju RH danas je (stanje krajem 2015. godine) umrežen u ukupno 6 trafostanica 400 kV razine te u ukupno 14 trafostanica 220 kV razine.

3.6.3 Podmorski kablovi i cjevovodi

Većina podmorske infrastrukture na području Republike Hrvatske postavljena je za potrebe energetskog i telekomunikacijskog povezivanja otoka i nalazi se unutar obalnog mora. Unutar teritorijalnog mora i epikontinentalnog pojasa mora Republike Hrvatske trenutno se nalaze dva podmorska telekomunikacijska kabla ukupne duljine oko 123 kilometara i oko 57 km podmorskog cjevovoda za potrebe platformi za eksploraciju ugljikovodika. Sjeverniji od dva telekomunikacijska kabla spaja Umag i Mestre (Italija), a južniji povezuje Dubrovnik s Durresom (Albanija) i Kratom (Grčka). Postavljanje i označavanje podmorskog kablova i cjevovoda propisano je Pomorskim zakonom (NN 181/04, 76/07, 146/08, 61/11 i 56/13), Pravilnikom o uvjetima za izdavanje odobrenja za polaganje cjevovoda i održavanje podmorskog kabla i cjevovoda u epikontinentalnom pojusu Republike Hrvatske (NN 126/07) i Pravilnikom o načinu i uvjetima određivanja zone

elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme, zaštitne zone i radijskog koridora te obvezama investitora radova ili građevine (NN 75/13).

3.6.4 Platforme

Platforme su prema pomorskim propisima tehnički plovni objekti (pokretni odobalni objekti za istraživanje i eksploraciju podzemlja) ili nepomični odobalni objekti (nepomični odobalni objekt za istraživanje i eksploraciju podzemlja). Koriste se za istraživanje i za eksploraciju ugljikovodika iz podzemlja, a prema namjeni dijele se na bušače, eksploracijske i kompresorske platforme. Devetnaest postojećih eksploracijskih platformi u RH služi za eksploraciju prirodnog plina iz ležišta, dok je jedna kompresorska platforma (Ivana K.).

3.7 Zdravlje i kvaliteta života ljudi

Jednu od sveobuhvatnijih definicija kvalitete života iznose Felce i Perry 1993. godine, definirajući kvalitetu života kao sveukupno, opće blagostanje koje uključuje objektivne čimbenike i subjektivno vrednovanje fizičkog, materijalnog, socijalnog i emotivnog blagostanja, zajedno s osobnim razvojem i svrhotom aktivnošću, a sve vrednovano kroz osobni skup vrijednosti određene osobe. Međutim, još uvijek ne postoji slaganje oko definicije kvalitete života, niti univerzalno prihvaćen "zlatni standard" mjerjenja. Danas postoji slaganje da pojам kvalitete života podrazumijeva kombinaciju objektivnih i subjektivnih varijabli. Kvaliteta života ovisi o raznim faktorima, a neki od njih su:

- stambeno pitanje,
- energetska i komunalna infrastruktura,
- omogućavanje životnih i radnih uvjeta,
- prometni sustav, osobito javni putnički prijevoz,
- zdravlje.

Stanje sastavnica okoliša, o čijoj kakvoći ovisi zdravlje ljudi, u Studiji je prikazano kroz podoglavlja: Tlo, Površinske i podzemne vode, Kvaliteta zraka i klimatološke značajke, Marikultura i ribolov te Pomorski promet i plovidbeni putovi.

3.8 Kulturna baština i krajobrazne značajke

3.8.1 Kulturna baština

Hrvatska je, dijelom teritorija uz obalu Jadranskoga mora, po svojem zemljopisnom i kulturološkom određenju mediteranska zemљa. Na ovom su prostoru očuvani tragovi urbane i graditeljske kulture od prapovijesnih ilirske gradina (6./5. st. pr. Kr.) i prvih grčkih gradova na Jadranu (4. st.pr.Kr.), preko rimskih tabora i gradova, srednjovjekovnih i renesansnih gradova, gradova 19. stoljeća pa do modernističkih gradova 20. stoljeća. Graditeljsku baštinu ovog dijela Hrvatske ne čine samo kulturna dobra visoke vrijednosti i nacionalnog značaja te ona upisana na listu svjetske baštine UNESCO-a, već joj pripadaju i skromniji primjeri povijesnih građevina, urbanih i ruralnih naselja, arheološki lokaliteti i krajolici oblikovani čovjekovim djelovanjem. Oni su materializirani dio povijesti koji određuju identitet prostora, a na taj način kulturna baština Hrvatske doprinosi kulturnoj raznolikosti Europe. Preko 2500 godina urbane kulture i graditeljske tradicije Hrvatske obilježava autohtonost koja je proizašla iz podneblja, topografskih obilježja prostora, vještine graditelja te društvenih i ekonomskih okolnosti.

Zbog prisutnosti čovjeka i njegova utjecaja koja u kontinuitetu traje nekoliko tisuća godina, priobalje, otoci i podmorje hrvatskog Jadrana bogati su kulturno-povijesnim spomenicima iz različitih razdoblja i stilova. Ta kulturno-povijesna baština obuhvaća materijalnu (nepokretnu i pokretnu) i nematerijalnu baštinu. Dio kulturnih dobara zaštićen je u okviru Registra kulturnih dobara RH temeljem Rješenja o zaštiti i Rješenja o preventivnoj zaštiti. Međutim, postoji velik broj evidentiranih kulturnih dobara koja nisu zaštićena u navedenom Registru, ali su identificirana u prostorno-planskoj dokumentaciji županijske i lokalne razine i štite se odredbama tih prostornih planova (prostorni planovi županija, prostorni planovi uređenja grada ili općine, urbanistički planovi uređenja). Broj evidentiranih kulturnih dobara često je znatno veći od broja dobara upisanih u Registar, a posebno u kategorijama kulturno-povijesnih cjelina – ruralnih naselja i arheoloških lokaliteta.

3.8.2 Krajobrazne značajke

Osnovna karakteristika hrvatskog dijela jadranske obale izrazita je razvedenost obale, koja se odražava u brojnim otocima, otočićima i hridima te zaljevima i uvalama. U Statističkom ljetopisu Republike Hrvatske (2015) navodi se podatak da duljina morske obale Hrvatske iznosi ukupno 6278 km, od čega na obalu kopna otpada 1880 km (29,9%), a na obalu otoka 4398 km (70,1%). Od ukupne površine RH, koja iznosi 88 073 km², 31 479 km² čini površina unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora. Smjer pružanja otoka usporedan sa smjerom pružanja kopnenih formi reljefa poznat je u literaturi kao 'dalmatinski tip obale', a izražen je posebno u zadarskom arhipelagu. Javlja se također u splitskom arhipelagu, no ovdje smjer otoka zatvara oštar kut s podbiokovskom obalom dinarskog smjera pružanja. Zbog razvedenosti i raznih mikrolokacijskih uvjeta, krajobraz mora, obale i otoka karakterizira visoki stupanj raznolikosti u vizualnom, osjetilnom i kulturnom pogledu.

Cijelom dužinom hrvatski je dio obale Jadrana pretežno krško područje na vapnenačkoj podlozi s relativno oskudnim tlom. U kršu se, međutim, povremeno javljaju i plodne flišne zone, poput onih u Istri, Ravnim Kotarima u zadarskom zaleđu, u priobalju između Trogira i Gradca te na nekim otocima. Vizualna razlika između vapnenačkih i flišnih područja u krajobrazu vrlo je uočljiva. Vapnenačka su područja kamenita, oskudna tlom i vegetacijom, dok se flišne zone ističu kao zeleniji i ugavnom obrađivanji prostori. Uz velik dio kopnenog dijela obale pružaju se planinski lanci, primjerice Učka, Velebit, Kozjak, Mosor i Biokovo. Smještene uz samu obalu, s padinama koje se strmo spuštaju prema moru, stvaraju vizualno dramatične i upečatljive doživljaje.

Podjela Hrvatske na krajobrazne regije, koju je u svojoj studiji *Krajobrazna regionalizacija Hrvatske s obzirom na prirodna obilježja* izradio Bralić (1995), preuzeta je u Strategiji prostornog razvoja RH (2015) (**Error! Reference source not found.**), ukladno toj podjeli, duž hrvatske obale Jadrana, u uskom pojasu od jednog kilometra, izdvaja se osam krajobraznih regija, i to:

1. Istra
2. Kvarnersko-velebitski prostor
3. Vršni pojas Velebita
4. Sjeverno-dalmatinska zaravan
5. Zadarsko-šibenski arhipelag
6. Dalmatinska zagora
7. Obalno područje srednje i južne Dalmacije
8. Donja Neretva.

U **Istri** se razlikuju tri geomorfološka i krajobrazna područja: brdoviti sjeverni rub (Bijela Istra) koji obuhvaća hrbat Učke (Vojak 1401m) i gorje Čićarije (Planik 1272m), niže flišno pobrđe na području središnje Istre (Siva Istra) te niske vapnenačke zaravni na kojima prevladava crvenica (Crvena Istra). Naselja u Istri specifična su po smještaju na visokim, krajobrazno dominantnim točkama.

Kvarnersko-velebitski prostor karakteriziraju veliki kvarnerski otoci poput Krka, Cresa, Lošinja i Raba i planine uz obalu (Učka, Velebit). Padine Velebita i istočne strane prvog niza otoka karakterizira kamenjar i izrazito oskudna vegetacija, što je posljedica jake bure i posolice, dok su jugozapadne obale otoka često zelene i šumovite. **Vršni pojas Velebita** izdvaja se kao zasebna krajobrazna jedinica čije je obilježe bogatstvo krških formi (kukovi, grede, soliterne stijene) te izmjena šumovitih 'duliba' i otvorenih planinskih travnjaka. **Područje Sjeverno-dalmatinske zaravni**, izuzev Bukovice, ima slabo razvijen reljef. Unutarnji dio tipična je vapnenačka zaravan oskudna vegetacijom i plodnom zemljom, dok je flišno područje Ravnih Kotara plodno i s blagim izmjenama užvišenja i udolina.

Zadarsko-šibenski arhipelag najrazvedeniji je dio hrvatskog litorala, s Kornatima kao najgušćom otočnom skupinom, i područje iznimno vrijednih vizura.

Prostor Dalmatinske zagore je reljefno i krajobrazno heterogen, a kao prevladavajuće forme mogu se izdvojiti krške depresije (polja, uvale, doci, ponikve), vapnenačke zaravni i planinski vijenci Dinare, Svilaje, Mosora i Biokova. Krajobrazom regijom **Obalno područje srednje i južne Dalmacije** vizualno dominiraju visoke litice Biokova, šumovito makarsko priobalje i jedinstvene plaže od bijelih oblutaka. Obilježje ove regije su također veliki i uglavnom izrazito šumoviti otoci poput Hvara, Korčule i Mljeta. Vizure su često duge, panoramske i impresivne. **Donja Neretva** prostorno je mala cjelina, ali krajobrazno jedinstvena. Rijeka Neretva se u formi delte ulijeva u Jadransko more, tvoreći vrlo plodno, dijelom kultivirano, a dijelom prirodno poplavno područje. Zanimljive vizure proizlaze iz izmjene plodnih i obrađivanih polja i manjih vapnenačkih uzvisina koje se među njima mjestimično uzdižu. Također, ovo je jedno od najvrjednijih močvarnih područja na hrvatskoj obali Jadrana.

Iznimno vrijedan aspekt krajobraza hrvatske obale i otoka je onaj kulturni. Utjecaj čovjeka na krajobraz na ovom je prostoru prisutan već nekoliko tisuća godina, a ti su slojevi više ili manje u njemu vidljivi. Tradicionalna arhitektura s naglaskom na upotrebu lokalno dostupnih materijala kao što su kamen i drvo i danas daje jedinstven izgled naseljima, ali ujedno određuje

osnovne smjernice suvremenih arhitektonskih nastojanja na tom području. Pored arhitekture, važan su element kulturnog krajobraza agrarni krajobrazi, kojima prepoznatljiv izgled daje suhozidna gradnja. Usitnjene parcele odvojene su suhozidima, terase su odvojene suhozidnim podzidima, brojne su bunje ili u Istri kažuni (specifične poljske kućice kružnog tlocrta za alat), krčevinske gomile, ilirske gomile (tumuli) i druge suhozidne strukture.

Valja spomenuti da su mjesta kontakta vode i kopna oduvijek bila izuzetno privlačna za život ljudi. Danas, u vrijeme globalnog jačanja turizma kao gospodarske djelatnosti obale i otoci još su atraktivniji prostori. Međutim, budući da je krajobraz (prirodni i kulturni) često neobnovljivi prirodni resurs, istovremeno su to najosjetljivija područja, koja, nažalost, u posljednje vrijeme sve više podliježu razvojnim pritiscima. Krajobraz hrvatskog mora, obale i otoka jedan je od najvrjednijih dijelova hrvatskog teritorija, ali ne samo zbog vizualnih karakteristika (ljepote), već zato što predstavlja vrijedan prirodnji resurs, izvor nacionalnog kulturnog identiteta i prostorni kontekst u kojem se čuva kulturno nasljeđe.

3.9 Mogući razvoj okoliša bez provedbe Programa

Programi mjera izrađeni kao dijelovi pomorskih strategija uključuju mjere prostorne zaštite koje doprinose stvaranju koherenntnih i reprezentativnih mreža zaštićenih morskih područja i primjereno obuhvaćaju raznolikost ekosustava koji ih čine, kao što su posebna područja očuvanja prema Direktivi o staništima, područja posebne zaštite prema Direktivi o pticama, kao i zaštićena morska područja (Okvirna direktiva o morskoj strategiji). Sukladno navedenom, programi mjera ciljaju da zaštite bioraznolikost morskog okoliša i obalnog područja, spriječe daljnja onečišćenja voda te uspostave monitoring kojim će se pratiti stanje morskog okoliša te održati ili postići (ukoliko nije) dobro stanje okoliša, kako je definirano Okvirnom direktivom o morskoj strategiji.

Ukoliko ne bi došlo do provedbe ovog Programa razvoj okoliša ne bi se odvijao sukladno ciljevima koje su postavile Barcelonska konvencija (ciljevi opisani u poglavlju 6) i Okvirna direktiva o morskoj strategiji.

U RH se posljednjih godina bilježe slučajevi onečišćenja mora naftom (pretežno od prometa) te krutim plutajućim otpadom, posebice u južnom Jadranu (Dubrovačko-neretvanska županija). Programom bi se značajno smanjio rizik negativnog utjecaja otpada na morski morska staništa i morske organizme, odnosno kada ne bi došlo do provedbe Programa moguće je dalji porast onečišćenja morskog okoliša otpadom.

Nepostojanje i neusklađenost planskih i provedbenih podzakonskih akata onemogućava regulaciju ljudskih djelatnosti i aktivnosti koje imaju utjecaj na vrijednosti zaštićenih područja. Ovaj problem predstavlja i prepreku za infrastrukturne projekte i investicije koje mogu omogućiti zaštitu i razvoj zaštićenih područja (sidrišta, posjetiteljski centri, rješavanje otpadnih voda, odlagališta otpada i sl.) što, u konačnici, onemogućava učinkovito upravljanje i nadzor. Ovaj negativni trend nastavio bi predstavljati problem u zaštiti prirode i okoliša ukoliko ne bi došlo do provedbe Programa, koji između ostalog stavlja naglasak na usuglašavanje legislative između sektora.

Koralgenske biocenoze su pod različitim direktnim i indirektnim antropogenim utjecajima. Najznačajniji utjecaji su izlov crvenog koralja, ribarstvo, eutrofikacija, kolonizacija stranim vrstama te globalne klimatske promjene. Ribarstvo koje uključuje korištenje mreža ima veliki negativni utjecaj na sesilne organizme kao što su gorgonije i mahovnjaci, no posljedice ovih utjecaja na koralgen su u Jadranu slabo istražene. Glavni negativni utjecaj za vrstu *Corallium rubrum* je prekomerni izlov. Program nalaže zaštitu ovih zajednica, pa se pretpostavlja da bi se, ukoliko ne bi došlo do provedbe Programa, ovaj negativni trend nestanka vrste nastavio.

Morski ekosustavi su u najmanjoj mjeri zaštićeni u jednoj od kategorija zaštićenih područja. Površina zaštićenih područja u teritorijalnom moru Republike Hrvatske iznosi 1,97 % te daleko zaostaje za europskim prosjekom (6 %) i ciljevima zadanim Konvencijom o biološkoj raznolikosti (10 %). Programom mjera nalaže se kartiranje morskih staništa te njihova zaštita u mjeri u kojoj bude potrebno, ali ukoliko se Program ne bi realizirao pretpostavlja se da se ne bi tako skoro dostigli ciljevi koje propisuje Konvencija o biološkoj raznolikosti. Osim toga, zaštita morskog okoliša ne bi dostigla željenu razinu, ukoliko bi izostale mjere koje su propisane Programom.

4 Okolišne značajke područja na koja provedba Programa može utjecati

U nastavku se daje pregled onih komponenti okoliša na koje provedba Programa može imati utjecaj.

Tablica 4.1 Pregled komponenti okoliša na koje je moguć utjecaj Programa

Komponenta okoliša	Analiza provedbe Programa na pojedinu komponentu okoliša
Bioraznolikost	Provedbom Programa očekuje se pozitivan učinak na bioraznolikost, s obzirom da se mjere definirane programom odnose na poboljšanje stanja morskog okoliša, sprječavanje onečišćenja, proglašavanje prioritetnih područja za zaštitu, kartiranje morskih staništa i sl. Osim toga, mjerama se planiraju ograničiti one gospodarske aktivnosti koje uzrokuju devestaciju morskog okoliša, čime se može doprinijeti poboljšanju bioraznolikosti Jadranskog mora.
Zaštićena područja	Zaštićena područja morskog okoliša važna su za očuvanje sa aspekta zaštite ukupne bioraznolikosti Jadrana. Prirodne vrijednosti zbog kojih su zaštićeni, poput osjetljivih vrsta te rijetkih stanišnih tipova, potrebno je zaštiti od nepovoljnog antropogenog djelovanja. Mjere Programa imaju za cilj unaprijediti provođenje gospodarskih aktivnosti koje imaju utjecaj na morski okoliš, smanjiti opterećenja antropogenog porijekla te unaprijediti sustav zaštite morskog okoliša i obalnog pojasa, čime se doprinosi zaštiti zaštićenih područja Jadrana.
Tlo	Provedbom Programa ne očekuju se negativni utjecaji na tlo. Mogući su pozitivni utjecaji prilikom provođenja mjera u obalnom području koje podrazumijevaju smanjenje onečišćenja, uređenje obale te zabranu gradnje u uskom obalnom pojusu.
Prijelazne i priobalne vode	Program definira mnoge mјere u svrhu zaštite prijelaznih i priobalnih voda od onečišćenja te u svrhu boljeg upravljanja vodama, koje će biti održivo i okolišno prihvatljivo. Program se nadovezuje na Okvirnu direktivu o vodama koja definira glavne mehanizme zaštite voda.
Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Negativni utjecaji na kvalitetu zraka te klimatološke značajke se ne očekuju provedbom ovog Programa. Mjere kojima se djeluje u smjeru sprječavanja onečišćenja mogu se pozitivno odraziti na kvalitetu zraka, ukoliko se ograniči provedba gospodarskih aktivnosti koje emitiraju onečišćujuće tvari u zrak (npr. eksploatacija ugljikovodika)
Gospodarske značajke	Provedbom Programa moguće su negativne posljedice po gospodarske aktivnosti na moru, no one su većinom kratkoročne. To se odnosi na ograničavanje provedbe određenih gospodarskih aktivnosti (npr. ribolov, promet, turizam) u područjima koja budu evidentirana kao prioritetsna za zaštitu, ili u područjima u kojima će biti neophodno sprječiti daljnje onečišćenje morskog okoliša. Ipak, dugoročnim ulaganjem u očuvanost prirode i okoliša može se pozitivno odraziti na turizam, ali i na ribarstvo, ukoliko se doprinese povećanju ribljeg fonda u Jadranskom moru.
Materijalna imovina	Provedba Programa ne podrazumijeva realizaciju projekata koji bi mogli biti u konfliktu sa postojećom infrastrukturom na moru i obalnom području.
Kulturna baština i krajobraz	Provedba Programa nema utjecaja na krajobraz, ali može imati potencijalno pozitivne učinke na kulturnu baštinu. To se odnosi na dodatnu zaštitu pomorskih kulturnih dobara kroz zaštitu staništa, ali i generalno kroz jačanje zaštite pomorskog dobra te ograničavanje provedbe gospodarskih aktivnosti na pojedinim lokalitetima Jadranskog mora.
Zdravlje i kvaliteta života ljudi	Promjene obrazaca ponašanja, odnosno realizacija gospodarskih aktivnosti na održiv način, zaštita područja na moru i obali u svrhu njihovog oporavka i očuvanja djeluje se pozitivno na kvalitetu života ljudi. Racionalno korištenje resursa osigurat će stabilnost okoliša, a smanjenje opterećenja morskog okoliša i obale u vidu onečišćenja pozitivno će djelovati na kakvoću voda, zraka, tla te ukupnog morskog okoliša. Time se posredno pozitivno djeluje na zdravlje ljudi.

5 Postojeći okolišni problemi koji su važni za Program

U ovom poglavlju prikazani su problemi u okolišu na koje bi trebalo obratiti posebnu pažnju za vrijeme realizacije Programa.

Gradnja u obalnom području vjerojatno čini najjači pritisak na biološku i krajobraznu raznolikost Jadranske obale. Dodatni je problem što su ovakve aktivnosti irreverzibilne jer se nasute obale gotovo nikada ne vraćaju u prvobitno stanje.

Gradnja stoga ima neposredan i posredan utjecaj na morski ekosustav i okoliš:

- Neposredan utjecaj proizlazi iz zatrpananja kojim se izravno uništavaju nepokretni i slabo pokretni organizmi. Nasipanje često dovodi do promjene vrste supstrata (npr. šljunkoviti sediment se zamjenjuje čvrstim betonskim), čime se mijenja krajobrazna raznolikost, tip zajednice i organizmi koji naseljavaju takva staništa.
- Posredan utjecaj ogleda se kroz ispiranje nasutog materijala s obale koje može dovesti do pojačane sedimentacije u okolnom području te se time zatrpanjuju sesilni organizmi, onemogućava procesa filtriranja i disanja ili sprječavanje prihvaćanja ranih razvojnih stadija organizama koji u toj fazi razvoja trebaju čvrsti supstrat. Sedimentacija tako može zahvatiti daleko veću površinu od one koja je pokrivena izravnim nasipanjem.
- Izgradnja luka i lukobrana dovodi i do promjena u fizikalno-kemijskim svojstvima područja, pojačava se sedimentacija, smanjuje prozirnost i hidrodinamika u zoni mediolitorala i supralitorala, te može doći do povećanja razine koncentracija hranjivih soli ili neželjenih onečišćujućih tvari u protuobraštajnim zaštitnim premazima.

Turizam je glavni pokretač gospodarskih aktivnosti na priobalnom području i za određene priobalne i otočne zajednice ima cijeli niz povoljnih gospodarskih učinaka. No, uz pozitivne učinke, turizam nosi i veliko opterećenje za morski okoliš i obalni prostor. Svaki od navedenih problema nosi ozbiljne rizike za okoliš uz moguće značajne ekonomske i socijalne posljedice. Zbog trajanja nepoželjnih trendova, Vlada RH donijela je 2004. godine Uredbu o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora, kojom se intenzivira kontrola i očuvanje obalnog i otočnog područja od neprimjerene gradnje. Spomenuta uredba ugrađena je u Zakon o prostornom uređenju i gradnji 2007. godine, u kojem je posebno obrađeno zaštićeno obalno područje mora. Savjet za prostorno uređenje RH je 2009. godine donio kriterije za planiranje turističkih predjela uz more te se ocjena njihove provedbe tek očekuje.

Utjecaj ribarstva na ekosustave može se sagledavati kao:

- Fizičke štete koje ribarstvo nanosi staništima. One su izraženije kod povlačnih ribolovnih alata (priobalne mreže potegače, rampon, koča i sl.) koje se koriste u infralitoralnom području (priobalni ribolov) nego kod pridnene povlačne koće kojom se eksploatacija obavlja u dubljim dijelovima mora na kojima je sediment muljevit ili pjeskovit bez prisustva morske flore.
- Utjecaj na bioraznolikost: kod pridnenog koćarskog ribolova dolazi do negativnog utjecaja na bentosku faunu beskralješnjaka (trpovi, mješićnice, ježinci, školjkaši, puževi, zvjezdače, rakovi i sl.) koji se love kao prilog. Najveće količine prilova se nalaze uz zapadnu obalu Istre (školjkaši), ali i u otvorenom srednjem Jadranu (trpovi, mješićnice, zvjezdače, ježinci), te u unutrašnjem teritorijalnom moru. Međutim, kako se radi o organizmima koji nemaju gospodarske važnosti, oni se bacaju u more, najvećim dijelom živi i neoštećeni.
- Važan negativan učinak imaju i ribolovni alati izgubljeni u moru ili njihovi dijelovi (mreže, vrše i sl.) u koje organizmi bivaju upleteni/zarobljeni i ugibaju.
- Negativan utjecaj očituje se i u slučajnim ulovima kornjača i dupina tijekom ribarskih aktivnosti.

Glavna opterećenja koja proizlaze iz djelatnosti **marikulture**, a zabilježena su za područje jadranske regije su :

- Fizičko uništavanje livada posidonije (*Posidonia oceanica*) uslijed sidrenih lanaca užgajališta.
- Promjene sadržaja kisika i koncentracija hranjivih soli u području uzgoja i posljedične promjene u biomasi fitoplanktonske zajednice.
- Povećana sedimentacija partikularne organske tvari na morsko dno, promjena granulometrijskog sastava, redoks-potencijala i sadržaja hranjivih soli u sedimentu, te promjene sastava bentoskih zajednica.

Plovidba, odnosno prijevoz putnika i robe predstavlja značajnu gospodarsku granu u RH. Glavna opterećenja kao posljedice ove djelatnosti su nesavjesno i protupravno odlaganje krutog otpada (uglavnom ambalaža i hrana) i tekućeg otpada

(zauljene vode) u morski okoliš, prijenos invazivnih organizama iz drugih područja, te fizičko miješanje vodenih masa u plitkim lukama koje narušava strukturu morskog dna, a time i bentoske zajednice.

Opterećenja morskog okoliša onečišćenjem **opasnim tvarima** može se podijeliti na:

- unos sredstava za zaštitu poljoprivrednih kultura (pesticidi, antivegetativna sredstva),
- unos teških metala i
- unos radionuklida.

Procjenjuje se da danas postoji preko 650 različitih **kemijskih spojeva** koji se koriste za zaštitu **usjeva** i nasada od korova i štetnih životinjskih organizama, ali i za sprječavanje bolesti ljudske populacije koje se prenose kukcima, naročito u vlažnim i močvarnim područjima. Ukupna godišnja potrošnja svih zaštitnih sredstava se procjenjuje na 2,5 milijuna tona. Prema podacima iz Izvješća o stanju okoliša u Republici Hrvatskoj (AZO, 2007) u 2004. godini je proizvedeno 3840 tona sredstava za zaštitu bilja. Prema istom izvoru, pouzdanih podataka o potrošnji tih sredstava nema, ali se njihova potrošnja procjenjuje na 2,5 - 3 kg aktivne tvari po hektaru obradive površine. Među ovim spojevima se prema toksičnosti, postojanosti u okolišu i svojstvu bioakumulacije posebno ističe grupa organokloriranih spojeva čija je primjena već zabranjena u mnogim zemljama. Iako se u Republici Hrvatskoj ovi spojevi spominju u nekoliko zakona, uredbi i pravilnika, sustavni monitoring onečišćenja od ostataka sredstava za zaštitu bilja ne postoji, tako da zaključci o uporabi ovih sredstava u poljoprivredi i njihovom biogeokemijskom kruženju u hidrosferi mogu donositi samo indirektno na osnovi rezultata postojećih monitoringa vodotoka i školjkaša iz područja prijelaznih i priobalnih voda. Svi analizirani podaci o organokloriranim pesticidima u vodotocima primorsko-istarskih i dalmatinskih slivova ukazuju da su im koncentracije vrlo niske ili ispod granice detekcije. Jednako i rezultati monitoringa školjkaša ukazuju da postojeći unos ovih spojeva nije takvog intenziteta da bi ugrozio dobro kemijsko stanje područja priobalnih voda i voda otvorenog mora. Višegodišnji trendovi promjena udjela organokloriranih pesticida u školjkašima podupiru ovu pretpostavku.

Raspoloživi podaci o unosu **teških metala** u morski okoliš Republike Hrvatske odnose se na unos putem točkastih izvora (proizvodne i komunalne otpadne vode) te putem vodotoka. Podatci o unosu iz difuznih izvora onečišćenja ili iz atmosfere nisu raspoloživi. Količine teških metala koje putem rijeka dospievaju u prijelazne i priobalne vode nalaze se u rasponu od 801 (Cd) do 33817 kg (Zn). Ako ove vrijednosti usporedimo s količinama teških metala koje otpadnim vodama dospievaju u područje teritorijalnog mora Republike Hrvatske (Baseline Budget for year 2008, Republic of Croatia, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, 2009) jasno je vidljivo da se unos teških metala u priobalno more Republike Hrvatske uglavnom odvija putem vodotoka, a tek manjim dijelom putem otpadnih voda.

Koncentracije aktivnosti fizijskih radionuklida ⁹⁰Sr i ¹³⁷Cs u morskoj vodi eksponentijalno padaju od 1990-tih te su njihove vrijednosti u zadnjih 10 godina vrlo niske i kreću se oko 2-4 Bq/m³. Gornje granice koncentracije aktivnosti ¹³⁷Cs izmjerene u indikatorskim organizmima: srdelama (*Sardina pilchardus*), muzgavcima (*Ozaena moschata*) i dagnjama (*Mytilus galloprovincialis*) iznosile su 0,25 Bq/kg, 0,1 Bq/kg i 0,5 Bq/kg. Koncentracije aktivnosti prirodnih radioniuklida, ²³²Th (²²⁸Ra), ²³⁸U i ²²⁶Ra, izmjerene tijekom 2008., 2009. i 2010. godine u dagnjama izrazito su niske i gotovo redovito se kreću ispod granica detekcije.

Unos **hranjivih soli** u morski okoliš odvija se putem depozicije iz atmosfere, difuzno iz procesa ispiranja zemljišta, dotokom riječama i podmorskim izvorima slatke vode, te točkastim ispuštimi proizvodnih i komunalnih i otpadnih voda. O značaju absorpcije dušikovih spojeva iz atmosfere za Jadran nema podataka, međutim nema sumnje da atmosferska depozicija predstavlja značajan put ulaska dušika u morski okoliš Jadrana jer su istraživanja pokazala da se depozicija dušika tijekom prošlog stoljeća na sjevernoj hemisferi deseterostruko povećala.

Tijekom posljednjeg desetljeća u hrvatskome dijelu Jadrana porasla je učestalost pojavljivanja "egzotičnih" ribljih vrsta. Većina tih vrsta podrijetlom su iz Crvenoga mora (tzv. lesepsijski migranti) koje su putem Sueskog kanala prvo dospjele u istočni Mediteran, a i potom u Jadran. *Fistularia commersonii* je zabilježena u više navrata na odvojenim lokacijama, što može indicirati uspostavu populacije ove vrste s potencijalnim **invazivnim karakterom**. Povećanje brojnosti termofilnih vrsta (organizama) u Jadranu ukazuje na moguće povišenje temperature mora, što bi se moglo dovesti u vezu s klimatskim promjenama. Tako su nedavno, po prvi puta u Jadranu zabilježene neke vrste kirnji kao što su *Mycteroptera rubra* i *Epinephelus aeneus*. Za razliku od njih, prisutnost nekih vrsta riba kao što su *Cyclopterus lumpus*, *Pagrus major* te invazivnog raka *Callinectes sapidus* ne može se povezati s klimatskim promjenama jer su u Jadran vjerojatno dospjele antropogenim djelovanjem. Posebnu pozornost treba posvetiti potencijalno invazivnim vrstama iz porodice Tetraodontidae

(napuhače): *Lagocephalus lagocephalus* i *Sphoeroides pachygaster* zbog posjedovanja otrova tetrodotoksina u tkivu, a koji uzrokuje trovanja konzumenata.

Balastna voda može sadržavati tekuće i čvrste nečistoće različita sastava i žive ili uginule morske organizme. Nečistoće obično nisu veći onečišćivači jer se brod balastira relativno čistom vodom koja se usisava nekoliko metara ispod vodene linije. Putnički brodovi djelomično ispuštaju balast ovisno o manevarskim zahtjevima i režimu plovidbe pa time može doći do unošenja invazivnih vrsta, a u konačnici i do značajnog negativnog utjecaja na staništa. Morski organizmi mogu biti ekološki izrazito rizični kad se balastnom vodom prenesu u akvatorij u kojem nisu domicilni. Oni obično u novom akvatoriju nemaju prirodnih neprijatelja i zato se, ako prežive, razmnožavaju iznimno velikom brzinom. Ekspanzija novopridošlih organizama u priobalju uzrokuje velike štete jer se obično mogu ukloniti samo fizički. Brojčana dominacija očituje se na štetu domaćih organizama, od kojih neki postupno i izumiru. Organizmi ispušteni u vodenom balastu negativno utječu na:

- ekosustave – nedomicilna flora i fauna mogu pokazivati invazivnost i započeti dominaciju, pa time uzrokuju promjene u hranidbenim lancima, posljedice su nesagledive i nepredvidive,
- ekonomiju – ribarstvo i obalna industrija i druge komercijalne djelatnosti ometane su promjenama nastalim unosom alohtonih vrsta,
- ljudsko zdravlje – toksični organizmi zarazom i patogenim promjenama uzrokuju bolest, ili čak i smrt ljudi, primjerice dinoflagelati, *Vibrio cholerae* - bakterija kolere.

Zbog nedostatka sveobuhvatnih studija i programa monitoringa, trenutno nema dovoljno podataka temeljem kojih bi se moglo kvantitativno odrediti trenutni status i trendovi **podvodne buke** u Jadranskom moru. U okviru projekta „Konzultantske usluge u definiranju sustava praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora – Jadranski monitoring program – Faza II“ provedena su početna mjerjenja podvodne buke na tri lokacije u dva vremenska perioda. Ispitana je mogućnost postojeće opreme i metodologije mjerjenja i dobiveni korisni inicijalni podaci. Ustanovljeno je da do povišenja razina impulsne buke dolazi vjerojatno zbog građevinskih radova na pomorskom dobru te seizmičkih ispitivanja, dok do povećanja razine kontinuirane podvodne buke dolazi zbog porasta pomorskog prometa, posebno sezonskog prometa turističkih brodova (Institut za oceanografiju i ribarstvo).

Otpadne vode s cruisera izravna su prijetnja ekosustavu i čovjekovu zdravlju, koje ovisi o tim ekosustavima. Tri su glavne skupine otpadnih voda: zauljene brodske vode te crne i sive otpadne vode. Brodska kaljužna voda je mješavina vode, masnih tekućina, ulja, maziva, tekućine za čišćenje i drugih sličnih otpada što se skupljaju u brodskom kaljužnom tanku, a proizvode ih i glavni i pomoćni strojevi, kotlovi i drugi mehanički strojevi. Ako je udio ulja ili nafte iznad dopuštenih granica propisanih Marpol konvencijom (10 – 15 ppm), tada je ta voda kontaminirana i može se smatrati opasnom.

Procjenjuje se da dnevna količina proizvodnje brodske zauljene vode iznosi od 3,3 l do 10 litara po putniku, ovisno o brodu. Sive otpadne vode sadržavaju vode iz: umivaonika, kade, tuševa, perilica za rublje, sauna, bazena, sudopera i vode nastale od ispiranja s brodskih površina. Noviji *cruiseri* imaju ugrađene sustave za tretiranje sivih i crnih otpadnih voda, tzv. Advanced Wastewater Treatment systems (AWTs), dok su oni starijih godišta obvezni ih prepumpavati u lučke prihvatne uređaje.

Otpad s cruisera može biti neopasnog ili opasnog podrijetla. Neopasni otpad obično se sastoji od: materijala za pakiranje proizvoda namijenjenih za prijevoz i skladištenje, otpada koji nastaje od aktivnosti putnika i posade te ostataka hrane. Vrste neopasnog krutog otpada što nastaje na *cruiseru* su: ostatci hrane, staklo, papir, karton, pepeo, metalne limenke i plastika. Prema Izvješću o okolišu iz 1999. od Royal Caribbean Cruises, dnevno nastaje 15 tona ambalažnog otpada od potrošnog materijala i rezervnih brodskih dijelova. Kruti otpad sastoji se od oko 75 – 85 % anorganskoga i 15 – 25 % organskog otpada. Smatra se da putnik na *cruiseru* dnevno proizvede od 2,4 do 4 kg otpada pa se, uzimajući te brojke u obzir, može zaključiti kako u tjedan dana krstarenja brodom od 3000 putnika nastane 50,4 tona otpada. Velike količine krupnog otpada gomilaju se na *cruiserima* pa se zato gospodarenje otpadom mora dobro osmislići zbog ekološke prihvatljivosti takvih brodova u akvatorijima kojima plove. Kruti otpad može se spaljivati u brodskoj spalionici, no time se u atmosferu oslobođaju štetni plinovi pa je sa stajališta ekologije prihvatljiviji način da se kruti otpad predaje u prihvatne postaje.

Povećanje **površine izgrađenih građevinskih područja** dijelom je uzrokovalo smanjenje površine prirodnih staništa. Budući trend mogućih utjecaja rezidencijskog i komercijalnog razvoja RH na prirodne vrijednosti (vrste i staništa) se zbog provedenog i planiranog dalnjeg povećanja građevinskih područja (naročito izvan naselja) u smislu očuvanja bioraznolikosti

može ocijeniti općenito negativnim. **Gradnja u obalnom području** ima negativan utjecaj na biološku i krajobraznu raznolikost, odnosno, ima posredan i neposredan utjecaj na morski ekosustav. Osobit problem je u nasipanju obale. Posljedica intenziviranja turizma, pored ekstenzivnog zauzimanja prostora na najosjetljivijim i najizloženijim lokacijama, jest i povećani pritisak na uski obalni pojas.

Obalna prometna infrastruktura i promet utječe na prirodu kroz fragmentaciju staništa i stvaranje prepreka kretanju životinja. Ovom procesu u velikoj mjeri pridonosi i povećana urbanizacija. Vrlo je malo obalnih i otočnih područja koja nisu fragmentirana, odnosno presječena prometnicama. Speci čan problem je onečišćenje mora, kao posljedica pomorskog prometa. Iako, srećom, nismo svjedočili većim pomorskim nesrećama na Jadranu koje bi imale za posljedicu onečišćenje mora većih razmjera, broj i razmjeri operativnih onečišćenja su zabrinjavajući. Kako je intenzitet pomorskog prometa koji ima svoje ishodište ili odredište u lukama drugih jadranskih država vrlo visok, za učinkovit nadzor i sprječavanje ilegalnih operativnih onečišćenja nužna je učinkovita suradnja jadranskih država. Jačanjem turizma, a posebno nautičkog turizma, dodatno se pojačava pri sak na morski okoliš što može dovesti do povećanog onečišćenja pomorskog dobra, te negativnog učinka na staništa u tom dijelu obalnog područja. Osim direktnog onečišćenja mora prouzročenog brodskim aktivnostima (uništavanje staništa, onečišćenje uljem i otpadnim vodama), intenziviranje pomorskog prometa ima za posljedicu povećanje podvodne buke, kao i povećani rizik od unosa novih organizama i to prvenstveno putem balastnih voda, ali također i putem brodskog obraštaja.

Posljednjih desetljeća u obalnom području je prisutan trend smanjenja **industrijskih zona** kao posljedica procesa tranzicije koji je doveo do zatvaranja neučinkovitih i slabo produktivnih industrija. Paralelan tome je i trend značajnog smanjenja industrijskog zagadenja obalnog mora, tako da je u većini prije zagađenih područja došlo do poboljšanja stanja čak i kada nisu bile poduzete mjere aktivnog smanjenja zagađenja. 8 Današnji razvoj industrijskih područja najistaknutiji je u vidu izgradnje vjetroelektrana i eksploracije mineralnih sirovina. Kod prvih prisutna je mogućnost fragmentacije staništa te ometanja preleta i migracija ptica i šišmiša. Kod drugih su posebno izražene posljedice površinskih kopova, kada nužno dolazi do izmjene krajobraza, gubitka ili fragmentacije staništa te gubitka pojedinih vrsta, a uz tehnološke procese na lokaciji proizvodi se prašina, buka, vibracije i sl. U zadnje se vrijeme sve češće spominje eksploracija ugljikovodika iz hrvatskog podmorja, što predstavlja novu opasnost za morski okoliš i obalno područje. Osim što realno postoji mogućnost negativnog učinka od potencijalnih akcidenta koji često prate ovu djelatnost, uz ove se aktivnosti vežu i neke druge opasnosti. Naime, značajno će se povećati podvodna buka, najvećim dijelom zbog istražnih radova i eksploracijskih postrojenja, ali jednim dijelom i zbog povećanja brodskog prometa na tim područjima.

6 Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na Strategiju

Konvencije i protokoli su međunarodni ugovori čije odredbe potpisnice dokumenata moraju poštivati. Njihovim ratificiranjem države se formalno obvezuju na provedbu odredbi, zakonom i u praksi.

Tablica 6.1 Pregled ciljeva međunarodnih ugovora i sporazuma

Međunarodna konvencija/strategija	Ciljevi i svrha dokumenta
Konvencija o zaštiti Sredozemnog mora od zagađenja (Barcelonska konvencija) (1976.)	<p>Kako bi doprinijele održivom razvoju Mediteranskog mora, države članice moraju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ primjenjivati načelo preostrožnosti, tako da tamo gdje postoji prijetnja/rizik od nastajanja ozbiljne ili nepovratne štete, nedostatak potpune znanstvene sigurnosti ne smije biti razlog za odgađanje mjera za sprječavanje degradacije okoliša, ▪ primjenjivati načelo „zagadivač plaća“; ▪ izraditi procjenu utjecaja zahvata na okoliš/ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu za aktivnosti koje mogu izazvati značajan negativan utjecaj na morski okoliš i koje podliježu odobrenju od strane nadležnih državnih tijela, ▪ promicati suradnju između država u postupku procjene utjecaja na okoliš, koji se odnosi na aktivnosti pod njihovom jurisdikcijom, i koje mogu imati značajan negativan utjecaj na morski okoliš drugih država ili područja izvan granica nacionalne jurisdikcije, ▪ obvezati se da će promicati integralno upravljanje obalnim područjima, uzimajući u obzir zaštitu područja koja imaju ekološki ili krajobrazni značaj, kao i racionalno korištenje prirodnih resursa.
Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (NN 8/12)	Navedenim Protokolom je Hrvatska obvezana definirati obalno područje u skladu s utvrđenim kriterijima, pridržavati se utvrđenih ciljeva te načela integralnog upravljanja obalnim područjem (IUOP) s naglaskom na održivi razvoj u obalnom području, uzimajući u obzir otočke posebnosti i kulturnu baštinu.
Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS) (1982.)	<p>U skladu s odredbama Konvencije i s drugim pravilima međunarodnog prava, obalna država može donositi zakone i druge propise o neškodljivom prolasku teritorijalnim morem koji se odnose na znanstveno istraživanje mora i hidrografska mjerena.</p> <p>Prema ovoj konvenciji potrebno je:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ utvrditi mјere za ublažavanje i sprječavanje onečišćenja morskog okoliša; ▪ utvrditi smjernice za gospodarenje, okoliš i održivo upravljanje morskim prirodnim resursima. <p>U skladu s Konvencijom, države i nadležne međunarodne organizacije, objavljivanjem i širenjem odgovarajućim kanalima, osiguravaju dostupnost informacija o glavnim predloženim programima i njihovim ciljevima te o spoznajama proizašlima iz znanstvenog istraživanja mora. U tu svrhu države, pojedinačno i u suradnji s drugim državama i nadležnim međunarodnim organizacijama, aktivno promiču širenje znanstvenih podataka i informacija i prijenos spoznaja proizašlih iz znanstvenog istraživanja mora.</p>
Međunarodna konvencija o sprječavanju onečišćenja s brodova (MARPOL 73/78)	<p>Ciljevi konvencije su sprječavanje onečišćenja morskog okoliša ispuštanjem štetnih tvari ili izljeva koji sadrže takve tvari, kao i zaštita morskog okoliša od onečišćenja s brodova, poboljšanje zaštite i nadzora onečišćenja mora s brodova, posebno s tankera za naftu.</p> <p>Brodovi koji prevoze naftu moraju biti sposobni zadržati otpad koji sadrži naftu na brodu dok ne budu u mogućnosti ispustiti naftu na uređajima na kopnu. Ovo uključuje ugrađivanje odgovarajuće opreme, uključujući sustav za kontrolu i nadzor ispuštanja nafta, opreme za odvajanje nafta i vode, filterski sustav, tankove za prelijevanje, tankove za mulj, cijevi i pumpe.</p> <p>Ciljevi i načela MARPOL konvencije povezani su s ciljem Strateške studije: Dobro stanje mora i morskog dna.</p>

Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosudu u pitanjima okoliša (Aarhus, 1998.)	Cilj konvencije je da: „... radi doprinosa zaštiti prava svake osobe sadašnjega i budućih naraštaja na život u okolišu pogodnom za njegovo ili njezino zdravlje i dobrobit, svaka stranka jamči pravo pristupa informacijama, sudjelovanja javnosti u odlučivanju o okolišu i pristupa pravosudu u pitanjima okoliša sukladno odredbama ove Konvencije“.
Protokol o strateškoj procjeni okoliša (Kijev, 2003.)	Cilj ovog Protokola je osigurati visoku razinu zaštite okoliša, uključujući i zdravlje, kroz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ osiguranje da se pitanja okoliša, uključujući i zdravlje, u potpunosti uzimaju u obzir u izradi planova i programa; ▪ pridonošenje razmatranju zahtjeva okoliša, uključujući i zdravlja, u izradi politika i zakonodavstva; ▪ uspostavljanje jasnih, transparentnih i učinkovitih postupaka za stratešku procjenu okoliša; ▪ osiguranje sudjelovanja javnosti u strateškoj procjeni okoliša; i ▪ uključivanje na te načine zahtjeva okoliša, uključujući i zdravlja, u mjeru i instrumente čija je namjena poticati održivi razvitak.
Okvirna konvencija UN o klimatskim promjenama (UNFCCC) (1992.)	Potrebito je ograničiti utjecaj svih aktivnosti (promet, određene tehnologije itd.) koje na neki način izazivaju emisiju stakleničkih plinova, odnosno utječu na klimatske promjene. Vlada treba poduzeti mјere zaštite kako bi se predvidjele i spriječile ili smanjile klimatske promjene i nepovoljni utjecaji koji uzrokuju promjene.
Konvencija o biološkoj raznolikosti (1992.)	Ciljevi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ očuvanje sveukupne biološke raznolikosti. ▪ održivo korištenje komponenata biološke raznolikosti. ▪ pravedna i ravnomjerna raspodjela dobrobiti koje proizlaze iz korištenja genetskih izvora. Provedba: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ugradnja mјera očuvanja biološke raznolikosti u sve sektore, a naročito one koji direktno koriste prirodna dobra. ▪ za zaštitu i održivo upravljanje biološkom raznolikošću, potrebna je izrada nacionalnih strategija, programa i planova, ili uvrštanje mјera očuvanja biološke raznolikosti u postojeće strategije, programe i planove. ▪ vršiti identifikaciju aktivnosti koje imaju ili mogu imati utjecaj na biološku raznolikost te vršiti monitoring tih aktivnosti.
Stockholmska konvencija o postojanim organskim onečišćujućim tvarima (2001.)	Potrebito je osigurati smanjenje ili uklanjanje proizvodnje, upotrebe, ispuštanja, uvoza i izvoza visoko toksičnih supstanci u svrhu zaštite ljudi i okoliša te odabirati alternative za postojane organske onečišćujuće tvari.
Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača (1985.)	Zaštita ljudskog zdravlja i životne okoline od štetnih posljedica, do kojih dolazi ili može doći od aktivnosti čovjeka, koje modificiraju ili mogu modificirati ozonski omotač. Države poduzimaju odgovarajuće mјere u skladu s odredbama ove Konvencije radi zaštite ljudskog zdravlja i životne okoline od štetnih posljedica do kojih dolazi ili može doći od aktivnosti čovjeka koje modificiraju ili mogu modificirati ozonski omotač.
Montrealski protokol o tvarima koje oštećuju ozonski omotač (Montreal, 1987.)	Zemlje potpisnice se obvezuju na smanjenje uporabe freona za 50 %. Montrealski protokol poošten je dvjema revizijama, 1990. u Londonu i 1992. u Kopenhagenu, kojima je zatraženo da se do 2000. iz uporabe potpuno izbace freoni, haloni i drugi halogenirani ugljikovodici.
Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (CMS) (1979.)	Ciljevi <ul style="list-style-type: none"> ▪ zaštita i očuvanje migratornih vrsta i njihovih staništa na globalnoj razini. ▪ promicanje nacionalnih politika za očuvanje divljih životinja i biljaka te njihovih prirodnih staništa. ▪ osiguravanje zaštite divljih životinja i biljaka u planskim i razvojnim politikama te mjerama protiv onečišćenja. ▪ promoviranje edukacije i razmjene informacija o potrebi očuvanja divljih životinja i biljaka te njihovih prirodnih staništa. Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja nalaže uvrštanje zaštite divljih životinja i biljaka u nacionalne planove, strategije, programe.
Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko	Potpisnice Konvencije će pojedinačno ili zajednički poduzeti sve prikladne i učinkovite mјere za sprječavanje, smanjenje i kontrolu značajnih negativnih utjecaja planiranih aktivnosti na okoliš preko granica države.

državnih granica (Espoo, 1991.)	Također, zemlja porijekla treba osigurati da se u skladu s odredbama ove Konvencije izvrši procjena utjecaja na okoliš prije donošenja odluke da se odobri ili izvrši planirana aktivnost. Potpisnice trebaju posvetiti posebnu pažnju izradi ili intenziviranju posebnih programa istraživanja kojima je cilj: <ul style="list-style-type: none">▪ unaprijediti postojeće kvalitativne i kvantitativne metode za procjenu utjecaja planiranih aktivnosti,▪ postići bolje razumijevanje uzročno-posljedičnih odnosa i njihove uloge u sveobuhvatnom gospodarenju okolišem,▪ analizirati i pratiti učinkovito provođenje odluka o planiranim aktivnostima s namjerom da se posljedice svedu na minimum ili spriječe,▪ izraditi metode za stimuliranje kreativnog pristupa u potrazi za ekološki prihvatljivim alternativama za planirane aktivnosti, načine proizvodnje i potrošnje, izraditi metodologiju za primjenu načela procjene utjecaja na okoliš na makro-gospodarskoj razini.
Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija)	Konvencija nalaže zaštitu europske divlje flore i faune i njihovih prirodnih staništa, kao i ugroženih migratornih vrsta. Mjere očuvanja zahtijevaju zabranu svih oblika namjernog hvatanja, zadržavanja i ubijanja, namjernog oštećivanja ili uništavanja lokacija važnih za parenje ili odmaranje kao i bilo kojeg oblika uznemiravanja ili trgovine ovim vrstama.
Konvencija o močvarama (Ramsarska konvencija, 1971).	Misija Konvencije je: „očuvanje i mudro korištenje svih vlažnih staništa kroz aktivnosti na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini, putem međunarodne suradnje, kao doprinos postizanju održivoga razvoja diljem svijeta“.
Tematska strategija za zaštitu tla COM/2006/231	Opći cilj projekta je zaštita i održivo korištenje tla, a temelji se na sljedećim načelima: <ul style="list-style-type: none">▪ sprječavanje daljnog propadanja tla i očuvanje njegove funkcije▪ vraćanje degradiranog tla na razinu funkcionalnosti, koja je u skladu sa sadašnjim i namjeravanim iskorištanjem tla. Europska komisija je identificirala najznačajnije prijetnje prema tlu u Europi: erozija, smanjenje organske tvari, onečišćenje tla, zaslanjivanje tla, zbijanje tla, prekrivanje tla i zemljišta, gubitak biološke raznolikosti, prenamjena zemljišta, plavljenja i klizišta.
Europska konvencija o zaštiti arheološkog naslijedstva Europe (London 1969.)	Cilj konvencije je štititi arheološku baštinu Europe kao izvora kolektivnog sjećanja i kao osnove povijesnog i znanstvenog istraživanja.
Povelja o zaštiti i upravljanju arheološkim naslijedjem, Lausanne (1990)	Istraživanja arheoloških resursa su glavni alat za zaštitu arheološke baštine te trebaju biti opća obaveza u okviru zaštite i planiranja. Razvojni projekti su jedna od najvećih prijetnji arheološkoj baštini. Dužnost developera je osigurati istraživanja arheološke baštine u studijama utjecaja prije provedbe zahvata.
Međunarodna povelja o kulturnom turizmu, Mexico (1999)	Prirodna i kulturna baština, raznolikosti životne kulture glavne su turističke atrakcije. Turizam bi trebao donijeti korist ugostiteljskim zajednicama i pružiti motivaciju za bolju brigu i održavanje svoje kulturne baštine.
Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, UNESCO, (1972)	Cilj uspostavljanja ove konvencije je efikasna zaštita i očuvanje kulturne i prirodne baštine na teritoriji država potpisnica, kao i popularizacija navedene baštine.

7 Utjecaji Programa na okoliš

7.1 Metodologija procjene utjecaja

Procjena utjecaja temelji se na strateškoj razini, koja isključuje pojedinačne zahvate i specifičnu projektno vezanu procjenu utjecaja na okoliš. Sukladno metodološkim preporukama za izradu strateških studija koje analiziraju strategije, planove i programe na krovnoj razini, nastalima u okviru projekta SEA Hrvatska iz 2014. godine, procjena utjecaja izvršena je putem odabira strateškog cilja Studije (za razliku od okolišnih ciljeva koji se postavljaju za strateške studije koje se bave tematikom niže razine).

Strateški cilj na koji se procjenjuje utjecaj je „Usuglašenost mjera za zaštitu morskog okoliša i obalnog područja sa zahtjevima okoliša i prirode“. Iz odabira cilja vidljivo je da glavna metodološka smjernica za procjenu utjecaja predstavlja analizu prihvatljivosti mjera koje predlaže Program u odnosu na relevantne komponente okoliša i prirode.

Sljedeća analiza predstavlja identifikaciju potencijalnih utjecaja Programa na okoliš, čiji se intenzitet u ovoj fazi ne procjenjuje. Intenzitet potencijalnih utjecaja ovisit će o usmjerenjima narednih projekata, čija će realizacija uslijediti u kasnijim fazama provedbe i razrade Programa.

Cilj ove Studije stoga je provesti stratešku i kvalitativnu procjenu potencijalnih učinaka Programa, u svrhu isticanja mjera koje zahtijevaju posebnu pozornost pri budućoj razradi i definiranju akcijskih planova za realizaciju Programa.

Procjena mjera i njihov utjecaj na sastavnice okoliša prikazat će se putem četiri kategorije utjecaja, i to:

pozitivan utjecaj	
negativan utjecaj	
negativan/pozitivan	
neutralan utjecaj	

Opis kategorija utjecaja:

Pozitivan utjecaj: Utjecaj je pozitivan ako predložena mjera poboljšava postojeće stanje sastavnica okoliša u odnosu na sadašnje stanje ili trend. Do poboljšanja može doći uslijed rješavanja nekog od postojećih okolišnih problema ili uslijed pozitivne promjene postojećeg negativnog trenda.

Negativan utjecaj: Utjecaj se ocjenjuje kao negativan ako se procijeni da se provedbom mjera značajno negativan utjecaj ne može isključiti, odnosno ako se procijeni da provedba mjere može pogoršati stanje određene sastavnice.

Negativan/pozitivan utjecaj: Utjecaj je pozitivan/negativan ako mjera djeluje i negativno i pozitivno na sastavnicu okoliša, odnosno utjecaj ima značajke pozitivnog i negativnog utjecaja (opisano u tekstu iznad). Za ovu kategoriju utjecaja također se definiraju mjere zaštite okoliša.

Neutralan utjecaj: Utjecaj je neutralan ukoliko mjere na strateškom nivou ne generiraju pozitivne ili negativne utjecaje na sastavnice okoliša.

Prvi korak u analizi utjecaja mjera na okoliš i prirodu bio je definirati **način** na koji svaka mjera može djelovati na sastavnice okoliša koje su opisane u Studiji, odnosno koje promjene može generirati. Osim toga, kod pojedinih mjera istaknuti su prepoznati mogući problemi za koje se na ovoj razini ne propisuju mjere jer ne postoje tehnički detalji izvedbe mjera. Iz tog razloga mjere kod kojih se evidentiraju potencijalni problemi bit će potrebno razraditi sa većom pažnjom prilikom definiranja akcijskih planova i drugih dokumenata za implementaciju Programa.

7.2 Procjena utjecaja na okoliš

7.2.1 Analiza mjera Programa i procjena utjecaja na okoliš i prirodu

Tablica 7.1 Procjena utjecaja programa na okoliš

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravje i kvalitetna života ljudi	Obrazloženje
Strateški prioritet 1: Unaprjedenje operativnog okvira za koordinirano upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem										
POSEBNI CILJ 1.1 Uspostava sustava za koordinirano, participativno i transparentno dogovaranje i odlučivanje o korištenju obalnih i morskih resursa										
Uspostaviti stalni koordinacijski mehanizam za učinkovito provođenje Strategije zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.										Ovom mjerom poboljšava se trenutni način praćenja stanja morskog okoliša i obalnog područja, čime se uvelike utječe na očuvanje navedenih područja, pravovremenim reagiranjem na potencijalne negativne promjene.
Ojačati koordinaciju u izradi normativnih, strateških i planskih dokumenata za upravljanje i zaštitu morskog okoliša i obalnog područja na nacionalnoj i županijskoj razini.										Poboljšanje upravljanja obalnim i morskim područjem donošenjem strateško-planske dokumentacije pridonosi uređenju odnosa sektora zaštite prirode i okoliša (morskog) te gospodarstva i održivog razvoja koji će biti u skladu sa zahtjevima zaštite obalnog i morskog okoliša.
Ojačati koordinacijsku ulogu sustava prostornog uređenja u postupku izrade prostornih planova te u postupku izrade sektorskih i razvojnih strateških planova/dokumenata.										Prostorno i strateško-plansko uređenje, u smislu poboljšanja izrade dokumenata prostornog i strateškog planiranja, može doprinijeti boljem planiranju, odnosno integraciji pitanja zaštite okoliša u sustav prostornog i strateškog planiranja razvoja.
Osigurati kvalitetnije uključivanje i pravovremeno reagiranje zainteresirane javnosti u procesima zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.										Aarhuška konvencija zahtijeva od svojih stranaka da jamče pravo javnosti na pristup informacijama, sudjelovanje javnosti u odlučivanju o pitanjima zaštite okoliša i javni pristup pravosuđu u pitanjima zaštite okoliša – ova mjera doprinosi

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvalitetna životna sredina	Obrazloženje
										prije svega poštivanju ove Konvencije, čime se poboljšava sistem donošenja odluka, uvažavanjem prijedloga i mišljenja javnosti.
Formulirati prioritetne potrebe za pograničnu i širu međunarodnu suradnju u zaštiti morskog okoliša i upravljanju obalnim područjem u okviru postojećih regionalnih koordinacijskih tijela te EU programa teritorijalne suradnje.										Upravljanje Jadranskim morem uključuje međudržavnu, tj. regionalnu suradnju, kako bi mehanizmi zaštite bili što efikasniji te cijeloviti.
POSEBNI CILJ 1.2 Unaprjeđenje regulatornog okvira i usklađivanje pojnova koji se tiču upravljanja i zaštite morskog okoliša i obalnog područja										
Integrirati principe integralnog upravljanja u normativni okvir o upravljanju pomorskim dobrom.										Kako je navedeno u Programu mjera dosadašnja primjena postojećeg ZPDML-a pokazala je manjkavosti i administrativne barijere te nejasno ili nedovoljno uređena pojedina pitanja kojima se bavi. Stoga je poboljšanje ovog Zakona korak u rješavanju dosadašnjih neusuglašenosti u upravljanju morskim okolišem ali i gospodarskim aktivnostima.
Razraditi dodatne normativne preduvjete za daljnji razvoj prostornog planiranja mora.										Izrada prostornih planova preduvjet je za održivo korištenje prostora. Poboljšanje prostornog planiranja mora, uvažavajući zaštićena i osjetljiva područja te zaštitu prirode i morskog okoliša, osigurava se manja degradacija prostora i manji negativni utjecaji na okoliš.
Primijeniti institut prilagodbe (adaptacije) obalnog odmaka u skladu s odredbama Protokola o IUOP-u.										Ova mjera doprinosi očuvanju obalnih prirodnih staništa, krajobraza, prirodnih resursa i ekosustava u skladu s međunarodnim i regionalnim pravnim instrumentima. Zabranu gradnje u obalnom pojasu od 100m jedno je od načela koje može uvelike doprinijeti smanjenju negativnog učinka litoralizacije i pritisaka na obalno područje Jadrana.
Uskladiti postojeće i izraditi nove planske i provedbene podzakonske propise nužne za učinkovito upravljanje zaštićenim područjima.										Navedenom mjerom stvara se mogućnost za poboljšanje stana unutar zaštićenih područja, odnosno adekvatnija zaštita prirodnih vrijednosti zaštićenih područja.

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravje i kvalitetna života ljudi	Obrazloženje
Strateški prioritet 2: Jačanje kapaciteta za provedbu upravljanja i zaštite morskog okoliša i obalnog područja										
POSEBNI CILJ 2.1										
Uspostava usklađenog sustava praćenja stanja obalnih i morskih ekosustava i procesa										
Usklađeno provoditi nacionalni program praćenja u skladu s Okvirnom direktivnom o morskoj strategiji s ostalim nacionalnim programima praćenja koja se provode u jadranskim vodama pod suverenitetom RH.										Uspostavljanjem sustava praćenja stanja obalnog i morskog područja kako na nacionalnom tako i na regionalnom nivou, doprinosi se unapređenju sustava zaštite okoliša i prirode te samim time boljim planiranjem u prostoru (održivo prostorno planiranje).
Uspostaviti transnacionalni (jadranski) program praćenja stanja morskog okoliša.										
Sistematski pratiti, istraživati i ocjenjivati stanja i procese u prostoru obalnog područja.										
POSEBNI CILJ 2.2										
Učinkovito upravljanje informacija u funkciji integralnog upravljanja obalnim područjem i morskim okolišem										
Dopuniti sadržaje postojećih baza podataka i baza prostornih podataka u funkciji integralnog upravljanja obalnim područjem i morskim okolišem.										Ovom mjerom omogućava se uvid u trenutno stanje morskog i obalnog područja, čime se stvara preduvjet za adekvatnu zaštitu.
Unaprijediti interoperabilnost različitih baza podataka.										Prikupljanje podataka iz različitih sektora i njihovo objedinjavanje poboljšat će upravljanje i zaštitu obalnog i morskog okoliša.
POSEBNI CILJ 2.3										
Identificiranje i valoriziranje prioritetnih područja za očuvanje bioraznolikosti morskog okoliša i obalnog područja										
Zaštititi morska staništa smanjenjem antropogeno uzrokovanе eutrofifikacije, onečišćenja i drugih aktivnosti.										S obzirom da o morskim svojstama i staništima još uvek postoji jako malo podataka te je njihova zaštita zasad ograničena, ova mjera uvelike će doprinijeti boljoj očuvanosti morskih staništa. Ograničavanjem obavljanja pojedinih aktivnosti u područjima Jadranu gdje će biti evidentirani pritisci na staništa doprinijet će se

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvaliteta života ljudi	Obrazloženje
										njihovoj zaštiti i poboljšanju ekoloških uvjeta važnih za opstanak pojedinih stanišnih tipova. Antropogene aktivnosti kao izvori nutrijenata koji dovode do eutrofikacije i onečišćenja mora su poljoprivreda, komunalne i industrijske otpadne vode te ostale djelatnosti smještene u blizini obale. Smanjenjem unosa nutrijenata umanjio bi se stupanj eutrofikacije morskog okoliša što bi pozitivno utjecalo na cijelokupnu bioraznolikost - od različitih vrsta alga i ostalih bentoskih organizama do vrsta koje se nalaze na višoj razini u hranidbenoj mreži. Agresivna i masovna litorizacija (pojava urbanizacije i eksploracije obalnog pojasa) obale, praćena izgradnjom kuća, vikendica, apartmana i drugih objekata, dovela je do pretjeranog nasipavanja i betonizacije obale. Sprječavanjem nasipavanja i izgradnje u obalnom pojusu pozitivno bi se utjecalo na naselja infralitoralnih algi i livadnih cvjetnica na manjim dubinama. Posredno bi se pozitivan utjecaj odrazil i na bentoske zajednice na većoj udaljenosti zbog smanjenja zamuljivanja okolnog mora.
Kartirati naselja posidonije, razraditi metode za praćenje rasprostranjenosti i provoditi nacionalni Program praćenja stanja očuvanosti naselja posidonije prema Direktivi o staništima.										Naselja posidonije smatraju se područjima najveće biološke raznolikosti u Sredozemnom moru, a njena naselja imaju višestruku ulogu kao što je proizvodnja kisika i organske tvari, stanište za mnoge vrste u cijelom ili dijelu životnog ciklusa, sprječavanje erozije obale i dr. Zbog sporog rasta, oporavak oštećenih naselja posidonije je dugotrajan proces. Ova mjera doprinosi zaštiti i oporavku naselja posidonije, a shodno tome ova mjera ima pozitivan utjecaj na bioraznolikost, zaštićena područja te gospodarske značajke.
Zabraniti ribarenje (ribolov povlačnim mrežama koćama, dredžama, obalnim mrežama potegačama ili sličnim mrežama) i druge aktivnosti iznad područja koraligena i u njegovoj blizini.										Ova mjera usmjerena je na zaštitu koraligenskih zajednica i drugih ugroženih dijelova morskog okoliša u Jadranskom moru. Mjera će doprinijeti boljoj očuvanosti bioraznolikosti Jadrana, zaštićenim morskim područjima te očuvati koraligenske zajednice i vrstu <i>Corallium rubrum</i> . Koraligenske zajednice karakterizira velik broj vrsta, no nažalost njihova točna distribucija u Jadranu nije poznata, što otežava njihovu zaštitu. Lokaliziranost i

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravje i kvalitetna životna sredina	Obrazloženje
										<p>puno veće bogatstvo vrsta po jedinici površine u odnosu na cirkalitoralne pjeske i muljeve čini ovo stanište ranjivijim.</p> <p>U svrhu oporavka resursa 31. kolovoza 2015. godine donesen je Pravilnik o prostornom i vremenskom ograničenju obavljanja gospodarskog ribolova na moru pridnenom povlačnom mrežom - koćom u 2015. godini (NN 94/15) kojim se zabranjuje obavljanje gospodarskog ribolova pridnenom povlačnom mrežom u ribolovnim zonama C i D. Lovostaj se odnosi na razdoblje od 16. rujna 2015. godine u 00:00 sati do 15. listopada 2015. godine u 24:00 sata. Uz navedeni pravilnik, na snazi je i jednogodišnji lovostaj u području otoka Jabuke koji se također nalazi u zoni C. Efekti navedenih zabrana koćarenja u zonama C i D bit će poznati tek za nekoliko godina.</p> <p>Zabrana koćarenja i drugih aktivnosti može negativno djelovati na gospodarske aktivnosti, prvenstveno ribarstvo te ostale aktivnosti: industriju, turizam, pomorski promet. S druge strane, zabranom izvođenja ribolovnih aktivnosti u nekom području, ono se oslobađa pritisaka što pozitivno djeluje na njegovu mogućnost oporavka i obnavljanja.</p>
Izraditi prostornu analizu i kartirati aktivnosti/pritiske u obalnom i morskom području.										<p>Analiza prostora s naglaskom na pritiske u okolišu (obalnom i morskom) doprinosi zaštiti prirode i okoliša time što se stvaraju preuvjeti za upravljanje te prostorno planiranje, u skladu s ciljevima zaštite prirode i okoliša obalnog i morskog područja.</p>
Identificirati prioritetna područja za zaštitu obnovljivih resursa mora (eng. <i>Marine Managed Area MMA</i>).										<p>Jedan pristup boljem gospodarenju morskim i obalnim područjem je izdvajanje prioritetnih područja za zaštitu obnovljivih resursa mora, tj. <i>Marine Managed Areas (MMA)</i>. MMA ili prioritetno područje za zaštitu obnovljivih resursa mora je područje koje uključuje nekoliko podzona, kao što su „no-take“ zone (zabranjen ribolov, eksplotacija i sl.), zone djelomične zabrane provođenja aktivnosti (npr. ne smije se eksplotirati plin/nafta) ili zone sa posebnom primjenom (npr. zone za ribolov ili ronjenje, i sl.).</p> <p>Zabrana ribolova, eksplotacije sirovina ili drugih aktivnosti u određenom dijelu morskog okoliša može kratkoročno negativno djelovati na gospodarstvo, s obzirom</p>

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvalitetna životna sredina	Obrazloženje
										<p>da će se dio mora koji je prije korišten u gospodarske svrhe biti izuzet, odnosno predstavljat će „no-take“ zonu. U početnom periodu djelovanja mjere može se očekivati smanjenje prihoda u pojedinim gospodarskim granama, no utjecaj je kratkoročan.</p> <p>S druge strane, zabranom izvođenja ribolovnih aktivnosti te ostalih gospodarskih djelatnosti (eksploracija ugljikovodika) u nekom području, ono se oslobađa pritiska što pozitivno djeluje na njegovu mogućnost oporavka i obnavljanja. U konačnici, „oporavljeno“ područje može biti značajno za povećanje ribljeg fonda i tako pozitivno djelovati na ribarstvo.</p>
POSEBNI CILJ 2.4										
Unaprjeđenje kvalitete prostornog i razvojnog planiranja i procjena utjecaja na okoliš i prirodu u funkciji integralnog upravljanja obalnim područjem i morskim okolišem										
Razviti metode i kriterije prostornog i zaštitnog planiranja s naglaskom na polidisciplinarnе pristupe (integralno krajobrazno vrednovanje, analiza ranjivosti i pogodnosti, analiza nosivog kapaciteta obalnih i morskih ekosustava i prostora).										Razvoj metoda krajobraznog vrednovanja rezultirat će realnijim pristupom problematički kvantifikacije kapaciteta krajobraza i mogućnosti smještaja zahvata u prostoru.
Unaprijediti rezultate postupaka strateških procjena utjecaja na okoliš za prostorno-planske dokumente i sektorske PPS s naglaskom na njihovo korištenje u upravljanju i zaštiti obalnog područja i morskog okoliša.										Unaprjeđenjem mehanizma SPUO očekuje se kvalitetnija procjena utjecaja na strateškoj razini za sve sastavnice okoliša.
Unaprijediti studije utjecaja na okoliš s naglaskom na njihovo korištenje u upravljanju i zaštiti morskog okoliša i obalnog područja.										Unaprjeđenjem mehanizma SUO očekuje se kvalitetnija procjena utjecaja na sve sastavnice okoliša.
POSEBNI CILJ 2.5										
Podizanje učinkovitosti kapaciteta za zaštitu i upravljanje obalnim područjem i morskim okolišem										

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvalitetna života ljudi	Obrazloženje
Jačati stručne kapacitete koordinacijskog mehanizma za participativno planiranje, međusektorsku suradnju i održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem.										Programom izobrazbe za članove NO-a i administrativnih jedinica kao i jačanjem stručnih kapaciteta NO-a pozitivno će se djelovati na okoliš zbog bolje koordinacije zaštitnog, razvojnog i prostornog planiranja.
Jačati stručne kapacitete za upravljanje pomorskim dobrom.										Jačanje inspekcijskih službi, razvoj mehanizama za integralno upravljanje te stvaranje jedinstvene baze podataka o pomorskom dobru sa e-katastrom pomorskog dobra pridonijeti će zaštiti morskog okoliša.
Osnažiti kapacitete za nadzor pomorskog dobra kroz jačanje nadležnih inspekcijskih službi.										
Strateški prioritet 3: Poboljšanje provedbe instrumenata za postizanje dobrog stanja obalnog i morskog okoliša										
POSEBNI CILJ 3.1 Usavršavanje postojećih i uvođenje novih instrumenata provedbe prostorno-planskih dokumenata u obalnom području										
Poboljšati kvalitetu buduće izgradnje i izgrađenog okoliša te stvarati distribucijsku pravednosti kroz korištenje instrumenata upravljanja građevinskim zemljištem u naseljima.						■			■	Optimizacijom izgradnje okoliša očekuju se pozitivni utjecaji na urbani krajobraz što indirektno utječe na kvalitetu života ljudi. Preparcelacija fragmentiranih parcela, ukoliko uključuje rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, otvara mogućnost lakšoj realizaciji projekata.
Razraditi modele i realne instrumente urbane sanacije i urbane preobrazbe kojima se rješavaju dominantni infrastrukturni, ekološki, oblikovni i socioekonomski problemi obalnih naselja.										Razvojem modela i realnih instrumenata urbane sanacije moguće je sprječavanje daljnje devastacije prostora i poboljšanje rješavanja aktualnih problema u prostoru. Međutim, na temelju propisanog u Programu nije moguće procijeniti intenzitet utjecaja na sastavnice okoliša, te se ocjenjuje da ova mjerama ima negativan utjecaj na sastavnice okoliša.
POSEBNI CILJ 3.2 Unaprjeđenje upravljanja pomorskim dobrom										

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvaliteta života ljudi	Obrazloženje
Utvrđiti granice pomorskog dobra na cijelom Jadranu i osigurati njihovo evidentiranje u zemljишnim knjigama.										Utvrđivanje granica učiniti će pomorsko dobro vidljivim što je potrebno zbog njegove što bolje i efikasnije zaštite.
Unaprijediti sustav upravljanja i zaštite pomorskog dobra u općoj upotrebi.										Navedena mjera doprinijet će poboljšanju upravljačkih mehanizama čime će se pozitivno djelovati na morski okoliš i obalno područje.
POSEBNI CILJ 3.3 Unaprjeđenje sustava upravljanja morskim otpadom										
Izraditi nacionalni plan upravljanja morskim otpadom.	■	■			■				■	Zbog nedostatka sustavnih studija i programa monitoringa morskog otpada ovaj problem u morskom okolišu predstavlja veliku prijetnju po zdravlje ljudi te biološku raznolikost mora te kakvoću voda. Ovim mjerama će se definirati smjernice za rješavanje problema morskog otpada putem nacionalnog plana upravljanja morskim okolišem.
Procijeniti razinu štetnih utjecaja otpada u moru.										
Prikupljanje otpada u moru putem ronilačkih akcija i putem koćarenja.	■	■			■	■			■	
POSEBNI CILJ 3.4 Smanjivanje utjecaja ribarstva na morski okoliš										
Pratiti obnovu živih resursa Jadrana u kritičnim područjima.										Nekontrolirani izlov i uništavanje staništa na području Jadranskog mora i obale dovodi do ugrožavanja stanja prirode i okoliša mora i obalnog pojasa, što se poslijedično negativno odražava na kvalitetu života ljudi. Praćenje obnove živih resursa Jadrana doprinosi očuvanju biološke raznolikosti i uspostavi dugoročno održivog ribolova.
POSEBNI CILJ 3.5 Promicanje marikulture koja pruža visoku razinu zaštite morskog okoliša										
Uspostaviti redovitu provedbu programa praćenja na područjima uzgajališta.										Kako bi utjecaj marikulture na morski okoliš bio što reduciraniji potrebno je redovno pratiti stanje na područjima uzgajališta. Time će se stići uvid u potrebe za

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvaliteta života ljudi	Obrazloženje
										djelovanjem ili održavanjem stanja, ovisno o promjenama u okolišu koje se evidentiraju programima praćenja.
Promicati uzgoj „novih“ autohtonih vrsta.										<p>Poticanje istraživanja i uzgoja autohtonih jadranskih vrsta doprinosi očuvanju biološke raznolikosti. Poboljšanjem uvjeta morskog okoliša posredno se pozitivno djeluje na zdravlje i kvalitetu života ljudi.</p> <p>Osim toga, ova mjera može doprinijeti dalnjem razvoju marikulture, čime se stvara pozitivan učinak na gospodarske značajke kao okolišnu komponentu.</p>
Izraditi Pravilnik o reguliranju prijenosa vrsta u uzgoju, uzgojnih alata i uzgojnih kaveza iz jednog područja u drugo područje uzgoja (primjena mjere se ne odnosi na prijenos između hrvatskih uzgajališta).										Ova mjera može doprinijeti smanjenju rizika od unosa stranih/invazivnih vrsta u Jadran, čime bi se zaštitila bioraznolikost Jadrana te posredno i marikultura kao gospodarska grana.
POSEBNI CILJ 3.6. Smanjivanje rizika unosa stranih/invazivnih vrsta putem pomorskog prometa (balastne vode i morski obraštaj)										
Izraditi i provoditi subregionalni - jadranski protokol o primjeni Međunarodne konvencije o upravljanju i nadzoru brodskih balastnih voda i taloga na Jadranskom moru.										Sustavnom kontrolom balastnih voda smanjiti će se rizik unosa opasnih vrsta i patogena u morski okoliš. Ova mjera pozitivno se odražava na bioraznolikost, kakvoću voda, gospodarske značajke te zdravlje ljudi.
Uspostaviti provedbu redovitog pregleda područja luka (<i>Port Control Survey</i>).										Praćenje promjena u sastavu i abundanciji određenih vrsta organizama doprinosi boljem upravljanju stranim vrstama, odnosno pravovremenom djelovanju ukoliko se uoči stanje koje može štetiti bioraznolikosti Jadrana.
Uspostaviti sustav upozorenja, ranog otkrivanja i brzog uklanjanja unesenih invazivnih vrsta.										Ovom mjerom smanjuje se rizik od negativnog djelovanja invazivnih vrsta u Jadranu.
POSEBNI CILJ 3.7. Smanjivanje unosa energije u morski okoliš (podvodna buka)										

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravje i kvalitetna životna sredina	Obrazloženje
Uspostaviti i razviti register kojim bi se evidentirala, procjenjivala i upravljala prostorna i vremenska raspodjela impulsnih antropogenih izvora buke u frekvenčnom području 10 Hz do 10kHz.										Evidentiranjem, procjenjivanjem i upravljanjem impulsnim antropogenim izvorima buke te nadziranjem trendova razina kontinuirane podvodne buke prikupiti će se podaci temeljem kojih bi se moglo kvantitativno odrediti trenutni status i trendovi podvodne buke u morskom okolišu.
Putem mjernih postaja, i/ili ako je to moguće, akustičkim modeliranjem, nadzirati trendove razina kontinuirane podvodne buke unutar tercnih pojasa 63 i 125 Hz (srednja frekvencija).										
Uspostaviti regionalnu suradnju na koordiniranom pristupu Deskriptoru 11 u Jadranskom moru te jačati znanje i osigurati dijeljenje iskustava o mogućem utjecaju buke na morske organizme u Jadranskom moru.										
POSEBNI CILJ 3.8										
Zaštita i očuvanje bioraznolikosti										
Analizirati rizike slučajnog ulova kornjača, morskih sisavaca i morskih ptica u različitim ribolovnim alatima.										Najveći problem ugroženosti zaštićenih morskih vrsta (morske kornjače, morski sisavci, morske ptice) u Jadranu predstavlja slučajan ulov mrežama stajaćicama i pridnenim koćama.
Izraditi plan za smanjenje slučajnog ulova zaštićenih vrsta kralježnjaka (morski sisavci, morske ptice, morske kornjače, morski psi, raže) ribolovnim alatima.										U sjevernom Jadranu mrežama stajaćicama godišnje se slučajno ulovi između 500 i 4000 kornjača, sa smrtnošću do 74 %. Pridnenim koćama ulovi se 2000 do 4000 kornjača godišnje sa smrtnošću oko 20 %.
Donošenje ribolovnih odredbi kojima bi se utjecalo na smanjenje slučajnog ulova.										Mjere kojima bi se smanjio rizik od slučajnog ulova zaštićenih morskih vrsta doprinijele bi boljoj zaštiti vrsta Jadranskog mora te ukupnoj bioraznolikosti.
POSEBNI CILJ 3.9										
Osmišljavanje i provođenje metoda i tehnologija prilagodbe na promjene u morskom i obalnom ekosustavu pod utjecajem klimatskih promjena										
Provoditi biološko-ribarstvena istraživanja vezana uz iskorištavanje nezavičajnih										Kroz nova saznanja o komercijalno bitnim vrstama otvara se mogućnost njihovog optimalnijeg iskorištavanja što doprinosi razvoju ribarstva. Nadalje, s obzirom da su

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvalitetna života ljudi	Obrazloženje
(alohtonih) gospodarski potencijalno važnih vrsta.										alohotone invazivne vrste jedan od glavnih problema u Jadranu, istraživanjem se može utvrditi koje vrste nemaju utjecaja na autohtone morske organizme te njih odrediti kao prioritetne za uzgoj što doprinosi očuvanju bioraznolikosti.
Provoditi prilagodbe vezane uz promjenu tehnologije ribolova radi izlova nezavičajnih (alohtonih) gospodarski potencijalno važnih vrsta.										Neke alohtone vrste neaktivno djeluju na marikulturu i autohtone vrste. Primjer je strijelka skakuša (<i>Pomatomus saltatrix</i>) koja ima negativan utjecaj na populaciju cipla bataša (<i>Mugil cephalus</i>) (Dulčić i Dragičević, 2011) i radi štete na kavezima u ribogojilištima (Arechvala-Lopez i sur., 2014). Kako ribari još uvijek nemaju odgovarajuće alate za uspješan ulov strijelke skakuše, tradicionalno ribarstvo cipla bataša danas se nalazi na rubu propasti, a potencijalna ekonomski prednost izlova strijelke skakuše još uvijek nije ostvarena (Dulčić i Dragičević, 2011). Razvojem novih tehnologija moguć je pozitivan učinak na bioraznolikost i gospodarske značajke.
Provoditi prilagodbe vezane uz uvođenje novih vrsta u marikulturu i povećanje proizvodnje (uzgoja) toploljubnih vrsta.	orange									Provđenjem ove mjere moguć je pozitivan utjecaj na gospodarstvo zbog otvaranja mogućnosti boljeg pozicioniranja na tržištu sa proizvodima za kojima postoji potražnja. Međutim, utjecaj ove mjere na bioraznolikost je u ovisnosti o kvaliteti provedbe mjere <i>Provoditi prilagodbe vezane uz promjenu tehnologije ribolova radi izlova nezavičajnih (alohtonih) gospodarski potencijalno važnih vrsta organizama</i> . Ukoliko se ta mjeru ne bi provela na adekvatan način moguće je ugrožavanje autohtonih vrsta uslijed bijega vrsta iz ribogojilišta i daljnog širenja na staništa autohtonih vrsta.
Provredba prilagodbe vezane uz promjenu tehnologije uzgoja.					orange					Prilagodba tehnologije uzgoja hladnjoljubnih (frigofilnih) vrsta radi povećanja temperature mora može rezultirati povećanjem ulaganja u marikulturu. Bez točnog modela povećanja temperature za područje Jadrana nije moguće utvrditi intenzitet ovog utjecaja. Nakon izrade modela biti će moguće kvantificirati obujam troškova prilagodbe tehnologije.
Jačati otpornosti obalnih naselja na pojavu ekstremnih vremenskih i klimatskih hazarda.										Navedene mjeru doprinose smanjenju rizika od nepovoljnog djelovanja klimatskih promjena.

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravje i kvalitetna života ljudi	Obrazloženje
Razvijati prilagodbu obalnog područja na porast razine mora.			Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravje i kvalitetna života ljudi	Obrazloženje

7.2.2 Procjena utjecaja na strateški cilj

Strateški cilj na koji Studija procjenjuje utjecaj Programa glasi: „Usuglašenost mjera za zaštitu morskog okoliša i obalnog područja sa zahtjevima okoliša i prirode“. Ovaj cilj daje uvid u opravdanost mjera koje je definirao Program u odnosu na potrebno očuvanje prirodnih resursa.

Ostvarenost cilja analizira se putem procjene utjecaja svih mjera na okoliš i prirodu u poglavljiju 7.2.1 Analiza mjera Programa i procjena utjecaja na okoliš i prirodu.

Mjere koje su propisane Programom predstavljaju „smjernice“ RH u procesu dostizanja dobrog stanja okoliša, kako je definirano Okvirnom direktivom o morskoj strategiji. Cilj propisanih mjera je zaštita i očuvanje morskog okoliša, sprječavanje onečišćenja te, gdje je to moguće, revitalizirati ugrožena područja Jadrana. Također, mjerama će se osigurati održiva provedba gospodarskih aktivnosti na Jadranu.

Analiza mjera definiranih Programom pokazala je da su sve mjere fokusirane na ublažavanje ili eliminaciju pritisaka u morskom okolišu, kako bi se poboljšalo stanje sastavnica okoliša. Mjere se većinom odnose na ublažavanje pritisaka na morska staništa i vrste. Veliki pomak u smanjenju pritisaka, kako je vidljivo iz Programa, očekuje se u gospodarskom sektoru, konkretno ribarstvu.

Sve mjere Programa imaju potencijalno pozitivne učinke na sastavnice okoliša, dok manji broj mjera (dvije mjere) mogu potencijalno negativno djelovati na pojedine sastavnice okoliša.

Mjere koje mogu imati negativne utjecaje navedene su u tablici ispod. Njihovi potencijalno negativni utjecaji nisu kvantificirani niti je definiran intenzitet tih utjecaja, s obzirom da se radi o mjerama koje nisu prostorno i tehnički detaljno definirane. Na strateškoj razini procjene uočava se potencijalni rizik čiji intenzitet i potencijalni učinci ovise o mehanizmu provedbe mjera i njihovom monitoringu, što će se definirati u kasnijim fazama provedbe Programa.

Tablica 7.2 Mjere sa potencijalno negativnim utjecajima

Broj mjere	Mjera	Obrazloženje
3.9.3	Provoditi prilagodbe vezane uz uvođenje novih vrsta u marikulturu i povećanje proizvodnje (uzgoja) topoljubnih vrsta.	Utjecaj ove mjerne na bioraznolikost je u ovisnosti o kvaliteti provedbe mjerne <i>Provedba prilagodbe vezane uz iskoriščavanje novopridošlih (alohtonih) gospodarskih važnih organizama</i> . Ukoliko se ta mjeru ne bi provedla na adekvatan način moguće je ugrožavanje autohtonih vrsta uslijed bijega vrsta iz ribogojilišta i daljnog širenja na staništa autohtonih vrsta.
3.9.4	Provedba prilagodbe vezane uz promjenu tehnologije uzgoja.	Prilagodba tehnologije uzgoja hladnoljubnih (frigofilnih) vrsta radi povećanja temperature mora može rezultirati povećanjem ulaganja u marikulturu. Bez točnog modela povećanja temperature za područje Jadrana nije moguće utvrditi intenzitet ovog utjecaja. Nakon izrade modela biti će moguće kvantificirati obujam troškova prilagodbe tehnologije.

8 Mjere zaštite okoliša

Procjena utjecaja mjera Programa na okoliš pokazala je da su ciljevi, odnosno prioriteti koje je Program definirao u skladu su sa Okvirnom direktivom o morskoj strategiji, ali i sa ciljevima Barcelonske konvencije.

Analizirane mjere pozitivno će djelovati na stanje morskog okoliša, dok manji broj mjera može imati i potencijalno negativne učinke. Ova Strateška studija neće propisivati mjere zaštite okoliša, s obzirom na prirodu Programom definiranih mjera.

Prva mjera koja je procijenjena kao potencijalno negativna odnosi se na uvođenje novih vrsta u marikulturu. Ova mjera može predstavljati potencijalni rizik ukoliko odabir novih vrsta rezultira unosom invazivnih vrsta u morski okoliš. Ipak, provođenje navedene mjere uključit će analizu mogućnosti uzgoja novih vrsta uz obavezan monitoring stanja morskog okoliša. Sukladno odredbama Okvirne direktive o morskoj strategiji, odnosno deskriptoru 2 koji navodi da brojnost stranih vrsta treba biti na takvoj razini koja neće štetiti ekosustavima. Problem koji strane invazivne vrste predstavljaju za Sredozemno more, pa samim time i za Jadransko područje, prepoznat je u Barcelonskoj konvenciji, odnosno Protokolu o posebno zaštićenim područjima Sredozemnog mora i biološkoj raznolikosti. Sukladno navedenom dokumentu, države potpisnice Konvencije moraju djelovati u smjeru sprječavanja širenja invazivnih vrsta na svom teritoriju (uključujući prekograničnu suradnju). Program stoga ima zadaću da, između ostalog, djeluje u skladu sa navedenim, odnosno mora spriječiti širenje te ograničiti utjecaj stranih vrsta u Jadranskom moru. Upravo iz tog razloga Strateška ne propisuje dodatne mjere zaštite, odnosno sprječavanja širenja invazivnih vrsta.

Provedba prilagodbe vezane uz promjenu tehnologije uzgoja, kako je ranije navedeno, može rezultirati povećanjem ulaganja u marikulturu. Povećanje troškova kao rezultat promjene tehnologije uzgoja uvelike je ovisno o samom odabiru tehnologije i učinku s obzirom na promjene u temperaturama mora. Kako u ovoj fazi definiranja prioriteta i mjera nisu definirani potrebni detalji tako se intenzitet utjecaja ne može definirati. Tek u kasnijim fazama realizacije Programa moći će se na osnovu modeliranja definirati najoptimalnija tehnologija i definirati potencijalni učinci na gospodarstvo sa aspekta povećanja troškova.

9 Zaključak

Mjere koje su definirane Programom temeljene su na početnoj procjeni stanja morskog okoliša i opterećenjima koji izazivaju nepovoljne učinke na okoliš i prirodu.

Mjere koje je definirao Program teže postizanju dobrog stanja okoliša, odnosno smanjenju opterećenja na morski okoliš i obalno područje, kako bi se postigli ciljevi uspostavljeni međunarodnim dokumentima, odnosno prvenstveno direktivama i strategijama za zaštitu prirode i okoliša (Okvirna direktiva o morskoj strategiji, Okvirna direktiva o vodama, Direktiva o pticama, Direktiva o staništima).

Procjenom utjecaja Programa na okoliš zaključeno je da su definirane mjere u skladu sa ciljevima zaštite okoliša i prirode te su s tog aspekta prihvatljive za okoliš, odnosno analizirane sastavnice.

10 Varijantna rješenja

Program mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem definira mjere kojima će se postići ili održati dobro stanje okoliša.

S obzirom na razinu razrađenosti mjera u Programu, u ovoj fazi procjene ne raspisuju se varijantna rješenja za mjere koje imaju potencijalno negativan utjecaj, s obzirom da će se okolišno najprihvatljiviji načini provedbe mjera definirati u budućim fazama realizacije Programa.

11 Praćenje stanja okoliša

Praćenje stanja okoliša potrebno je definirati za svaku mjeru Programa u fazi razrade mjera i definiranja vremenskog okvira provedbe mjera.

Stanje morskog okoliša potrebno je pratiti tijekom provedbe mjera kako bi se osigurala realizacija Programa koja će biti u skladu sa zahtjevima zaštite prirode i okoliša.

12 Izvori podataka

12.1 Znanstveni i stručni radovi, publikacije

- Bakran-Petricioli, T., (2011) Priručnik za određivanje morskih staništa u Hrvatskoj prema Direktivi o staništima EU. Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb, 184 pp
- Bogunović, M., Bensa, A., 2006: Tla krša – temeljni čimbenik biljne proizvodnje, u: Hrvatski krš i gospodarski razvoj (ur. Biondić, B., Božičević, J.), Centar za krš, Zagreb, 41-50
- Državni zavod za statistiku (2015.) Statistički ljetopis Republike Hrvatske
- IRES EKOLOGIJA d.o.o., 2015., Strateška studija utjecaja na okoliš istraživanja i eksploracije ugljikovodika na Jadranu
- IRES EKOLOGIJA d.o.o., 2015., Strateška studija utjecaja na okoliš istraživanja i eksploracije ugljikovodika na kopnu
- Jelovčić, P. A., (2008): Onečišćenje morskog okoliša balastnim vodama s posebnim osvrtom na međunarodnu konvenciju o nadzoru i upravljanju brodskim balastnim vodama i talozima iz 2004. godine. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 45
- Komadina, P., Brčić, D., Frančić, V. (2013): VTMIS služba u funkciji unaprjeđenja sigurnosti pomorskog prometa i zaštite okoliša na Jadranu. Pomorski zbornik, 47/48
- Lušić, Z., Kos, S. (2006): Glavni plovیدbeni putovi na Jadranu. Naše more: znanstveni časopis za more i pomorstvo, 53
- Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, 2012., Početna procjena stanja i opterećenja morskog okoliša hrvatskog dijela Jadrana
- Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, 2014., Skup značajki dobrog stanja okoliša za morske vode pod suverenitetom Republike Hrvatske i skup ciljeva u zaštiti morskog okoliša i s njima povezanih pokazatelja
- Tomislav Gomerčić, Martina Đuras Gomerčić, Hrvoje Gomerčić, Darinka Škrtic, Snježana Ćuković, Hrvoje Lučić, Ana Galov, Snježana Vuković, Đuro Huber, 2004., Vrste, brojnost i rasprostranjenost morskih sisavaca u hrvatskom dijelu Jadranskog mora

12.2 Internetske baze podataka

- Ivo Trinajstić, Fitogeografsko rasčlanjenje klimazonalne šumske vegetacije Hrvatske, Šumarski liši br. 9 I». CXXII (1998), 407-421 <http://www.sumari.hr/sumlist/pdf/199804070.pdf>
- Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva, <http://www.mps.hr/ribarstvo/default.aspx?id=8>
- Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, www.mppi.hr
- Tatjana Bakran Petricioli, Život na morskom dnu Jadrana, <http://www.drypis.info/2006/%C5%BDivotnamorskodnjuJadrana/tqid/192/Default.aspx>

12.3 Zakoni, pravilnici, direktive

- Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN 23/14, 51/14)
- Pravilnik o granicama u ribolovnom moru Republike Hrvatske (NN 5/11)
- Pravilnik o mjerama zaštite od buke izvora na otvorenom prostoru (NN 156/08)
- Pravilnik o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima (NN 88/14)
- Pravilnik o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima (NN 88/14)
- Pravilnik o praćenju kvalitete zraka (NN 3/13)
- Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13)
- Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (NN 8/12)
- Pravilnik o tehničkim uvjetima i normativima za siguran transport tekućih i plinovitih ugljikovodika magistralnim naftovodima i plinovodima te naftovodima i plinovodima za međunarodni transport (NN 53/91)
- Pravilnik o upravljanju i nadzoru vodenog balasta (Narodne novine, br. 128/12)
- Pravilnik o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarno zaštite (NN 66/11, 47/13)
- Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13)
- Zakon o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14)
- Zakon o vodi za ljudsku potrošnju (NN 56/13)

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN br. 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 52/14)
Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15)
Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)
Zakon o zaštiti zraka (NN 130/11, 47/14)
Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 150/08, 71/10, 139/10, 22/11, 84/11, 154/11, 12/12, 35/12, 70/12, 144/12, 82/13, 159/13, 22/14, 154/14)

12.4 Konvencije, protokoli, sporazumi

Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača (1985.)
Deklaracija o očuvanju smještaja struktura, mjesta i područja baštine, Xian (2005)
Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine, Valetta (1992)
Europska konvencija o zaštiti arheološkog nasljedstva Europe (London 1969.)
Konvencija o biološkoj raznolikosti (1992.)
Konvencija o europskim krajobrazima (Firenze, 2000.)
Konvencija o močvarama (Ramsarska konvencija, 1971).
Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhus, 1998.)
Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (Espoo, 1991.)
Konvencija o vrijednosti kulturne baštine za društvo, Faro (2005)
Konvencija o zaštiti europske arhitektonske baštine, Granada (1985)
Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija)
Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (CMS) (1979.)
Konvencija o zaštiti Sredozemnog mora od zagađenja (Barcelonska konvencija) (1976.) i pripadajući Protokol o posebno zaštićenim područjima Sredozemnoga mora i biološkoj raznolikosti
Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, UNESCO, (1972)
Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS) (1982.)
Međunarodna konvencija o sprječavanju onečišćenja s brodova (MARPOL 73/78)
Međunarodna povelja o kulturnom turizmu, Mexico (1999)
Montrealski protokol o tvarima koje oštećuju ozonski omotač (Montreal, 1987.)
Okvirna konvencija UN o klimatskim promjenama (UNFCCC) (1992.)
Povelja o industrijskoj baštini, Nizhny Tagil (2003)
Povelja o mjestima kulturnog značaja, Burra (1999)
Povelja o zaštiti i upravljanju arheološkim naslijeđem, Lausanne (1990)
Prijeđlozi željenih standardiziranih instrumenata za povijesni urbani krajolik, UNESCO (2011)
Protokol o strateškoj procjeni okoliša (Kijev, 2003.)
Stockholmska konvencija o postojanim organskim onečišćujućim tvarima (2001.)
Tematska strategija za zaštitu tla COM/2006/231
Venecijanska povelja ICOMOS (1964)

12.5 Planovi, programi, strategije

AZU (2015a). Okvirni plan i program istraživanja i eksploracije ugljikovodika na Jadranu.

AZU (2015b). Okvirni plan i program istraživanja i eksploracije ugljikovodika na kopnu.

Nacionalna strategija za provedbu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) i Kyotskog protokola u Republici Hrvatskoj s planom djelovanja

Nacionalni strateški plan razvoja akvakulture RH za razdoblje 2014-2020

Okvirni plan i programa istraživanja i eksploracije ugljikovodika na Jadranu

Okvirni plan i programa istraživanja i eksploracije ugljikovodika na kopnu

Operativni program za pomorstvo i ribarstvo RH za programsko razdoblje 2014-2020

Plan upravljanja pridnenim povlačnim mrežama – koćama

Plan upravljanja vodnim područjem 2016 -2021 (nacrt)

Strategija energetskog razvoja RH

Strategija Europske unije za Jadransko-jonsku regiju

Strategija industrijskog razvoja RH

Strategija pomorskog pomorskog razvijanja i integralne pomorske politike Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020. godine

Strategija prostornog razvoja RH

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine

12.6 Izvješća

Izvješće o stanju okoliša u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2009. do 2012. godine, Agencija za zaštitu okoliša, 2014.

Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2014. godinu, 2015.

13 Sažetak

13.1 Uvod

Strateška procjena utjecaja na okoliš je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa. Strateškom procjenom stvara se osnova za promicanje održivog razvijanja kroz objedinjavanje uvjeta za zaštitu okoliša u strategije, planove i programe pojedinog područja. Time se omogućava da se mjerodavne odluke o prihvaćanju strategija, plana i programa donose uz poznavanje mogućih značajnih utjecaja koje bi strategija, plan i program svojom provedbom mogao imati na okoliš, a nositeljima zahvata pružaju se okviri djelovanja i daje se mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenju odluka (Zakon o zaštiti okoliša, NN 80/13, 78/15).

Postupkom procjene utjecaja Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem na okoliš procjenjuju se, u najranijoj fazi izrade nacrta Programa, vjerojatno značajni utjecaji na okoliš i zdravje ljudi koji mogu nastati provedbom Programa. Postupak se temelji na odredbama Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/13, 78/15), Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13), Pravilnika o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu (NN 146/14) te Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08).

13.1.1 Svrha i ciljevi izrade Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem

U lipnju 2008. godine EU je donijela Direktivu 2008/56/EZ kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o morskoj strategiji). Navedenom Direktivom države članice moraju poduzeti potrebne mјere za postizanje ili održavanje dobrog ekološkog stanja u morskom okolišu najkasnije do 2020. godine. U tu svrhu razvijaju se i primjenjuju morske strategije u okviru kojih se primjenjuje pristup upravljanja ljudskim djelatnostima utemeljen na ekosustavima. Direktiva također predstavlja 'okolišni stup' u svim politikama EU orijentiranim k upravljanju i iskorишćavanju prirodnih resursa morskog okoliša.

Osnovna svrha Direktive prenesena je postizanje i održavanje dobrog stanja morskog okoliša do 2020. godine putem ostvarivanja općih ciljeva zaštite morskog okoliša koji uključuju:

- zaštitu, očuvanje, omogućavanje oporavka i obnavljanje morskih i obalnih ekosustava te održivo korištenje ekosustavnih usluga
- očuvanje zaštićenih područja u moru i ekološki značajnih područja EU Natura 2000
- smanjenje onečišćenja u morskom i obalnom okolišu u cilju očuvanja zdravja ljudi, ekosustava i omogućavanja korištenja mora i obale
- uspostavljanje i/ili održavanje ravnoteže između ljudskih aktivnosti i prirodnih resursa primjenom ekosustavnog pristupa.

13.2 Okolišne značajke područja na koja provedba Programa može utjecati

U nastavku se daje pregled onih komponenti okoliša na koje provedba Programa može imati utjecaj.

Tablica 13.1 Pregled komponenti okoliša na koje je moguć utjecaj Programa

Komponenta okoliša	Analiza provedbe Programa na pojedinu komponentu okoliša
Bioraznolikost	Provedbom Programa očekuje se pozitivan učinak na bioraznolikost, s obzirom da se mјere definirane programom odnose na poboljšanje stanja morskog okoliša, sprječavanje onečišćenja, proglašavanje prioritetnih područja za zaštitu, kartiranje morskih staništa i sl. Osim toga, mjerama se planiraju ograničiti one gospodarske aktivnosti koje uzrokuju devastaciju morskog okoliša, čime se može doprinijeti poboljšanju bioraznolikosti Jadranskog mora.
Zaštićena područja	Zaštićena područja morskog okoliša važna su za očuvanje sa aspekta zaštite ukupne bioraznolikosti Jadrana. Prirodne vrijednosti zbog kojih su zaštićeni, poput osjetljivih vrsta te rijetkih stanišnih tipova, potrebno je zaštititi od nepovoljnog antropogenog djelovanja. Mјere Programa imaju za cilj unaprijediti

	provođenje gospodarskih aktivnosti koje imaju utjecaj na morski okoliš, smanjiti opterećenja antropogenog porijekla te unaprijediti sustav zaštite morskog okoliša i obalnog pojasa, čime se doprinosi zaštiti zaštićenih područja Jadrana.
Tlo	Provedbom Programa ne očekuju se negativni utjecaji na tlo. Mogući su pozitivni utjecaji prilikom provođenja mjera u obalnom području koje podrazumijevaju smanjenje onečišćenja, uređenje obale te zabranu gradnje u uskom obalnom pojusu.
Prijelazne i priobalne vode	Program definira mnoge mjere u svrhu zaštite prijelaznih i priobalnih voda od onečišćenja te u svrhu boljeg upravljanja vodama, koje će biti održivo i okolišno prihvatljivo. Program se nadovezuje na Okvirnu direktivu o vodama koja definira glavne mehanizme zaštite voda.
Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Negativni utjecaji na kvalitetu zraka te klimatološke značajke se ne očekuju provedbom ovog Programa. Mjere kojima se djeluje u smjeru sprječavanja onečišćenja mogu se pozitivno odraziti na kvalitetu zraka, ukoliko se ograniči provedba gospodarskih aktivnosti koje emitiraju onečišćujuće tvari u zrak (npr. eksploatacija ugljikovodika)
Gospodarske značajke	Provedbom Programa moguće su negativne posljedice po gospodarske aktivnosti na moru, no one su većinom kratkoročne. To se odnosi na ograničavanje provedbe određenih gospodarskih aktivnosti (npr. ribolov, promet, turizam) u područjima koja budu evidentirana kao prioritetsna za zaštitu, ili u područjima u kojima će biti neophodno sprječiti daljnje onečišćenje morskog okoliša. Ipak, dugoročnim ulaganjem u očuvanost prirode i okoliša može se pozitivno odraziti na turizam, ali i na ribarstvo, ukoliko se doprinese povećanju riblje fonde u Jadranskom moru.
Materijalna imovina	Provedba Programa ne podrazumijeva realizaciju projekata koji bi mogli biti u konfliktu sa postojećom infrastrukturom na moru i obali.
Kulturna baština i krajobraz	Provedba Programa nema utjecaja na krajobraz, ali može imati potencijalno pozitivne učinke na kulturnu baštinu. To se odnosi na dodatnu zaštitu pomorskih kulturnih dobara kroz zaštitu staništa, ali i generalno kroz jačanje zaštite pomorskog dobra te ograničavanje provedbe gospodarskih aktivnosti na pojedinim lokalitetima Jadranskog mora.
Zdravlje i kvaliteta života ljudi	Promjene obrazaca ponašanja, odnosno realizacija gospodarskih aktivnosti na održiv način, zaštita područja na moru i obali u svrhu njihovog oporavka i očuvanja djeluje se pozitivno na kvalitetu života ljudi. Racionalno korištenje resursa osigurat će stabilnost okoliša, a smanjenje opterećenja morskog okoliša i obale u vidu onečišćenja pozitivno će djelovati na kakvoću voda, zraka, tla te ukupnog morskog okoliša. Time se posredno pozitivno djeluje na zdravlje ljudi.

13.3 Utjecaji programa na okoliš

13.3.1 Metodologija procjene utjecaja

Procjena utjecaja temelji se na strateškoj razini, koja isključuje pojedinačne zahvate i specifičnu projektno vezanu procjenu utjecaja na okoliš. Sukladno metodološkim preporukama za izradu strateških studija koje analiziraju strategije, planove i programe na krovnoj razini, nastalima u okviru projekta SEA Hrvatska iz 2014. godine, procjena utjecaja izvršena je putem odabira strateškog cilja Studije (za razliku od okolišnih ciljeva koji se postavljaju za strateške studije koje se bave tematikom niže razine).

Strateški cilj na koji se procjenjuje utjecaj je „Usuglašenost mjera za zaštitu morskog okoliša i obalnog područja sa zahtjevima okoliša i prirode“. Iz odabira cilja vidljivo je da glavna metodološka smjernica za procjenu utjecaja predstavlja analizu prihvatljivosti mjera koje predlaže Strategija u odnosu na relevantne komponente okoliša i prirode.

Sljedeća analiza predstavlja identifikaciju potencijalnih utjecaja Programa na okoliš, čiji se intenzitet u ovoj fazi ne procjenjuje. Intenzitet potencijalnih utjecaja ovisit će o usmjerenjima narednih projekata, čija će realizacija uslijediti u kasnijim fazama provedbe i razrade Programa.

Cilj ove Studije stoga je provesti stratešku i kvalitativnu procjenu potencijalnih učinaka Programa, u svrhu isticanja mjera koje zahtijevaju posebnu pozornost pri budućoj razradi i definiranju akcijskih planova za realizaciju Programa.

Procjena mjera i njihov utjecaj na sastavnice okoliša prikazat će se putem četiri kategorije utjecaja, i to:

pozitivan utjecaj	
negativan utjecaj	
negativan/pozitivan	
neutralan utjecaj	

Opis kategorija utjecaja:

Pozitivan utjecaj: Utjecaj je pozitivan ako predložena mjera poboljšava postojeće stanje sastavnica okoliša u odnosu na sadašnje stanje ili trend. Do poboljšanja može doći uslijed rješavanja nekog od postojećih okolišnih problema ili uslijed pozitivne promjene postojećeg negativnog trenda.

Negativan utjecaj: Utjecaj se ocjenjuje kao negativan ako se procijeni da se provedbom mjera značajno negativan utjecaj ne može isključiti, odnosno ako se procijeni da provedba mjere može pogoršati stanje određene sastavnice.

Negativan/pozitivan utjecaj: Utjecaj je pozitivan/negativan ako mjera djeluje i negativno i pozitivno na sastavnicu okoliša, odnosno utjecaj ima značajke pozitivnog i negativnog utjecaja (opisano u tekstu iznad). Za ovu kategoriju utjecaja također se definiraju mjere zaštite okoliša.

Neutralan utjecaj: Utjecaj je neutralan ukoliko mjere na strateškom nivou ne generiraju pozitivne ili negativne utjecaje na sastavnice okoliša.

Prvi korak u analizi utjecaja mjera na okoliš i prirodu bio je definirati **način** na koji svaka mjera može djelovati na sastavnice okoliša koje su opisane u Studiji, odnosno koje promjene može generirati. Osim toga, kod pojedinih mjeru istaknuti su prepoznati mogući problemi za koje se na ovoj razini ne propisuju mjeru jer ne postoje tehnički detalji izvedbe mjeru. Iz tog razloga mjeru kod kojih se evidentiraju potencijalni problemi bit će potrebno razraditi sa većom pažnjom prilikom definiranja akcijskih planova i drugih dokumenata za implementaciju Programa.

13.3.2 Analiza mjera Programa i procjena utjecaja na okoliš i prirodu

Tablica 13.2 Procjena utjecaja programa na okoliš

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvaliteta života ljudi	Obrazloženje
Strateški prioritet 1: Unaprjedenje operativnog okvira za koordinirano upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem										
POSEBNI CILJ 1.1 Uspostava sustava za koordinirano, participativno i transparentno dogovaranje i odlučivanje o korištenju obalnih i morskih resursa										
Uspostaviti stalni koordinacijski mehanizam za učinkovito provođenje Strategije zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.										Ovom mjerom poboljšava se trenutni način praćenja stanja morskog okoliša i obalnog područja, čime se uvelike utječe na očuvanje navedenih područja, pravovremenim reagiranjem na potencijalne negativne promjene.
Ojačati koordinaciju u izradi normativnih, strateških i planskih dokumenata za upravljanje i zaštitu morskog okoliša i obalnog područja na nacionalnoj i županijskoj razini.										Poboljšanje upravljanja obalnim i morskim područjem donošenjem strateško-planske dokumentacije pridonosi uređenju odnosa sektora zaštite prirode i okoliša (morskog) te gospodarstva i održivog razvoja koji će biti u skladu sa zahtjevima zaštite obalnog i morskog okoliša.
Ojačati koordinacijsku ulogu sustava prostornog uređenja u postupku izrade prostornih planova te u postupku izrade sektorskih i razvojnih strateških planova/dokumenata.										Prostorno i strateško-plansko uređenje, u smislu poboljšanja izrade dokumenata prostornog i strateškog planiranja, može doprinijeti boljem planiranju, odnosno integraciji pitanja zaštite okoliša u sustav prostornog i strateškog planiranja razvoja.
Osigurati kvalitetnije uključivanje i pravovremeno reagiranje zainteresirane javnosti u procesima zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.										Aarhuška konvencija zahtijeva od svojih stranaka da jamče pravo javnosti na pristup informacijama, sudjelovanje javnosti u odlučivanju o pitanjima zaštite okoliša i javni pristup pravosuđu u pitanjima zaštite okoliša – ova mjeru doprinosi prije svega poštivanju ove Konvencije, čime se poboljšava sistem donošenja odluka, uvažavanjem prijedloga i mišljenja javnosti.

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvalitetna životna sredina	Obrazloženje
Formulirati prioritetne potrebe za pograničnu i širu međunarodnu suradnju u zaštiti morskog okoliša i upravljanju obalnim područjem u okviru postojećih regionalnih koordinacijskih tijela te EU programa teritorijalne suradnje.										Upravljanje Jadranskim morem uključuje međudržavnu, tj. regionalnu suradnju, kako bi mehanizmi zaštite bili što efikasniji te cjeloviti.
POSEBNI CILJ 1.2 Unaprjeđenje regulatornog okvira i usklađivanje pojmove koji se tiču upravljanja i zaštite morskog okoliša i obalnog područja										
Integrirati principe integralnog upravljanja u normativni okvir o upravljanju pomorskim dobrom.										Kako je navedeno u Programu mjera dosadašnja primjena postojećeg ZPDML-a pokazala je manjkavosti i administrativne barijere te nejasno ili nedovoljno uređena pojedina pitanja kojima se bavi. Stoga je poboljšanje ovog Zakona korak u rješavanju dosadašnjih neusuglašenosti u upravljanju morskim okolišem ali i gospodarskim aktivnostima.
Razraditi dodatne normativne preduvjete za daljnji razvoj prostornog planiranja mora.										Izrada prostornih planova preduvjet je za održivo korištenje prostora. Poboljšanje prostornog planiranja mora, uvažavajući zaštićena i osjetljiva područja te zaštitu prirode i morskog okoliša, osigurava se manja degradacija prostora i manji negativni utjecaji na okoliš.
Primijeniti institut prilagodbe (adaptacije) obalnog odmaka u skladu s odredbama Protokola o IUOP-u.										Ova mjera doprinosi očuvanju obalnih prirodnih staništa, krajobraza, prirodnih resursa i ekosustava u skladu s međunarodnim i regionalnim pravnim instrumentima. Zabранa gradnje u obalnom pojasu od 100m jedno je od načela koje može uvelike doprinijeti smanjenju negativnog učinka litoralizacije i pritisaka na obalno područje Jadrana.
Uskladiti postojeće i izraditi nove planske i provedbene podzakonske propise nužne za učinkovito upravljanje zaštićenim područjima.										Navedenom mjerom stvara se mogućnost za poboljšanje stana unutar zaštićenih područja, odnosno adekvatnija zaštita prirodnih vrijednosti zaštićenih područja.
Strateški prioritet 2: Jačanje kapaciteta za provedbu upravljanja i zaštite morskog okoliša i obalnog područja										
POSEBNI CILJ 2.1										

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvalitetna životna sredina	Obrazloženje
Uspostava usklađenog sustava praćenja stanja obalnih i morskih ekosustava i procesa										
Usklađeno provoditi nacionalni program praćenja u skladu s Okvirnom direktivnom o morskoj strategiji s ostalim nacionalnim programima praćenja koja se provode u jadranskim vodama pod suverenitetom RH.										Uspostavljanjem sustava praćenja stanja obalnog i morskog područja kako na nacionalnom tako i na regionalnom nivou, doprinosi se unaprijeđenju sustava zaštite okoliša i prirode te samim time boljim planiranjem u prostoru (održivo prostorno planiranje).
Uspostaviti transnacionalni (jadranski) program praćenja stanja morskog okoliša.										
Sistematski pratiti, istraživati i ocjenjivati stanja i procese u prostoru obalnog područja.										
POSEBNI CILJ 2.2 Učinkovito upravljanje informacijama u funkciji integralnog upravljanja obalnim područjem i morskim okolišem										
Dopuniti sadržaje postojećih baza podataka i baza prostornih podataka u funkciji integralnog upravljanja obalnim područjem i morskim okolišem.										Ovom mjerom omogućava se uvid u trenutno stanje morskog i obalnog područja, čime se stvara preduvjet za adekvatnu zaštitu.
Unaprijediti interoperabilnost različitih baza podataka.										Prikupljanje podataka iz različitih sektora i njihovo objedinjavanje poboljšat će upravljanje i zaštitu obalnog i morskog okoliša.
POSEBNI CILJ 2.3 Identificiranje i valoriziranje prioritetnih područja za očuvanje bioraznolikosti morskog okoliša i obalnog područja										
Zaštititi morska staništa smanjenjem antropogeno uzrokovanе eutrofifikacije, onečišćenja i drugih aktivnosti.										S obzirom da o morskim svojstama i staništima još uvijek postoji jako malo podataka te je njihova zaštita zasad ograničena, ova mjeru uvelike će doprinijeti boljoj očuvanosti morskih staništa. Ograničavanjem obavljanja pojedinih aktivnosti u područjima Jadrana gdje će biti evidentirani pritisici na staništa doprinijet će se njihovoj zaštiti i poboljšanju ekoloških uvjeta važnih za opstanak pojedinih stanišnih tipova.

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravje i kvaliteta života ljudi	Obrazloženje
										Antropogene aktivnosti kao izvori nutrijenata koji dovode do eutrofikacije i onečišćenja mora su poljoprivreda, komunalne i industrijske otpadne vode te ostale djelatnosti smještene u blizini obale. Smanjenjem unosa nutrijenata umanjio bi se stupanj eutrofikacije morskog okoliša što bi pozitivno utjecalo na cijelokupnu bioraznolikost - od različitih vrsta alga i ostalih bentoskih organizama do vrsta koje se nalaze na višoj razini u hranidbenoj mreži. Agresivna i masovna litorizacija (pojava urbanizacije i eksploracije obalnog pojasa) obale, praćena izgradnjom kuća, vikendica, apartmana i drugih objekata, dovela je do pretjeranog nasipavanja i betonizacije obale. Sprječavanjem nasipavanja i izgradnje u obalnom pojusu pozitivno bi se utjecalo na naselja infralitoralnih algi i livadih cvjetnica na manjim dubinama. Posredno bi se pozitivan utjecaj odrazil i na bentske zajednice na većoj udaljenosti zbog smanjenja zamuljivanja okolnog mora.
Kartirati naselja posidonije, razraditi metode za praćenje rasprostranjenosti i provoditi nacionalni Program praćenja stanja očuvanosti naselja posidonije prema Direktivi o staništima.										Naselja posidonije smatraju se područjima najveće biološke raznolikosti u Sredozemnom moru, a njena naselja imaju višestruku ulogu kao što je proizvodnja kisika i organske tvari, stanište za mnoge vrste u cijelom ili dijelu životnog ciklusa, sprječavanje erozije obale i dr. Zbog sporog rasta, oporavak oštećenih naselja posidonije je dugotrajan proces. Ova mjera doprinosi zaštiti i oporavku naselja posidonije, a shodno tome ova mjera ima pozitivan utjecaj na bioraznolikost, zaštićena područja te gospodarske značajke.
Zabraniti ribarenje (ribolov povlačnim mrežama koćama, dredžama, obalnim mrežama potegačama ili sličnim mrežama) i druge aktivnosti iznad područja koraligena i u njegovoj blizini.										Ova mjera usmjerena je na zaštitu koralgenskih zajednica i drugih ugroženih dijelova morskog okoliša u Jadranskom moru. Mjera će doprinijeti boljoj očuvanosti bioraznolikosti Jadrana, zaštićenim morskim područjima te očuvati koralgenske zajednice i vrstu <i>Corallium rubrum</i> . Koralgenske zajednice karakterizira velik broj vrsta, no nažalost njihova točna distribucija u Jadranskom moru nije poznata, što otežava njihovu zaštitu. Lokaliziranost i puno veće bogatstvo vrsta po jedinici površine u odnosu na cirkalitoralne pjeske i muljeve čini ovo stanište ranjivijim.

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravje i kvaliteta života ljudi	Obrazloženje
										<p>U svrhu oporavka resursa 31. kolovoza 2015. godine donesen je Pravilnik o prostornom i vremenskom ograničenju obavljanja gospodarskog ribolova na moru pridnenom povlačnom mrežom - koćom u 2015. godini (NN 94/15) kojim se zabranjuje obavljanje gospodarskog ribolova pridnenom povlačnom mrežom u ribolovnim zonama C i D. Lovostaj se odnosi na razdoblje od 16. rujna 2015. godine u 00:00 sati do 15. listopada 2015. godine u 24:00 sata. Uz navedeni pravilnik, na snazi je i jednogodišnji lovostaj u području otoka Jabuke koji se također nalazi u zoni C. Efekti navedenih zabrana koćarenja u zonama C i D bit će poznati tek za nekoliko godina.</p> <p>Zabrana koćarenja i drugih aktivnosti može negativno djelovati na gospodarske aktivnosti, prvenstveno ribarstvo te ostale aktivnosti: industriju, turizam, pomorski promet. S druge strane, zabranom izvođenja ribolovnih aktivnosti u nekom području, ono se oslobođa pritisaka što pozitivno djeluje na njegovu mogućnost oporavka i obnavljanja.</p>
Izraditi prostornu analizu i kartirati aktivnosti/pritiske u obalnom i morskom području.										<p>Analiza prostora s naglaskom na pritiske u okolišu (obalnom i morskom) doprinosi zaštiti prirode i okoliša time što se stvaraju preduvjeti za upravljanje te prostorno planiranje, u skladu s ciljevima zaštite prirode i okoliša obalnog i morskog područja.</p>
Identificirati prioritetna područja za zaštitu obnovljivih resursa mora (eng. <i>Marine Managed Area MMA</i>).										<p>Jedan pristup boljem gospodarenju morskim i obalnim područjem je izdvajanje prioritetnih područja za zaštitu obnovljivih resursa mora, tj. <i>Marine Managed Areas (MMA)</i>. MMA ili prioritetno područje za zaštitu obnovljivih resursa mora je područje koje uključuje nekoliko podzona, kao što su „no-take“ zone (zabranjen ribolov, eksplotacija i sl.), zone djelomične zabrane provođenja aktivnosti (npr. ne smije se eksplotirati plin/nafta) ili zone sa posebnom primjenom (npr. zone za ribolov ili ronjenje, i sl.).</p> <p>Zabrana ribolova, eksplotacije sirovina ili drugih aktivnosti u određenom dijelu morskog okoliša može kratkoročno negativno djelovati na gospodarstvo, s obzirom da će se dio mora koji je prije korišten u gospodarske svrhe biti izuzet, odnosno predstavljat će „no-take“ zonu. U početnom periodu djelovanja mjere može se</p>

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravje i kvalitetna životna sredina	Obrazloženje
										<p>očekivati smanjenje prihoda u pojedinim gospodarskim granama, no utjecaj je kratkoročan.</p> <p>S druge strane, zabranom izvođenja ribolovnih aktivnosti te ostalih gospodarskih djelatnosti (eksploracija ugljikovodika) u nekom području, ono se oslobađa pritisaka što pozitivno djeluje na njegovu mogućnost oporavka i obnavljanja. U konačnici, „oporavljeno“ područje može biti značajno za povećanje ribičkog fonda i tako pozitivno djelovati na ribarstvo.</p>
POSEBNI CILJ 2.4										
Unaprjeđenje kvalitete prostornog i razvojnog planiranja i procjena utjecaja na okoliš i prirodu u funkciji integralnog upravljanja obalnim područjem i morskim okolišem										
Razviti metode i kriterije prostornog i zaštitnog planiranja s naglaskom na polidisciplinarnе pristupe (integralno krajobrazno vrednovanje, analiza ranjivosti i pogodnosti, analiza nosivog kapaciteta obalnih i morskih ekosustava i prostora).										Razvoj metoda krajobraznog vrednovanja rezultirat će realnijim pristupom problematički kvantifikacije kapaciteta krajobraza i mogućnosti smještaja zahvata u prostoru.
Unaprijediti rezultate postupaka strateških procjena utjecaja na okoliš za prostorno-planske dokumente i sektorske PPS s naglaskom na njihovo korištenje u upravljanju i zaštiti obalnog područja i morskog okoliša.										Unaprjeđenjem mehanizma SPUO očekuje se kvalitetnija procjena utjecaja na strateškoj razini za sve sastavnice okoliša.
Unaprijediti studije utjecaja na okoliš s naglaskom na njihovo korištenje u upravljanju i zaštiti morskog okoliša i obalnog područja.										Unaprjeđenjem mehanizma SUO očekuje se kvalitetnija procjena utjecaja na sve sastavnice okoliša.
POSEBNI CILJ 2.5										
Podizanje učinkovitosti kapaciteta za zaštitu i upravljanje obalnim područjem i morskim okolišem										

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvalitetna života ljudi	Obrazloženje
Jačati stručne kapacitete koordinacijskog mehanizma za participativno planiranje, međusektorsku suradnju i održivo upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem.										Programom izobrazbe za članove NO-a i administrativnih jedinica kao i jačanjem stručnih kapaciteta NO-a pozitivno će se djelovati na okoliš zbog bolje koordinacije zaštitnog, razvojnog i prostornog planiranja.
Jačati stručne kapacitete za upravljanje pomorskim dobrom.										Jačanje inspekcijskih službi, razvoj mehanizama za integralno upravljanje te stvaranje jedinstvene baze podataka o pomorskom dobru sa e-katastrom pomorskog dobra pridonijeti će zaštiti morskog okoliša.
Osnažiti kapacitete za nadzor pomorskog dobra kroz jačanje nadležnih inspekcijskih službi.										
Strateški prioritet 3: Poboljšanje provedbe instrumenata za postizanje dobrog stanja obalnog i morskog okoliša										
POSEBNI CILJ 3.1 Usavršavanje postojećih i uvođenje novih instrumenata provedbe prostorno-planskih dokumenata u obalnom području										
Poboljšati kvalitetu buduće izgradnje i izgrađenog okoliša te stvarati distribucijsku pravednosti kroz korištenje instrumenata upravljanja građevinskim zemljištem u naseljima.						■			■	Optimizacijom izgradnje okoliša očekuju se pozitivni utjecaji na urbani krajobraz što indirektno utječe na kvalitetu života ljudi. Preparcelacija fragmentiranih parcela, ukoliko uključuje rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, otvara mogućnost lakšoj realizaciji projekata.
Razraditi modele i realne instrumente urbane sanacije i urbane preobrazbe kojima se rješavaju dominantni infrastrukturni, ekološki, oblikovni i socioekonomski problemi obalnih naselja.										Razvojem modela i realnih instrumenata urbane sanacije moguće je sprječavanje daljnje devastacije prostora i poboljšanje rješavanja aktualnih problema u prostoru. Međutim, na temelju propisanog u Programu nije moguće procijeniti intenzitet utjecaja na sastavnice okoliša, te se ocjenjuje da ova mjeru ima negativan utjecaj na sastavnice okoliša.
POSEBNI CILJ 3.2 Unaprjeđenje upravljanja pomorskim dobrom										

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvaliteta života ljudi	Obrazloženje
Utvrđiti granice pomorskog dobra na cijelom Jadranu i osigurati njihovo evidentiranje u zemljишnim knjigama.										Utvrđivanje granica učiniti će pomorsko dobro vidljivim što je potrebno zbog njegove što bolje i efikasnije zaštite.
Unaprijediti sustav upravljanja i zaštite pomorskog dobra u općoj upotrebi.										Navedena mjera doprinijet će poboljšanju upravljačkih mehanizama čime će se pozitivno djelovati na morski okoliš i obalno područje.
POSEBNI CILJ 3.3 Unaprjeđenje sustava upravljanja morskim otpadom										
Izraditi nacionalni plan upravljanja morskim otpadom.	■	■			■				■	Zbog nedostatka sustavnih studija i programa monitoringa morskog otpada ovaj problem u morskom okolišu predstavlja veliku prijetnju po zdravlje ljudi te biološku raznolikost mora te kakvoću voda. Ovim mjerama će se definirati smjernice za rješavanje problema morskog otpada putem nacionalnog plana upravljanja morskim okolišem.
Procijeniti razinu štetnih utjecaja otpada u moru.										
Prikupljanje otpada u moru putem ronilačkih akcija i putem koćarenja.	■	■			■	■			■	
POSEBNI CILJ 3.4 Smanjivanje utjecaja ribarstva na morski okoliš										
Pratiti obnovu živih resursa Jadrana u kritičnim područjima.										Nekontrolirani izlov i uništavanje staništa na području Jadranskog mora i obale dovodi do ugrožavanja stanja prirode i okoliša mora i obalnog pojasa, što se poslijedično negativno odražava na kvalitetu života ljudi. Praćenje obnove živih resursa Jadrana doprinosi očuvanju biološke raznolikosti i uspostavi dugoročno održivog ribolova.
POSEBNI CILJ 3.5 Promicanje marikulture koja pruža visoku razinu zaštite morskog okoliša										
Uspostaviti redovitu provedbu programa praćenja na područjima uzgajališta.										Kako bi utjecaj marikulture na morski okoliš bio što reducirniji potrebno je redovno pratiti stanje na područjima uzgajališta. Time će se stići uvid u potrebe za

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvaliteta života ljudi	Obrazloženje
										djelovanjem ili održavanjem stanja, ovisno o promjenama u okolišu koje se evidentiraju programima praćenja.
Promicati uzgoj „novih“ autohtonih vrsta.										<p>Poticanje istraživanja i uzgoja autohtonih jadranskih vrsta doprinosi očuvanju biološke raznolikosti. Poboljšanjem uvjeta morskog okoliša posredno se pozitivno djeluje na zdravlje i kvalitetu života ljudi.</p> <p>Osim toga, ova mjera može doprinijeti dalnjem razvoju marikulture, čime se stvara pozitivan učinak na gospodarske značajke kao okolišnu komponentu.</p>
Izraditi Pravilnik o reguliranju prijenosa vrsta u uzgoju, uzgojnih alata i uzgojnih kaveza iz jednog područja u drugo područje uzgoja (primjena mjere se ne odnosi na prijenos između hrvatskih uzgajališta).										Ova mjera može doprinijeti smanjenju rizika od unosa stranih/invazivnih vrsta u Jadran, čime bi se zaštitila bioraznolikost Jadrana te posredno i marikultura kao gospodarska grana.
POSEBNI CILJ 3.6. Smanjivanje rizika unosa stranih/invazivnih vrsta putem pomorskog prometa (balastne vode i morski obraštaj)										
Izraditi i provoditi subregionalni - jadranski protokol o primjeni Međunarodne konvencije o upravljanju i nadzoru brodskih balastnih voda i taloga na Jadranskom moru.										Sustavnom kontrolom balastnih voda smanjiti će se rizik unosa opasnih vrsta i patogena u morski okoliš. Ova mjera pozitivno se odražava na bioraznolikost, kakvoću voda, gospodarske značajke te zdravlje ljudi.
Uspostaviti provedbu redovitog pregleda područja luka (<i>Port Control Survey</i>).										Praćenje promjena u sastavu i abundanciji određenih vrsta organizama doprinosi boljem upravljanju stranim vrstama, odnosno pravovremenom djelovanju ukoliko se uoči stanje koje može štetiti bioraznolikosti Jadrana.
Uspostaviti sustav upozorenja, ranog otkrivanja i brzog uklanjanja unesenih invazivnih vrsta.										Ovom mjerom smanjuje se rizik od negativnog djelovanja invazivnih vrsta u Jadranu.
POSEBNI CILJ 3.7. Smanjivanje unosa energije u morski okoliš (podvodna buka)										

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravje i kvalitetna životna sredina	Obrazloženje
Uspostaviti i razviti register kojim bi se evidentirala, procjenjivala i upravljala prostorna i vremenska raspodjela impulsnih antropogenih izvora buke u frekvenčnom području 10 Hz do 10kHz.										Evidentiranjem, procjenjivanjem i upravljanjem impulsnim antropogenim izvorima buke te nadziranjem trendova razina kontinuirane podvodne buke prikupiti će se podaci temeljem kojih bi se moglo kvantitativno odrediti trenutni status i trendovi podvodne buke u morskom okolišu.
Putem mjernih postaja, i/ili ako je to moguće, akustičkim modeliranjem, nadzirati trendove razina kontinuirane podvodne buke unutar tercnih pojasa 63 i 125 Hz (srednja frekvencija).										
Uspostaviti regionalnu suradnju na koordiniranom pristupu Deskriptoru 11 u Jadranskom moru te jačati znanje i osigurati dijeljenje iskustava o mogućem utjecaju buke na morske organizme u Jadranskom moru.										
POSEBNI CILJ 3.8										
Zaštita i očuvanje bioraznolikosti										
Analizirati rizike slučajnog ulova kornjača, morskih sisavaca i morskih ptica u različitim ribolovnim alatima.										Najveći problem ugroženosti zaštićenih morskih vrsta (morske kornjače, morski sisavci, morske ptice) u Jadranu predstavlja slučajan ulov mrežama stajaćicama i pridnenim koćama.
Izraditi plan za smanjenje slučajnog ulova zaštićenih vrsta kralježnjaka (morski sisavci, morske ptice, morske kornjače, morski psi, raže) ribolovnim alatima.										U sjevernom Jadranu mrežama stajaćicama godišnje se slučajno ulovi između 500 i 4000 kornjača, sa smrtnošću do 74 %. Pridnenim koćama ulovi se 2000 do 4000 kornjača godišnje sa smrtnošću oko 20 %.
Donošenje ribolovnih odredbi kojima bi se utjecalo na smanjenje slučajnog ulova.										Mjere kojima bi se smanjio rizik od slučajnog ulova zaštićenih morskih vrsta doprinijele bi boljoj zaštiti vrsta Jadranskog mora te ukupnoj bioraznolikosti.
POSEBNI CILJ 3.9										
Osmišljavanje i provođenje metoda i tehnologija prilagodbe na promjene u morskom i obalnom ekosustavu pod utjecajem klimatskih promjena										
Provoditi biološko-ribarstvena istraživanja vezana uz iskorištavanje nezavičajnih										Kroz nova saznanja o komercijalno bitnim vrstama otvara se mogućnost njihovog optimalnijeg iskorištavanja što doprinosi razvoju ribarstva. Nadalje, s obzirom da su

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravlje i kvalitetna života ljudi	Obrazloženje
(alohtonih) gospodarski potencijalno važnih vrsta.										alohotone invazivne vrste jedan od glavnih problema u Jadranu, istraživanjem se može utvrditi koje vrste nemaju utjecaja na autohtone morske organizme te njih odrediti kao prioritetne za uzgoj što doprinosi očuvanju bioraznolikosti.
Provoditi prilagodbe vezane uz promjenu tehnologije ribolova radi izlova nezavičajnih (alohtonih) gospodarski potencijalno važnih vrsta.										Neke alohtone vrste neaktivno djeluju na marikulturu i autohtone vrste. Primjer je strijelka skakuša (<i>Pomatomus saltatrix</i>) koja ima negativan utjecaj na populaciju cipla bataša (<i>Mugil cephalus</i>) (Dulčić i Dragičević, 2011) i radi štete na kavezima u ribogojilištima (Arechvala-Lopez i sur., 2014). Kako ribari još uvijek nemaju odgovarajuće alate za uspješan ulov strijelke skakuše, tradicionalno ribarstvo cipla bataša danas se nalazi na rubu propasti, a potencijalna ekonomski prednost izlova strijelke skakuše još uvijek nije ostvarena (Dulčić i Dragičević, 2011). Razvojem novih tehnologija moguć je pozitivan učinak na bioraznolikost i gospodarske značajke.
Provoditi prilagodbe vezane uz uvođenje novih vrsta u marikulturu i povećanje proizvodnje (uzgoja) toploljubnih vrsta.	orange									Provđenjem ove mjere moguć je pozitivan utjecaj na gospodarstvo zbog otvaranja mogućnosti boljeg pozicioniranja na tržištu sa proizvodima za kojima postoji potražnja. Međutim, utjecaj ove mjere na bioraznolikost je u ovisnosti o kvaliteti provedbe mjere <i>Provoditi prilagodbe vezane uz promjenu tehnologije ribolova radi izlova nezavičajnih (alohtonih) gospodarski potencijalno važnih vrsta organizama</i> . Ukoliko se ta mjeru ne bi provela na adekvatan način moguće je ugrožavanje autohtonih vrsta uslijed bijega vrsta iz ribogojilišta i daljnog širenja na staništa autohtonih vrsta.
Provredba prilagodbe vezane uz promjenu tehnologije uzgoja.					orange					Prilagodba tehnologije uzgoja hladnjoljubnih (frigofilnih) vrsta radi povećanja temperature mora može rezultirati povećanjem ulaganja u marikulturu. Bez točnog modela povećanja temperature za područje Jadrana nije moguće utvrditi intenzitet ovog utjecaja. Nakon izrade modela biti će moguće kvantificirati obujam troškova prilagodbe tehnologije.
Jačati otpornosti obalnih naselja na pojavu ekstremnih vremenskih i klimatskih hazarda.										Navedene mjeru doprinose smanjenju rizika od nepovoljnog djelovanja klimatskih promjena.

Naziv mjere	Bioraznolikost	Prijelazne i priobalne vode	Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravje i kvalitetna života ljudi	Obrazloženje
Razvijati prilagodbu obalnog područja na porast razine mora.			Tlo	Kvaliteta zraka i klimatološke značajke	Gospodarske značajke	Kulturna baština i krajobraz	Zaštićena područja	Materijalna imovina	Zdravje i kvalitetna života ljudi	Obrazloženje

13.3.3 Procjena utjecaja na strateški cilj

Strateški cilj na koji Studija procjenjuje utjecaj Strategije glasi: „Usuglašenost mjera za zaštitu morskog okoliša i obalnog područja sa zahtjevima okoliša i prirode“. Ovaj cilj daje uvid u opravdanost mjera koje je definirao Program u odnosu na potrebno očuvanje prirodnih resursa.

Ostvarenost cilja analizira se putem procjene utjecaja svih mjera na okoliš i prirodu u poglavljiju 13.3.2 Analiza mjera Programa i procjena utjecaja na okoliš i prirodu.

Mjere koje su propisane Programom predstavljaju „smjernice“ RH u procesu dostizanja dobrog stanja okoliša, kako je definirano Okvirnom direktivom o morskoj strategiji. Cilj propisanih mjera je zaštita i očuvanje morskog okoliša, sprječavanje onečišćenja te, gdje je to moguće, revitalizirati ugrožena područja Jadrana. Također, mjerama će se osigurati održiva provedba gospodarskih aktivnosti na Jadranu.

Analiza mjera definiranih Programom pokazala je da su sve mjere fokusirane na ublažavanje ili eliminaciju pritisaka u morskom okolišu, kako bi se poboljšalo stanje sastavnica okoliša. Mjere se većinom odnose na ublažavanje pritisaka na morska staništa i vrste. Veliki pomak u smanjenju pritisaka, kako je vidljivo iz Programa, očekuje se u gospodarskom sektoru, konkretno ribarstvu.

Sve mjere Programa imaju potencijalno pozitivne učinke na sastavnice okoliša, dok manji broj mjera (dvije mjere) mogu potencijalno negativno djelovati na pojedine sastavnice okoliša.

Mjere koje mogu imati negativne utjecaje navedene su u tablici ispod. Njihovi potencijalno negativni utjecaji nisu kvantificirani niti je definiran intenzitet tih utjecaja, s obzirom da se radi o mjerama koje nisu prostorno i tehnički detaljno definirane. Na strateškoj razini procjene uočava se potencijalni rizik čiji intenzitet i potencijalni učinci ovise o mehanizmu provedbe mjera i njihovom monitoringu, što će se definirati u kasnijim fazama provedbe Programa.

Tablica 13.3 Mjere sa potencijalno negativnim utjecajima

Broj mjere	Mjera	Obrazloženje
3.9.3	Provoditi prilagodbe vezane uz uvođenje novih vrsta u marikulturu i povećanje proizvodnje (uzgoja) topoljubnih vrsta.	Utjecaj ove mjere na bioraznolikost je u ovisnosti o kvaliteti provedbe mjere <i>Provjeda prilagodbe vezane uz iskoriščavanje novopridošlih (alohtonih) gospodarskih važnih organizama</i> . Ukoliko se ta mjera ne bi provela na adekvatan način moguće je ugrožavanje autohtonih vrsta uslijed bijega vrsta iz ribogojilišta i daljnog širenja na staništa autohtonih vrsta.
3.9.4	Provjeda prilagodbe vezane uz promjenu tehnologije uzgoja.	Prilagodba tehnologije uzgoja hladnoljubnih (frigofilnih) vrsta radi povećanja temperature mora može rezultirati povećanjem ulaganja u marikulturu. Bez točnog modela povećanja temperature za područje Jadrana nije moguće utvrditi intenzitet ovog utjecaja. Nakon izrade modela biti će moguće kvantificirati obujam troškova prilagodbe tehnologije.

13.4 Mjere zaštite okoliša

Procjena utjecaja mjera Programa na okoliš pokazala je da su ciljevi, odnosno prioriteti koje je Program definirao u skladu su sa Okvirnom direktivom o morskoj strategiji, ali i sa ciljevima Barcelonske konvencije.

Analizirane mjere pozitivno će djelovati na stanje morskog okoliša, dok manji broj mjera može imati i potencijalno negativne učinke. Ova Strateška studija neće propisivati mjere zaštite okoliša, s obzirom na prirodu Programom definiranih mjera.

Prva mjera koja je procijenjena kao potencijalno negativna odnosi se na uvođenje novih vrsta u marikulturu. Ova mjera može predstavljati potencijalni rizik ukoliko odabir novih vrsta rezultira unosom invazivnih vrsta u morski okoliš. Ipak, provođenje navedene mjere uključit će analizu mogućnosti uzgoja novih vrsta uz obavezan monitoring stanja morskog okoliša. Sukladno odredbama Okvirne direktive o morskoj strategiji, odnosno deskriptoru 2 koji navodi da brojnost stranih vrsta treba biti na takvoj razini koja neće štetiti ekosustavima. Problem koji strane invazivne vrste predstavljaju za

Sredozemno more, pa samim time i za Jadransko područje, prepoznat je u Barcelonskoj konvenciji, odnosno Protokolu o posebno zaštićenim područjima Sredozemnog mora i biološkoj raznolikosti. Sukladno navedenom dokumentu, države potpisnice Konvencije moraju djelovati u smjeru sprječavanja širenja invazivnih vrsta na svom teritoriju (uključujući prekograničnu suradnju). Program stoga ima zadaću da, između ostalog, djeluje u skladu sa navedenim, odnosno mora spriječiti širenje te ograničiti utjecaj stranih vrsta u Jadranskom moru. Upravo iz tog razloga Strateska ne propisuje dodatne mjere zaštite, odnosno sprječavanja širenja invazivnih vrsta.

Provedba prilagodbe vezane uz promjenu tehnologije uzgoja, kako je ranije navedeno, može rezultirati povećanjem ulaganja u marikulturu. Povećanje troškova kao rezultat promjene tehnologije uzgoja uvelike je ovisno o samom odabiru tehnologije i učinku s obzirom na promjene u temperaturama mora. Kako u ovoj fazi definiranja prioriteta i mjera nisu definirani potrebni detalji tako se intenzitet utjecaja ne može definirati. Tek u kasnijim fazama realizacije Programa moći će se na osnovu modeliranja definirati najoptimalnija tehnologija i definirati potencijalni učinci na gospodarstvo sa aspekta povećanja troškova.

13.5 Zaključak

Mjere koje su definirane Programom temeljene su na početnoj procjeni stanja morskog okoliša i opterećenjima koji izazivaju nepovoljne učinke na okoliš i prirodu.

Mjere koje je definirao Program teže postizanju dobrog stanja okoliša, odnosno smanjenju opterećenja na morski okoliš i obalno područje, kako bi se postigli ciljevi uspostavljeni međunarodnim dokumentima, odnosno prvenstveno direktivama i strategijama za zaštitu prirode i okoliša (Okvirna direktiva o morskoj strategiji, Okvirna direktiva o vodama, Direktiva o pticama, Direktiva o staništima).

Procjenom utjecaja Programa na okoliš zaključeno je da su definirane mjere u skladu sa ciljevima zaštite okoliša i prirode te su s tog aspekta prihvatljive za okoliš, odnosno analizirane sastavnice.

14 Prilozi

14.1 Suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01 / 3717 111 fax: 01 / 3717 149

KLASA: UP/I 351-02/15-08/100
URBROJ: 517-06-2-1-15-3
Zagreb, 25. siječnja 2015.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode na temelju odredbe članka 40. stavka 5. i u svezi s odredbom članka 271. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, brojevi 80/13, 153/13 i 78/15) te članka 22. stavka 1. Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 57/10), povodom zahtjeva tvrtke IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, zastupane po osobi ovlaštenoj za zastupanje sukladno zakonu, radi izdavanja suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša, donosi

RJEŠENJE

- I. Tvrtki IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, izdaje se suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša:
 1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije;
 2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije utjecaja na okoliš;
 3. Izrada programa zaštite okoliša;
 4. Izrada izvješća o stanju okoliša;
 5. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obvezna procjena utjecaja na okoliš;
 6. Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša;
 7. Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishodišta znaka zaštite okoliša „Prijatelj okoliša“ i znaka EU Ecolabel;
 8. Izrada podloga za ishodište znaka zaštite okoliša „Prijatelj okoliša“.
- II. Suglasnost iz točke I. ove izreke prestaje važiti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu propisa iz članka 40. stavka 12. Zakona o zaštiti okoliša.
- III. Ovo rješenje upisuje se u očevišnik izdanih suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša koji vodi Ministarstvo zaštite okoliša i prirode.

- IV. Uz ovo rješenje prileži popis zaposlenika ovlaštenika: voditelja stručnih poslova u zaštiti okoliša i stručnjaka slijedom kojih su ispunjeni propisani uvjeti glede zaposlenih stručnjaka za izdavanje suglasnosti iz točke I. ove izreke.

O b r a z l o ž e n j e

Tvrtka IRES EKOLOGIJA d.o.o. iz Zagreba (u dalnjem tekstu: ovlaštenik) podnijela je ovom Ministarstvu zahtjev za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša: Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije; Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš; Izrada dokumentacije vezano za postupak izdavanja okolišne dozvole uključujući izradu Temeljnog izvješća; Izrada programa zaštite okoliša; Izrada izvješća o stanju okoliša; Izrada izvješća o sigurnosti; Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš; Praćenje stanja okoliša; Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša; Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishodišta znaka zaštite okoliša „Prijatelj okoliša“ i znaka EU Ecolabel; Izrada podloga za ishodište znaka zaštite okoliša „Prijatelj okoliša“.

Ovlaštenik je uz zahtjev za izdavanje suglasnosti priložio odgovarajuće dokaze prema zahtjevima propisanim odredbama članka 5. i 20. Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (u dalnjem tekstu: Pravilnik), koji je donesen temeljem Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 110/07), a odgovarajuće se primjenjuje u predmetnom postupku slijedom odredbe članka 271. stavka 2. točke 21. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, brojevi 80/13, 153/13 i 78/15) kojom je ostavljen na snazi u dijelu u kojem nije suprotan tom Zakonu.

Ovlaštenik je naveo činjenice i podnio dokaze na podlozi kojih se moglo utvrditi pravo stanje stvari. U postupku je obavljen uvid u zahtjev i priloženu dokumentaciju te je utvrđeno da su ispunjeni svi propisani uvjeti i da je zahtjev za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša iz točke I. izreke ovog rješenja osnovan.

U dijelu koji se odnosi na izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova: Izrada dokumentacije vezano za postupak izdavanja okolišne dozvole uključujući izradu Temeljnog izvješća i Praćenje stanja okoliša, ovlaštenik ne ispunjava uvjete jer nema zaposlene stručnjake odgovarajuće stručne sposobnosti za obavljanje tih poslova. Ove činjenice utvrđene su uvidom u dostavljenu dokumentaciju vezano za stručnjake i vezano za stručne radove u kojima su sudjelovali ti stručnjaci: popis radova i naslovne stranice, a koje pravna osoba navodi kao relevantne i kojima potkrepljuje svoje navode da raspolaže stručnjacima odgovarajuće stručne sposobnosti za obavljanje navedenih poslova. Naime, ovlaštenik uz svoj zahtjev nije dostavio dokaze iz kojih je očito da su zaposlenici sudjelovali kao voditelji ili odgovorne osobe u izradi najmanje tri odgovarajuće stručne podloge, dokumentacije vezane za postupak izdavanja okolišne dozvole uključujući izradu Temeljnog izvješća, odnosno odgovarajuće stručno iskustvo u izradi bilo kojeg drugog dokumenta s tim u svezi. Nadalje, uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je da ovlaštenik nije dostavio potvrdu Hrvatske akreditacijske agencije o stručnoj i tehničkoj sposobnosti u svrhu obavljanja stručnih poslova praćenja stanja okoliša.

Slijedom naprijed navedenog, zbog odgovarajuće primjene Pravilnika, ovu suglasnost potrebno je uskladiti s odredbama propisa iz članka 40. stavka 3. Zakona o zaštiti okoliša, nakon njegova donošenja. Stoga se suglasnost izdaje s rokom važnosti kako stoji u točci II.

izreke ovoga rješenja. Točka III. izreke ovoga rješenja utemeljena je na odredbi članka 40. stavka 9. Zakona o zaštiti okoliša. Točka IV. izreke ovoga rješenja temelji se na naprijed izloženim utvrđenom činjeničnom stanju.

Temeljem svega naprijed navedenoga valjalo je riješiti kao u izreci ovoga rješenja.

UPUTA O PRAVNU LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom судu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom судu neposredno u pisanim obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

Upravna pristojba za zahtjev i ovo Rješenje propisno je naplaćena državnim biljezima u ukupnom iznosu od 70,00 kuna prema Tar. br. 1. i 2. Tarife upravnih pristojbi, Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“, brojevi 8/96, 77/96, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14 i 94/14).

Privitak: Popis zaposlenika kao u točki IV. izreke rješenja.

Dostaviti:

1. IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb (**R! s povratnicom**)
2. Uprava za inspekcijske poslove, ovdje
3. Očeviđnik, ovdje
4. Spis predmeta, ovdje

P O P I S

zaposlenika ovlaštenika: IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, slijedom kojih je ovlaštenik ispunio propisane uvjete za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno rješenju Ministarstva
KLASA: UP/I 351-02/15-08/100; URBROJ: 517-06-2-1-1-16-3 od 25. siječnja 2016.

<i>STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE OKOLIŠA</i>	<i>VODITELJ STRUČNIH POSLOVA</i>	<i>ZAPOSLENI STRUČNJACI</i>
1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije	<i>Mirko Mesarić, dipl.ing.biol.</i>	<i>Edin Lugić, dipl.ing.biol. Jelena Likić, prof.biol. dr.sc.Maja Kljenak</i>
2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije utjecaja na okoliš	<i>voditelj naveden pod 1)</i>	<i>stručnjaci navedeni pod 1)</i>
3. Izrada programa zaštite okoliša	<i>voditelj naveden pod 1)</i>	<i>stručnjaci navedeni pod 1)</i>
4. Izrada izvješća o stanju okoliša	<i>voditelj naveden pod 1)</i>	<i>stručnjaci navedeni pod 1)</i>
5. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš	<i>voditelj naveden pod 1)</i>	<i>stručnjaci navedeni pod 1)</i>
6. Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša	<i>voditelj naveden pod 1)</i>	<i>stručnjaci navedeni pod 1)</i>
7. Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishodenja znaka zaštite okoliša "Prijatelj okoliša" i znaka EU Ecolabel	<i>voditelj naveden pod 1)</i>	<i>stručnjaci navedeni pod 1)</i>
8. Izrada podloga za ishođenje znaka zaštite okoliša „Prijatelj okoliša“	<i>voditelj naveden pod 1)</i>	<i>stručnjaci navedeni pod 1)</i>

14.2 Suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite prirode

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Ulica Republike Austrije 14
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 122

KLASA: UP/I 351-02/13-08/33

URBROJ: 517-06-2-1-1-13-3

Zagreb, 17. svibnja 2013.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, na temelju odredbe članka 39. stavka 3. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 110/07) te odredbe članka 22. stavka 5. Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 57/10), povodom zahtjeva tvrtke IRES EKOLOGIJA d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Prilaz baruna Filipovića 21, zastupanog po osobi ovlaštenoj za zastupanje sukladno zakonu, radi izdavanja suglasnosti za obavljanje stručnih poslova iz područja zaštite prirode, donosi

RJEŠENJE

- I. Tvrktki IRES EKOLOGIJA d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Prilaz baruna Filipovića 21, izdaje se suglasnost za obavljanje poslova iz područja zaštite prirode koji se odnose na stručne poslove:
 1. Izrada strateških studija glavne ocjene prihvatljivosti plana i programa na ekološku mrežu.
 2. Izrada elaborata prethodne ocjene prihvatljivosti plana i programa za ekološku mrežu.
 3. Izrada elaborata prethodne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu.
 4. Izrada studija glavne ocjene o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu.
 5. Priprema i obrada dokumentacije za provedbu postupka utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uvjeta prema posebnim propisima iz područja zaštite prirode.
 6. Izrada programa zaštite prirode, planova upravljanja i akcijskih planova te izvješća o stanju zaštite prirode.
 7. Izrada studija procjene rizika uvođenja, ponovnog uvođenja i uzgoja divljih svojst.
 8. Praćenje stanja u području zaštite prirode vezano uz stručne poslove Izrade studija o utjecaju zahvata na okoliš, Izrade studija glavne ocjene o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, Pripreme i obrade dokumentacije za provedbu postupka utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uvjeta prema posebnim propisima iz područja zaštite prirode.
- II. Suglasnost iz točke I. ove izreke prestaje važiti u roku od tri godine od dana izdavanja ovog rješenja.
- III. Ovo rješenje upisuje se u Očevidnik izdanih suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša koji vodi Ministarstvo zaštite okoliša i prirode.

- IV. Uz ovo rješenje prileži popis zaposlenika ovlaštenika: voditelja stručnih poslova u zaštiti okoliša i stručnjaka slijedom kojih su ispunjeni propisani uvjeti glede zaposlenih stručnjaka za izdavanje suglasnosti iz točke I. ove izreke.

O b r a z l o ž e n j e

Tvrtka IRES EKOLOGIJA d.o.o. iz Zagreba (u dalnjem tekstu: ovlaštenik) podnijela je ovom Ministarstvu 27. ožujka 2013. godine zahtjev za izdavanje suglasnosti za obavljanje poslova iz područja zaštite prirode sukladno Pravilniku o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (u dalnjem tekstu: Pravilnik): Izrada strateških studija glavne ocjene prihvatljivosti plana i programa na ekološku mrežu; Izrada elaborata prethodne ocjene prihvatljivosti plana i programa za ekološku mrežu; Izrada elaborata prethodne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu; Izrada studija glavne ocjene o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu; Priprema i obrada dokumentacije za provedbu postupka utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uvjeta prema posebnim propisima iz područja zaštite prirode; Izrada programa zaštite prirode, planova upravljanja i akcijskih planova te izvešća o stanju zaštite prirode; Izrada studija procjene rizika uvođenja, ponovnog uvođenja i uzgoja divljih svojstvi; Praćenje stanja u području zaštite prirode vezano uz stručne poslove Izrade studija o utjecaju zahvata na okoliš, Izrade studija glavne ocjene o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, Pripreme i obrade dokumentacije za provedbu postupka utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uvjeta prema posebnim propisima iz područja zaštite prirode.

Ove vrste stručnih poslova pripadaju grupi poslova iz članka 4. točke A)2 i 3, B)4,5 i 6, F)4 i 5, G)2 Pravilnika.

S obzirom na to da se zahtjev odnosi na izdavanje suglasnosti za stručne poslove iz područja zaštite prirode, Uprava za procjenu okoliša i održivi razvoj zatražila je mišljenje Uprave za zaštitu prirode o predmetnom zahtjevu 9. travnja 2013. godine. U zaprimljenom mišljenju Uprave za zaštitu prirode (veza KLASA: 612-07/13-69/08 od 29. travnja 2013.) navodi se sljedeće: *Uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je da predloženi zaposlenici tvrtke Ires ekologija d.o.o. ispunjavaju uvjete propisane člankom 7. stavak , 9, 11, 14 stavak 2 i člankom 15. stavak 2 Pravilnika za obavljanje sljedećih grupa/vrsta stručnih poslova: grupe A – vrste A2 i A3, grupe B – vrste B4, B5 i B6, grupe F – vrste F4 i F5 te grupe G – vrste G2 Pravilnika.*

Naime, pravna osoba koja može obavljati stručne poslove iz područja zaštite prirode za koje je zatražena suglasnost mora imati voditelja stručnih poslova odgovarajuće prirodne ili biotehničke znanosti odnosno struke s pet godina radnog iskustva na stručnim poslovima zaštite prirode, jednog stručnjaka iz područja prirodne ili biotehničke znanosti odnosno struke s najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima zaštite prirode te jednog stručnjaka iz područja prirodne, tehničke ili biotehničke znanosti odnosno struke s najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima u struci.

Slijedom naprijed navedenog, temeljem odredbe članka 22. stavka 5. Pravilnika, valjalo je riješiti kao u izreci ovoga rješenja.

Izreka točke I. i IV. ovoga rješenja temelji se na naprijed izloženim utvrđenom činjeničnom stanju.

Rok važenja rješenja utvrđen u točki II. izreke ovoga rješenja propisan je člankom 22. stavkom 3. Pravilnika.

Točka III. izreke ovoga rješenja utemeljena je na odredbi članka 39. stavka 5. Zakona o zaštiti okoliša i odredbi članka 29. Pravilnika.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom судu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6 i 8, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom судu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

Upravna pristojba za zahtjev i ovo Rješenje propisno je naplaćena državnim biljezima u ukupnom iznosu od 70,00 kuna prema Tar. br. 1. i 2. Tarife upravnih pristojbi, Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“, brojevi 8/96, 77/96, 95/97, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 25/08, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12 i 19/13).

Privitak: Popis zaposlenika kao u točki IV. izreke rješenja.

Zrinka Valetić

Dostaviti:

1. IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, **R s povratnicom!**
2. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode, Savska cesta 41, Zagreb
3. Uprava za inspekcijske poslove, ovdje
4. Očevidnik, ovdje
5. Spis predmeta, ovdje

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA

I PRIRODE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01 / 3717 111 fax: 01 / 3717 149

KLASA: UP/I 351-02/12-08/33

URBROJ: 517-06-2-2-15-7

Zagreb, 25. kolovoza 2015.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, rješavajući povodom zahtjeva tvrtke IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, zastupane po osobi ovlaštenoj u skladu sa zakonom, radi utvrđivanja izmjene popisa zaposlenika ovlaštenika, u odnosu na podatke utvrđene u rješenju Ministarstva zaštite okoliša i prirode (KLASA: UP/I 351-02/12-08/33; URBROJ: 517-06-2-1-1-13-3 od 17. svibnja 2013.) temeljem odredbe članka 96. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09), donosi:

RJEŠENJE

- I. Utvrđuje se da je u tvrtki IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, nastupila promjena zaposlenih stručnjaka za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša u odnosu na zaposlenike temeljem kojih je ovlaštenik ishodio suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (KLASA: UP/I 351-02/12-08/33; URBROJ: 517-06-2-1-1-13-3 od 17. svibnja 2013.)
- II. Utvrđuje se da je u tvrtki IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, zaposlena dr.sc. Maja Kljenak, mag.ing.prosp.arch.
- III. Utvrđuje se da je zaposlenica tvrtke IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, Jelena Likić, prof.biol. stekla uvjete za voditeljicu stručnih poslova zaštite prirode.
- IV. Popis zaposlenika ovlaštenika priložen rješenjima iz točke I. izreke zamjenjuje se novim popisom koji je sastavni dio ovog rješenja.
- V. Ovo rješenje sastavni je dio rješenja iz točke I. izreke ovoga rješenja.

Obrat

Tvrtka IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, (u dalnjem tekstu: ovlaštenik), podnijela je 3. lipnja 2015. zahtjev za izmjenom podataka u rješenju (KLASA: UP/I 351-02/12-08/33; URBROJ: 517-06-2-1-1-13-3 od 17. svibnja 2013.) izdanom po Ministarstvu zaštite okoliša i prirode, a vezano za popis zaposlenika ovlaštenika koji prileži uz navedeno rješenje. Promjena se odnosi na zaposlenice dr.sc. Maju Kljenak, mag.ing.prosp.arch. i Jelenu Likić, prof.biol.

U provedenom postupku Ministarstvo zaštite okoliša i prirode izvršilo je uvid u zahtjev za promjenom podataka, podatke i dokumente dostavljene uz zahtjev, a osobito u popis stručnih podloga, diplome i radne knjižice navedenih stručnjaka, te službenu evidenciju ovog Ministarstva i utvrdilo da su navodi iz zahtjeva utemeljeni.

Slijedom naprijed navedenoga, utvrđeno je kao u točkama I. II., III., IV. i V. izreke ovoga rješenja.

S obzirom da se pravomoćno i izvršno rješenje za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (KLASA: UP/I 351-02/12-08/33; URBROJ: 517-06-2-1-1-13-3 od 17. svibnja 2013.) u svom sadržaju ne može mijenjati, ovo rješenje kojim su utvrđene gore navedene promjene priložit će se spisu predmeta navedene suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša.

Upravna pristojba na zahtjev i ovo rješenje propisno je naplaćena državnim biljezima u ukupnom iznosu od 70,00 kuna prema Tar. br. 1. i 2. Tarife upravnih pristojbi, Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“, brojevi 8/96, 77/96, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14 i 94/14).

UPUTA O PRAVНОM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom суду u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6 i 8, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom суду neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

DOSTAVITI:

1. IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb (R!, s povratnicom!)
2. Uprava za inspekcijske poslove, ovdje
3. Evidencija, ovdje
4. Pismohrana u predmetu, ovdje

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01 / 3717 111 fax: 01 / 3717 149

KLASA: UP/I 351-02/13-08/33

URBROJ: 517-06-2-1-1-16-10

Zagreb, 3. ožujka 2016.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, rješavajući povodom zahtjeva tvrtke IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, zastupane po osobi ovlaštenoj u skladu sa zakonom, radi utvrđivanja izmjene popisa zaposlenika ovlaštenika, u odnosu na podatke utvrđene u rješenju Ministarstva zaštite okoliša i prirode (KLASA: UP/I 351-02/13-08/33; URBROJ: 517-06-2-1-1-13-3 od 17. svibnja 2013.) temeljem odredbe članka 96. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09), donosi:

RJEŠENJE

- I. Utvrđuje se da je u tvrtki IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, nastupila promjena zaposlenih stručnjaka za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša u odnosu na zaposlenike temeljem kojih je ovlaštenik ishodio suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (KLASA: UP/I 351-02/13-08/33; URBROJ: 517-06-2-1-1-13-3 od 17. svibnja 2013.).
- II. Utvrđuje se da je u tvrtki IRES EKOLOGIJA d.o.o. iz točke I. ove izreke zaposlenik Edin Lugić, dipl.ing.biol. stekao uvjete za stručnjaka odgovarajućeg profila i stručne osposobljenosti za obavljanje stručnih poslova iz područja zaštite prirode.
- III. Popis zaposlenika ovlaštenika priložen rješenjima iz točke I. izreke zamjenjuje se novim popisom koji je sastavni dio ovog rješenja.
- IV. Ovo rješenje sastavni je dio rješenja iz točke I. izreke ovoga rješenja.

Obrázloženie

Tvrtka IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb (u dalnjem tekstu: ovlaštenik), podnijela je zahtjev za izmjenom podataka u Rješenju (KLASA: UP/I 351-02/13-08/33; URBROJ: 517-06-2-1-1-13-3 od 17. svibnja 2013.) izdanom po Ministarstvu zaštite okoliša i prirode, a vezano za popis zaposlenika ovlaštenika koji prileži uz navedeno rješenje. Promjene se odnose na stručnjaka kako je navedeno u točci II.

U provedenom postupku Ministarstvo zaštite okoliša i prirode izvršilo je uvid u zahtjev za promjenom podataka, podatke i dokumente dostavljene uz zahtjev, a osobito u popis stručnih podloga, diplomu i potvrdu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje navedenog stručnjaka, te službenu evidenciju ovog Ministarstva i utvrdilo da su navodi iz zahtjeva utemeljeni.

Slijedom navedenoga, utvrđeno je kao u točkama od I. do IV. izreke ovoga rješenja.

S obzirom da se pravomoćno i izvršno rješenje za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (KLASA: UP/I 351-02/13-08/33; URBROJ: 517-06-2-1-1-13-3 od 17. svibnja 2013.) u svom sadržaju ne može mijenjati, ovo rješenje kojim su utvrđene gore navedene promjene priložit će se spisu predmeta navedene suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša.

Upravna pristojba na zahtjev i ovo rješenje propisno je naplaćena državnim biljezima u ukupnom iznosu od 70,00 kuna prema Tar. br. 1. i 2. Tarife upravnih pristojbi, Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“, brojevi 8/96, 77/96, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14 i 94/14).

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnog suda u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom суду neposredno u pisanim obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

DOSTAVITI:

1. IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, (R!, sa povratnicom!)
2. Uprava za zaštitu prirode, ovdje
3. Uprava za inspekcijske poslove, ovdje
4. Evidencija, ovdje
5. Pismohrana u predmetu, ovdje

POPIS

zaposlenika ovlaštenika: IRES EKOLOGIJA d.o.o., Prilaz baruna Filipovića 21, Zagreb, slijedom kojih je ovlaštenik ispunio propisane uvjete za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno rješenju Ministarstva
KLASA: UP/I 351-02/13-08/33, URBROJ: 517-06-2-1-1-13-3, od 17. svibnja 2013. i izmjeni rješenja URBROJ: 517-06-2-1-1-16-10 od 3. ožujka 2016.

GRUPA POSLOVA/VRSTA POSLOVA	VODITELJI STRUČNIH POSLOVA	ZAPOSLENI STRUČNJACI
A) Izrada studija o značajnom utjecaju plana i programa na okoliš (Izrada strateških studija)		
1. Izrada strateških studija		
2. Izrada strateških studija glavne ocjene prihvatljivosti plana i programa za ekološku mrežu	X Mirko Mesarić, dipl.ing.biol. Jelena Likić, prof.biol.	dr.sc. Maja Kljenak, mag.ing.prosp.arch. dr.sc. Toni Safner, dipl.ing.agr. Edin Lugić, dipl.ing.biol.
3. Izrada elaborata prethodne ocjene prihvatljivosti plana i programa za ekološku mrežu	X voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
B) Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš uključujući i izrade studije o prihvatljivosti planiranog zahvata u području prirode i Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš		
1. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš		
2. Priprema i obrada dokumentacije uz zahtjev za ocjenu o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš		
3. Priprema i obrada dokumentacije uz zahtjev za izdavanje upute o sadržaju studije		
4. Izrada elaborata prethodne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu	X voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
5. Izrada studija glavne ocjene o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu	X voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
6. Priprema i obrada dokumentacije za provedbu postupka utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uvjeta prema posebnim propisima iz područja zaštite prirode	X voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
7. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš uključujući i izradu elaborata o sanaciji okoliša		
8. Izrada prijedloga mjerila za skupine proizvoda		

9. Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku dodjele znaka zaštite okoliša		
F) Izrada programa zaštite okoliša uključujući i akcijske planove, izrada izvješća o stanju okoliša		
1. Izrada akcijskih planova zaštite okoliša odnosno akcijskih planova zaštite sastavnica okoliša (zraka, tla, mora i dr.) te zaštite od onečišćenja (postupanje s otpadom i dr.)		
2. Izrada programa zaštite okoliša		
3. Izrada izvješća o stanju okoliša		
4. Izrada programa zaštite prirode, planova upravljanja i akcijskih planova te izvješća o stanju zaštite prirode	X	voditelji navedeni pod točkom 1. stručnjaci navedeni pod točkom 1.
5. Izrada studija procjene rizika uvođenja, ponovnog uvođenja i uzgoja divljih svojst.	X	voditelji navedeni pod točkom 1. stručnjaci navedeni pod točkom 1.
G) Praćenje stanja iz područja zaštite okoliša		
1. Praćenje stanja iz područja zaštite okoliša – uzorkovanja, ispitivanja, mjerena i sl. za potrebe zaštite pojedinih sastavnica okoliša odnosno zaštite od opterećenja, isključujući poslove iz članka 2. stavka 2. ovoga Pravilnika		
2. Praćenje stanja u području zaštite prirode vezano uz stručne poslove prema točkama B)1., B)5 i B)6	X	voditelji navedeni pod točkom 1. stručnjaci navedeni pod točkom 1.

14.3 Odluka o provođenju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 149

KLASA: 351-02/15-39/01

URBROJ: 517-06-1-2-2-15-5

Zagreb, 9. lipnja 2015.

Na temelju članku 66. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, br. 80/2013.) i članka 4. stavka 2. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš („Narodne novine“, br. 64/2008.), ministar zaštite okoliša i prirode donosi

O D L U K U

o provođenju postupka strateške procjene utjecaja Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem na okoliš

I.

Donošenjem ove Odluke započinje postupak strateške procjene utjecaja Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (u dalnjem tekstu: Program mjera) na okoliš. Ovome je prethodio postupak ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu čiji rezultat (Rješenje Uprave za zaštitu prirode Ministarstva zaštite okoliša i prirode) je sastavni dio ove Odluke.

II.

Stratešku procjenu utjecaja na okoliš provodi Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Radnička cesta 80, Zagreb (u dalnjem tekstu: Ministarstvo).

III.

Programom mjera određuju se mјere koje je potrebno poduzeti radi postizanja i/ili održavanja dobrog stanja okoliša te mјere koje je potrebno poduzeti radi ostvarivanja ciljeva upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.

Mјere u Programu mjera utvrđuju se na temelju Početne procjene ukupnog stanja i uz upućivanje na Skup ciljeva, uzimajući u obzir elemente obveznog obuhvata Programa mjera iz Priloga V. Uredbe o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem („Narodne novine“, broj 112/14) (u dalnjem tekstu Uredba), uzimajući u obzir

okvirni sadržaj iz Priloga VI. Uredbe te uzimajući u obzir odgovarajuće mjere već određene slijedom primjene posebnih propisa u Republici Hrvatskoj, a osobito one utvrđene na temelju posebnih propisa iz područja vodnoga gospodarstva.

Program mjera obvezno uključuje i mjere prostorne zaštite koje pridonose stvaranju usklađenih i reprezentativnih mreža očuvanih morskih područja i primjereni obuhvaćaju raznolikost ekosustava koji ih čine. Pri tome, u obzir se uzimaju odredbe posebnih propisa iz područja zaštite prirode za utvrđivanje ekološki značajnih područja Europske unije Natura 2000 i proglašavanje zaštićenih područja u Republici Hrvatskoj. Program mjera sadrži i mjere o kojima su se države podregije, odnosno države regije usuglasile u okviru regionalnih i međunarodnih sporazuma čije su ugovorne strane.

Program mjera uključuje institucionalne, pravne i finansijske instrumente, vremenski okvir i razine provedbe mjera.

IV.

Program mjera obuhvaća:

- nadzor nad unosom: mjere upravljanja koje utječu na dopušteno opterećenje ljudskim aktivnostima u odnosu na dopuštenu razinu narušavanja komponenata ekosustava mora;
- nadzor nad učinkom: mjere upravljanja koje utječu na dopušteni stupanj narušavanja komponenata ekosustava mora;
- nadzor nad prostornim i vremenskim rasporedom: mjere upravljanja koje utječu na to gdje i kada se smije obavljati aktivnost;
- mjere za uskladivanje upravljanja: alati za osiguravanje usklađenosti upravljanja;
- mjere za poboljšanje, ako je izvedivo, sljedivosti morskog onečišćenja;
- gospodarske poticaje: mjere upravljanja koje omogućuju da oni koji koriste morske ekosustave imaju gospodarski interes u tome da rade na način kojim pomažu ostvarenju cilja dobrog stanja okoliša;
- alate za ublažavanje štete i sanaciju: alati za upravljanje koji usmjeravaju ljudske aktivnosti na obnovu oštećenih komponenata morskih ekosustava;
- komunikaciju, uključivanje dionika i jačanje javne svijesti.

V.

U postupku strateške procjene utjecaja Programa mjera na okoliš biti će provedene radnje u skladu s odredbama Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/2013.) i Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš („Narodne novine“, broj 64/2008.).

VI.

U postupku strateške procjene utjecaja Programa mjera na okoliš sudjelovat će tijela državne vlasti, relevantne samostalne stručno-poslovne organizacije te udruženja.

VII.

Ministarstvo će o ovoj Odluci informirati javnost sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/2013.) i odredbama Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i

zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 64/2008.) kojima se uređuje informiranje javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša.

VIII.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se na internetskim stranicama Ministarstva.

14.4Rješenje o prihvatljivosti Programa za ekološku mrežu

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01 / 3717 111 fax: 01 / 4866 100

KLASA: UP/I 612-07/15-71/101

URBROJ: 517-07-2-1-1-15-4

Zagreb, 25. svibnja 2015.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode na temelju članka 48. stavka 5. vezano uz članak 26. stavak 2. i članak 46. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 80/2013), povodom zahtjeva nositelja izrade programa Ministarstva zaštite okoliša i prirode, Radnička c. 80, Zagreb, za prethodnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu Programa mjera zaštite i upravljanja morski okolišem i obalnim područjem, nakon provedenog postupka, donosi

RJEŠENJE

Program mjera zaštite i upravljanja morski okolišem i obalnim područjem, nositelja izrade programa Ministarstva zaštite okoliša i prirode, Radnička c. 80, Zagreb, prihvatljiv je za ekološku mrežu.

Obrázloženje

Nositelj izrade Programa, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Radnička c. 80, Zagreb, podnijelo je zahtjev za provedbu postupka prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu za Program mjera zaštite i upravljanja morski okolišem i obalnim područjem. U zahtjevu su navedeni podaci sukladno odredbama članka 48. stavka 2. Zakona o zaštiti prirode i članka 9. Pravilnika o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu (Narodne novine, broj 146/2014).

Po zaprimljenom zahtjevu sukladno odredbama članka 48. stavka 3. Zakona, Ministarstvo je od Državnog zavoda za zaštitu prirode zatražilo mišljenje (KLASA: UP/I 612-07/15-71/101, URBROJ: 517-07-2-1-1-15-2 od 04. svibnja 2015.g.) o mogućnosti značajnih negativnih utjecaja Programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. Državni zavod za zaštitu prirode dostavio je 25. svibnja 2015.g. mišljenje (KLASA: 612-07/15-42/11, URBROJ: 366-07-6-15-2 od 21. svibnja 2015.g.) u kojem se navodi da s obzirom da će navedeni dokument pridonijeti očuvanju ciljnih vrsta i staništa područja ekološke mreže prethodnom ocjenom se može isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja Programa na cjelovitost i ciljeve očuvanja područja ekološke mreže te nije potrebno provesti Glavnu ocjenu Programa.

U provedenom postupku ovo Ministarstvo je razmotrilo predmetni zahtjev, razloge donošenja, obuhvat programa i mišljenje Državnog zavoda za zaštitu prirode te je utvrdilo sljedeće:

Program mjera se utvrđuje na temelju izrađenih pripremnih dokumenta Strategije. Pri izradi programa mjera nužno je uzeti u obzir elemente obveznog obuhvata Programa mjera iz

Priloga V. i Priloga VI. Uredbe o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (Narodne novine, broj 112/2014).

Također je potrebno uzeti u obzir već definirane mjere donesene slijedom primjene posebnih propisa Republike Hrvatske, a osobito one utvrđene na temelju propisa iz područja vodnog gospodarstva (graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda, standardima kakvoće u okolišu u području vodne politike i u području politike zaštite i upravljanja morskim okolišem); na temelju propisa kojim se uređuje kakvoća mora za kupanje, propisi o staništima i pticama, prostorno-planskim dokumentima; ribarskoj politici; kao i mjere donesene na temelju međunarodnih sporazuma.

Program mjera će uključivati mjere prostorne zaštite koje pridonose stvaranju usklađenih i reprezentativnih mreža očuvanih morskih područja i primjereno obuhvaćaju raznolikost ekoloških sustava koji ih čine. Programom se određuju mjere koje je potrebno poduzeti radi postizanja i/ili održavanja dobrog stanja okoliša do 2020.g. te mjere koje je potrebno poduzeti radi ostvarivanja ciljeva upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem koji su definirani pripremnim dokumentom Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem: „Skup značajki dobrog stanja morskog okoliša (DSO) i Skup ciljeva u zaštiti okoliša i s njima povezanih pokazatelja“. Program mjera odnosi se na morski okoliš i obalno područje pod suverenitetom Republike Hrvatske, odnosno u kojima Republika Hrvatska ostvaruje suverena prava i jurisdikciju.

Program mjera obuhvaća:

- nadzor nad unosom: mjere upravljanja koje utječu na dopušteno opterećenje ljudskim aktivnostima u odnosu na dopušteni stupanj narušavanja komponenata ekosustava;
- nadzor nad učinkom: mjere upravljanja koje utječu na dopušteni stupanj narušavanja komponenata ekosustava;
- nadzor nad prostornim i vremenskim rasporedom: mjere upravljanja koje utječu na to gdje i kada se smije obavljati aktivnost;
- mjere za uskladivanje upravljanja: alati za osiguravanje usklađenosti upravljanja;
- mjere za poboljšanje, ako je izvedivo, sljedivost morskog onečišćenja;
- gospodarske poticaje: mjere upravljanja koje omogućuju da oni koji koriste morske ekosustave imaju gospodarski interes u tome da rade tako da pomažu ostvarenju cilja dobrog stanja okoliša;
- alate za ublažavanje štete i sanaciju: alati za upravljanje koji usmjeravaju ljudske aktivnosti na obnovu oštećenih komponenata morskih ekosustava;
- komunikaciju, uključivanje dionika i jačanje jasne svijesti.

Sukladno odredbama članka 26. stavka 2. Zakona za strategije, planove i programe, za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene, prethodna ocjena obavlja se prije pokretanja postupka strateške procjene utjecaja strategije, plana i programa na okoliš.

Člankom 46. Zakona propisano je da za strategije, planove i programe za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene ili ocjene o potrebi strateške procjene, Ocjenu prihvatljivosti provodi Ministarstvo u skladu s člankom 26. Zakona.

Ako Ministarstvo isključi mogućnost značajnih negativnih utjecaja strategije, plana i programa na ciljeve očuvanja i cijelovitost područja ekološke mreže, sukladno odredbama članka 48. stavka 5. Zakona donosi rješenje da je strategija, plan ili program prihvatljiv za ekološku mrežu.

Razmatrajući predmetni zahtjev, uzimajući u obzir mišljenje Državnog zavoda za zaštitu prirode te nakon provedene analize utjecaja Programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, ovo Ministarstvo nalazi da se može isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja Programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, tijekom njegove provedbe, te je stoga riješeno kao u izreci.

U skladu s odredbom članka 51. Stavka 3. Zakona ovo Rješenje objavljuje se na internetskoj stranici Ministarstva.

Podnositelj zahtjeva oslobođen je plaćanja upravne pristojbe temeljem članka 6. stavka 1. Zakona o upravnim pristojbama (Narodne novine, br. 8/96, 77/96, 95/97, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/2000, 116/2000, 163/2003, 17/2004, 110/2004, 141/2004, 150/2005, 153/2005, 129/2006, 117/2007, 25/2008, 60/2008, 20/2010, 69/2010, 126/2011, 112/2012, 19/2013, 80/2013, 40/2014, 69/2014, 87/2014 i 94/2014).

UPUTA O PRAVНОM LIJEKУ

Ovo je Rješenje izvršno u upravnom postupku te se protiv njega ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred upravnim sudom na području kojeg tužitelj ima prebivalište, odnosno sjedište. Upravni spor pokreće se tužbom koja se podnosi u roku od 30 dana od dana dostave ovog Rješenja.

Tužba se predaje nadležnom upravnom суду neposredno u pisanim obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

Dostaviti:

1. Ministarstva zaštite okoliša i prirode plana, Radnička c. 80, Zagreb
2. U spis predmeta

14.5 Odluka o sadržaju Strateške studije

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 149

KLASA: 351-02/15-39/01
URBROJ: 517-06-1-2-2-15-94
Zagreb, 30. studenoga 2015.

Na temelju odredbi članka 68. stavka. 3. Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine, broj 80/13, 153/13 i 78/15) i članka 9. stavka 2. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (Narodne novine, broj 64/08) ministar zaštite okoliša i prirode donosi

ODLUKU

o sadržaju strateške studije Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem

I.

Ovom Odlukom utvrđuje se sadržaj strateške studije utjecaja na okoliš za Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (u daljnjem tekstu: Programa mjera). Odluka se donosi u okviru postupka strateške procjene utjecaja na okoliš koji je započeo Odlukom o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (KLASA: 351-02/15-39/01; URBROJ: 517-06-1-2-2-15-5, od 9. lipnja 2015. godine).

Programska polazišta, ciljevi i obuhvat plana

II.

Programom mjera određuju se mјere koje je potrebno poduzeti radi postizanja i/ili održavanja dobrog stanja okoliša te mјere koje je potrebno poduzeti radi ostvarivanja ciljeva upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.

Mjere u Programu mjera utvrđuju se na temelju Početne procjene ukupnog stanja i uz upućivanje na Skup ciljeva, uzimajući u obzir elemente obveznog obuhvata Programa mjera iz Priloga V. Uredbe o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem („Narodne novine“, broj 112/14) (u dalnjem tekstu Uredba), uzimajući u obzir okvirni sadržaj iz Priloga VI. Uredbe te uzimajući u obzir odgovarajuće mjere već određene slijedom primjene posebnih propisa u Republici Hrvatskoj, a osobito one utvrđene na temelju posebnih propisa iz područja vodnoga gospodarstva.

Program mjera obvezno uključuje i mjere prostorne zaštite koje pridonose stvaranju usklađenih i reprezentativnih mreža očuvanih morskih područja i primjereno obuhvaćaju raznolikost ekosustava koji ih čine. Pri tome, u obzir se uzimaju odredbe posebnih propisa iz područja zaštite prirode za utvrđivanje ekološki značajnih područja Europske unije Natura 2000 i proglašavanje zaštićenih područja u Republici Hrvatskoj. Program mjera sadrži i mjere o kojima su se države podregije, odnosno države regije usuglasile u okviru regionalnih i međunarodnih sporazuma čije su ugovorne strane.

Program mjera uključuje institucionalne, pravne i finansijske instrumente, vremenski okvir i razine provedbe mjera.

Obavezni sadržaj strateške studije

III.

- kratki pregled sadržaja i glavnih ciljeva programa mjera i odnosa s drugim odgovarajućim planovima i programima;
- pregled relevantnih strateških dokumenata uključujući i one koji su u fazi donošenja i njihovog odnosa sa programom mjera posebno uzimajući u obzir Strategiju industrijskog razvoja RH, Strategiju prostornog razvoja RH, Plan upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2016-2021, Nacionalni strateški plan razvoja akvakulture Republike Hrvatske za razdoblje 2014–2020, Stratešku studiju utjecaja na okoliš Nacionalnog strateškog plana razvoja akvakulture Republike Hrvatske za razdoblje 2014-2020, Operativni program za pomorstvo i ribarstvo Republike Hrvatske za programsко razdoblje 2014-2020, Stratešku studiju utjecaja na okoliš Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2014-2020 i Planove upravljanja ribolovom, Plan upravljanja vodnim područjem 2016-2021 i Stratešku studiju utjecaja na okoliša Plana upravljanja vodnim područjem 2016-2021.
- podatke o postojećem stanju okoliša i bioraznolikosti, te mogući razvoj okoliša bez provedbe plana i programa;
- okolišne značajke područja na koje provedba programa može značajno utjecati, prekogranični učinak programa;
- postojeće okolišne probleme, uključujući i prekogranične učinke koji su važni za program, posebno uključujući one koji se odnose na područja posebnog ekološkog značaja, primjerice područja određena u skladu s posebnim propisima o zaštiti prirode;
- ciljeve zaštite okoliša uspostavljene po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na plan odnosno program, te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom izrade plana ili programa;
- vjerojatno značajne utjecaje (sekundarne, kumulativne, sinergijske, kratkoročne, srednjoročne i dugoročne, stalne i privremene, pozitivne i negativne) na okoliš, uključujući biošku raznolikost, biljni i životinjski svijet, utjecaj na nižim trofičkim razinama, tlo, vodu, zrak, klimu, materijalnu imovinu, kulturno-povijesnu baštinu, krajobraz, promet i gospodarske djelatnosti, turizam (maksimalni prihvativni kapacitet turista i nautičara) uzimajući u obzir njihove međuodnose i utjecaj na zdravlje ljudi;

- analiza utjecaja povećanja pomorskog prometa na morski okoliš, uzimajući u obzir kumulativno djelovanje svih ostalih aktivnosti/pritisaka koji utječu na stanje morskog okoliša s ciljem određivanja negativnih kumulativnih i sinergijskih učinaka na ekosustave, analizu pomorskog prometa u odnosu na vrstu brodova, njihovu veličinu i broj dolazaka i odlazaka u/iz luka, izraditi kontrolne mjere za sprječavanje utjecaja i mjere kompenzacije istih;
- mjere zaštite okoliša uključujući mjere sprječavanja, smanjenja, ublažavanja i kompenzacije nepovoljnih utjecaja provedbe programa na okoliš, uključujući zaštitu od požara, upotreba disperzanata kod naftnog onečišćenja (analiza istih, te njihovog utjecaja na morski i obalni okoliš);
- kratki prikaz razloga za odabir razmotrenih varijantnih rješenja, obrazloženje najprihvatljivijeg varijantnog rješenja programa na okoliš i opis provedene procjene, uključujući i poteškoće (primjerice tehničke nedostatke ili nedostatke znanja i iskustva) pri prikupljanju potrebnih podataka;
- opis predviđenih mjera praćenja stanja kao i početnog stanja morskog okoliša, različite vrste istraživanja, ispitivanja i fotografiranja morskog dna i podzemlja;
- opis postojećih obalnih- šumskih ekosustava na području u kojem se planiraju aktivnosti navedenog Programa i u područjima na kojima planirane aktivnosti imaju utjecaj. Potrebno je obuhvatiti mogući utjecaj planiranih aktivnosti predviđenih predloženim mjerama na postojeće obalne-šumske ekosustave;
- opis postojećih uzgajališta morskih riba i školjkaša, postojeće obalne ribarske infrastrukture i ribolovnih zona na području u kojem se planiraju aktivnosti navedenog Programa i njihov uzajamni međuodnos (utjecaj planiranih aktivnosti na postojeće aktivnosti i resurse)
- ostale podatke i zahtjeve kako se utvrdi prilikom određivanja sadržaja strateške studije u posebnom postupku prema ovoj Uredbi
- ne tehnički sažetak

Strateške studije ne treba sadržavati poglavljje Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu sukladno članku 6. stavku 2. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj 80/2013), a temeljem Rješenja Ministarstva zaštite okoliša i prirode, Uprave za zaštitu prirode od KLASA: UP/I 612-07/15-71/101, URBROJ: 517-07-2-1-1-15-4 od 25. svibnja 2015., s obzirom da se u okviru strateške procjene Programa mjera ne očekuje da izrada i provedba Programa mjera ima značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.

**Popis tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima, koja su sudjelovala
u postupku određivanja sadržaja strateške studije**

IV .

1. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Trg Nikole Šubića Zrinskog 7-8, Zagreb
2. Ministarstvo gospodarstva, Ulica Grada Vukovara 78, Zagreb
3. Ministarstvo financija, Katančićeva 5, Zagreb
4. Ministarstvo uprave, Maksimirска 63, Zagreb
5. Ministarstvo socijalne politike i mladih, Savska cesta 66, Zagreb
6. Hrvatski hidrografski institut, Zrinsko-Frankopanska 161, Split
7. Ministarstvo pravosuđa, Ulica Grada Vukovara 49, Zagreb

8. Agencija za zaštitu okoliša, Trg maršala Tita 8, Zagreb
9. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Račkoga 6, Zagreb
10. Ministarstvo unutarnjih poslova, Ulica Grada Vukovara 33, Zagreb
11. Državni zavod za statistiku, Ilica 3, Zagreb
12. Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, Nazorova 23, Pula
13. Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja, Ulica Republike Austrije 20, Zagreb
14. Državna geodetska uprava, Središnji ured, Gruška 20, Zagreb
15. Hrvatska udruga poslodavaca, Radnička 52, Zagreb
16. Hrvatska gospodarska komora, Rooseveltov trg 2, Zagreb

Tijekom navedenog razdoblja zaprimljena su mišljenja i/ili prijedlozi na sadržaj strateske studije od Ministarstva vanjskih i europskih poslova (KLASA: 011-02/15-01/382; URBROJ: 521-V-01-02-15-2 od 1. srpnja 2015.), Ministarstva gospodarstva (KLASA: 011-01/14-01/205; URBROJ: 526-02-02-01/7-15-8 od 7. srpnja 2015.), Ministarstva financija (KLASA: 351-01/15-01/13; URBROJ: 513-05-01-15-2 od 1. srpnja 2015.), Ministarstva uprave (KLASA: 022-01/15-01/43; URBROJ: 515-01/3-15-2 od 3. srpnja 2015.), Ministarstva socijalne politike i mladih (KLASA: 022-03/15-02/189; URBROJ: 519-01/4-15-2 od 2. srpnja 2015.), Hrvatskog hidrografskog instituta (KLASA: 351-01/13-01/14; URBROJ: 561-01-15-1881 od 7. srpnja 2015.), Ministarstva pravosuda (KLASA: 011-01/15-01/94; URBROJ: 514-01-15-02 od 8. srpnja 2015.), Agencije za zaštitu okoliša (neklasificirano; URBROJ: 402-30-20-15-1010/46 od 2. srpnja 2015.), Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (KLASA: 011-01/15-01/143; URBROJ: 538-02-1-1-003-15-2 od 8. srpnja 2015.), Ministarstva unutarnjih poslova (neklasificirano, BROJ: 511-01-152-54202/2-2015 od 16. srpnja 2015.), Državnoga zavoda za statistiku (KLASA: 954-03/15-01/28; URBROJ: 555-07-01-15-2 od 14. srpnja 2015.), Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije (neklasificirano, BROJ: 01/01-372/2-15 od 17. srpnja 2015.), Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja (KLASA: 350-01/15-02/316; URBROJ: 531-05-15-2 od 10. srpnja 2015.), Državne geodetske uprave (KLASA: 351-01/14-01/05; URBROJ: 541-02-02/1-15-11 od 14. srpnja 2015.), Hrvatske udruge poslodavaca (neklasificirano, HUP-ZG-346/15-I od 16. srpnja 2015.), od Hrvatske gospodarske komore (KLASA: 011-03/15-02/83; URBROJ: 311-02/03-15-02 od 20 srpnja 2015.), od Ministarstva poduzetništva i obrta (KLASA: 351-01/15-01/02; URBROJ: 516-01/14-15-2 od 16. srpnja 2015.), od Ministarstva turizma (KLASA: 351-01/15-02/2; URBROJ: 529-04-15-2 od 9. srpnja 2015.), od Držanog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost (KLASA: 542-01/14-01/27; URBROJ: 542-03-02-15-3 od 6. srpnja 2015.), od Ministarstva rada i mirovinskog sustava (KLASA: 023-01/15-01/109; URBROJ: 524-02/2-15-3 od 10. srpnja 2015.), od Ministarstva poljoprivrede (KLASA: 351-03/15-01/159; URBROJ: 525-06/0290-15-2 od 17. srpnja 2015.), od Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (KLASA: 351-01/15-01/00021; URBROJ: 533-01-15-0002 od 13. srpnja 2015.), od Ministarstva kulture (KLASA: 023-03/15-01/0192; URBROJ: 532-06-01-01/4-15-2 od 16. srpnja 2015.), od Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj (KLASA: 350-01/15-02/3; URBROJ: 320-15-2 od 24. srpnja 2015.), od Ministarstva obrane (KLASA: 351-01/15-01/17; URBROJ: 512-01-15-4 od 30. srpnja 2015.), od Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture (KLASA: 351-01/15-01/73; URBROJ: 530-03-2-15-2 od 29. srpnja 2015.), od Ministarstva zdravljia (KLASA: 011-02/15-06/155; URBROJ: 534-02-1/1-15-4 od 27. srpnja 2015.), , od Hrvatskih voda (KLASA: 325-04/15-01/184; URBROJ: 374-1-2-15-4, od 25. kolovoza 2015.), od Ministarstva zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode (KLASA: 612-07/15-58/43; URBROJ: 517-07-2-1-15-2, od 2 rujna 2015.).

Informiranje javnosti

V.

U svrhu informiranja javnosti, informacija o pokretanju postupka strateške procjene i izradi strateške studije – određivanje sadržaja strateške studije o utjecaju na okoliš Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, objavljena je na internetskim stranicama Ministarstva zaštite okoliša i prirode 19. lipnja 2015. do 20. srpnja 2015. Tijekom navedenog razdoblja nisu zaprimljena mišljenja i/ili prijedlozi na sadržaj strateške studije.

Osnovni podaci o izradivaču Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem

VI.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode nadležno je za izradu Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem prema zahtjevima iz članaka 13., 14. i 15. Direktive 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (SL L 164 25.6.2008.), Odluke komisije 2010/477/EU o kriterijima i metodološkim standardima o dobrom stanju morskog okoliša (SL L 232 2.9.2010.) i protokola Barcelonske konvencije o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja, ratificiranim od strane Republike Hrvatske (Zakon o potvrđivanju Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja Narodne novine – Međunarodni ugovori br. 8/2012), što je od strane Republike Hrvatske prenijeto u nacionalno zakonodavstvo Uredbom o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (Narodne novine broj 112/14), a koja je stupila na snagu u rujnu 2014. godine.

Nadležnost za izradu strateške studije

VII.

Stratešku studiju mora izraditi pravna osoba koja ima suglasnost Ministarstva zaštite okoliša i prirode za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša, i to poslova izrade studije o značajnom utjecaju plana i programa na okoliš, u skladu s člankom 4. Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (Narodne novine, broj 57/10).

Objava odluke o sadržaju strateške studije

VIII.

Sukladno odredbama članka 160. stavka 1. Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine, br. 80/13, 153/13 i 78/15), zatim članka 7. Stavka 5. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (Narodne novine, br. 64/08) i članka 5. stavka 1. točke 2. Uredbe o informirajući sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (Narodne novine, 64/08), Ministarstvo zaštite okoliša i prirode na propisani način objavit će ovu Odluku na svojoj internetskoj stranici u svrhu informiranju javnosti.

